

„THEOPHIL”
KIDOLGOZOTT
HITELEMZÉSEK

az elemi iskolák III., IV. és V. osztálya részére

III. KÖTET

A KEGYELEMESZKÖZÖK ÉS AZ
ELŐSZÖR GYÓNÓK MEG ÁLDOZÓK
ELŐKÉSZÍTÉSE

IRTA:
TOMKA ÁGOSTON S. J.

II., ÁTDOLGOZOTT KIADÁS

BUDAPEST, 1941
K O R D A R. T. K I A D Á S A

„THEOPHIL”
KIDOLGOZOTT
HITELEMZÉSEK

az elemi iskolák III., IV. és V. osztálya részére

III. KÖTET

A KEGYELEMESZKÖZÖK ÉS AZ
ELŐSZÖR GYÓNÓK MEG ÁLDOZÓK
ELŐKÉSZÍTÉSE

IRTA:
TOMKA ÁGOSTON S. J.

II., ÁTDOLGOZOTT KIADÁS

BUDAPEST, 1941
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nr. 810.1940. Imprimi potest. Budapestini, die 12. Aug. 1940.
Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hungariae. — Nihil obstat.
P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr. 5886.1940.
Imprimatur. Strigonii, die 24. Aug. 1940. Dr. Joannes Drahos
vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-u. 2.

Előszó.

Hitelemzéseim utolsó kötetét ugyanazon elvek alapján készítettem, mint az előző kettőt, de talán nagyobb buzgósággal, mert a kegyelemeszközökről írtam és az először gyónók meg áldozók előkészítéséről, mindez pedig a legközelebből érinti azt az egy szükségst: a kegyelmi életet.

„Ut vitam habeant et abundantius habeant!” — tanítsuk meg kis növendékeinket meríteni az örök élet forrásaiból és helyezzünk igazán nagy súlyt a kicsinyek kegyelmi életére. Ne legyen a kegyelemeszközökről szóló rész, mert rendszerint az év végén tárgyaljuk, az elnagyolás áldozata. Mit ér a ház tető nélkül, a lelki élet a kegyelem forrásainak ismerete, szeretete és helyes használata nélkül?

„Sinite parvulos venire ad me!” — mondotta az Üdvözítő apostolainak, akik az emberi okosság szabályai szerint aggódva nézték a fáradt Mestert. Az Üdvözítő e szavai, hasonlóan Krisztus Urunk valamennyi mondásához, örökérvényűek. Hozzánk is intézte azokat, akik sokszor ugyancsak az emberi okosság elvei alapján vissza akarjuk tartani a kicsinyeket az áldozatókorláltól. „Sinite parvulos venire ad me!” — mondja nekünk is Jézus. Necsak ne akadályozzuk tehát, hanem egyenesen vezessük a gyermekeket a lelkek Orvosához, éspedig a kicsinyeket, a „parvulos”.

A hitoktatók eme munkájához kívántam hitelemzéseim e kötetével segédkezet nyújtani, és amikor ezzel egész „Theophilomat” a közhasználatnak átadom, kérem a Magyarok Nagyasszonyát, az Isteni Kegyelem Anyját, hogy áldja meg mindazok fáradságát, akik a gyermeklelkeket a kegyelem számára megőrizni igyekszenek.

Budapest, 1940. Nagyboldogasszony napján.

A SZERZŐ.

Bevezető gondolatok.

Az egész évi hitoktatásnak kétségkívül legmagasztosabb része a gyermekek előkészítése a szentségek felvételére.

Amikor az ágazatokról beszélünk, igaz, akkor nevelünk is, hitet, reményt és szeretetet igyekszünk kis tanítványaink lelkébe csöpögtetni, de mégis inkább *tanítunk*: az ágazatok előadása közben elsősorban mint tanítók állunk az iskolában. A parancsolatokra is tanítjuk a gyermekeket, de mégis annak az anyagnak tárgyalása közben *nevelői* minőségünk domborodik inkább ki. Magasztos hivatás a tanítás és nagyszerű feladat a nevelés is, de mind a kettőt felülmúlja, éspedig messze felülmúlja az élet adása. Amikor ugyanis a kicsinyeket a szentségek felvételére oktatjuk, vagy sokkal helyesebben előkészítjük, akkor tulajdonképpen arra készítjük őket elő, hogy nemesebb életet nyerjenek általunk. Ezért amikor szentségekről beszélünk az iskolában, akkor mint atyák, mint lelkiatyák állunk a gyermekek előtt és ez az összes hitoktatási ténykedések között kétségkívül a legnemesebb: életet adni, kegyelmi életet adni, eucharisztikus életet adni.

Igaz ugyan, hogy nem egy esetben nem magunk vagyunk kis diákjaink lelkiatyái, mert mást használ fel az isteni Gondviselés, hogy lelkükben a kegyelmi életet létrehozza, de ez mégis a ritkábbik eset, és a dolgok rendes folyása szerint mi magunk hallgatjuk meg kicsinyeink gyónását, mi magunk nyújtjuk nekik az Üdvözítő szent testét, sőt akárhány esetben mi adtuk nekik a keresztséget és fogjuk adni az utolsó kenetet is. Mi állunk ott a bölcsönél és mi állunk majd a sírnál és kezeink által nyerik el híveink a legnagyobb értékeket, az örök értékeket, a mennyországot érő természetfeletti életet. Hogy ezeket a kincseket méltóan fogadják, arra tanítjuk őket, miközben a kegyelemeszközökről tartjuk hitoktatásainkat.

A kegyelemeszközökről tartott hitoktatások gerincét a bűnbánat szentségére és a szentáldozásra való előkészítés képezi, nem lesz tehát céltalan ezzel az előkészítéssel kissé bővebben foglalkozni.

A gyónó gyermek. A gyermek előkészítése az első szentgyónásra a gyakorlati hitoktatás egyik legnagyobb problémája. A teoretikus nem lát abban semmi nehézséget és egy-két szó-

val megadja az utasítást, de a gyakorlati hitoktató előtt a dolog egészen másképp fest. A gyermek helyes disponálása, a szentgyónás integritása, a bűnök bevallása fajuk és számuk szerint, a halálos és bocsánatos bűnök megítélése, a materialiter és formaliter halálos bűnöknek sokszor a gyermeknél nem várt különbözősége, a bűnök helyes felismerése és megnevezése, a bánat és az erősfogadás, mind olyan kérdések, amelyek a hitoktató előtt nem éppen egyszerűek. És mégis ha első tekintetre mind e felsorolt pontban problémák rejlenek is, alaposabb vizsgálódás után e nehézségek legnagyobbbrészt csak látszólagosakká zsugorodnak. Tegyük azért e kérdéseket sorban vizsgálódásunk tárgyává.

1. Az először gyónók kora. Az először gyónók koráról tárgyalni ma már feleslegesnek látszik. Megállapította azt boldog emlékü X. Pius pápa és meghatározta azt a honi viszonyokra a nagyméltóságú püspöki kar. És mégis írok. Mert amint még egy-két évtized előtt nem éppen ritkán találkoztunk olyanokkal, akik ragaszkodtak a régi felfogáshoz és az első szentgyónásnak, de különösen az első szentáldozásnak az idejét a 12—14. évre igyekeztek kitolni, addig ma nem ritkán hallani azok véleményét, akik már az óvodásokat akarnák e szentségekben részesíteni. De úgy, amint a felső korhatár megállapításánál túlozni lehetett, úgy lehet az alsónál is. Nem akarom azt mondani, hogy nincsen olyan óvodás gyermek, akit az első szentáldozás kegyelmeiben részesíteni lehetne: kivételesen megáldott gyermekek vannak, kivételesen fejlettek is, éppen úgy, mint ahogyan kivételesen fejletleneket is találunk, de mi hitoktatók, legalább a hazai viszonyok között, nem indulhatunk az egyes egyedek után és nem igazodhatunk azok lelki igényei szerint, mert az iskolában mindíg a nagy átlaggal, az összességgel állunk szemközt, és azért erre kell figyelemmel lennünk. Időnk sem igen van, hogy a kiváltságosakkal még külön is foglalkozhassunk, mert sajnos, még nagyon is érezzük, hogy az aratáshoz kevesen vagyunk.

Hogyha mármost az összesség, a nagy átlag lelki érettségét vesszük alapul, akkor azt találjuk, hogy a jót a rossztól hazánkban átlagosan a 7 éves gyermek bírja megkülönböztetni. Világos tehát, hogy ebben a korban éri el azt a fejlettséget, amely szükséges ahhoz, hogy első ízben gyónhassék és a szentáldozáshoz is járulhasson. A 7. évet pedig a II. osztály növendékei töltötték be, tehát ezeknek az osztályoknak előkészítéséről lehet csak komolyan szó.

2. Az óraterv és az először gyónók és áldozók. Az első gyónási, illetőleg áldozási előkészülettel kapcsolatban a második kérdés, mely a gyakorlati hitoktatót érdekli, az, hogy miképpen lehet az előkészítésre szánt órákat az egész évi óratervbe úgy beleállítani, hogy a tanterv előírásai csorbát ne szenvedjenek. A teoretikus e pontban sem lát nehézséget, mert azt állítja, hogy azt, amit a tanterv előír, így is, úgy is el kell végezni, nincsen

tehát a problémázásnak helye. De a gyakorlati hitoktató látja és tudja, hogy az első gyónási, illetőleg áldozási előkészülettel sok olyan kérdés kerül elő és kell hogy előkerüljön az iskolában, ami habár nem tartozik a tanterv által előírt és megkövetelt anyaghoz, mégis az előkészítésnél el nem maradhat, mert mi nemcsak hideg tudományt tanítunk, hanem az életre, e pontban pedig a kegyelmi életre nevelünk, nekünk nemcsak tanítani, hanem *diszponálni* is kell, nem egyszer elég keményre fagyott kis lelkeket. Ez pedig időbe kerül, néha elég sok időbe. Időt nyerni pedig, amikor a hivatalosan előírt tanterv a maximumot kívánja, nem olyan könnyű. Ez itt a gyakorlatot érdeklő kérdés.

A bűnbánat szentségének és az Oltáriszentségnek letárgyalására, a hivatalos tanterv által előírt anyag mennyisége miatt, 7—8 óránál többet nem fordíthatunk. Viszont e szentségek méltó első felvételére ennyi idő alatt a kicsinyeket elő nem készíthetjük. A méltó előkészület legalább 14—16, sőt esetleg 20 órát is igényel. Hogyan teszünk szert ennyi időre?

A szerint más és másképen, amint a III., illetőleg a II. osztályt visszük első ízben az Úr asztalához.

3. Az első áldozási óraterv a III. osztályban. A III. osztályban már az év eleje óta végezzük a távolabbi előkészületet. Ezt célozza többek között az az eljárásunk is, hogy a parancsolatokról tartott órák után mindig lelkiismeretvizsgálást végeztetünk a gyermekekkel. Ez ugyanis a legnehezebb pontja a gyónási előkészületnek. És mivel annak begyakorlására külön időt nem fordíthatunk, már az év folyamán, amikor arra alkalmas anyag kerül szóba, begyakoroljuk azt. A távolabbi előkészülethez tartozik még az is, hogy évközben gyakran igyekszünk a kicsinyekben az Úr Jézus utáni vágyat felkelteni.

A közelebbi előkészület gerincét felfogásom szerint az a hét óra képezné, amelyet tantervünknek megfelelően kifejezetten a gyónásról és Oltáriszentségről tartunk. Ugyanebben az időben azonban, feltéve, hogy délelőtt nem tehetjük, részint mert az állami iskola nem bocsát rendelkezésünkre időt, részint mert magunknak van heti 30 óránk, *délután* vagyunk kénytelenek még néhány osztályonként legalább 5—6 külön órát tartani, körülbelül az alábbi tartalommal: 1. A bűnös szerencsétlensége; 2. A jó és a rossz gyónás; 3. A bánat és erős fogadás; 4. Az Oltáriszentség a templomban; 5. Jézus élete az Oltáriszentségben. (Eme órák anyaga jelen könyvem II. részében található.) A most megnevezett témákra szerény véleményem szerint feltétlenül szükség van, mert leginkább ezekkel *diszponáljuk* a gyermekeket, hogy a szentségeket méltóan vegyék fel. Hogy pedig a diszpozíció milyen fontos, arról külön nem kell írnom.

De mit csináljon a 30 órás hitoktató? Annak, ha segítséget a tantestület valamely buzgó tagja részéről nem kaphat, bizony nem marad más hátra, mint emberfeletti munkát végezni két-három héten keresztül. Nehéz? De mit ne bírna megtenni az

Üdvözlő iránt érzett szeretet? Nagyobb a nehézség, ha nem bírjuk délután bejáratni a gyermekeket, mert messzi laknak, stb. más ok miatt. E pontban azonban a tanács nem sokat ér. Száz-félék ugyanis a körülmények és mindenre kiterjeszkedni e helyen úgysem tudok. Itt csak a jóakarat és a szeretet beszélnek, és ha ezek hajtják az akaratot, akkor minden lehetséges, mert az ezek által ösztökélt lelkiület nem ismer lehetetlent.

4. Az első áldozási óraterv a II. osztályban. Sokkal könnyebb a helyzetünk, ha a II. osztályosokat visszük az első szentáldozáshoz. Ennek az osztálynak tananyaga ugyanis könnyen beosztható úgy, hogy az első áldozási készületre megmaradjon 15—20 óra.

Ha a II. osztályban január végéig csak 30 óránk van, — és átlagosan többre nem is számíthatunk — kényelmesen elvégezhetjük az elemi katekizmust a 23. pontig (Mit határoztak Jézusról ellenségei?) bezárólag. Közben távolabbi előkészületképpen már megbeszéltük a gyermekek életében előforduló bűnöket, és néhány szóval fogalmat adtunk azok rosszaságáról is. Az I. parancsolat erőltettség nélkül szóba kerülhet Ábrahám történetével kapcsolatban; a II. parancsolat elleni bűnökre az angyalokkal kapcsolatban térhetünk ki (az ördög beszéde a káromkodás!); a III. parancsolatról a 12 éves Jézus történetének tárgyalásakor lehet szó; a IV.-ről Izsákkal kapcsolatban emlékezhetünk meg, aki „sok örömet szerzett atyjának”. Hogy azonban Ábrahám és Izsák történetét egyszerre két parancsolatnak, az I.-nek és a IV.-nek bevont tárgyalása túlságosan meg ne nehezítse, Izsák engedelmességét az egyik összefoglaló órán tesszük szóvá. Az V. parancsolatra könnyen kitérhetünk Kain és Ábel történeténél; a VI.-ra a vízözönnél, mert nem alaptalanul állíthatjuk, hogy ezen bűnök elharapódzása ingerelte fel annyira Isten haragját, hogy vízözönt bocsásson a földre. A VII. parancsolat elleni bűnökről könnyen szólhatunk Júdással kapcsolatban, és pedig az apostolok választásakor már megemlítve Júdás bűnét, és a 23. pont tárgyalásakor ismét. A VIII. parancsolat elleni bűnökről a kísértőnek az összlőkökkel szemben tanúsított viselkedésénél térhetünk ki. Ilyen előkészítés után elég lesz, ha a lelkiismeretvizsgálat gyakorlati tárgyalásánál 3 órát fordítunk a bűnökre.

Február hóban tehát már belefoghatunk a közelebbi előkészítésbe, melyre így meg is nyertük a megkívánt 15—20 órát, mert február elejétől február végéig, vagy még inkább március elejétől áldozócsütörtökig terjedő időbe könnyen beállítható célunkra ennyi óra. Vagyis ha a II. osztályt készítjük elő az első szentáldozásra, *nem kell különórát vállalnunk*, és ez nagy előnyt jelent.

5. Az először gyónók lelkiismeretvizsgálata. A harmadik kérdés, amelyet tanításunk irányítása miatt meg kell vizsgálnunk, az először gyónók lelkiismeretvizsgálata. Mielőtt e kérdés

tárgyalásába bocsátkoznék, meg kell jegyezmem, hogy az alábbiak folyamán mindig a II. osztályosok lebegnek szemem előtt, mert szerény véleményem szerint igen sokféle szempontból azokat kell az első áldozáshoz vezetni. Azért ahol a III. osztályosokról írok, azt mindig külön megemlítem.

Az először gyónók lelkiismeretvizsgálata több részletkérdést foglal magában, melyeket külön-külön kell szemügyre venni.

a) A lelki tükör. Írott, illetőleg nyomtatott lelki tükröt a II. osztályosok kezébe még nemigen adhatunk. A kicsinyek még csak betűzve, szótagolva olvasnak, és ez náluk akkora munka, hogy az olvasottak értelmére nem tudnak figyelni. Egyszerűbbnek látszik azért azt a néhány bűnt, ami növendékeink életében a helyi viszonyok szerint előfordul, betanítani. Ha a kicsinyek tudják, hogy melyik parancsolat ellen milyen bűnök fordulnak elő, könnyen elsorolhatják magukban azokat, és amelyiket elkövették, azt a gyónásban megemlítik.

Felvethető itt a kérdés, nem volna-e jobb a bűnöket versbe szedni, tekintettel arra, hogy a kicsinyek sokkal könnyebben tanulják meg a verset. Ennek azonban az a nehézsége, hogy a bűnök lajstroma a későbbi osztályokban növekszik, ugyanis minden évben újabbról tanulunk, és ezért nem könnyű olyan verset készíteni, amely évről-évre a megfelelő módon bővíthető volna azon veszély nélkül, hogy a gyermek végül mindent összezavar.

b) A bűnlajstrom. Körülményesebb dolog annak meghatározása, hogy a kicsinyek életében milyen bűnök fordulnak elő. Erre vonatkozólag a gyermekeket magukat nemigen kérdezhetjük meg. A 7—8 éves gyermek éppen most áll a jó és rossz megkülönböztetésének határánál, ő éppen csak hogy ráeszmélt arra, hogy jó és rossz létezik, hogy a kettő között különbség van, hogy az egyiket tenni, a másikat kerülni kell, de a legtöbb esetben még nem tudja, hogy mi a jó és mi a rossz, és azért ilyenirányú kérdéseinkre vagy egyáltalán nem felelhet, vagy csak igen kuszált módon, a szerint, hogy otthon vagy környezetében mit neveztek annak. Az előkészítésnél ez okból feltétlenül végig kell menni a bűnökön, de persze csak azokon, amelyek a kicsinyek életében előfordulnak. Roppantul megnehezítenők a munkát úgy magunknak, mint a gyermekeknek is, ha azokra a bűnökre is kiterjeszkednénk, amelyek csak a későbbi korban fordulnak elő. Üntig elég munka azoknak a megtárgyalása, amelyekkel eddigi életükben találkozunk.

Igyekeztem megfigyeléseim alapján a 7—8 éves gyermek bűnlajstromát összeállítani. Az először gyónók előkészítéséhez közölt hitelemzéseimbe fel is vettem azt. A konkrét helyzet azonban csaknem iskolánként más és más bűnlajstromot kíván, mert csaknem mindenütt vannak sajátos rossz szokások, szokásos bűnök, amelyekkel másutt nem találkozunk. A megfelelő bűn-

lajstromot kiki a saját megfigyelése alapján állítsa össze, és az általam megadott bűnökhöz a szükség szerint adjon hozzá vagy vegyen el.

A bűnlajstrom szempontjából is könnyebb a II. osztályosokat az első szentgyónáshoz vezetni, mert azoknak még kevesebb bűnük van, mint a III. osztályosoknak, könnyebb tehát őket e szempontból kitanítani.

c) A gyermekbűnök súlyossága. Az eddigieknél is fontosabb dolog tiszta képet alkotni magunknak a kicsinyek lelki állapotáról bűneik súlyosságát illetőleg. Amint az egyes bűnök elsorolásánál, vagy mint eddig mondtam, a gyermek bűnlajstromának összeállításánál a gyermekből kell kiindulnunk, úgy az egyes bűnök súlyosságának megállapításánál is. A 7—8 éves gyermek ráeszmélt ugyan már arra, hogy itt-ott, néha talán elég gyakran rosszat is tesz, de legtöbbször csak *utólag* gondol rá, hogy most rosszat tett. A tett gyorsan következik be, nem gondolkozott előtte, hogy megtegye-e vagy sem. Az indulatok, ösztönök hatása alatt állott és azért cselekedett. Az ilyen cselekedetek azonban sohasem szándékos bűnök, vagy legalább is kevés bennük a szándékosság. A nem egészen szándékos bűnök viszont nem halálos bűnök, a bocsánatos bűnök nem képezik a szentgyónás kötelező anyagát. Ez a megfontolás vezet rá, hogy az első gyónóknak igen sok esetben nincsen mit meggyónniuk. Fontos ez a megállapítás akkor, amikor a gyermekek gyónásának integritása miatt aggódunk.

Ne tévesszen meg az sem, hogy a kicsinyek sokszor határozottan állítják, hogy halálos bűnük van. Ne is hivatkozzunk a szubjektivitására, mely a gyermeknek sajátos mértéke szerint minden csekélységet halálos bűnnek minősít. Ne mondjuk, hogy halálos bűne van, mert ő a kérdéses cselekedetet annak tartotta és mégis elkövette. Ha tényleg így volna, valóban halálos bűne lenne, csak hogy a gyermeknél igen sokszor — a legtöbbször — nem így történik. Mint már fentebb írtam, cselekedetét hirtelen követi el, gondolkodás, előzetes megfontolás nélkül, tehát nem egészen öntudatosan, sokszor nem is egészen szándékosan, inkább *ösztönösen*. Az ilyen cselekedet pedig *ex imperfectione actus* nem lehet halálos bűn, ha mindjárt a kis vétkes annak tartja is. Ő ugyanis a benne rejlő rosszat csak akkor vette észre, miután azt már elkövette, csak utólag gondolkozott róla, ijedt meg miatta és állítja megrémülve, hogy halálosan vétkezett. De ez az utólagos megállapítás nem hat vissza és a nem egészen tudatosan és nem egészen szándékosan elkövetett cselekedet nem válik halálos bűnné azáltal, hogy utólag annak minősíti, bármennyire állítsa is a megijedt kicsike, hogy neki ilyen bűne van.

Az úgynevezett nagy bűnök egyik része tehát a kis gyermeknél *ex inadvertentia*, illetőleg *ex imperfectione actus* nem halálos, a másik része pedig azért nem, mert hiányzik a *quantitas materiae*, a halálos bűnhöz szükséges anyag mennyisége. Itt

se tévesszen meg a kisgyermek bemondása. A kicsinyek ítélete fejletlen, és a maguk mértéke szerint nagyoknak, soknak, tehát fontos dolognak ítélnék olyan dolgokat, amelyek semmiképpen sem azok. A gyermek legtöbbször nincsen is olyan helyzetben, hogy a halálos bűnhöz szükséges mérték cselekedeteiben meg lehessen. Könnyen meggyőződhetünk erről a VII. parancs ellen irányuló bűneinek alaposabb kikérdezésekor.

A halálos bűnökhöz szükséges *materia gravis* a kicsinyeknél megfigyelésem szerint általában négy pontban fordul elő. Úgymint 7 éves koron túl a vasárnapi szentmise szándékos elmulasztása; továbbá a szülők bizonyos rosszakaratból fakadó következetes haragítása és bosszantása; majd kivételesen a hatodik parancsolat ellen irányuló egyes cselekedetek és végül ugyancsak a 7. életéven túl a péntek szándékos megszegése. Ezekben a pontokban találkozhatunk a kicsinyeknél halálos bűnökkel. De ezekben az esetekben is mindig meg kell kérdezni gyermekgyónóinkat, hogy tudta-e tette előtt, hogy az, amit tenni akar, nagy rossz, gondolt-e arra, hogy amit tenni akar, az tilos cselekedet, és végül, hogy maga akarta-e azt tenni vagy pedig *véletlenül* történt? A legtöbb esetben azt fogják a kicsinyek felelni, hogy *véletlenül (!)* történt, vagyis *ez inadvertentia*.

Ezek után azt hiszem, eléggé világos, hogy ha a II. osztályt visszük az első szentgyónáshoz, nem kell túlságosan sok gondot fordítanunk annak megmagyarázására, hogy melyek a halálos bűn kellékei, hiába is tennénk ezt, a 7—8 éves gyermek úgysem tudná e tudását applikálni, és nem dönthet a felett, hogy mit kell, mit pedig csak tanácsos meggyónnia. Elég, ha a fent megadott négy esetre *auctoritative* kimondjuk, hogy az halálos bűn, a többi bocsánatos. A következő évben úgyis meg kell tanulnia ezeket a megkülönböztetéseket magától is megtenni. Ez a megállapítás lényegesen megkönnyíti a II.-osok előkészítését.

A fentiek megfontolása után, vagyis ha, amint állítottam, a 7—8 éves gyermek életében olyan ritkán fordul elő a halálos bűn, szinte önként vetődik fel a gondolat, hogy akkor talán nem is kellene a kicsinyeket a szentgyónáshoz vinni, mehetnének egyenesen áldozni. Vagy legfeljebb csak egyeseket kellene meggyóntatni, azokat, akikről tudjuk, vagy gondoljuk, hogy rosszabbak. Ilyenféle megoldásról azonban komolyan nem lehet szó. Mert amikor azt állítottam, hogy csak igen ritkán fordul elő a kicsinyeknél a halálos bűn, még nem állítottam azt, hogy valóban nem fordul elő, és amit meg bírnak a gyermekekről állapítani, miután szentgyónásukat meghallgattuk, még nem lehetünk arról bizonyosak ennek előtte. Azonkívül nagyon sokszor éppen a legcsintalanabb gyermekek egyben a legtisztább lelkiük is, viszont igen jónak látszóknál jelennek titkos és súlyos bűnök. Elő kell tehát készíteni az egész osztályt a szentgyónásra, mert különben nem vihetjük őket a szentáldozáshoz, és tulajdonképpen ez az a szentség, amelyre olyan nagy szükségük van, amely

megoltalmazza őket a lelki romlástól, amely megakadályozza a bűnös szenvedélyek elhatalmasodását, mely megvédi és fenntartja bennük a kegyelmi életet és mindezért megtartja őket az Istennek tetsző állapotban.

Más kérdés volna, hogy nem lehetne-e és nem volna-e hasznos az egészen kicsinyeket, talán a negyedik évtől kezdve, szentgyónás nélkül, egyenesen a szentáldozáshoz vezetni? Nem lehetne-e így a kegyelmi életet még sokkal jobban megerősíteni? Ennek a kérdésnek tárgyalása a Corpus Juris Canonici 854. canonja óta hiábavaló. Miután ez a rendelkezés sok mindent megmond, nem lesz érdektelen, ha azt egész terjedelmében leközlöm:

Can. 854. — § 1. Pueris, qui propter aetatis imbecillitatem nondum huius sacramenti cognitionem et gustum habent, Euchristia ne ministretur.

§ 2. In periculo mortis, ut sanctissima Eucharistia pueris ministrari possit ac debeat, satis est ut sciant Corpus Christi a communi cibo discernere illudque reverenter adorare.

§ 3. Extra mortis periculum *plenior* cognitio doctrinae christianae et *accuratior* praeparatio merito exigitur, ea scilicet, qua ipsi fidei mysteria necessaria necessitate medii ad salutem pro suo captu percipiant, et devote pro suae aetatis modulo ad sanctissimam Eucharistiam accedant.

§ 4. De sufficienti puerorum dispositione ad primam communionem iudicium esto sacerdoti a *confessionibus* eorumque parentibus aut iis, qui loco parentum sunt.

§ 5. Parocho autem est officium advigilandi, etiam per examen, si opportunum prudenter iudicaverit, ne pueri ad sacram Synaxim accedant *ante* adeptum usum rationis vel *sufficienti dispositione*; itemque curandi ut usum rationis assecuti et sufficienter dispositi *quamprimum* hoc divino cibo reficiantur.

Can. 860. — Obligatio praecepti communionis sumendae, quae impuberes gravat, *in eos quoque ac praecipue recidit*, qui ipsorum curam habere debent, idest in parentes, tutores, confessarium, institutores et parochum.

d) A bűnök számszerű bevallása. A bűnök számszerű bevallására a kiskatekizmus a 306. kérdést követő első csillag alatt a következő tanácsot adja: Bűneink számát úgy jegyezhetjük meg, hogy meggondoljuk, hogy hetenkint vagy hónapokint körülbelül hányszor követtük el azokat.

Ennek a tanácsnak követése azonban meglehetősen intelligenciát tételez fel. Feltételezi ugyanis, hogy a gyónó rendszeren figyeli magát és megfigyeléseinek eredményét meg is jegyzi magának. Ezt azonban rendes körülmények között még a 10—12 éves gyermek sem teszi, annál kevésbé a kisebb, a csak 7—8 éves. Ezért hogyha mégis e tanács követésére tanítjuk őket, abszurd eredményekhez jutunk, amelyekkel a gyermek-

gyónások meghallgatása közben lépten-nyomon találkozunk és amilyenekre néhány példával az alábbiakban szolgálok.

Bűneinek számát a legtöbb gyermek egyáltalában nem jelöli meg. Miért? Mert egyszerűen nem tudja megmondani, hogy hetenkint vagy havonta hányszor követte el azt. A legtöbb gyermek estére elfelejti, hogy mit tett a nap folyamán, annál inkább, hogy mit hányszor tett egy héten, kivált egy hónap alatt. Egy hónap előtte igen hosszú idő, talán annyi, mint nálunk felnőtteknél egy, esetleg több év.

Egy másik gyermek 50-szer káromkodott naponta, 40-szer nem imádkozott egy héten és 10 vasárnapi szentmisét mulasztott el egy hónap alatt. Ha ilyenféle esettel találkozunk, csattanós bizonyítékunk van a gyermek megfigyelési képességének hiányos voltára. 50-szer káromkodott naponta? Nehezen, de még elhihető. 40-szer nem imádkozott egy héten? Tehát 6-szor kellene imádkoznia naponta? Alig valószínű. De 10 vasárnapi szentmisét mulasztott el havonta? Mikor egy hónapban legfeljebb 5 vasárnap van! Egészen képtelen állítás.

Találkoztam olyan gyermekkel is, aki mondjuk 927-szer hazudott, 851-szer volt engedetlen, 3496-szor nem imádkozott stb. utolsó gyónása óta. Hogyan jutott ezekhez a képtelen számokhoz? A katekizmus tanácsának oktalan követése folytán. Mert fogyatékos képességei szerint megbecsülte, hogy az egyes bűnöket hányszor követte el naponta, és azután jól-rosszul megszorozta az utolsó szentgyónása óta eltelt napok számával.

Hasonlóan valószínűtlen eredményre jutunk, ha a bűnök számának megadásánál elhagyatjuk ugyan velük a hetek, illetőleg hónapok megjelölését, de határozott számokat kívánunk. Ilyenkor fordul elő, hogy az egyik kis gyónó minden bűnét 4—5-ször követte el, míg egy másik 10—20-szor. Honnan e szabályszerűség? Jó példa a gyermek hiányos megfigyelő és kombinatív képességére.

A gyermeknél, éppen mert ítélete fejletlen, minden szám és mennyiség megfigyelése még csak általános. Nincsenek mértékei, nem tud megbecsülni. — Amit egyébként akárhány felnőtt sem tud. — Életében a sok, a kevés, a nagy, a kicsi játszik szerepet. Ilyen határozatlan számokkal dolgozik, de határozott számnevekkel nem. Igaz viszont az is, hogy ami neki soknak tűnik fel, az rendszerint nem az, és amiről azt állítja, hogy kevés, az alig egy néhány, de miután ezt tudjuk, jól megértjük kis gyónóinkat, ha azt mondják, hogy például sokszor hazudtak és kevésszer voltak engedetlenek. Éppen azért a magam részéről sohasem kívántam többet, mint hogy bűneik számát ilyen vagy hasonló határozatlan számnevekkel adják meg.

De tulajdonképpen ha az előző cím alatt megadott megfigyelésekre visszatérünk és meggondoljuk, hogy a kis gyermeknek a legtöbb esetben nincsen halálos bűne, nem is kell bűneit számszerint meggyónnia.

6. A bánat és erős fogadás. A kicsinyek diszponálása legtöbb esetben nem szokott nagyobb gondot okozni. Elég néhány meleg szóval a szívükhöz szólni. A pokol borzalmainak fel-fogásukhoz mértén keresetlen ecsetelése, a mennyország szépségeinek egyszerű elbeszélése, az Úr Jézus szenvedéseiről néhány szívhez szóló mondat megteszi a maga hatását. — Az erős fogadás sem nehéz. A gyermeknek még nincsenek bűnös szokásai, melyekhez *szenvedélyesen ragaszkodnék*. Ha valamiről azt hallja, hogy az rossz, hogy az bűn, szívesen elhagyja, ismételt kérdésnek meg éppen megvan a hatása, és akárhányszor tanúi lehetünk a kicsiknél igazán nem feltételezett, szinte csodálatos akaraterőnek, mellyel hibáikat, helytelen szokásaikat leküzdeni akarják és sikeresen le is küzdik.

7. A szentgyónás. A gyónást illetőleg az lehetne kérdéses, hogy leírassuk-e az első gyónókkal bűneiket. Ha a II. osztályosokat visszzük először a bűnbánat szentségéhez, nem gondolhatunk a leíratásra komolyan. Hiszen a legtöbb még alig tud írni, és amit írt, azt nem tudja elolvasni. Azután meddig tartana így az előkészület? Hát még a gyónás? De nem is kell leírni a bűnöket, mert hiszen csak azokat kell meggyónnia, amelyekre emlékszik, ha tehát nagy izgatottságában kihagy valamit, mert megfélemedezett róla, az a gyónás érvényességét nem veszélyezteti. Azonfelül, mint arról már ismételten szó volt, a kicsinyeknek nemigen van halálos bűnük, ha tehát egyik-másik kis gonosztevő, talán tőlünk való félelmében szándékosan hagyna is el valamit, a legnagyobb valószínűséggel állíthatjuk, hogy az sem veszélyeztetné a szentgyónás érvényességét, éppen mert bűnei nem képezik a szentség szükséges anyagát. Főlösképpen tartom tehát a kicsinyeket a bűnök leíratásával gyötörni.

Egészen másképen áll az eset a IV.—V. osztályban, különösen ha tanítványaink csak ritkán jutnak a szentgyónáshoz és hosszú időről meg sok bűnről kell vádolniok magukat, akkor igenis tanácsolhatjuk nekik a bűnök felírását. De még ez esetben is jobb volna, ha megtanítanók őket, hogy a szentgyónásban a bűnbevalláskor menjenek végig minden parancsolaton és nevezék meg, hogy Isten első, második, harmadik stb. parancsolata ellen mit vétettek. Vagyis menjenek végig minden parancsolaton, és amelyik ellen nincsen bűnük, ott mondják azt, hogy „Isten ezen parancsolata ellen, hála Istennek, nem vétettem”. Így a gyóntatónak könnyebb lesz a dolga és nem sokat kell kérdeznie, mert tiszta képe lesz a gyónó egész lelkiületéről és készütségéről is, és nem kell félnie, hogy kis bűnbánója esetleg feledékenységből vagy más okokból hiányosan gyónik.

8. Az első szentáldozás ünnepe. Még talán arról szólhatnék valamit, hogy melyik ünnepen vigyünk az először áldozókat az Úr asztalához? Sok helyen a fehérvasárnap az első szentáldozás napja és talán nem is lehet ezen a szokáson változtatni, habár több körülmény az áldozócsütörtököt inkább javasolja.

Áldozócsütörtök ugyanis később van, és azért feltéve, hogy ekkor tartjuk ezt a szép eucharisztikus ünnepséget, kis tanítványainkkal többet átvehetünk: az első szentáldozásra őket jobban előkészíthetjük, ez pedig inkább lehet az egész évi munkának szép befejezése. Áldozócsütörtök továbbá majdnem mindig májusban van (legkorábban április 30-án lehet) és ekkor már mindig melegebb az idő és több a virág, az ünnepség tehát szebbé tehető.

A tanítás szempontjából is jobb az áldozócsütörtök, mert ez esetben nem kell a rendes tanmenetet az első gyónási és áldozási előkészülettel két hónapra megszakítani.

Philothea. Hitelemzéseimet, úgy mint az előző két kötetben, fiúk számára írtam, leányok részére azonban ugyanolyan elvek szerint átalakíthatók, mint az előzők. Éppen ezért nem is említem ezt külön minden óra végén.

I. RÉSZ.

A kegyelemeszközök.

1. ÓRA.

A keresztség.

Megjegyzés. Az Isten kegyelméről és a szentségekről általában a 14. órában lesz szó. Akkor ez az anyag, az előző órákban letárgyaltak után, mint összefoglalás nem okoz különösebb nehézséget, most azonban csak nehézségek árán tanulnák meg azt a gyermekek.

A) A katekizmus anyaga.

256. Mi a keresztség?

A keresztség az első és legszükségesebb szentség, amely az eredeti bűntől és a keresztség előtt elkövetett minden más bűntől megtisztítja és megszenteli az embert és az Anyaszentegyház tagjává teszi.

* Isten a keresztség által elengedi az örök büntetést és az ideigtartó büntetéseket is.

* Akiket érvényesen megkeresztelnek, azok mind a katólikus Anyaszentegyházhoz tartoznak; mert Jézus Krisztus csak egyféle keresztséget rendelt. Csak azok a megkereszteltek nem tartoznak az Anyaszentegyházhoz, akiket abból kizártak, vagy akik saját akaratukból valamely felekezetbe léptek.

Megjegyzés. Erre a kérdésre tapasztalatom szerint könnyebben felelnek a gyermekek az alábbi szövegezéssel: A keresztség az első és legszükségesebb szentség, mely az eredeti bűntől és a keresztség előtt elkövetett minden más bűntől megtisztítja a lelkünket és az Anyaszentegyház tagjaivá tesz minket.

257*. Miért első szentség a keresztség?

A keresztség azért első szentség, mert akit még meg nem kereszteltek, az más szentséget nem vehet föl érvényesen.

***258. Miért a legszükségesebb szentség a keresztség?**

A keresztség azért a *legszükségesebb* szentség, mert keresztség nélkül nem üdvözülhetnének.

* Akik a keresztséget föl nem vehetik, *rendkívüli* módon üdvözülhetnek a *vágykeresztség* vagy a *vérkeresztség* által. Vágykeresztség által azok üdvözülhetnek, akik bűneiket Isten iránt való tökéletes szeretetből megbánják és készek megtenni mindazt, ami az üdvösségre szükséges. Vérkeresztség által azok üdvözülnek, akik Jézusért vértanúhalált szenvednek a nélkül, hogy már megkeresztelkedtek volna.

Megjegyzés. A vágy- és vérkeresztséget legjobb volna külön módszeres egységben tárgyalni, de erre sajnos nincsen idő. Ezért csak az V. osztályban és csak az óra végén teszem azt röviden szóvá.

***259. Mikor rendelte Krisztus Urunk a keresztséget?**

Krisztus Urunk akkor rendelte a keresztséget, amikor apostolaihoz így szólt: „Tanítsatok minden nemzetet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.”

260. Ki keresztelhet?

Rendszerint csak a fölszentelt pap keresztelhet; de ha sürgősen szükséges, akkor akárki keresztelhet.

* A keresztelést rendszerint abban a plébániatemplomban kell végezni, ahová a keresztelendő tartozik.

261. Hogyan kell keresztelni?

Kereszteléskor vizet kell a megkeresztelendőnek fejére önteni és a közben e szavakat kell mondani: „... én megkeresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében”.

* Hogy a keresztelés érvényes legyen, ahhoz a keresztelőnek az a *szándéka* is szükséges, hogy azt akarja vele tenni, amit Krisztus Urunk rendelt vagy amit az Anyaszentegyház a kereszteléssel tenni szokott.

* Akármilyen természetes vízzel lehet keresztelni; de ha csak lehetséges, megszentelt *keresztvizet* kell használni.

* A keresztségben valamely *szentnek nevét* kapja az ember, hogy annak példáját kövesse. Ez a szent védőszentje a megkereszteltnek. A keresztségben kapott név a *keresztnev*.

* A keresztség előtt a keresztelkedő elmondja a hitvallást és a *keresztségi ígéretet*. Kis gyermekek helyett a *keresztstülők* mondják el azt.

Megjegyzés. A 261. kérdést követő első jegyzet az elemista számára még nehéz, mert elvont. Véleményem szerint szerencsésebb volna ez a szövegezés: A keresztség akkor érvényes, ha az, aki keresztel, igazán keresztelni akar.

***262. Mit ígértünk meg a keresztségben Istennek?**

A keresztségben megígértük Istennek, hogy a katolikus vallás tanításait hinni és követni akarjuk és a gonoszlelek kísértéseinek ellenállunk.

***263. Mi a keresztszülők kötelessége?**

A keresztszülők kötelessége ügyelni arra, hogy keresztyermekük jó katolikus legyen.

* A keresztszülőknek buzgó katolikusoknak kell lenniök, mert másképen nem felelhetnek meg kötelességüknek. A keresztszülők és a megkeresztelték között *lelki rokonság* jön létre.

Intelem. Sohase feledd, amit a keresztségben ígértél Istennek és sohase szennyezd be az ártatlanság tiszta ruháját, amelyet a keresztségben nyertél. Újítsd meg gyakrabban a keresztségi ígéretet.

Ismételni fogjuk ezenkívül a 247., 248. és 249. kérdést is, melyeket már a parancsolatokkal kapcsolatban átvettünk. (L. I. k. 4. óra.)

247. Mit cselekszik Isten lelkünkben a megszentelő kegyelem által?

Isten a *megszentelő kegyelem* által a halálos bűnöktől megtisztítja és *megszenteli* lelkünket, gyermekeivé fogad s a mennyország örököséivé tesz minket.

* A megszentelő kegyelem *természettől* életet ad lelkünknek és szentté teszi azt. A megszentelő kegyelem nélkül nem lehet üdvözülni.

(Pl. A menyegzős ruháról szóló példabeszéd.)

248. Mikor kaptuk meg először a megszentelő kegyelmet?

A megszentelő kegyelmet akkor kaptuk meg először, amikor megkeresztelték minket.

249. Meddig marad a megszentelő kegyelem az ember lelkében?

A megszentelő kegyelem addig marad az ember lelkében, míg halálos bűnt nem követ el.

Intelem. A megszentelő kegyelem legdrágább adománya Istennek. Légy kész akármi mást inkább elveszteni, mint Istennek kegyelmét.

B) A közlendő új fogalmak.

(Szentség, mint pusztá szó, ismeretes már a II. osztályból, itt azonban nem magyarázzuk meg közelebbi értelmét, hanem csak a 14. órában, ahol az az előző órák után már nem okoz nehézséget.) Az Anyaszentegyház tagjává lenni, keresztszülők.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Jancsi! Itt van 10 pengő, szaladj le a boltba és hozz hamar ezért a pénzért megszentelő kegyelmet. Fölszólításunkra a gyermek nem megy. Nem megy, mert a boltban nem kapni megszentelő kegyelmet. Kínáljunk többet, száz pengőt. Azért sem kapni. Azt semmi pénzért sem lehet kapni. Miért? Mert az igen drága. Azt nem is lehetne megfizetni, még ha a

világ minden pénzét kínálnók is cserébe érte. És mert az olyan drága, hogy egyetlen ember sem vehetné meg pénzen, a jó Isten ingyen adja.

Ki tudja megmondani, hogy miért ilyen drága a megszentelő kegyelem? Ugyebár azért, mert akinek az a lelkén van, az Istennek fogadott fia lesz, az égi herceg lesz, az a mennyország örököse lesz, a mennyország pedig többet ér, mint az egész világ, az annyit ér, mint maga a jó Isten.

Ki tudja még elmondani, hogy mit cselekszik Isten lelkünkben a megszentelő kegyelem által?

És meddig marad a megszentelő kegyelem az ember lelkében?

És mikor kaptuk meg először a megszentelő kegyelmet?

Célkitűzés. Ma a keresetségről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Amint tudjátok, Theophilnak két kis öccse volt, Pisti meg Józsi. Egy szép májusi napon, amikor Theophil az iskolából hazajött, gyermeksirást hallott. Eppen meg akarta kérdezni a konyhában, hogy micsoda kis gyermek sír ott bent, amikor nagy örömmel szaladt ki a szobából Pisti és elbeszélte bátyjának a nagy ujságot, hogy kis testvérkét kaptak, mégpedig kis leánykát, de még nincsen neve, mert még nincsen megkeresztelve, meg hogy nagyon kicsike még, de azért szép és kedves.

Theophil letette a könyveit, azután bement a szobába és kereste a kis testvérkét. Meg is találta azt a belső szobában, ahol anyuskája az ágyban feküdt és mellette a bölcsőben ott volt a kis baba is: éppen aludt. Theophil megcsókolta anyuskája kezét, azután megnézte a kicsikét.

— Tetszik neked? — kérdezte Theophiltól édesanyja.

— Igen — válaszolta Theophil.

— Csókold meg hát! — mondotta édesanyja.

— Jaj, anyuskám, még nem, — válaszolta Theophil — mert még nem egészen az én testvérem, ő még nem a jó Isten gyermeke, mert még nincsen megkeresztelve.

És hiába biztatták Theophilt, nem akarta testvérkáját megcsókolni, de meg sem akarta fogni, mert az még nem volt megkeresztelve, mert annak a lelkén még nem volt megszentelő kegyelem, mert az még nem volt az Anyaszentegyház tagja.

— Majd ha még lesz keresztelve, akkor fogom kis testvércémét igazán szeretni. — Így beszélt Theophil. Azután azt szeretne volna tudni, hogy mi lesz a neve testvércéjének és mikor fogják megkeresztelni.

— Majd szombaton, — felelte Theophilnak édesanyja — mert Szűz Mária tiszteletére Máriának fogjuk keresztelni.

— Jaj, de ma még csak kedd van. Akkor még négy napig legyen csúnya a lelke? — mondotta erre Theophil.

De mert a kedves szülők már így határoztak, nem lehetett tenni semmit, várni kellett szombatig. Addig készülődtek a

keresztelőre és azt határozták el, hogy kik legyenek a keresztszülők.

Csütörtökön reggel azonban majdnem nagy baj történt. A kisbaba hirtelen beteg lett és igen nagy lázt kapott. Attól kellett félni, hogy meg fog halni.

— Jaj, anyukám, — mondotta Theophil — kereszteljük meg, mielőtt meghalna, hogy a mennyországba juthasson. — Pisti azt is szeretne volna, hogy utolsó kenetet adjanak neki, mint a nagypapának, amikor olyan nagyon beteg volt.

De a doktor bácsi szerencsére hamar meggyógyította a kicsikét és ezért szombaton a templomba vitték őt a keresztszülők, hogy a tisztelendő úr keresztelje meg. Theophil is elment a templomba, mert látni akarta, hogyan lesz a kis pogányból keresztény, hogyan lesz belőle Isten gyermeke.

Amikor a templomba értek, a tisztelendő úr először imádkozott, azután azt kérdezte a kisbabától:

— Mária, ellene mondasz-e az ördögnek?

A kis Mária helyett — mert beszélni nem tudott — a keresztszülők feleltek és azt felelték, hogy: ellene mondok.

Azután tovább kérdezte a tisztelendő úr:

— Mária, hiszel-e a mennyei Atyában... és Jézus Krisztusban... Hiszel-e a Szentlélekben... egy katolikus keresztény Anyaszentegyházat? A kis Mária helyett megint a keresztszülők felelték, hogy: hiszek. — Azután azt kérdezte a tisztelendő úr:

— Mária, akarsz-e megkeresztelkedni? A keresztszülők azt felelték: akarok.

A tisztelendő úr akkor vizet öntött a kisleány fejére, miközben e szavakat mondotta: Mária, én téged megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Egészen úgy mondotta ki ezeket a szavakat, amint azokat az Úr Jézus is kimondotta, amikor a keresztség szentségét rendelte.

Amikor a tisztelendő úr a kis Máriát megkeresztelte, annak lelke egészen megváltozott. A keresztvíz lemosta arról az eredeti bűnt és ha lett volna neki még más bűne, úgy azt is lemosta volna, azután megkapta a jó Istentől a megszentelő kegyelmet, vagyis azt a szép égi koronát, amittől a kis Mária is egyszerre Istennek a gyermeke, égi hercegnő, a mennyországnak örököse és az Anyaszentegyháznak a tagja lett. Azonkívül a jó Isten örök jellel megjelölte a kis Mária lelkét, hogy örökre látni lehessen rajta, hogy egyszer a jó Isten fogadott gyermeke lett.

Theophil most már nagyon örült kis testvérkéjének, mert most már egészen az ő kis testvérkéje lett: el is kérte azt a keresztanyjától, hogy egy kis darabig ő is tarthassa, és meg is csókolta nagy szeretettel. Azután hazavitték az Anyaszentegyház új kis tagját.

Visszakérdés a kifejtendő kérdéseknek megfelelően.

II. Kifejtés. 1.—260. Mikor Theophil testvérkéje beteg lett, Theophil azt akarta, hogy édesanyja keresztelje meg. Theo-

phil igen jól tudta a katekizmust és azért jól tudta azt is, hogy rendszerint ugyan csak a fölszentelt pap keresztelhet, de ha sürgősen szükséges, vagyis ha az, akit meg kell keresztelni, közel van ahhoz, hogy meghaljon, akkor akárki, aki ott van, megkeresztelheti. Röviden tehát, rendszerint csak a fölszentelt pap keresztelhet, de ha sürgősen szükséges, akkor akárki keresztelhet. Vagyis ki keresztelhet?

2.—261. Csakhogy a kisbaba hamarosan meggyógyult és azért nem kellett sürgősen megkeresztelni, hanem elvihették a templomba, ahol a tisztelendő úr, a fölszentelt pap keresztelte meg. Az pedig úgy keresztelte meg, hogy vizet öntött a fejére és közben ezeket a szavakat mondotta: „Mária, én téged megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.” Vagyis keresztelkedor vizet kell a megkeresztelendőnek a fejére önteni és a közben e szavakat kell mondani: „... én megkeresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében”. Tehát hogyan kell keresztelni?

3.—*262. De mielőtt a tisztelendő úr a kis Máriát megkeresztelte, kérdezett tőle valamit. Azt kérdezte tőle, amit mindenkitől kérdeznek, mielőtt megkeresztelik és amit tőlünk is kérdeztek, hogy t. i. hisz-e az Atyában és Fiúban és Szentlélekben, azután azt is megkérdezte, hogy ellene mond-e az ördögnek. A kis Mária nevében pedig a keresztszülők feleltek és azt mondták, hogy: hiszek. Azonfelül még megígérték helyette Istennek, hogy a katolikus vallás tanítását hinni és követni akarja és a gonoszlélek kísértéseinek is ellenáll. Ugyanezt ígértük meg a keresztségben mi is. Vagyis a keresztségben megígértük Istennek, hogy a katolikus vallás tanításait hinni és követni akarjuk és a gonoszlélek kísértéseinek ellenállunk. Tehát mit ígértünk meg a keresztségben Istennek?

4.—*263. A tisztelendő úr ugyan a kis Máriát kérdezte, de mert az igen kicsike volt, és beszélni még nem tudott, a keresztszülők feleltek helyette. Nektek is van keresztszülőtök? És miért kaptátok a keresztszülőket? Csak azért, hogy a keresztségben helyettetek beszéljen? Nemcsak azért, hanem hogy reátok ügyeljen, hogy belőletek jó katolikus legyen. Mert a keresztszülők kötelessége ügyelni arra, hogy keresztyermekük jó katolikus legyen. Vagyis: mi a keresztszülők kötelessége?

5.—*257. Amikor a kis Mária beteg lett, Pisti azt akarta, hogy az utolsó kenetet adják föl neki, úgy amint a nagypapának. De Theophil már tudta, hogy azt nem lehet, mert a kisbaba még nincsen megkeresztelve. És Theophilnak igaza volt, mert a keresztség az első szentség, vagyis azt kell mindenkinek először fölvennie, és aki azt még nem vette fel, az más szentséget nem vehet fel érvényesen. A keresztség tehát az első szentség, mert akit meg még nem kereszteltek, az más szentséget nem vehet fel érvényesen. Vagyis miért első szentség a keresztség?

6.—*258. Pisti azt akarta, hogy a kis Máriának az utolsó

kenetet adják föl, de Theophil tudta, hogy azt nem lehet, hogy az nem volna még érvényes, hogy az nem használna Máriának semmit, és azért nem jutna miatta a mennyországba. Mert a keresztség a legszükségesebb szentség és a nélkül nem üdvözülhetünk. A keresztség tehát azért a legszükségesebb szentség, mert keresztség nélkül nem üdvözülhetnénk. Vagyis miért a legszükségesebb szentség a keresztség?

7.—256. A kis Máriát tehát meg kellett keresztelni, mert a keresztség az első és a legszükségesebb szentség. És amikor a kis Máriát megkeresztelték, akkor lelke átváltozott. A keresztvíz lemosta arról az eredeti bűnt, és ha lett volna rajta más bűn is, úgy azt is lemosta volna; azután a megszentelő kegyelmet is megkapta és így most már Isten fogadott gyermeke lett. A keresztség ekkor megszentelte a kis Mária lelkét. És ekkor még az Anyaszentegyház tagja is lett. Vagyis a keresztség az első és legszükségesebb szentség, amely az eredeti bűntől és a keresztség előtt elkövetett minden más bűntől megtisztítja és megszenteli az embert és az Anyaszentegyház tagjává teszi. Tehát mi a keresztség?

8.—*259. Honnan tudjuk mi, hogy hogyan kell keresztelni? Úgy van, az Úr Jézus maga tanított meg minket arra, mert ő parancsolta meg, hogy az embereket kereszteljék meg. Akkor parancsolta meg azt, amikor a keresztséget rendelte. A keresztséget pedig akkor rendelte, amikor apostolaihoz így szólt: „Tanítsatok minden nemzetet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.” Tehát mikor rendelte Krisztus Urunk a keresztséget?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak a 256., 260. és 261. kérdés; a IV. és V. osztálynak valamennyi.

III. Alkalmazás. Theophil nem akarta megcsókolni kis hűgát, mielőtt megkeresztelték volna. Miért? Keresztség nélkül kinek a gyermeke az ember? (Csak az embereké.) És ha keresztség nélkül meghal, hová jut? (A pokol tornácába.) De ha gazdag? De ha nagyon gazdag és még hozzá király is? Ha nincs megkeresztelve, ez mind nem használ neki semmit!

De amikor a kis Máriát megkeresztelték, akkor már kellett Theophilnak, akkor már karjába vette és meg is csókolta. Miért? A kis Mária akkor Isten fogadott gyermeke lett, és egyszerre még mi minden? Gazdag is lett! Milyen gazdag? Melyik az a kincs, mely a világ minden kincsénél többet ér? A kis Mária megkapta ezt a kincset. Akármilyen szegény is legyen valaki, ha a lelkén van a megszentelő kegyelem, gazdagabb, mint a világ minden gazdagja együttvéve.

Ti is ilyen gazdagok voltatok egyszer. És vajjon most is ilyen gazdagok vagytok még? Mikor veszítjük el ezt a nagy gazdagságot? Lássatok, mekkora oktalanság a halálos bűn!

Azután mit ígértünk Istennek a keresztségben? Meg fogjuk ezt újra ígérni.

— Felállani! Szívünkre tesszük kezünket és megújítjuk a keresztségi fogadalmat:

— Ellene mondtok-e az ördögnek? — (Másszóval: fogtok-e a kísértéseire hallgatni?) Feleljetek karban: Ellene mondunk!

— És minden cselekedeteinek? (Fogtok-e az ördög kedve szerint cselekedni?) Ellene mondunk!

— És minden pompáinak? (Vagyis kell-e az a gazdagság, amit az ördög kínál?) Ellene mondunk!

Azután hozzáfűzhetjük a könyörgést (ha a helyzet megengedi, térdelve):

Istenünk, Atyánk, erősítsd meg akaratunkat, hogy amit most Neked megígértünk, halálunkig meg is tartsuk. Amen. — Végül elmondjuk a Hiszekegyet.

*

Az V. osztályban, ha az idő megengedi, szólunk néhány szót a vágy- és vérkeresztségről is és felhívjuk a gyermekek figyelmét arra a sok jóindulatú emberre, aki mint pogány vagy esetleg mint másvallású él a földön. Ezek mindannyian szívesen megtennék azt, amit a jó Isten tőlük kíván, csak szegényeket sohasem tanította meg arra senki és ezért ők azt nem tudják. Ezek szívesen megtesznek mindent, amiről azt hiszik, hogy az Istennek az akarata és ha tudnák, hogy Isten azt kívánja tőlük, hogy katolikusok legyenek és megkeresztelkedjenek, azonnal megtennék. Az ilyen jóindulatú emberek Isten irgalma folytán szintén üdvözlnek: mégpedig a *vágykereszttség* által. Az a vágyuk ugyanis, hogy Istennek szolgáljanak, meg hozza nekik a megszentelő kegyelmet. Azok a pogányok pedig, akik már megismerték Krisztus Urunkat, de még nem lettek megkeresztelve, ha életüket adják hitükért, Jézusért, saját vérükkel lesznek megkeresztelve. Ezek részesültek a *vérkereszttségben*. El is mondhatunk néhány példát, például Szent Borbála esetét.

2. ÓRA.

A bűnbánat szentsége. I.

Megjegyzés. 1. A keresztségnél a megszentelő kegyelem első megszerzéséről volt szó. Ezt a gondolatot célszerűnek látom folytatni, azért tárgyalom a keresztség után a gyónást, mint azt a szentséget, mely az elvesztett megszentelő kegyelmet visszaadja. Azonkívül az életben is rendesen ezt a sorrendet tartjuk meg és a keresztség után a bűnbánat szentségében részesítjük a gyermekeket.

2. Miután ez, valamint a következő óra az V. osztályosok

számára igen kevés új anyagot tartalmaz, összevonjuk azokat a nevezett osztályban egy óra anyagává. A két módszeres egységből egyet készítünk, ami az előterjesztés folytatólagos voltánál fogva nem nehéz. A kifejtés 3. pontjához pedig röviden hozzáfűzzük a 301. kérdés utáni jegyzetet a fenntartott esetekről.

3. Mindenesetre fel fog tűnni kedves olvasóimnak, ha az alább közölt hitelemzések „Előterjesztés”-eit elolvassák, hogy azokban Theophil, az eddigi órákon mindig mint *lutheránust* szereplő *Tamást* (leányiskolákban Philothea Tamáskát — e személység kilétét illetőleg lásd Hitelemzéseim I. kötetének VIII. fejezetét, melyben Theophilt, illetőleg Philotheát és társaikat ismertetem) készíti elő az első szentgyónásra. Miért nem mutatom be inkább Theophil *első* szentáldozását? Theophilt, az *először* áldozót, az első szentáldozáshoz készülők számára írt hitelemzésekben találják meg kedves olvasóim. — Miért nem katolikus fiút készít elő Theophil? Mert a katolikus fiúk előkészítése a hitoktató dolga és ezért Theophil ebben a szerepben nem volna természetes. — Miért nem mutatom be akkor, hogy hogyan készül elő a már nagyobb Theophil egyik szentgyónására és szentáldozására? Ebben nem volna annyi cselekmény és azért az órák nem volnának annyira érdekesek. De volt még más okom is, hogy hitelemzéseimet így írtam.

Hazánk majd minden iskolájában megtaláljuk a másvallásúakat. Theophilban egészen ideális példaképet igyekeztem növendékeink elé állítani. Az egészen szentül élő gyermek pedig sohasem fog a másvallásúakkal veszekedésre, súrlódásokra okot keresni, sohasem fogja azokat vallásuk miatt csúfolni. Az sem keresztülvihető, hogy a katolikus gyermekeket a másvallásúakkal való barátkozástól visszatartsuk. Sokszor testvérek, sokszor egészen közeli rokonok, sokszor a szülők révén jóbarátok vagy szomszédok másvallásúak, ezeket egymástól elválasztani igazán okatlan kísérlet volna. Theophilban megláthatják tanítványaink, hogy hogyan barátkozzék a katolikus gyermek a másvallásúval.

Továbbá az első szentgyónásra, illetőleg szentáldozásra készülő Tamás már nem kisgyermek, tehát minden osztályban aktuális marad, és Theophil mindenre megtanítja, amit a nagyobbaknak már tudniuk kell, de amit a kicsinyeknek még nem lehetne előadni. Így tarthatjuk meg ezeket az előterjesztéseket változatlanul három éven át, csak éppen mindig több lesz az, amit azokból kifejtünk.

Végül a lutheránus Tamáson könnyen bemutathatjuk azt a nagy vágyat, nagy buzgóságot és hálát, amit megtérő másvallásúaknál annyiszor tapasztalhatunk. Mi katolikusok, szentségeink állandó birtokában akárhányszor nem értékeljük azokat megfélelően. De a megtérő másvallású, aki először érzi a szentségek kegyelemzőnét, mint aki váratlanul kincset talált, akárhányszor magán kívül van örömeiben.

Ezt is igyekeztem Tamáson bemutatni.

A) A katekizmus anyaga.

299. Mi a bűnbánat szentsége?

A *bűnbánat szentsége* az a szentség, amelyben a pap Isten helyett megbocsátja a keresztség után elkövetett bűnöket.

Megjegyzés. A szentgyónást a katekizmus bűnbánat szentségének nevezi, hogy híven kifejezze a latin „*sacramentum paenitentiae*” kifejezést és a *gyónás* szót fenntartja a bűnbánat szentsége negyedik részének, a bűnbevallásnak, latin szóval a „*confessio*”-nak megjelölésére. E megkülönböztetés azonban a *közhasználatba* nem ment át és mindenki egyszerűen gyónásról beszél. Ennek folytán nehézséget okoz az iskolában ez az elnevezés, különösen az először gyónóknál. Előttük mindig csak az első szentgyónásról beszélünk, ők mindig csak az előkészületet az első szentgyónásra hallják emlegetni és most egyszerre a bűnbánat szentségéről van szó. — E nehézségnek azonban elejét vehetnők, ha a bűnbánat szentségének negyedik részét nem gyónásnak, hanem *bűnbevallásnak* neveznők és a bűnbánat szentségét összhangban a közhasználattal gyónásnak. E szerint a fenti kérdés így alakulna: Mi a gyónás? A gyónás az a szentség stb. Sokkal könnyebben tanulják meg ezt a szöveget a kicsinyek. Ugyanilyen értelemben gondolnám átalakítani a következő kérdéseket is.

*300. Mikor rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét?

Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét föltámadása után rendelte, amikor az apostolokra lehelt és így szólt: „Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.”

* A bűnök megbocsátására vagy megtartására adott hatalom átszállott az apostolokról utódaikra, a püspökökre és áldozópapokra. Ezek akkor bocsátják meg a bűnöket, amikor a bűnöst a bűnbánat szentségében föloldozzák; amikor pedig megtagadják vagy elhalasztják a föloldozást, akkor megtartják a bűnöket.

Megjegyzés. „Megbocsáttatnak” — szenvedő alak, melyet a magyar nem szívesen használ, a gyermekfűlnek is idegenszerű az és ezért a betanításnál nehézséget okoz. Egyszerűbb volna: meg lesznek bocsátva, — jóllehet ez sem magyaros, de legalább összhangban van a kérdés második felével: meg vannak tartva.

*301. Mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége?

A bűnbánat szentsége 1. megtisztít minket a *bűnöktől*; 2. megszabadít az örök *büntetéstől* és az ideig tartó büntetéseknek legalább egy részétől; 3. visszaadja a *megszentelő kegyelmet* vagy nagyobbítja azt

bennünk; 4. ad még *segítő kegyelmet is*, hogy jámborul élhessünk.

* A bűnbánat szentségével megnyerhetjük *minden bűnnek* bocsánatát. A pápa és a püspökök némely nagyobb bűnnek megbocsátását *főntartják* maguknak. De halálos veszedelemben és némely más fontosabb alkalommal bármely áldozópap adhat földozást ilyen *főntartott esetekben is*.

Megjegyzés. Kellemetlenséget okoz a katekizmus következetlensége. Az 1939-i kiadásban e helyütt még benne maradt a régies és idegen *malaszt* szó. Legkevesebb fáradságba kerül a szöveg kijavítása, magyarázására kár időt fordítani.

A 301. és 302. kérdés kifejtése közben az abban dült betűkkel szedett szavakat a táblára írjuk. Az egész kérdés kifejtése után felmondás közben a felírt szavakra mutatunk. Azután karban mondatjuk el az egészet. A második elmondás előtt egy-két szót letörlünk, de pálcánkkal mégis odamutatunk, ahol azok állottak. A harmadik elmondás előtt ismét letörlünk néhány szót, végül a táblán már csak az üresen maradt helyekre mutatunk. Ezzel a módszerrel az egyébként oly nehéz kérdéseket könnyen betaníthatjuk.

302. Mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük föl?

Hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük föl: 1. meg kell vizsgálnunk *lelkiismeretünket*; 2. meg kell *bánnunk* bűneinket; 3. erősen meg kell *fogadnunk*, hogy többé nem vétkezünk; 4. meg kell *gyónnunk*; 5. föl kell tennünk magunkban, hogy a föladott *elég-tételt* elvégezzük.

* Abban, amit a bűnbánat szentségének fölvételénél cselekszünk, a sorrend röviden ez: 1. a lelkiismeretnek megvizsgálása; 2. a bánat; 3. az erős fogadás; 4. a gyónás; 5. az elégtétel.

Pl. A tékozló fiú.

Megjegyzés. A 302. kérdésben is nehézséget okoz a terminológia. Célravezetőbb volna így: Hogy a *gyónás* szentségét méltóan vegyük fel: 1. meg kell stb. ... 2. ... 3. ... 4. *be kell valanunk bűneinket Isten helyettese, a pap előtt* és 5. föl kell tennünk stb., mint a katekizmusban. Ha így tanítanánk, nem fordulna elő a jövőben, amit sajnós ma elég gyakran tapasztalunk a híveknél, akik *gyónni* jönnek ugyan, de nem *bűneiket bevallani*, amire egyáltalában nem is gondolnak és ezért akárhányszor alig lehet belőlük valami matériát kifagztatni.

324. Hogyan kezdjük meg a szentgyónást?

A szentgyónást úgy kezdjük meg, hogy keresztet vetünk magunkra és mondjuk: „Gyónom a mindenható Istennek és Isten helyett neked, lelkiatyám, hogy utolsó gyónásomtól (kiskoromtól) fogva ezeket a bűnöket követtem el. Utoljára ... gyóntam.”

* A bevezető szavak végén megmondjuk, hogy *mikor* gyóntunk utoljára, azután elmondjuk *bűneinket*.

325. Mit kell mondanunk, miután bűneinket meggyóntuk?

Miután bűneinket meggyóntuk, ezt kell mondanunk: „*Teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottam; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm. Kérek üdvös elégtételt és feloldozást.*”

Megjegyzés. A fenti két kérdést az arányosabb anyagelosztáson kívül még azért is vettem fel ide, hogy több alkalmunk legyen azok ismétlésére.

B) A közlendő új fogalmak.

Bűnbánat szentsége, lelkiismeret és annak megvizsgálása, bánat, erős fogadás, gyónás, elégtétel, megbocsáttatnak, megtart.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán azt tanultuk, hogy mikor kaptuk meg a megszentelő kegyelmet legelőször. Na, mikor? N. N.? És azt is tanultuk már, hogy meddig marad a megszentelő kegyelem lelkünkön? Mármost mit kell tenni annak, aki olyan szerencsétlen volt és halálos bünt követett el és ennek folytán elveszítette a megszentelő kegyelmet? Ki tudja? Annak ugyebár gyónnia kell!

Célkitűzés: Ma a szentgyónásról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Egy vasárnap délután beállított Theophilhoz barátja, Tamás. Játszani akartak a kertben. Ki is mentek a szabadba és szaladgáltak meg kergetőztek egy darabig, de azután esni kezdett az eső és azért nem maradhattak tovább kint, be kellett menniök a szobába. Először Theophil gyűjteményeit nézegették, de azután megúnták azt is. Leültek tehát az asztal mellé és elkezdtek képeket nézni. Mint tudjátok, volt Theophilnak egy nagy képes bibliája, azt nézegették. Amint abban lapozgattak, megtalálták azt a képet, melyen a feltámadt Jézus tanítványaira lehel és azt mondja nekik: „Vegyétek a Szentlelket, akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.”

— Mi van ezen a képen? — kérdezte Tamás.

— Ezen a képen láthatod az Úr Jézust, amint feltámadása után megjelenik apostolai előtt és hatalmat ad nekik, hogy az emberek bűneit megbocsássák.

— És mikor bocsátották meg az apostolok az emberek bűneit? — kérdezte Tamás.

— Akkor, amikor az emberek hozzájuk gyónni mentek — felelte Theophil.

— Hát az apostolok is gyóntattak?

— Igen, mert az apostoloknak is megvolt már az a hatalmuk, ami megvan a papoknak.

— Jé! — csodálkozott Tamás — hát a papoknak is az Úr Jézus adott hatalmat, hogy az embereket gyóntatni bírják?

— Igen, — felelte Theophil — csakhogy, amíg az apostoloknak az Úr Jézus maga adta ezt a hatalmat, addig a papokra ez a hatalom az apostolokról szállott át.

— Hogyan szállott? — kérdezte Tamás.

— Hát az apostolok a bűnbocsátó hatalmat egyenesen az Úr Jézustól kapták, de azután tovább adták a papoknak — válaszolta Theophil.

— Na, most már tudom, hogy miért tudnak a papok gyóntatni! — szólt Tamás. — Azután tovább lapozták a könyvet, de Tamás már nem figyelt többé oda, mert egészen más dolgokra gondolt. Arra gondolt, hogy nemsokára megint első-péntek lesz és akkor Theophil és barátai megint elmennek gyónni és akkor megint olyan sokat fognak beszélni arról, hogy milyen jó dolog a gyónás, mert attól az ember lelke egészen tiszta lesz, hogy akkor letisztul arról minden bűn, hogy az akkor fehérebb lesz a friss hónál és ragyogóbb a fényes napnál, hogy akkor már nem kell többé félni a pokoltól, sőt még a tisztító tűzben is kevesebb ideig kell maradni, és még azt a drága kincset, a megszentelő kegyelmet is visszakapják és még sok más segítő kegyelmet is. Azután még arra is gondolt, hogy milyen boldogok is a katolikus fiúk, mert gyónhatnak, hogy mennyivel jobbak a szentgyónás után, és hogy ő, mert lutheránus, milyen szerencsétlen: az ő lelke mindíg piszkos marad.

Tamás szomorú lett. Érezte, hogy mindjárt elkezd sírni. Azért fölkelt az asztal mellől, kezét nyujtotta Theophilnak és el akart menni. De Theophil észrevette, hogy barátjának valami baja van és azért megkérdezte tőle, hogy miért lett szomorú.

— Hát mert én sohasem mehetek gyónni! — szólt Tamás.

— Miért nem? — kérdezte Theophil.

— Mert én lutheránus vagyok, és engem nem tanít meg arra senki — válaszolta Tamás.

— Na, majd én megtanítalak téged rá — mondotta Theophil.

— Igazán! — szólt Tamás és arca felragyogott.

— Igazán! — válaszolta Theophil és mindjárt el is kezdte magyarázni, hogy a szentgyónásnak öt része van, azért ha jól akarunk gyónni, akkor ötfélét kell elvégezni.

Először meg kell vizsgálni lelkiismeretünket, ez azt jelenti, hogy összegondoljuk bűneinket, azért hogy tudjuk, hogy milyen bűnöket követtünk el és így meg is bírjuk azokat gyónni.

Másodszor meg kell bánni bűneinket, sajnálni kell, hogy azokat elkövettük. Aki nem sajnálja bűneit, akinek nincsen bánata, az ne is menjen gyónni.

Harmadszor erősen meg kell ígérni Istennek, hogy többé nem vétkezünk: ez az erős fogadás.

Negyedszer elmegyünk a templomba és ott a tisztelendő úrnak elmondjuk bűneinket, hogy azokat megbocsássa, mászóval, hogy azoktól feloldozzon minket. Mikor pedig ezt tesszük, akkor gyónunk.

És végül *ötödször* el kell végeznünk azt a feladatot, amit a gyónásban a tisztelendő úr nekünk felad, és ezt elégtételnek nevezzük.

— Milyen feladat ez? — kérdezte Tamás.

— Valamilyen jócselekedet, olyan büntetésféle, hogy a sok rosszért, amit tettünk, most már jót is tegyünk.

— Azután még a gyónási imádságot is meg kell tanulnod. Majd mindjárt felírom neked. — És Theophil papirost vett elő meg ceruzát és írni kezdett. (Mi írjuk fel a táblára.) Tamás pedig olvasta:

Gyónom a mindenható Istennek és Isten helyett neked, lelkiatyám, hogy utolsó gyónásomtól — de te, mivel még nem gyóntál, mondd azt, hogy kiskoromtól — fogva ezeket a bűnöket követtem el. — Ezután elmondod a bűneidet. És ha mindent elmondottál, akkor így mondod tovább: Teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottam; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmat elkerülöm. Kérek üdvös elégtételt és feloldozást.

Azután majd feladja neked a tisztelendő úr az elégtételt, amit te majd elvégzel és ezután te is gyóntál, és a te lelked is tiszta lesz.

— Ez az egész? — kérdezte Tamás.

— Ez — felelte Theophil.

— Ez nem nehéz! Tehát mit is kell tenni? — És Tamás elismételte szépen mindazt, amit Theophil az előbb neki elmondott, azután kezét fogtak és Tamás vidám szívvel hazament. Útközben arra gondolt, hogy hogyan és mikor is gyónjon?

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—*300. Theophil és Tamás képeket néztek és a bibliában ahhoz a képhez értek, melyen le volt rajzolva az Úr Jézus, amint feltámadása után a bűnbánat szentségét rendeli. Mert Jézus a bűnbánat szentségét, vagyis a gyónást, feltámadása után rendelte, amikor az apostolokra lehelt és így szólt: „Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.” Vagyis mikor rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét? — Megbocsátatnak annyi, mint meg lesznek bocsátva.

2.—299. Amikor Krisztus Urunk az apostolokra lehelt és azt mondotta: „Vegyétek a Szentlelket”, a Szentlélek-Isten az

apostolokra szállott és hatalmat adott nekik, hogy az emberek bűneit meg bírják bocsátani. Az apostolok ezt a hatalmat átadták a papoknak is és most a papoknak is van hatalmuk a bűnöket megbocsátani. De csak annak bocsátják meg a bűneit, aki bűneit igazán bánja, akinek bűnbánata van: és ha megbocsátották a bűneit, akkor az illető jobb, akkor az szentebb lett. Azért a gyónást a bűnbánat szentségének is szokták nevezni. A bűnbánat szentsége tehát az a szentség, melyben a pap Isten helyett megbocsátja a bűnöket.

Az előző órában a keresztségről volt szó. A keresztségben is megbocsátja Isten a bűnöket, mégpedig az eredeti bűnt és a keresztség előtt elkövetett minden más bűnt. A keresztség után elkövetett bűnöket Isten a bűnbánat szentségében bocsátja meg. Azért mondjuk, hogy a bűnbánat szentsége az a szentség, amelyben a pap Isten helyett megbocsátja a keresztség után elkövetett bűnöket. Tehát mi a bűnbánat szentsége?

3.—*301. Mikor Tamás megtudta, hogy honnan van a papoknak hatalmuk a bűnöket megbocsátani, többé már nem figyelt a könyvre, hanem mint mondtam, egészen más dolgokra gondolt.

a) Arra gondolt, hogy milyen jó annak, aki gyónni mehet, mert annak lelkéről letisztul minden bűn; a bűnbánat szentsége megtisztít minket minden bűntől.

b) Azután arra gondolt, hogy aki gyónni mehet, annak már a pokoltól sem kell félni és az a tisztítóhelyen is rövidebb ideig lesz, mert a bűnbánat szentsége másodszor megszabadít minket az örök büntetéstől és az ideigtartó büntetéseknek legalább egy részétől.

c) Azután még arra is gondolt Tamás, hogy a bűnbánat szentsége még azt a drága kincset, a megszentelő kegyelmet is visszaadja nekünk vagy nagyobbítja azt bennünk: vagyis a bűnbánat szentsége harmadszor visszaadja a megszentelő kegyelmet vagy nagyobbítja azt bennünk.

d) Sőt negyedszer még sok segítő kegyelmet is ad nekünk, hogy jobban, hogy jámborabbul élhessünk.

Ezen gondolkodott Tamás, ezért nem figyelt többé a könyvre. Ennyi kegyelemben részesít minket a bűnbánat szentsége.

Vagyis mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége?

4.—302. Tamás ezután szomorú lett, de szomorúságát megvigasztalta Theophil, amikor megtanította barátját arra, hogyan kell gyónni. Mi mindent is mondott Theophil?

a) Először, hogy megtudjuk, mit is kell meggyónnunk, össze kell gondolnunk bűneinket, másszóval meg kell vizsgálnunk lelkiismeretünket.

b) Másodszor meg kell bánni bűneinket, vagyis sajnálni kell, hogy azokat elkövettük. Aki nem sajnálja bűneit, akinek

nincsen bánata, az ne menjen gyónni, annak a gyónása úgysem lesz jó. Vagyis másodszor meg kell bánni bűneinket.

c) Harmadszor erősen meg kell ígérni Istennek, hogy ezután már jobbak leszünk, hogy többé nem vétkezünk, másszóval erősen kell fogadnunk, hogy többé nem vétkezünk.

d) Negyedszer meg kell gyónnunk, vagyis elmegyünk a templomba és a tisztelendő úrnak elmondjuk bűneinket.

e) Ötödször el kell végeznünk a feladott elégtételt. Vagyis a szentgyónás előtt el kell határozni magunkban, hogy azt az elégtételt, azt a jócselekedetet vagy imádságot, amit a tisztelendő úr a szentgyónásban majd nekünk felad, azt elvégezzük. Azért mondjuk így: fel kell tennünk magunkban, hogy a feladott elégtételt elvégezzük.

Aki mindezt pontosan elvégezte, az jól vagy másszóval az méltóan vette fel a bűnbánat szentségét. Vagyis mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel?

5.—324. és 325. Végül még megtanította Theophil Tamást a gyónási imádságra, melyet én fel is írtam már a táblára. Ezt is be fogjuk most kissé gyakorolni. (Karban elmondadjuk.) Vagyis hogyan kezdjük meg a szentgyónást? És mit kell mondanunk, miután bűneinket meggyóntuk?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztály részére 299., 302., 324. és 325.; a IV. és V. osztály részére mind a hat kérdés.

III. Alkalmazás. Tamás szomorú volt, mert nem mehetett gyónni és nagy örömmel tanulta meg Theophiltól azt, hogy hogyan kell gyónni. Tamás érezte azt, hogy mekkora szerencsétlenség a bűn, hogy mekkora rossz az, ha az ember lelke tele van bűnnel — ha az nem tiszta. Tamás jól érezte azt is, hogy mekkora ajándéka Istennek a szentgyónás, hogy az mennyivel nagyobb ajándék a víznél. Mi lenne itt a földön, ha nem volna víz és mi sohasem bírnánk mosakodni meg fürdeni? Meghalnánk a piszoktól! Hogyan néz ki az az ember, aki sohasem mosdik? — Úgy nézhet ki annak a lelke, aki nem jár gyónni. És amint jól érzi magát az ember a mosakodás, a fürdés után, ugyanúgy örül a lélek is, hogy a bűntől, a lelki piszoktól megszabadult.

De amíg a fürdéstől csak tiszták leszünk, de nem leszünk gazdagabbak, addig a gyónástól a lélek gazdagabb is lesz. Ha valakinek nem volna lelkében megszentelő kegyelem, akkor a méltó szentgyónás által visszakapja azt, ha pedig még megvan a lélekben e drága kincs, úgy az a szentgyónás által nagyobb lesz.

A fürdéstől senki sem lesz nagyobb úrrá. Akármennyit is fürdünk, mindig ugyanazok maradunk, akik voltunk. A szentgyónás által azonban nagyobb urakká leszünk. Aki halálos bűnben volt a szentgyónás előtt és ezért az ördögnek volt a szolgája, a szentgyónás után királyfivá lesz, Istennek lesz ismét a fogadott fia. Ha pedig a szentgyónás előtt is már az volt, úgy azáltal,

hogy lelkében a megszentelő kegyelem nagyobb lett, még Isten fiai között is nagyobb úr lett belőle, mert kedvesebb lett Isten előtt.

Végül a fürdéstől senki sem lesz okosabb, sem ügyesebb, a gyónás azonban azáltal, hogy sok segítő kegyelemben részesít minket, okosabbakká és ügyesebbekké is tesz, mert utána jobban és jámborabban élhetünk.

Tamás mindezt tudta, mert sokszor hallotta, hogy miképen beszélnek erről a fiúk és ezért sokszor vágyódott a szentgyónás után. Ha ő, a lutheránus szeretett volna gyónni, mennyivel inkább kell nektek vágyódnotok a szentgyónás után. Azonkívül hálásak is kell hogy legyünk a jó Isten iránt, amiért ezt a nagy ajándékot nekünk adta.

3. ÓRA.

A bűnbánat szentsége. II.

A) A katekizmus anyaga.

303. Mit kell cselekednünk, amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk?

Amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk, a Szentlélek segítségét kell kérnünk, hogy bűneinket helyesen megismerjük, szívből megbánjuk és őszintén meggyónjuk.

Intelem. Isten a bűnbánat szentségében hasonló szeretettel fogadja kegyelmébe a megtérő bűnöst, mint Jézus példabeszédekében a visszatérő tékozló fiút keblére ölelte atyja. Ne maradj meg a bűnökben, hanem siess vissza bizalommal mennyei Atyához és szerezd meg azok bocsánatát a bűnbánat szentsége által.

Megjegyzés. Nem bírjuk tanítványaink előtt eléggé hangoztatni, hogy a jó gyónás mennyire megkívánja az előkészületet. Hányszor tapasztaljuk, hogy a hívek készületlenül jönnek gyónni. A Szentlélek segítségül hívását pedig akárhányan, még olyanok is elmulasztják, akik egyébként előkészülnek a szentgyónáshoz. E pontban csak a gyakorlat segíthet. Azért is gyakoroltuk ezt a parancsolatokról megtartott minden óra után.

304. Miről gondolkozunk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?

Amikor *lelkiismeretünket megvizsgáljuk*, akkor arról gondolkozunk, hogy milyen bűnöket követtünk el.

***305. Hogyan vizsgáljuk meg lelkiismeretünket?**

Lelkiismeretünket így vizsgáljuk meg: 1. arra gondolunk, hogy *mikor és hogyan gyóntunk utoljára*,

és hogy elvégeztük-e a föladatait elégtételt; 2. sorra vesszük Istennek és az Anyaszentegyháznak *parancsolatait* és megfontoljuk, hogyan vétkeztünk ellenük gondolattal, szóval, cselekedettel vagy kötelességeink elmulasztásával.

Megjegyzés. Ezt a kérdést nem annyira elmondani, mint gyakorolni kell. Másszóval nem feltétlenül szükséges, hogy a gyermekek, ha szerintük cselekszenek, azt felmondani is tudják. Azért, ha nincsen időnk, ezt a kérdést az emlékezés anyagából elhagyhatjuk.

306. Mit kell magunknak a halálos bűnökről különösen megjegyeznünk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?

Amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk, a halálos bűnökről különösen meg kell magunknak jegyeznünk, hogy *hányszor* követtük el azokat.

* *Bűneink számát* úgy jegyezhetjük meg, hogy meggondoljuk, hogy hetenkint vagy hónaponként körülbelül hányszor követtük el azokat.

* Olyan *körülményeket* is meg kell jegyeznünk, amelyek miatt halálos bűn lett, ami különben csak bocsánatos bűn volna (például ha valaki *sokat* lopott el, ha *nagy* kárt tett), vagy amelyek a halálos bünt másfajta halálos bűnné változtatták, például ha valaki a *templomban* lopott, ha *szüleit* bántalmazta vagy *testvéreivel* gyűlölködött.

* A lelkiismeret megvizsgálását megkönnyítjük magunknak, ha mindennap este megvizsgáljuk lelkiismeretünket és ha gyakran gyónunk.

Intelem. Amikor lelkiismeretedet megvizsgálod, ne légy túlságosan aggodalmas, de könnyelműen se vizsgálád magadat és ne tekintsd kicsinyeknek a nagy bűnöket. Különösen ne titkold el szokásos hibáidat magad előtt.

Megjegyzés. A jelen kérdést érintő megjegyzéseimet — az először gyónók halálos bűneiről — már megtettem a Bevezető gondolatok cím alatt.

Az V. osztályban e kérdés kifejtésénél megemlítjük a csilag alatt felsoroltakat is, de azok bővebb tárgyalásába az elemi iskolában nem bocsátkozhatunk.

Összehasonlítás végett közlöm a katekizmus lelki tükrét.

A Szentlélek segítségül hívása.

Édes mennyei Atyám! Ime, azzal a szívbeli óhaj-tással járulok eléd, hogy bűneimet igazán meggyónhassam és szent kegyelmedet ismét megnyerhessem. Mivel pedig a te segítséged nélkül semmit sem tehetek: gyermeki alázatossággal kérlek, könyörülj rajtam és küldd el nekem a Szentlelket az ő segítő kegyelmével.

Jöjj el, Szentlélek Uristen! Világosíts föl és segíts

meg engem, hogy bűneimet megismerhessem, szívemből megbánhassam, őszintén meggyónhassam és magamat egészen megjavíthassam. Miatyánk stb.

A lelkiismeret megvizsgálása.

Legelőször is ezekről gondolkozzál: *mikor és hogyan gyóntam utoljára?* Szándékosan kihagytam-e valami halálos bűnt? Mit? Elfelejtettem-e valami halálos bűnt meggyónni? A föladott elégtételt elvégeztem-e? — Azután pedig gondolkozzál azon, hogy mit vétkeztél gondolattal, szóval, cselekedettel vagy kötelességeid elmulasztásával? — Hogy ki ne felejts valamit, menj végig Istennek tiz, az Anyaszentegyháznak öt parancsolatán és a hét főbűnön. A halálos bűnök számát is vizsgálj meg.

Kérdezd magadtól: vétettem-e:

Isten 1. parancsolata ellen. Szándékosan hallgattam vagy olvastam a katolikus hittelt ellenkező dolgokat? Hányszor? Nem imádkoztam mindennap? Szent dolgokkal tréfát űztem?

Isten 2. parancsolata ellen. Káromkodtam? Hányszor? Hamisan esküdtem? Hányszor? Szükségtelenül esküdöztem?

Isten 3. parancsolata ellen és az Anyaszentegyház első és második parancsolata ellen. Vasárnap és ünnepnap elmulasztottam a szentmisét? Hányszor? Hanyagságból a följajnlás után jöttem vagy áldozás előtt mentem el? Hányszor? A templomban illetlenül viseltem magamat?

Isten 4. parancsolata ellen. Nagyon megszorítottam szüleimet? Hányszor? Nem engedelmeskedtem? Dacos voltam? Rosszat kívántam szüleimnek vagy tanítóimnak?

Isten 5. parancsolata ellen. Durván bántam másokkal? Bosszantottam másokat? Civakodtam? Verekedtem? Gyűlölködtem? Haragot tartottam? Irigykedtem vagy kárörvendő voltam? Életemet veszedelemnek tettem ki? Mást bűnre tanítottam vagy csábítottam? Nagy bűnre? Melyikre? Hányszor? Segítettem mást a bűnben?

Isten 6. és 9. parancsolata ellen. Bűnös akarattal gondolkodtam szemérmetlen dolgokról? Hányszor? Ilyeneket látni, cselekedni kívántam? Hányszor? Beszéltem ilyenekről? Hányszor? Szemérmetlen dolgot cselekedtem magammal (hányszor?), másokkal? Hányszor? Engedtem magammal ilyen dolgot tenni?

Romlott társakkal barátkoztam? Illetlen tárgyakat nézegettem? Szemérmetlen dolgokat olvasgattam?

Isten 7. és 10. parancsolata ellen. Szüleimnek vagy másoknak jószágát elvettem? Mit? Másnak jószágát megrongáltam? Megcsaltam valakit? El akartam venni másnak jószágát?

Isten 8. parancsolata ellen. Hazudtam? Ok nélkül gyanúsítottam valakit? Másnak hibáit kibeszéltem? Megrágalmaztam valakit? Csúfoltam másokat?

Az Anyaszentegyház 3. parancsolata ellen. Bőjti napokon mentség nélkül húst ettem? Hányszor?

A főbűnökkel vétkeztem: Kevély voltam? Torkos voltam? Rest voltam? Elhanyagoltam kötelességeimet?

(Ha még más bűnöd volna, akkor azt is jegyezd meg és gyónd meg.)

Megjegyzés. Katekizmusunk lelki tükrének legnagyobb fogyatékossága, hogy kérdései nincsenek összhangban az egyes parancsolatoknál tárgyalt bűnökkel. Így például előfordul benne olyan bűn, amiről a gyermek a parancsolatnál nem tanult (a IV. parancsolatnál: dacos voltam? (Kat. 60. oldal csak a jegyzetben!) — V. parancsolatnál: Bosszantottam másokat? Irigykedtem? Civakodtam? stb.) vagy hiányzik belőle, amiről a gyermek annakidején tanult. (Mindjárt az első parancsolatnál több is, a harmadiknál a köznapi munka stb.) A lelki tükörnek fogyatékosága ez, és pedig azért, mert amikor a gyermekeket a parancsolatokkal megismertettük, fokonként, szinte észrevétlenül, kialakítottunk benne egy bizonyos önismeretet. Amikor a szentgyónáshoz készül, ennek kellene lelkében felelevenednie. Ez azonban nehezen vagy sehogy sem fog megtörténni, ha nem elevenítjük fel azokat a képzeteket előtte, amelyek segítségével annakidején, a parancsolatok tárgyalása közben azt kialakítottuk. Ezért kell a lelki tükör átolvasása közben ugyanazon kifejezésekkel és természetesen bűnökkel is találkoznia, melyekről a parancsolatoknál szó volt. Így kívánja ezt az eszmetársítás, az associatio törvénye.

A parancsolatokról tartott mindenegyves óra után tanácsos az éppen elvégzett anyagból lelkiismeretvizsgálatot tartani. Így szerzi meg a gyermek vezetésünk alatt az ahhoz szükséges helyes gyakorlatot. Miután azonban a gyermek lelkülete egy-egy év leforgása alatt sokat fejlődik, és a katekizmusból is ennek megfelelően újabb és újabb anyagot tanítunk, más és más lelki tükröt kellene az egyes osztályoknak adni. Ez azonban a gyakorlatban szinte keresztülvihetetlen. Mégis jó, ha legalább magunknak állítunk össze ilyen, az osztályoknak megfelelő lelki tükröt és a szerint tartunk a gyermekekkel például közös gyónások alkalmával lelkiismeretvizsgálatot.

Az alábbiakban közlöm a saját magam által összeállított ilyen célú lelki tükröket. Az első kötetben már közöltem azokat, de az egyes parancsolatoknál részletekben — mindig a megfelelő részt. Az először gyónók, illetőleg a II. osztályosok részére készített lelki tükröt a II. részben találják kedves olvasóim.

Lelki tükör a III. osztályosok részére.

Isten I. parancsolata ellen. Nem zúgolódtam-e a jó Isten ellen, mert nem volt minden tetszésem szerint? Szégyeltem-e a templom előtt keresztet vetni vagy kalapot emelni? Szégyeltem-e a templomban vagy otthon letérdelni és imádkozni? Hogyan bántam a szentképekkel? Elkövettem-e valami babonáságot? Imádkoztam-e mindennap reggel és este, evés előtt és evés után? Az imára gondoltam-e ima közben? (Vagy másutt járt az eszem?)

Isten II. parancsolata ellen. Kimondottam-e Istennek vagy a szenteknek nevét tréfából, haragból vagy csodálkozás közben? Káromkodtam-e? Hányszor? Átkozódtam-e? Hányszor?

Isten III. parancsolata ellen. Elmulasztottam-e készakarva vasárnapon vagy ünnepnapon a szentmisét? Hányszor? Figyelmetlen voltam-e készakarva a szentmise alatt? Illetlenül viselkedtem-e a szentmise alatt? Végeztem-e vasárnap vagy ünnepnap köznap munkát? Hányszor?

Isten IV. parancsolata ellen. Engedetlen voltam-e szüleimmel szemben? Hányszor? Elöljáróimmal szemben? Hányszor? Megszomorítottam-e szüleimet nagyon? Hányszor? Kívántam-e nekik rosszat? Hányszor? Visszabeszéltem-e nekik? Kicsúfoltam-e szüleimet? Vagy előljáróimat? Hányszor? Megütöttem-e szüleimet? Hányszor?

Isten V. parancsolata ellen. Bosszantottam-e másokat? Veszekedtem-e? Verekedtem-e? Nagyon? Hányszor? Haragudtam-e másra? Sokáig? Hányszor?

Isten VI. és IX. parancsolata ellen. Gondoltam-e szándékosan szemérmetlen dolgokra? Hányszor? Beszéltem-e ilyesmiről szükség nélkül? Hányszor? Szívesen hallgattam-e ilyen beszédet? Hányszor? Kívántam-e ilyesmit beszélni, látni, hallani vagy tenni? Hányszor? Cselekedtem-e szemérmetlent? Hányszor? Magammal vagy mással? Hányszor?

Isten VII. és X. parancsolata ellen. Loptam-e? Mit? Hányszor? Megrongáltam-e másnak a jószágát szándékosan? Csaltam-e? Megtérítettem-e már az okozott kárt? Miért nem?

Isten VIII. parancsolata ellen. Hazudtam-e?

Az Anyaszentegyház III. parancsolata ellen. Ettem-e pénteken szándékosan húst? Miért? Hányszor?

Mi rosszat tettem még?

Lelki tükör a IV. osztályosok részére.

Isten I. parancsolata ellen. Olvastam-e a katolikus hittel ellenkező ujságot vagy könyvet? Hallgattam-e szívesen a katolikus hittel ellenkező beszédet? Nem gondoltam-e, hogy valamelyik bűnt elkövetni nem nagy baj, úgyis meggyónom majd? Elkövettem-e szentségtörést? Hányszor? Kicsúfoltam-e szent dolgokat? stb. úgy, mint a III. osztályban.

Isten II. parancsolata ellen. Minden úgy, mint a III. osztályban, azonkívül: Esküdöztem-e könnyelműen? Vagy rossz dologra? Vagy hamisan? Tettem-e könnyelműen fogadalmat? Megtartottam-e a fogadalmat?

Isten III. parancsolata ellen. Elmulasztottam-e készakarva vasárnapon vagy ünnepnapon a szentmisét egészen? Hányszor? Elmulasztottam-e a szentmisének valamelyik főrészét? Hányszor? A többi úgy, mint a III. osztályban.

Isten IV. parancsolata ellen. Minden úgy, mint a III. osztályban.

Isten V. parancsolata ellen. Kitettem-e életemet szükség nélkül veszedelemnek? Kitettem-e egészségemet szükség nélkül veszedelemnek? Bosszantottam-e másokat? Veszekedtem-e? Verekedtem-e? Nagyon? Hányszor? Csábítottam-e más bűnre? Milyenre? Segítettem-e más a bűnében? Melyikben? Ha így másnak testi vagy lelki életében kárt tettem, igyekeztem-e az okozott kárt jóvá tenni? Haragudtam-e másra? Sokáig? Hányszor?

Isten VI. és IX. parancsolata ellen. Minden úgy, mint a III. osztályban.

Isten VII. és X. parancsolata ellen. Minden úgy, mint a III. osztályban, azonkívül: Kiváncoztam-e másnak jószága után?

Isten VIII. parancsolata ellen. Hazudtam-e? Vétkeztem-e megszólással? Vétkeztem-e rágalmazással? Hányszor? Visszavontam-e a rágalmat?

Stb. úgy, mint a III. osztályban.

Lelki tükör az V. osztályosok részére.

Isten I. parancsolata ellen. Olvastam-e a katolikus hittel ellenkező ujságot vagy könyvet? Hallgattam-e szívesen a katolikus hittel ellenkező beszédet? Beszéltem-e a hitem ellen? Mondottam-e azt, hogy az, amit a katekizmusban tanulunk, az nem igaz? Nem gondoltam-e, hogy valamelyik bűnt elkövetni nem nagy baj, úgyis meggyónom majd? Gondoltam-e, hogy az én bűnöm olyan nagy, hogy Isten már nem is bocsátja azt meg? Stb. úgy, mint a IV. osztályban.

Isten II., III., IV., V., VI. és IX., VII. és X. parancsolata ellen minden úgy, mint a IV. osztályban.

Isten VIII. parancsolata ellen. Minden úgy, mint a IV. osztályban.

tályban és azután: Gondoltam-e elég ok nélkül rosszat másról? Csúfoltam-e mást?

Az Anyaszentegyház III. parancsolata ellen úgy, mint a IV. osztályban.

Az Anyaszentegyház IV. parancsolata ellen. Gyóntam-e az előző évben? A húsvéti szentáldozáshoz járultam-e?

Voltam-e kevély? (Büszke?) Fösvény? Irigy? Torkos? Lusta? (A többi főbűn a parancsolatoknál már előfordult, a Szentlélek elleni bűnök közül azok, amelyek a gyermekeknél előfordulhatnak, szintén.)

Végül kérdezzük minden osztályban: *Mi rosszat tettem még?* Sokszor csak erre a kérdésre feleli a gyermek igazi bűnét, mert az, amit ő bűnnek tartott és nagy pirulva, titokban elköve-tett, egyik parancsolatnál sem fordul elő, mert talán anyagát tekintve egyáltalán nem tiltott dolog, illetőleg csak illetlenség, de nem bűn.

B) A közlendő új fogalmak

e hitelemzésben nem fordulnak elő.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel? Mondd el, N. N.! Mikor Tamás elment Theophiltól, ezt ismételte magában. Mikor hazaért, mindjárt meg is próbálta, hogy tudna-e gyónni. Meg akarta vizsgálni lelkiismeretét, de csak igen kevés bűne jutott eszébe. „Bizonyosan több bűnöm van, mondotta magában, miért nem jutnak azok eszembe?” De hiába gondolkodott, nem bírta bűneit helyesen összegondolni. Tamás nem tudott még valamit. Amit Tamás még nem tudott,

Célkitűzés: arról fogunk tanulni ma t. i., hogy miképen kell lelkiismeretünket megvizsgálni.

I. Előterjesztés. Másnap alig várta Tamás, hogy Theophillal beszélhessen. Az iskolaudvaron félrehívta egy sarokba és azt mondotta neki:

— Én tegnap, mikor tőled hazamentem, megpróbáltam a lelkiismeretemet megvizsgálni, de a bűneim nem akarnak eszembe jutni, pedig bizonyosan igen sok bűnt követtem el.

— Gyere délután hozzám, majd én megmutatom neked, hogy hogyan kell a lelkiismeretedet megvizsgálni.

Délután Tamás pontosan be is állított Theophilhoz, Theophil pedig bement vele a szobába. Abba a szobába mentek, amelyben Theophilnak a kis oltára volt. (L. Parancsolatok: 8. óra.)

— Van neked imakönyved? — kérdezte Tamástól.

— Nincsen! — válaszolta Tamás.

— Pedig lásd, a jó lelkiismeretvizsgáláshoz imakönyv vagy katekizmus kell.

— Miért? — kérdezte Tamás.

— Azért, mert abban van az előkészítő imádság a Szentlélekhez, meg abban van a lelki tükör is.

Miközben Theophil ezeket mondotta, előhozta a szekrényéből saját katekizmusát és azután maga mellé hívta Tamást és elkezdte neki a dolgot a katekizmusból magyarázni.

— Látod, itt a 11. oldalon van a Szentlélek segítségül hívása. Mert amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk, a Szentlélek segítségét kell kérnünk, hogy bűneinket helyesen megismerjük, szívből megbánjuk és őszintén meggyónjuk.

— Ahá! — szolt Tamás — ezért nem jutottak nekem eszembe a bűneim. Én nem imádkoztam a Szentlélekhez!

— Igen, — válaszolta neki Theophil — aki a Szentlélekhez nem imádkozik, annak csak kevés, vagy egy bűne sem jut eszébe. Tehát ezt az imádságot kell először elmondani. Azután pedig fordítunk egyet a katekizmusban és a 12. oldalon megtaláljuk a lelkiismeret megvizsgálását. Itt kérdések vannak. Ha ezeket elolvasod, akkor majd eszedbe fognak jutni a bűneid.

— De miért vannak egyes kérdések egyenes, mások pedig ferde betűkkel nyomtatva? — kérdezte Tamás.

— Amely kérdések ferde betűkkel vannak nyomtatva, azok mutatják meg nekünk azokat a fontos dolgokat, melyekben ha tudva és akarva vétkezünk, halálos bünt követünk el. Ezeknél még azt is meg kell jegyeznünk magunknak, hogy hányszor követünk el azokat.

— De hogy fogom tudni megszámolni, hogy hányszor tettem ezt vagy azt a bünt? — kérdezte Tamás.

— Nem is kell azt számmal megmondani, hanem amelyik bűnödöt gyakran teszed, mindennap, vagy egy napon többször is, ott azt mondod, hogy *sokszor* tettem, vagy hogy gyakran szoktam elkövetni, amelyiket nem teszed olyan sokszor, annál pedig azt mondod, hogy *ritkábban* szoktam tenni. Érted?

— Igen — válaszolta Tamás.

— Akkor most olvassuk el „A lelkiismeret megvizsgálása” című részt a katekizmusból. — Legelőször arról gondolkozzál: mikor és hogyan gyóntál utoljára?

— Én még nem gyóntam! — szolt Tamás.

— Igaz! erről tehát majd csak akkor fogsz gondolkozni, ha másodszor mész gyónni. Ugyancsak akkor kell majd arról is gondolkoznod, hogy elvégezted-e a feladott elégtételt.

Azután végigolvasták az Isten tíz- és az Anyaszentegyház ötparancsolatáról szóló kérdéseket. Mikor ezzel készen voltak, azt mondotta Tamás:

— Persze, ha tegnap így csináltam volna, eszembe jutottak volna az összes bűneim.

Ekkor bejött Theophil kisebbik testvére és kihívta őket a kertbe.

— Jertek ki, — mondotta — olyan szép idő van. Labdázunk egy kicsit. És kimentek.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—303. Tamásnak nem jutottak eszébe bűnei. Miért? Mert nem imádkozott a Szentlélekhez. Sok szentgyónás azért nem sikerül egészen jól, mert nem imádkoznak előtte a Szentlélekhez. Hogyan is mondotta Theophil? Amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk, a Szentlélek segítségét kell kérnünk, hogy bűneinket helyesen megismerjük, szívből megbánjuk és őszintén meggyónjuk. Vagyis mit kell cselekednünk, amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk?

2.—304. Azután megtanította Theophil Tamást, hogy hogyan vizsgálja meg lelkiismeretét, hogy hogyan gondolja össze bűneit. Mert amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk, akkor arról gondolkodunk, hogy milyen bűnöket követtünk el. Vagyis miről gondolkodunk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?

3.—*305. Azután elolvasták a katekizmus kérdéseit. Ott, amint azt mi is láttuk, arról van szó, 1. hogy mikor és hogyan gyóntunk utoljára, és hogy elvégeztük-e a föladott elégtételt. 2. Egymásután következnek Istennek és az Anyaszentegyháznak a parancsai és mindegyiknél meggondoljuk, hogy vétkeztünk-e ellene gondolattal, szóval, cselekedettel vagy kötelességeink elmulasztásával. Mert lelkiismeretünket úgy vizsgáljuk meg: hogy 1. arra gondolunk, hogy mikor és hogyan gyóntunk utoljára és hogy elvégeztük-e a föladott elégtételt; 2. sorra vesszük Istennek és az Anyaszentegyháznak a parancsolatait és megfontoljuk, hogy vétkeztünk-e ellenük gondolattal, szóval, cselekedettel vagy kötelességeink elmulasztásával. Vagyis hogyan vizsgáljuk meg lelkiismeretünket?

4.—306. Tamás nem tudta, hogy miért vannak a lelki tükörben egyes kérdések egyenes betűvel, mások viszont ferde betűvel nyomtatva. Theophil megmagyarázta neki. (Ismételjük meg Theophil szavait.) De azt is hozzáfűzte még, hogy a halálos bűnökről különösen meg kell jegyeznünk magunknak, hogy hányszor követtük el azokat. Vagyis mit kell magunknak a halálos bűnökről különösen megjegyeznünk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak a 303., 304. és 306.;

a IV. és V. osztálynak valamennyi kérdés.

(Az V. osztályban a 306. kérdés kifejtése közben emlékeztetünk a templomrabló egyes bűneire, melyeknél a körülmények változtatólag hatottak azok nagyságára. (L. I. kötet: 8. óra.)

III. Alkalmazás. Az óra végén próba-lelkiismeretvizsgálatot tartunk. Elővetetjük a katekizmust, Isten jelenlétére figyel-

meztetjük a gyermekeket, aztán keresztség után elmondjuk az imát a Szentlélekhez, majd a lelki tükrő kérdéseinek végéig. Félhangosan előolvassuk a kérdéseket és mindegyik után pár pillanatig hallgatunk, ezalatt a gyermekek gondoljanak vissza, hogy az éppen felolvasott kérdés szerint vétkeztek-e?

4. ÓRA.

A bűnbánat szentsége. III.

A) A katekizmus anyaga.

307. Mikor van bánatunk?

Bánatunk akkor van, ha lelkünknek fáj, hogy vétkeztünk, és ha utáljuk azt, amit elkövettünk.

* Amikor a bűnbánat szentségéhez járulunk, akkor *legfontosabb dolgunk az, hogy a bánatot fölindítsuk magunkban; mert ha bűneinket meg nem bánjuk, nem kaphatunk bocsánatot Istentől.*

Például Mária Magdolna.

308. Milyen bűnöket kell okvetlenül megbánni?

Okvetlenül meg kell bánni minden elkövetett halálos bűnt, de nagyon jó, ha bocsánatos bűneinket is megbánjuk.

* Akinek halálos bűnei nincsenek, annak okvetlenül meg kell bánnia legalább egy bocsánatos bűnét; mert különben érvénytelenül veszi fel a bűnbánat szentségét.

Megjegyzés. A 307. és 308. kérdést követő jegyzet fontosságára nem kell külön felhívni a figyelmet.

309. Mikor kell megbánnunk bűneinket?

Bűneinket a szentgyónás előtt, vagy legalább a föloldozás után kell megbánnunk.

*310. Hányféle bánattal lehet a bűnbánat szentségét méltóan fölvenni?

A bűnbánat szentségét kétféle bánattal lehet méltóan fölvenni: tökéletes vagy kevésbé tökéletes bánattal.

*311. Mikor van tökéletes bánatunk?

Akkor van *tökéletes* bánatunk, hő főkép *szere-
tetből* bánjuk bűneinket, mert a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottuk azokkal.

*312. Mikor van kevésbé tökéletes bánatunk?

Akkor van *kevésbé tökéletes* bánatunk, ha bűneinket leginkább *félelemből* bánjuk, mert Istentől büntetést érdemeltünk.

* Ha bűneinket Isten iránt való szeretetből vagy Istentől való félelemből bánjuk, akkor az *természetfölötti* bánat. Ellenben ha csak azért bánjuk bűneinket, mert miattuk ideigtartó kárt vagy szégyent vallottunk, akkor az *természetes* bánat. Ez a természetes bánat nem elég a bűnbánat szentségéhez.

Például: Antiokus.

***313. Milyen bánatot kell magunkban fölindítanunk, ha életveszedelemben vagyunk és a bűnbánat szentségét föl nem vehetjük?**

Ha életveszedelemben vagyunk és a bűnbánat szentségét föl nem vehetjük, akkor tökéletes bánatot kell magunkban fölindítanunk.

* Ha nem vagyunk is halálos veszedelemben, de lelkiismeretünk arról vádolna, hogy halálos bűnt követtünk el, föl kell indítanunk magunkban a tökéletes bánatot és el kell határoznunk, hogy mihelyt lehet, gyónni fogunk.

* Hogy igazi bánatot indíthassunk föl magunkban, kérjük a Szentlélek segítségét, és azután gondoljuk meg: 1. mennyit szenvedett az Úr Jézus értünk és mennyire hálátlanok voltunk mégis iránta; 2. milyen hiábavaló és útálatos dolog a bűn és milyen nagy büntetés vár ránk a pokolban vagy a tisztítóhelyen.

* A bánattal még össze kell kapcsolni: 1. a *reménységet*, hogy Isten meg fog bocsátani; 2. az *erősfogadást*.

Intelem. Indítsd föl magadban napenkint az esti imádságban a bánatot. De bármikor is vádol a lelkiismeret, hogy halálos bűnt követtél el és nem lehet rögtön meggyónnod, indítsd föl a tökéletes bánatot azzal az erős fogadással, hogy a bűnt nem követed el többé és mihelyt lehet, meggyónod azt. Vigyázz, hogy ne csak ajkaidon legyenek a bűnbánó szavak, hanem hogy szived is valóban megútálja a bűnöket. Tekints a feszületre és képzeld el, mintha az Úr Jézus így szólna hozzád: „Nézd, gyermekem, mit cselekedtem értetted, te pedig mennyire megbántottál engem!”

314. Mikor van erősfogadásunk?

Erősfogadásunk akkor van, ha komolyan elhatározzuk, hogy többé nem vétkezünk.

***315. Mit kell az erősfogadással okvetlenül föltennünk magunkban?**

Az erősfogadással okvetlenül föl kell tennünk magunkban: 1. hogy többé nem vétkezünk, hogy legalább is halálos *bűnt* nem követünk el; 2. hogy a halálos *bűnre vezető közeli alkalmakat* elkerüljük; 3. hogy az okozott *kárt*, amennyire lehetséges, jótételezzük.

Például: Szent Péter, Zakeus.

* Ha valaki egy halálos bűnt vagy arra vezető közeli alkalmat nem akar elhagyni, vagy az okozott súlyos kárt nem akarja jóvátenni, az érvénytelenül és hiába gyónik, mert Isten nem bocsátja meg többi bűnét sem.

* Aki haragban van valakivel, az nem járulhat a bűnbánat szentségéhez, hacsak előbb meg nem bocsát ellenségének.

316. Mely szavakkal indítjuk föl magunkban a tökéletes bánatot és az erősfogadást?

A tökéletes bánatot és az erősfogadást e szavakkal indíthatjuk föl magunkban: „Ó Istenem, teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet megbántottalak; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm.”

Intelem. Ha igazán bánod és utálod bűneidet, nem lesz nehéz erősfogadást tenned. Tedd föl magadban, hogy a javulásra szolgáló eszközöket örömet felhasználod; különösen hogy gyakran akarsz imádkozni, szentmisét és szentbeszédet hallgatni, jó könyveket olvasni és a szentgyónáshoz és áldozáshoz járulni.

A bánat és erősfogadás.

1. Most meggondolom, hogy milyen súlyos bűntetést érdemeltem Istentől. Mennyit szenvednek a pokolban az elkárhozott angyalok és emberek, de még a nem egészen tiszta lelkek is a tisztítóhelyen! Ah! mily borzasztó lett volna az, ha Isten engem is úgy büntetett volna meg! Mit kell tennem? Engedelmes gyermeke leszek Istennek, hogy egykor eljuthassak hozzá a mennyországba.

2. Elképzelem Jézust a keresztfán, amint kezein átszegezve, tövissel megkoronázva, sebekből egészen elborítva érettem szenved és meghal. Mindezt az én bűneim is okozták; és én nem bánnám, hogy elkövettem ezeket a bűnöket?

3. Meggondolom azt a számtalan jótéteményt, amellyel Isten engem elárasztott. Ő adta nekem az életet, az egészséget, a mindennapi eledelt, a jó szülőket, a jó őrzőangyalt; és csak azt az egyet is hogyan bírom neki meghálálni, hogy a katolikus Anyaszentegyháznak gyermeke vagyok? Ő, milyen hálátlan volnék, ha ezt a végtelenül jó és szeretetreméltó Atyát ezután is megbántanám és szeretni nem akarnám!

Ó, édes Istenem és Üdvözítőm, Jézus Krisztus! Én, szegény bűnös gyermeked, lábaidhoz borulok. Oly kimondhatatlan sok jót tettél velem; érettem eljöttél e világra, oly nagy kínokat szenvedtél és végre meghaltál érettem! Én pedig oly hálátlan voltam irántad és annyit vétettem ellened.

Én Istenem! Egész szívemből bánom minden bűnömet, mert ezen a világon és a másik életben igazságos büntetést érdemeltem. De még inkább azért bánom bűneimet, mert azokkal megbántottalak téged, végtelenül szeretetreméltó, jó és szent Istenemet. Erő-

sen fogadom, hogy életemet megjavítom, többé nem vétkezem és minden bűnre vezető alkalmat kerülni fogok. Bár soha meg ne bántottalak volna! Kérlek, Uram, a te szent Fiad, Jézus Krisztus érdemei által add szent kegyelmedet, hogy a fogadásomat teljesíthessem. Teéretted, Uram, megbocsátok minden ellenségemnek: bocsáss meg nekem is, méltatlan bűnösnek.

Ó, Megváltóm szent Anyja, Boldogságos Szűz Mária! imádkozzál érettem, hogy ezt a gyónást jól végezzem és bűneim bocsánatát megnyerjem. Légy te is segítségemre, édes őrzőangyalom, hogy ettől az órától fogva ne vétkezzem, hanem igazán jámbor, istenfélő életet éljek. Amen.

Megjegyzés. A bűnbánat szentségét kétféle bánattal lehet méltóan felvenni. Így tanulják azt a gyermekek a katekizmusban. Először félelemből, ennek felel meg a fenti szövegben az első pont, másodszer szeretetből, ennek felel meg a 2. és 3. pont. Miután a hálából fakadó bánat könnyen érthető, arra a hitelemzésben nem tértem ki. Egyébként is sok volna egy órán valamennyi motívumon végigmenni. Hogy mekkora hálátlanság rejlik a bűnbánat, arról alkalomadtán a VI. osztályban szólhatunk.

B) A közlendő új fogalmak.

Útáljuk, tökéletes és kevésbé tökéletes bánat, bűnre vezető közeli és távoli alkalom.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órában azt mondtam el nektek, hogy miképpen tanította meg Theophil barátját, Tamást, a lelkiismeret megvizsgálására. Úgy mint mi, Tamás is megtanulta ezt. De a legfontosabbat még nem tudta és azért meg is akadott, és hamarosan Theophilhoz sietett, hogy az őt bajából kíségtse. Tamás nem tudta még, hogy miképpen kell a bánatot felindítani és hogy a helyes bánattal mindig együttjár az erősfogadás is.

Célkitűzés. Ma a bánatról és erősfogadásról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Mikor Tamás a játék után hazatért, keresett otthon egy csendes kis sarkot, ahol senki sem látta, ott elővette azt a katekizmust, amelyet Theophiltól kölcsönkért, és megpróbálta, hogy meg tudja-e lelkiismeretét vizsgálni. Szépen elmondotta az imádságot a Szentlélekhez, azután sorra vette az Istennek és az Anyaszentegyháznak parancsolatait és mindegyiknél megfontolta, hogy vétett-e ellene. Bűnei szépen sorjában eszébe jutottak. Mikor ezzel készen volt, azon gondolkozott, hogy mit is kell tovább tenni. Akkor eszébe jutott, hogy a második a bánat. Megpróbálta, hogy tud-e bánkódni bűnei felett. De akár-

hogyan is erőlködött, csak nem érezte, hogy szíve fájna. Azért is elhatározta, hogy újra elmegy Theophilhoz és elmondja neki, hogy nem boldogul a bánattal. Gondolta, hogy a bánatindításnak éppen úgy meglesz a maga módja, mint a lelkiismeretvizsgálásnak.

Mikor Theophilék háza elé ért, kocsit látott ottan és mikor azon gondolkozott, hogy vajjon miért áll ott a kocsi, kijött a házból Theophil és meglátta Tamást.

— Hozzám jöttél? — kérdezte.

— Igen — felelte Tamás.

— Ráérsz? — kérdezte ezután Theophil.

— Rá! — felelt Tamás.

— Jó, akkor jer velem a tanyánkra, értem jött a kocsi.

Mind a ketten felszálltak és a kocsi elindult. Mikor a kocsi már ment, Tamás elmondotta a baját Theophilnak, hogy tudniillik ő nem boldogul a bánattal.

— Tudom, — mondotta Tamás — hogy a bűnöket a szentgyónás előtt meg kell bánni, azt is gondolom, hogy a nagyobbakat, a halálos bűnöket jobban meg kell bánni, de nem érzem, hogy az a lelkemnek vagy a szívemnek fájna, nem is bírok bűneim felett sírni. Kérlek, taníts meg, hogy te hogyan teszed ezt.

— Nem kell a bánatot érezni — válaszolta Theophil. — Sírni sem kell, hanem ha azt gondolod, hogy az, amit tettél, ami bűn volt, az rossz, hogy az igen utálatos dolog, ha sajnálsz, hogy azt tetted, akkor már van bánatod.

— Igazán sajnálom, hogy bűneimet tettem, válaszolta Tamás, különösen a legnagyobbat sajnálom, amikor apus puskiáját elvittem és azzal a szomszédék kuttyáját agyonlőttem, mert akkor nagyon kikaptam apustól.

— Ha ezt sajnálsz, akkor már van bánatod. De ha csak azért sajnálsz, mert a miatt apustól kikaptál, akkor a bánatod csak természetes bánat, és az nem elég jó ahhoz, hogy gyónni mehess.

— Hát milyen bánat kell ahhoz? — kérdezte Tamás.

— Ahhoz természetfölötti bánat kell, vagyis azért kell bűneidet bánni, mert azokkal a jó Istent bántottad meg. Aki ezért bánja bűneit, annak tökéletes bánata van.

— Én ezt nem tudom megtenni! — mondotta egészen elszomorodva Tamás.

— Dehogyan nem tudod. Gondolj csak az Úr Jézusra. Ugye fájtsz neki az, amikor a keresztre volt felsegezve. Lásd, ez azért történt vele, mert te is vétkeztél. A te bűneid miatt is történt vele az. Nem sajnálsz szegényt? Pedig lásd, te is oka vagy az ő nagy fájdalmainak. Ugye haragszol a zsidókra, akik az Úr Jézust felfeszítették. Pedig látod, a te bűnöd is az oka mindennek.

Mikor Theophil ezeket mondotta, Tamás már sajnálta bűnét, mégpedig szeretetből Isten iránt, mert sajnálta azt, hogy

a bűnei miatt kellett az Úr Jézusnak annyit szenvednie. „Igazán útalatos dolgot tettem és nagyon rossz voltam, — gondolta magában — minek is tettem ezt?” Theophil pedig tovább tanította őt:

— Aki pedig azért bánja meg a bűnét, — mondotta — mert azok miatt elveszítette a mennyországot és megérdemelte a poklot és fél a pokoltól, annak is természetfeletti bánata van, de az már mégsem olyan jó, mintha Isten iránti szeretetből bánja meg bűneit. Az ilyen bánatnak azért kevésbbé tökéletes bánat a neve.

Tamás hallgatott. „Igaz, — gondolta — bűnei miatt sokszor kikapott apustól, de mi az? Ez a fájdalom elmúlt, és még hozzá igen hamar elmúlt, de aki bűnei miatt a pokolba jut, annak a fájdalma sohasem fog elmúlni. És mégis hogy félt, amikor apus ott állt a szobában és hívta őt és a kezében ott volt a bot. Hogy félt, reszketett. Sokkal jobban kell félni a pokoltól. Ő is fél, nagyon fél. De jó is lesz az a gyónás! Utána már nem kell többé félni a pokoltól.”

— Látod, a tökéletes bánatra van egy szép kis imádság. Ha azt szívből elimádkozzuk, akkor van tökéletes bánatunk.

— Hogy van az az imádság? — kérdezte Tamás.

Theophil pedig megtanította őt ott a kocsiban és mert Tamás nagyon figyelt, egy-kettőre tudta is és együtt imádkozták: „Ó, Istenem, teljes szívemből bánom minden bűnemet, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet megbántottalak; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm.”

— Igaz, — mondotta Tamás — soha többé nem fogok vétkezni, különösen a puskát nem fogom többé elemelni, sőt még a tájékára sem megyek. Minek is löttem meg a szomszédék kutyáját. Legjobb volna, ha bírnék adni nekik helyette egy másikat.

Mikor így beszélgettek, erős túlkölés hallatszott. A lovak figyeltek és elkezdtek jobban futni. Még egy erős túlkölés hallatszott hátulról. A fiúk hátranéztek. Egy nagy autó közeledett sebesen. A két ló megijedt. A kocsis nem bírta visszafogni őket. A kocsit elragadták. Vágtatni kezdtek. Előttük volt a malomárok tele vízzel és azon keresztül a rozoga híd. A helyzet veszélyes volt, életveszélyes. A fiúk mindkét kezükkel kapaszkodtak a kocsiba, hogy ki ne essenek. Mikor Theophil látta, hogy a kocsis nem bír a lovakkal, és hogy azok egyenesen neki fognak rohanni a malomároknak, azt mondotta Tamásnak:

— Életveszedelemben vagyunk, indítsuk fel a tökéletes bánatot.

Erre mindketten elimádkozták azt. Ebben a pillanatban rohant el mellettük az autó. Miután elrobogott, a két ló megnyugodott, lassabban ment már, sőt a kocsis húzására még is állottak. Szerencsére nem történt semmi baj.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdéseknek megfelelően.

II. Kifejtés. 1.—307. Tamás azt mondotta, hogy nem érzi a bánatot, sem a lelkének, sem a szívének nem fáj az, hogy vétkezett. Ez nem is szükséges, mondotta neki Theophil, elég, ha sajnálod azt, amit tettél, ha azt gondolod arról, hogy az rossz, hogy az útalatos dolog volt, hogy azt többé tenni nem akard. Aki így gondolkozik, arról mondjuk azt, hogy lelkének fáj, hogy vétkezett és hogy utálja azt, amit elkövetett. Bánatunk tehát akkor van, ha lelkünknek fáj, hogy vétkeztünk és ha utáljuk azt, amit elkövettünk. Vagyis: mikor van bánatunk?

(Bánatunk akkor van: ha értelmünkkel elítéljük tettünket és akaratunkkal elfordulunk attól. Ezt azonban ilyen szövegezés-sel a gyermek még nem érti meg.)

2.—308. és 309. Tamás azt mondotta, hogy ő tudja, hogy a bűnöket a szentgyónás előtt kell megbánni és azt is tudja, hogy a nagyobb bűnöket jobban meg kell bánni, mint a kisebbeket. Tamásnak ebben igaza volt. Mert bűneinket tényleg a szentgyónás előtt vagy legalább a feloldozás előtt kell megbánnunk. Vagyis: mikor kell megbánnunk bűneinket?

És milyen bűnöket kell okvetlenül megbánni? Minden halálos bűnt, amelyet elkövettünk, meg kell bánni és egyet sem szabad kihagyni. Nem szabad például így gondolkodni: a szemérmertlenséget megbánom, de a vasárnapi szentmisemulasztást nem. Tehát okvetlenül meg kell bánni minden elkövetett halálos bűnt, de igen jó, ha a bocsánatos bűnöket is megbánjuk. Vagyis: milyen bűnöket kell okvetlenül megbánni?

3.—*310. Tamás azt mondotta, hogy nagyon sajnálja bűneit, mert azok miatt édesatyjától kikapott. Arra is gondolt, hogy akkor félt és reszketett, mikor apus ott állott a szobában a bot-tal és hívta őt. De Theophil azt mondotta Tamásnak, hogy ez nem jó bánat, mert ez csak természetes bánat. A bűnbánat szentségét csak természetfölötti bánattal lehet méltóan felvenni, természetfölötti bánat pedig kétféle van: tökéletes és kevésbbé tökéletes. Vagyis: hányféle bánattal lehet a bűnbánat szentségét méltóan felvenni?

4.—*311. Tamás szomorú volt, mert amint mondotta, ő nem bír tökéletes bánatot magában felindítani. De Theophil segített a baján. A keresztfeszített Jézusról beszélt neki és akkor megesett Tamás szíve. Akkor sajnálta, hogy a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent úgy megbántotta, akkor azután szeretetből bánta meg bűneit. Vagyis tökéletes bánatunk akkor van, ha főképpen szeretetből bánjuk meg bűneinket, mert a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottuk azokkal. Tehát: mikor van tökéletes bánatunk?

5.—*312. Arra is megtanította Theophil Tamást, hogy ha valaki nem szeretetből, hanem főképpen félelemből bánja meg bűneit, mert Istentől miattuk büntetést érdemelt, akkor annak csak kevésbbé tökéletes bánata van. Vagyis kevésbbé tökéletes bánatunk akkor van, ha bűneinket leginkább félelemből bánjuk,

mert Istentől büntetést érdemeltünk. Tehát: mikor van kevésbbé tökéletes bánatunk?

6.—*313. Mikor az autótól a lovak megijedtek és a kocsit elragadták és életveszedelembé jutottak, akkor azért, mert ott nem volt pap, és hirtelenében nem gyónhattak, a tökéletes bánatot indították fel magukban, mert a tökéletes bánat is visszaszerzi nekünk a megszentelő kegyelmet. Ha tehát életveszedelemben vagyunk és a bűnbánat szentségét föl nem vehetjük, akkor tökéletes bánatot kell magunkban fölindítanunk. Vagyis milyen bánatot kell magunkban fölindítanunk, ha életveszedelemben vagyunk és a bűnbánat szentségét föl nem vehetjük?

(Habár a tökéletes bánat megtisztítja lelkünket a halálos büntől és visszaadja a megszentelő kegyelmet, nem mentesít a köteleességtől, hogy bűneinket utólag, ha tehetjük, meg ne gyónjuk. Ezt az iskolában okvetlenül meg kell mondani.)

7.—316. Theophil és Tamás az életveszedelemben elimádkozták a tökéletes bánatot. Hogyan is imádkoztak? „Ó Istenem, stb., stb. megbántottalak.” De ők nemcsak eddig imádkoztak, hanem tovább is, és akkor azt imádkozták: „erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm”. Ezekkel a szavakkal erős fogadást indítottak fel magukban. Ezzel az imával tehát nemcsak a tökéletes bánatot, hanem az erős fogadást is fölindíthatjuk magunkban. Vagyis: mely szavakkal indíthatjuk föl magunkban a tökéletes bánatot és az erősfogadást?

8.—314. Mikor Theophil és Tamás életveszedelemben voltak, nemcsak tökéletes bánatot, hanem erős fogadást is indítottak föl magukban, másszóval komolyan elhatározták, hogy többé nem fognak vétkezni. Vagyis erős fogadásunk akkor van, ha komolyan elhatározzuk, hogy többé nem vétkezünk. Tehát: mikor van erős fogadásunk?

9.—*315. Theophil és Tamás erős fogadással komolyan elhatározták, vagyis föltették magukban, hogy többé nem vétkeznek. Tamás azonfelül még azt is elhatározta, hogy többé a puskáknak feléje sem néz, vagyis hogy még a bűnre vezető alkalmat is el fogja kerülni, sőt legjobban szerette volna, ha az agyonlőtt kutyát is visszaadhatta volna, természetesen élve, azt szerette volna, ha az okozott kárt jóvá tehetné volna. Mindenkinek, aki gyónni akar, mindezt föl kell tennie magában. Vagyis erős fogadással okvetlenül föl kell tennünk magunkban: 1. hogy többé nem vétkezünk, vagy legalább halálos bünt nem követünk el; 2. hogy a halálos bűnre vezető közeli alkalmakat elkerüljük; 3. hogy az okozott kárt, amennyire lehetséges, jóvátesszük. Vagyis: mit kell az erős fogadással okvetlenül föltennünk magunkban?

Ki tudja: Mi kísérthet minket bűnre? (Kat. 229., 231. és 232. kérdések. Lásd I. kötet: 5. óra.) Mi indíthat még a bűnre a kísértésen kívül? Mi lehet bűnre vezető alkalom? Mit nevezünk közeli alkalomnak? Ugyebár azt az alkalmat, amely nagyon

könnyen visz minket a bűnre. És mit nevezünk távoli alkalomnak? Amely nem visz minket olyan könnyen a bűnre.

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak a 307., 308., 309., 314. és 316. kérdés;

a IV. osztálynak ezenfelül még a 310., 311., 312., 313. és 315. kérdés;

az V. osztálynak minden, a jegyzetek is.

III. Alkalmazás. 1. A gyónásnak legfontosabb része a bánat.

Bánat nélkül nincs jó gyónás! Ezt jól jegyezzétek meg magatoknak. Aki nem akarja bánni bűneit, az ne is menjen gyónni.

A jó bánattal mindig együtt jár az erős fogadás is. Mert aki igazán bánja azt, amit tett, az nem is fogja azt többé elkövetni, vagy legalább is erre erősen el fogja magát határozni.

2. Mikor Theophil és Tamás életveszedelembe jutottak, Theophilnak mindjárt eszébe jutott, hogy ilyenkor a tökéletes bánatot kell elimádkoznia. Hogy történhetett ez? Más fiú kiabált volna és félt volna, sőt talán a kocsiból is kiugrott volna, és ezzel csak növelte volna a bajt. Theophil szépen nyugodtan maradt és imádkozott — elimádkozta a tökéletes bánatot. Erre, látjátok, azért volt képes, mert mindennap este, amikor lefeküdt, felindította magában a tökéletes bánatot.

Mindennap este, amikor lefekszünk, nem tudhatjuk, hogy reggel fel fogunk-e még ébredni, hogy nem fogunk-e az éjjel meghalni, és azért ilyenkor, ha nem is vagyunk éppen halálos veszedelemben, de helyzetünk ahhoz igen hasonlít. Jó dolog tehát este a tökéletes bánatot magunkban fölindítani. És mert Theophil minden este gondolt a halálos veszedelemre, amikor napközben valósággal abba jutott, mindjárt a tökéletes bánat jutott eszébe, és hogy azt szépen elimádkozhassa, a sebesen rohanó kocsiban is nyugodtan maradt.

Ezentúl tehát minden este el fogjátok mondani szívből a tökéletes bánatot. Így lesz? Így!

5. ÓRA.

A bűnbánat szentsége. IV.

A) A katekizmus anyaga.

317. Mit cselekszünk, amikor gyónunk?

Amikor *gyónunk*, akkor töredelmesen megvalljuk bűneinket a lelkiatyának, hogy azoktól föloldozzon minket.

Megjegyzés. Ez a kérdés azon esetben, ha a 299. és 302. kérdést a hozzájuk fűzött megjegyzésem szerint megváltoztatjuk is, megmaradhatna jelen alakjában.

318. Mít kell okvetlenül meggyónnunk?

Okvetlenül meg kell gyónnunk *halálos* bűneinket, amelyekre emlékezünk és azt is meg kell mondanunk, hogy *hányszor* követtük el azokat.

* *Bocsánatos bűneinket* nem vagyunk kötelesek meggyónni, de nagyon jó és tanácsos azokat is megvallani, mert így azoktól is megszabadulunk. Ha nem tudjuk, hogy valamely bűnünk halálos-e vagy bocsánatos, akkor azt a bűnt is tanácsos meggyónnunk.

* Ha nem tudjuk bizonyosan, hogy valamely bűnt hányszor követtünk el, akkor úgy mondjuk meg a számot, amint tudjuk, például, hogy egy héten, egy hónapban körülbelül hányszor követtük el.

* Azokat a *körülményeket* is meg kell említenünk, amelyek miatt valamely cselekedet halálos bűnné lett, amely különben nem lenne halálos bűn, vagy amelyek halálos bűnt másfajta halálos bűnné változtattak. Mellékes körülményeket nem kell fölméltetni. Másnak nevét el kell hallgatni.

319. Hogyan kell bűneinket meggyónnunk?

Bűneinket *őszintén* és *érthetően* kell meggyónnunk.

* A szentgyónásban félelem nélkül és őszintén megmondhatunk mindent; mert a lelkiatyának sohasem szabad elárulnia azt, amit a szentgyónásban hallott és inkább életét kell föláldoznia, mintsem a *gyónási titkot* elárulni. (Ha valaki másnak gyónásából megtudott valamit, szintén köteles arról hallgatni.)

Például: Nepomuki Szent János.

* Hogy a gyónás *érthető* legyen, meg kell nevezni a bűnököt és nem szabad sokféle jelentésű általános szavakat használni; például nem elégséges így gyónni: vétkeztem Isten tízparancsolata ellen; vagy: nem szerettem Istent; vagy: rosszat tettem.

320. Mít kell annak tennie, aki a szentgyónásban saját hibáján kívül elfelejtett valami fontos dolgot megmondani?

Aki a szentgyónásban saját *hibáján kívül* elfelejtett valami fontos dolgot megmondani, annak a következő szentgyónásban meg kell azt mondania.

* *Fontos dolog a szentgyónásban:* a halálos bűn, annak száma vagy valamely körülmény, amely a bűnt másfajta bűnné változtatja.

321. Mít kell annak tennie, aki a szentgyónásban szándékosan hallgatott el valamely halálos bűnt?

Aki a szentgyónásban *szándékosan* hallgatott el valamely halálos bűnt, annak a következő szentgyónásban meg kell azt mondania és előbbi gyónását egészen meg kell ismételnie.

* Aki készakarva hallgatott el halálos bűnt, az *szentségtörést* követett el és Isten nem bocsátja meg többi bűnét sem. Az ilyennek nem szabad a szentáldozáshoz járulnia. A *gyónás*

akkor is *érvénytelen*, ha a gyónónak nem volt bánata és erős-fogadása. Az is érvénytelenné teheti a szentgyónást, ha valaki nagyon hanyag lelkiismeretvizsgálás miatt hagy ki halálos bűnt.

Megjegyzés. A 321. kérdést követő jegyzet első fele már az elemi katekizmusból ismeretes. Ott a 117. számú kérdésben találjuk meg azt. Eppen azért ezt az igazságot a III. osztályban sem kell elhagynunk.

***322. Hogyan nevezzük azt a gyónást, amelyben több gyónásunkat megismételjük?**

Azt a gyónást, amelyben több gyónásunkat megismételjük, *egyetemes gyónásnak* nevezzük.

* Az egyetemes gyónás elején megmondjuk a lelkiatyának, hogy miért végezzünk egyetemes gyónást. Aki érvénytelenül gyónt, annak azt is meg kell mondania, hogy hány gyónást végzett rosszul és áldozott-e utánuk. Erre elmondjuk, hogy mit vétkezünk utolsó gyónásunktól fogva és azután ismételjük előbbi gyónásainkat.

***323. Kinek kell egyetemes gyónást végeznie?**

Egyetemes gyónást annak kell végeznie, aki egyszer vagy többször érvénytelenül gyónt.

* Egyetemes gyónást *tanácsos* végezni: 1. az első szentáldozás előtt; 2. ha új életpályát kezdünk; 3. amikor a halálra készülünk.

326. Mit tesz a lelkiatya a szentgyónás végén?

A lelkiatya a szentgyónás végén alkalmas intés után *elégtételt* ad föl a gyónónak, azután *fölordozza* őt bűneitől.

* A lelkiatya imádságot vagy más jócselekedetet ad föl nekünk elégtétel gyanánt. A fölordozáskor keresztet vet a gyónó felé és e szavakat mondja: „Fölordozlak bűneidről az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen.”

* A gyónó a fölordozáskor keresztet vet magára és akkor távozik el, amikor a lelkiatya jellel vagy szóval elbocsátja.

327. Mit kell tennünk a szentgyónás után?

A szentgyónás után: 1. hálát kell adnunk Istennek, hogy bűneinket megbocsátotta; 2. el kell végeznünk a lelkiatyától föladott elégtételt.

Intelem. Sohase félj meggyónni és ne szégyeld a szentgyónásban megvallani bűneidet; mert jobb most meggyónnod bűneidet a lelkiatyának, aki örök titoktartásra van kötelezve, mintsem nyugtalanul élni, a bűnben meghalni és majd az utolsó ítéleten az egész világ előtt megszégyenülni. A szentgyónás után arra legyen legtöbb gondod, hogy többé ne vétkezzél.

B) A közlendő új fogalmak.

Körülmények, őszintén, töredelmesen, érthetően, gyónási titok, egyetemes gyónás.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Mint az előző órában már mondtam, a tökéletes bánatnak igen nagy ereje van, mert letörli a lelkünkől a bűnöket és visszaadja a megszentelő kegyelmet. Habár a tökéletes bánatnak ilyen ereje van, mégis kell gyónni. Senki sem gondolhatja például ezt: „Csúf halálos bűnöm van, én szégyelem azt meggyónni, inkább tökéletes bánatot indítok magamban, az majd visszaadja nekem a megszentelő kegyelmet, a megszentelő kegyelem viszont eltörli lelkemről a halálos bűnt, és így szentgyónás nélkül is a mennyországba juthatok.” Aki így gondolkodik és cselekedik, az vétkezik. Mert a tökéletes bánat ugyan visszaadja a megszentelő kegyelmet és eltörli a halálos bűnöket, de attól a kötelességtől nem szabadít meg minket, hogy bűneinket meggyónjuk.

Célkitűzés. Ma a szentgyónásról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Mikor Theophil és Tamás életveszedelemben voltak, tökéletes bánatot indítottak fel magukban. Az életveszedelem azután elmúlt, a tökéletes bánatnak a hatásai azonban nem, és ezért Tamás lelke is tiszta lett, mert ő is elnyerte a megszentelő kegyelmet és az letörölte lelkéről a halálos bűnt. Azután minden baj nélkül kiérték a tanyára. Ott virágot szedtek, hogy azt otthon Szűz Mária oltárára tegyék. Azután hazaindultak. Útközben megbeszélték, hogy habár a tökéletes bánat megtisztította lelküket, Tamás mégis gyónni fog. Szépen meggyeztek, hogy el fognak menni a Tiszti Bácsihoz és annál fognak gyónni.

— Te is fogsz gyónni? — kérdezte Tamás Theophiltól.

— Én csak tegnapelőtt gyóntam, nekem most nem kell — felelte Theophil.

— Milyen sűrűn kell gyónni? — kérdezte Tamás.

— Tulajdonképpen elég egy évben csak egyszer gyónni, de jó minél gyakrabban. Én azonban minden héten egyszer szoktam gyónni.

— És nem félsz te gyónni? — kérdezte Tamás. — Sohasem féltél? Nem félsz, hogy megszidnak?

Theophil minden kérdésre nemmel felelt és azt is megmagyarázta, hogy a tisztelendő urak, akik az Úr Jézusnak a helyettesei, a töredelmesen, érthetően és őszintén gyónó gyermeknek örülnek, mert örülnek, hogy egy csúf, bűnös lélek ismét szép lesz és azért senkit sem szidnak meg.

— Csak mondd meg mindent bátran, őszintén és érthetően és nem lesz semmi bajod — biztatta barátját Theophil.

— De ha kifelejték valamit, mi lesz akkor? — kérdezte Tamás.

— Ha kifelejtet, az nem baj, majd megmondod a következő gyónásodban, csak szándékosan ne hagyj ki semmit.

Mikor Theophil Tamásnak ezeket mondotta, éppen akkor kísértette őt a gonoszlélek, hogy a kutjának az agyonlövését hagyja ki. De Tamás elhatározta magát, hogy azt is meg fogja mondani.

— Mert ha szándékosan hagynál ki valamilyen súlyos bűnt, szentségtörést követnél el. Mert aki valamilyen szentséget méltatlanul vesz fel, az szentségtörést követ el, a szentségtörés pedig igen nagy bűn. Azonkívül meg kell mondanod az egyes bűnök fontos körülményeit is.

— Én nem tudom, hogy mi az — mondotta erre Tamás.

— Emlékszel még a templomrablóra? — kérdezte Theophil.

— Arra, aki az Oltáriszentséget kirabolta és a tisztelendő urat a templomban megsebesítette? — kérdezte Tamás. (Lásd I. kötet: 8. óra.)

— Arra. Látod, ha az gyónni akart volna, nem lett volna neki elég csak annyit mondani, hogy loptam és megsebesítettem valakit, mert az ő bűnének olyan körülményei voltak, melyek az ő bűnét nagyobbá tették és meg is változtatták. Az egyszerű lopásból szentségtörés lett, mert Istennek szentelt tárgyat lopott el, ugyanúgy a megsebesítés által is, mert a vérontással templomot, Istennek szentelt helyet gyalázott meg. Azért annak a rablónak ezeket a körülményeket is meg kellett gyónnia.

— Ó, én ilyenféle bűnöket, hála Istennek, nem követtem el — mondotta Tamás. — És mi lenne, ha valaki ezeket a fontos körülményeket nem mondaná el? — kérdezte tovább Tamás.

Az érvénytelenül gyónna és azért azután egyetemes gyónást kellene végeznie.

— Mit nevezünk egyetemes gyónásnak? — kérdezte Tamás.

— Azt a gyónást nevezzük egyetemes gyónásnak, amelyben egy vagy több gyónásunkat megismételjük.

Közben a kocsi hazaért. Búcsúzáskor még megállapodtak, hogy holnap délután elmennek a Tiszti Bácsihoz és Tamás ott gyónni fog.

Másnap délután el is indultak a Tiszti Bácsi lakásához. Útközben Nepomuki Szent János szobra előtt mentek el. Tamás már tudta, hogy az ki volt, csak azt nem tudta még, hogy miért teszi Szent János az ujját a szájára. Meg is kérdezte Theophiltól.

— Szent János volt a cseh királyné gyóntatója — magyarázta neki Theophil. — A cseh király pedig szerette volna tudni, hogy feleségének milyen bűnei vannak. De Szent János híven megtartotta a gyónási titkot, és nem mondott el semmit. Ezért a cseh király megölette. Vagyis azért teszi a kezét a szájára, hogy arra figyelmeztessen minket, hogy a papoknak abból, amit a gyónásban hallottak, nem szabad elmondani semmit és inkább meg kell halniok, semhogy a gyónási titkot elárulják.

— Oh, de bátran fogok most gyónni! A Tiszti Bácsi nem árulhat el abból semmit.

Útközben találkoztak a Tiszti Bácsival, aki éppen a templomba indult, hogy meglátogassa az Oltáriszentséget. Hamarosan elmondották, hogy mi járatban vannak.

— Gyertek csak velem, — biztatta a fiúkat a Tiszti Bácsi — úgyis a templomba megyek, majd gyónhatik az én kis barátom ott. Úgy is lett.

A templomban Tamás szépen letérdelt a gyóntatószékben, azután elmondotta a gyónási ima első részét, azután őszintén és érthetően elmondotta a bűneit, a halálos bűnöknél azt is megmondotta, hogy hányszor követte él azokat. Tamás mindent elmondott, azt is, hogy miképen lőtte agyon a szomszédék kuttyáját. A Tiszti Bácsi ekkor kikérdezte, hogy hogyan tudná ezt most jóvá tenni és mikor meghallotta, hogy Tamásék házőrző kuttyája nem régen őt kis kölyköt kapott, azt ajánlotta Tamásnak, hogy ajándékozza meg a szomszédék fiát egy ilyen kis kölyökkutyával, feltéve persze, hogy édesatyja nem ellenzi. Tamás ezt meg is ígérte. Azután elmondotta Tamás a gyónási ima második felét, a Tiszti Bácsi pedig először feladta neki az elégtételt, azután feloldozta bűnei alól.

Tamás egyszerre boldognak érezte magát. Megszabadult bűneitől egészen, lelke tiszta lett és a megszentelő kegyelemtől még fényesebb. Letérdelt az egyik padban és megköszönte a jó Istennek ezt a nagy kegyelmet, azután elvégezte a feladott elégtételt. Azután Theophilhoz ment és megölelte, és megköszönte neki, hogy gyónni megtanította.

Visszakérdés a kifejtendő kérdések szerint.

II. Kifejtés. 1.—320. Tamás félt, hogy a szentgyónásban el fog felejtteni valami fontos dolgot megmondani. Theophil azonban megnyugtatta, hogy ez nem volna baj, és hogy azt csak a következő gyónásában kellene megmondania. Mert aki a szentgyónásban saját hibáján kívül elfelejt valami fontos dolgot megmondani, annak a következő szentgyónásban kell azt megmondania. Tehát: mit kell tennie annak, aki a szentgyónásban saját hibáján kívül elfelejtett valami fontos dolgot megmondani?

2.—321. Aki azonban a szentgyónásból szándékosan hagy ki valami fontos dolgot, — magyarázta Theophil — az *sentségtörést* követ el, annak a szentgyónása nem ér semmit, annak legközelebb az egész szentgyónást meg kell ismételnie. És Theophilnak igaza volt, mert aki a szentgyónásban szándékosan hallgatott el valamely halálos bűnt, annak a következő szentgyónásban meg kell azt mondania, és előbbi gyónását egészen meg kell ismételnie. Tehát: mit kell annak tennie, aki a szentgyónásban szándékosan hallgatott el valamely halálos bűnt?

3.—*322. *323. Azután a templomrabló esetéről beszélgettek. Theophil azt mondotta, hogy aki valami fontos dolgot a szentgyónásból készakarva elhagy, az érvénytelenül gyónt, annak a szentgyónása nem érvényes, és azért annak egyetemes

gyónást kell végeznie. Mert egyetemes gyónást annak kell végeznie, aki egyszer vagy többször érvénytelenül gyónt. És azt is megmagyarázta Tamásnak, hogy azt a gyónást nevezzük egyetemes gyónásnak, amelyben több gyónásunkat megismételjük. Vagyis: hogyan nevezzük azt a gyónást, amelyben több gyónásunkat megismételjük? És kinek kell egyetemes gyónást végeznie?

4.—319. Azt is elmondotta Theophil Tamásnak, hogy hogyan kell gyónni. Azt mondotta neki, a tisztelendő urak igen szeretik azokat a gyermekeket, akik őszintén és nem elferdítve; azután érthetően és nem elmotyogva mondják el bűneiket, mert az ilyen gyónás jó, a jó gyónás pedig megtisztítja a lelket és annak igazán mindenki örül, legjobban azonban itt a földön az Úr Jézus helyettesei örülnek. Vagyis: hogyan kell bűneinket meggyónnunk?

5.—318. Tamás valóban őszintén és érthetően is gyónt. Minden halálos bűnét, amelyre emlékezett, szépen elmondotta, sőt azt is elmondotta, hogy hányszor követte el azokat. (Olyan körülményes bűnöket, mint az a templomrabló, Tamás, hála Istennek, nem követett el, de ha lettek volna neki ilyen bűnei, akkor egész biztosan elmondotta volna a fontos körülményeket is.) Tehát mit kell okvetlenül meggyónnunk?

6.—317. Tamás szépen gyónt, töredelmesen elmondotta bűneit a lelkiatyának, hogy azoktól föloldozza őt. Mi is ezt tesszük, amikor gyónunk. Vagyis mit cselekszünk, amikor gyónunk?

7.—326. A gyónás után a Tiszti Bácsi tanácsot adott Tamásnak, hogy miképen tehetné jóvá azt a kárt, amit a szomszédéknak azáltal okozott, hogy kutyájukat agyonlőtte. Amikor a lelkiatyák a gyónóknak ilyenféle tanácsokat adnak, akkor azt mondjuk, hogy alkalmas intést adnak. Ezután elégtételt is kapott Tamás. Az elégtétel lehet imádság, bőjt, szentmisehallgatás, alamizsna vagy másféle jócselekedet. Végül feloldozta Tamást bűneitől, másszóval megbocsátotta a bűneit. Vagyis a lelkiatya a szentgyónás végén alkalmas intés után elégtételt ad föl a gyónónak, azután föloldozza őt bűneitől. Tehát: mit tesz a lelkiatya a szentgyónás végén?

8.—327. Tamás a szentgyónás után nagyon boldog volt. Örült, hogy egészen megszabadult bűneitől. Azért halát adott Istennek, azaz megköszönte, hogy bűneit megbocsátotta, azután elvégezte a lelkiatyától föl adott elégtételt. Nekünk is így kell tenni a szentgyónás után. Vagyis a szentgyónás után: 1. halát kell adnunk Istennek, hogy bűneinket megbocsátotta; 2. el kell végeznünk a lelkiatyától föl adott elégtételt.

Összefoglaló ismétlése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak: a 317., 318., 319., 320., 321., 326. és 327. kérdés.*

**Megjegyzés.* A 317., 318., 319. és 327. kérdés már az elemi katekizmusból ismeretes, azért nem sok az itt felvett anyag. a IV. osztálynak azonfelül még a 322. és 323. kérdés;

az V. osztálynak végül minden kérdés a jegyzetekkel.

III. Alkalmazás. Az előző órában azt tanultuk, hogy bánat nélkül nincs jó gyónás. Ez a jó szentgyónás legfontosabb szabálya, azért sohasem szabad elmulasztani a szentgyónás előtt a bánatot felindítani. Most egy hasonlóan fontos szabályt tanítok nektek: *A bűnt elkövetni szégyen, de azt meggyónni nem szégyen.* Azért sohasem szabad valamit a szentgyónásban elhallgatni. Aki nem gyónik őszintén, hanem valami fontos dolgot a szentgyónásból szándékosan kihagy, annak a szentgyónása nem érvényes, az érvénytelenül gyónt, sőt annak egy újabb bűne van, az szentségtörést követett el. Aki tehát érvénytelenül gyónik, annak nemcsak minden bűne megmarad, hanem még egy újabb bűne is van, annak lelke piszkosabb, mint amilyen eredetileg volt. Azért jobb nem gyónni, mint rosszul gyónni. Hogy fogtok gyónni? Mindig jól? Őszintén? És érthetően?

6. ÓRA.

A bűnbánat szentsége. V.

Megjegyzés. Az ide felvett anyag, szerény véleményem szerint, egész terjedelmében csak az V. osztály anyagát képezné. Egyrészt ugyanis nem olyan fontos, hogy azt már okvetlenül előbb is tanítani kellene, másrészt nem olyan könnyű, hogy alacsonyabb osztályokban haszonnal előadhatnók. — Miután a bűnbánat szentségéről írt I. és II. óra anyaga az V. osztályban ismert voltánál fogva minden nagyobb nehézség nélkül összevonható egy óra anyagává, ennek az órának betoldása által nem szaporítjuk meg az eredetileg a szentségek számára az óratervbe felvett órák számát.

A) A katekizmus anyaga.

****328. Mi végett ad föl a lelkiatya elégtételt?**

A lelkiatya a végett ad föl *elégtételt*, hogy Isten az ideigtartó büntetéseknek legalább egy részét elengedje nekünk, amikor a föl adott jócselekményeket elvégezzük.

Pl. Dávid.

* Ha nem bírjuk azt elvégezni, amit a lelkiatya föl ad, akkor kérhetünk tőle más elégtételt.

* Ha valaki nem végzi el az elégtételt, de a föloldozás előtt megvált az a szándéka, hogy el fogja végezni, akkor szentgyónása érvényes ugyan, de vétkezik és Istennek sok kegyelmétől fosztja meg magát.

Intelem. Végezd el az elégtételt halasztás nélkül és pon-

tosan úgy, amint a lelkiatya rendelte; sőt ne is elégedjél meg azzal, amit szigorúan el kell végezned, hanem önként vállalj magadra bűnbánati cselekményeket és különösen a jó Istentől rád küldött szenvedéseket ajánld föl bűneidért elégtétel gyanánt.

****329. Mi a bűcsú?**

A *bűcsú* az ideigtartó büntetések elengedése a szentgyónáson kívül.

* Bűcsúval sem a bűnöket, sem az örök büntetést nem engedi el az Anyaszentegyház, hanem csak a szentgyónás után fennmaradt ideigtartó büntetéseket, amelyeket vagy a földön vagy a tisztítóhelyen kellene kiállanunk.

****330. Hányféle a bűcsú?**

A bűcsú kétféle: 1. *teljes bűcsú*, amikor a megérdemelt ideigtartó büntetésektől egészen megszabadulunk; 2. *nem teljes bűcsú*, amikor az ideigtartó büntetéseknél csak egy részétől szabadulunk meg.

* Nem teljes bűcsú például a 100 napos bűcsú, amikor annyi büntetéstől szabadulunk meg, amennyit a régi egyházszabályok szerint száz napig tartó elégtétellel (vezekléssel) rőtünk volna le.

****331. Mi szükséges ahhoz, hogy bűcsút nyerhessünk.**

Hogy bűcsút nyerhessünk, ahhoz szükséges: 1. hogy lelkünk a halálos bűnöktől tiszta legyen; 2. hogy az Anyaszentegyházról kijelölt jócselekedeteket pontosan elvégezzük.

* Teljes bűcsút csak akkor nyerhetünk, ha lelkünk minden bocsánatos bűntől is tiszta. A teljes bűcsú feltételei közé tartozik, hogy meggyónjunk és megáldozzunk, és hogy a szentséges atya, a pápa szándékára imádkozzunk.

* Nem teljes bűcsút rendszeren bizonyos imádságok elmondásáért ad az Anyaszentegyház.

* A legtöbb bűcsút nemcsak a magunk javára nyerhetjük meg, hanem az Anyaszentegyház engedelmeiből a *tisztítóhelyen szenvedő lelkek javára* is följánlhatjuk.

Intelem. Amikor az Anyaszentegyház bűcsút enged, nem szabadít fel minket a bűnbánat és a jócselekedetek kötelességétől, hanem inkább buzdít azokra, hogy ily módon részünk legyen az Úr Jézus végtelen érdemeiben. Törekedjél azért bűnbánó lélekkel mennél többször bűcsút nyerni mind magad, mind a tisztítóhelyen szenvedő lelkek javára.

B) A közlendő új fogalmak.

Bűcsú, teljes és nem teljes bűcsú, vezeklés, bűcsújárás és bűcsúima, örök és ideigtartó büntetés.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. 220. Ki követ el halálos bűnt, N. N.?

221. Miért kell a halálos bűnöktől mindenképpen óvakodnunk?

222. Milyen kárt okozunk magunknak a halálos bűnnel?
 223. Ki követ el bocsánatos bűnt?
 224. Miért kell a bocsánatos bűnöktől is óvakodnunk?
 301. Mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége?

Miután e kérdéseket jól átismételtük, még egyszer kiemeljük a 222., 224. és 301. kérdést, azután kérdezzük:

Hányféle büntetés van tehát?

Hol kell az örök büntetést elszenvedni?

Lehet-e azt máshol elszenvedni?

Hátha például valaki egyik bűnének következtében elveszíti szeme világát, örök büntetés az? De hisz soha többé nem lát? Örök büntetést tehát csak a pokolban lehet elszenvedni.

Milyen büntetés van még?

Es hol lehet azt elszenvedni?

Lehet-e az örök büntetés hosszabb vagy rövidebb?

Lehet-e az ideigtartó büntetés hosszabb vagy rövidebb?

Melyik szentség által engedi el a jó Isten az örök büntetést?
 (A keresztség és a gyónás által és csakis ezek által, mert a tökéletes bánat is csak úgy szabadít meg minket attól, ha készek vagyunk meggyónni.)

Es mi által engedi el a jó Isten az ideigtartó büntetéseket?
 (A szentgyónás és jócselekedetek által.) Igaz! Minden jócselekedetnek van elégtételi értéke, vagyis minden jócselekedet által eleget lehet tenni a bűneinkért. Ez azt jelenti, hogy ha mi jót teszünk, ezért a jócselekedetért a jó Isten elenged valamit abból az ideigtartó büntetésből, amelyet addig elkövetett bűneink miatt érdemeltünk. Némelyik jócselekedet azonban többet ér, mert az Úr Jézus helytartója, a pápa azt értékesebbé teszi, úgy mondjuk ezt, hogy érte bűcsút engedélyez.

Célkitűzés. Ma a bűcsúról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Theophilék községében minden évben nyáron nagy készülődések voltak. Sokat beszéltek már pár héttel előbb róla, hogy milyen lesz a bűcsú, milyen lesz az idő, kik fognak arra elmenni, hogy akik elmennek, azoknak sokat kell szenvedni a meleg és a szomjúság miatt, meg azután ott Szentkúton *(növendékeink előtt ismert bűcsújáráóhelyet említünk)* is kényelmetlen az éjjeli szállás, csak kevés szalmán lehet aludni a pajtákban, de a népek mégis mennek, sok-sok ezren mennek, minden faluból és városból mennek, mert vezekelni akarnak, mert eleget akarnak tenni bűneikért.

Mikor azután érkezett az indulás napja, Theophil fájo szívvel nézte, amint a templomból elindultak a bűcsúsok. A harangok zúgtak-búgtak, a bűcsúsok pedig elindultak. Elöl keresztet vittek, azután zászlókat, azután következtek a ministránsok, piros kis ruhájukban, a szép fehér karinggel, azután a tisztelendő úr következett, majd végül a sok nép, mindegyiknek rózsafüzér

volt a nyakában. Olyan nagyon szeretett volna ő is velük menni, de mindig azt mondták neki, hogy ő még kicsi, hogy nem bírja ki az utat, mert búcsút járni nem mulatság, az fárasztó, azon sokat kell szenvedni.

Az egyik évben azomban Theophil már nagyfiú lett, ő volt a főministráns. Mikor elérkezett a búcsújárás ideje, megint megkérte édesapját.

— Kicsi fiú vagy te ahhoz! — mondotta neki édesapja.

— De nézd, apuska, én vagyok a főministráns, a többi fiú vagy kisebb nálam vagy velem egy osztályban jár, egyik sem nagyobb és azok elmehetnek. Most már én is elég nagy vagyok és erős, már ki fogom bírni.

És Theophil addig könyörgött, míg végre megengedték neki. — De nagyon örült! Ő is mehet a búcsúsokkal! Alig várta az indulás napját.

Mikor az indulás napja elérkezett, Theophil pontosan ott volt a templomban. Bement a sekrestyébe és felvette a ministránsruhát. Közben a templom megtelt emberekkel. A tisztelendő úr is odajött, felvette a karinget, a stólat, a palástot, azután kimentek az oltárhoz, imádkoztak és énekeltek. Azután elkezdtek harangozni. Az összes harangokat húzták. Elindultak a kereszttel és zászlókkal. Theophil nagyon örült. Ő is megy már, és még hozzá ő a főministráns.

Korán reggel volt, mikor elindultak; az ég tiszta volt és a nap sütött. Kiérték a községből. Az országúton mentek. Nemsokára már nem hallatszottak a harangok sem, már messze jártak. Felváltva imádkoztak és énekeltek. A nap mindig magasabbra jött az égen. A búcsúsok izzadni kezdtek, Theophil is. De jó volna egy kis vizet inni, gondolta, vagy egy kis árnyék. De sem víz, sem árnyék nem volt az úton, csak meleg és forróság meg por. Theophil érezte, hogy ez nem jó. A meleg és a szomjúság gyötörte, szenvedést okozott neki. De nem bántódott e miatt. Sőt inkább örült. Azt gondolta, hogy most ő is vezekel a bűneiért.

Délre egy kis faluba értek, ott megpihentek. Mire odaértek, Theophil már fáradt is volt, nemcsak a meleg és a szomjúság, hanem a fáradság is szenvedést okozott neki. De a miatt sem bántódott. Ezt a szenvedést is önként, a maga akaratából vállalta magára, hogy bűneiért eleget tegyen, hogy bűneiért vezekljen.

Estére végre elérkeztek Szentkútra. Ott is harangoztak, amikor a faluba értek. Rengeteg nép volt már ott mindenfelől. A templomban énekeltek és imádkoztak, azután eloszlottak: mindenki elment az éjjeli szállására. Theophil és a többi ministránsok az iskolába mentek. Ott maradtak éjjelre. Az iskolapadon fognak aludni. Ez kicsit kemény lesz, gondolta Theophil, keményebb lesz, mint otthon a jó puha ágy. De nem baj, gondolta, ő most vezekel, eleget tesz bűneiért.

Levetette a ministránsruhát, letette az egyik padra, azután

megette azt a kis vacsorát, amit neki hoztak, azután szépen elmondotta esti imáját és lefeküdt a padra, hogy aludjon. Csak-hogy az alvás nem nagyon akart sikerülni. A pad kemény volt, a lábai is fájtak a hosszú úttól. Végre mégis elaludt. Reggel a harangszóra ébredt. Az iskolaudvaron a kútnál mosakodtak, azután megint felvették a ministránsruhát és a templomba mentek.

A templomajtóban mindenkinek kiosztottak egy kis cédulát, melyen szentkép volt és a másik oldalán egy imádság. Az imádság alatt zárójelben ez állott: 300 napi búcsú. Azután az egyik tisztelendő úr felment a szószékre és szentbeszédet mondott. A szentbeszéd végén kihirdette, hogy mindenki, aki ma ezt a templomot meglátogatja, a szentgyónáshoz és szentáldozáshoz járul és a szentatyának, vagyis a pápának a szándékára egy Miatyánkot, egy Üdvözlégyet és egy Dicsőséget elimádkozik, teljes búcsúban részesül, melyet a tisztítóhelyen szenvedő lelkekért is följánlhat.

Az emberek mind gyóntak és áldoztak, azután pontosan elvégezték a kijelölt imákat. Theophil is így tett. A cédulán lévő imát is elvégezte. Délután is elment még a templomba és a tisztítóhelyen szenvedő lelkekért is elvégezte az imákat. Azután megint este lett, megint ott aludtak az iskolában, reggel pedig hazamentek.

Pár nap múlva már mindent kipihent Theophil. Ekkor egy este meglátogatta a tisztelendő urat.

— Mi kell neked, kis barátom? — kérdezte a tisztelendő úr.

— Tisztelendő úr, kérem, — mondotta Theophil — én nem értek valamit.

— Mit nem értesz? — kérdezte a tisztelendő úr.

— Azt nem értem, hogy miért volt azon a cédulán, melyet ott a szentkúti búcsún kaptunk, zárójelben az írva, hogy 300 napi búcsú?

— Tudod, kedves Theophil, mondotta a tisztelendő úr, ez azt jelenti, hogy aki azt az imát elvégzi, annyit tett, mintha 300 napig vezekelt volna a régi, nagyon szigorú vezeklési szabályok szerint.

— Hát hogyan vezekeltek régen?

— Régen kenyéren és vizen böjtöltek és szűrés szőringet viseltek néha 100 napig, néha 300 napig, sőt néha 7 évig vagy még több ideig is, és a templomajtóban állottak, akárcsak ma a koldusok, csak hogy szűrés vezeklő ruhában, mely kötéllel volt átkötve. Így vezekeltek a régi vezeklési szabályok szerint. Úgy bizony, Theophil, az kicsit nehezebb volt, mint a búcsújárás! Aki pedig valamely úgynevezett búcsúimát elvégez, vagyis olyan imát, amely után oda van írva, hogy hány napi vagy hány évi búcsút kap elmondásáért, annak az az ima annyit ér, mintha annyi ideig, napig vagy évig vezekelt volna. Annak ugyanis a jó

Isten annyi ideigtartó büntetést enged el, mint amennyit elengedett volna, ha olyan szigorúan, annyi ideig vezekelt volna. Érted már?

— Hát amikor teljes búcsúban részesültünk, az hogyan volt?

— Amikor a teljes búcsúban részesültünk, akkor a szent-
 atya azokért a jócselekedetekért elengedte Krisztus Urunk nevé-
 ben az összes ideigtartó büntetéseket. De persze csak azoknak,
 akiknek lelke minden bocsánatos bűntől is tiszta volt. Mert
 akinek a lelkén még bűn van, annak először a bűntől kell meg-
 szabadulnia és csak azután szabadulhat meg a büntetéstől. Érted
 ezt is?

— Köszönöm szíves tanítását, — felelte illedelmesen Theo-
 phil — érttem már. Úgy van tehát a búcsúimákkal, mint a pénz-
 büntetéssel. Amint a börtönbüntetést meg lehet váltani pénz-
 bírsággal, úgy a szigorú vezeklés helyett búcsúimát mondhatunk.

— Okos fiú vagy! — dicsérte meg őt a tisztelendő úr.
 Theophil azután szépen köszönt és hazament.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—331.** Mikor Theophilék a szentkúti temp-
 lombba mentek, azt hirdették ki, hogy mindenki, aki a szentségek-
 hez járul, vagyis gyónik és áldozik és az Anyaszentegyházról
 kijelölt jócselekedetet elvégzi, vagyis akkor, ott Szentkúton, el-
 mondja a templomban az egy Miatyánkot, egy Üdvözlégyet és
 egy Dicsőséget, az teljes búcsúban részesül. Úgyisintén, aki el-
 imádkozza azt az imát, mely azon a cédulán volt, az 300 napi
 búcsúban részesül, mert hogy búcsút nyerhessünk, ahhoz szük-
 séges: 1. hogy lelkünk a halálos bűnöktől tiszta legyen (ezért
 kellett gyónni); 2. hogy az Anyaszentegyházról kijelölt jócsele-
 kedeteket pontosan elvégezzük. (Ezért kellett a templomba menni
 és ott, mint láttuk, imádkozni.) Vagyis mi szükséges ahhoz, hogy
 búcsút nyerhessünk?

2.—**330. Theophil kétféle búcsúban részesült. Először nem
 teljes búcsúban, ilyen volt az a 300 napi búcsú. Amikor ezt el-
 nyerte, annyit engedett el neki az Anyaszentegyház az ideig-
 tartó büntetésekből, mintha 300 napig vezekelt volna a régi, szí-
 gorú vezeklési szabályok szerint. Azután teljes búcsúban is
 részesült, vagyis az ideigtartó büntetésektől egészen megszaba-
 dult. Tehát kétféle búcsú van: 1. teljes búcsú, amikor a meg-
 érdemelt ideigtartó büntetésektől egészen megszabadulunk; 2.
 nem teljes búcsú, amikor az ideigtartó büntetéseknek csak egy
 részétől szabadulunk meg. Vagyis hányféle a búcsú?

3.—**329. Most már tudjuk azt, hogy mi szükséges ahhoz,
 hogy búcsút nyerhessünk, azt is tudjuk, hogy hányféle a búcsú,
 azért nagyon könnyen megjegyezhetjük azt is, hogy mi a búcsú.
 Akár teljes, akár nem teljes búcsút nyert el Theophil, mindig
 az ideigtartó büntetésből maradt el valami. Azért azt mondjuk,

hogy a búcsú az ideigtartó büntetések elengedése a szentgyónáson kívül. Vagyis: mi a búcsú?

4.—**328. A búcsú az ideigtartó büntetések elengedése a szentgyónáson kívül. De a szentgyónásban is megszabadulunk az ideigtartó büntetések egy részétől. Hogyan is tanultuk? Mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége? (301. kérdés.) Hogy búcsúban részesüljünk, vagyis hogy az ideigtartó büntetésektől megszabaduljunk, valamilyen jócselekedetet kell elvégeznünk. A szentgyónásban is azért ad fel a lelkiatya elégtételt, vagyis valami jócselekedetet, hogy a jó Isten az ideigtartó büntetéseknek legalább egy részét elengedje nekünk, mikor a föladatai jócselekményeket elvégezzük. Vagyis: mi végett ad föl a lelkiatya elégtételt?

Miért nem részesülhet búcsúban az, akinek lelkén halálos bűn van? (Mert annak az örök büntetéstől kell előbb megszabadulnia.)

Miért nem részesülhet teljes búcsúban az, akinek a lelkén még bocsánatos bűn van? (Mert amíg a büntől meg nem szabadult, addig a büntetéstől sem szabadulhat meg.)

Nyerhet-e nem teljes búcsút az, aki előbb már teljes búcsúban részesült? És kinek a javára szolgál az? (Nyerhet, és ha ő maga nem ajánlja azt fel valamilyen célra, például nem fordítja azt a tisztítóhelyen szenvedő lelkek javára, akkor az az Anyaszentegyház kincstárába jut.)

Miért engedélyezhet az Anyaszentegyház búcsúkat? (Mert az Úr Jézus és a szentek sokkal több elégtételi cselekedetet végeztek, többet vezekeltek, mint amennyire nekik maguknak szükségük volt. Ezek a fölös elégtételi cselekedetek képezik az Anyaszentegyház kincstárát és ebből osztja ki az Anyaszentegyház a búcsúimákhoz fűzött elégtételi cselekedeteket.)

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: az V. osztálynak a 328., 329., 330. és 331. kérdés a jegyzetekkel.

III. Alkalmazás. Theophil nagyon örült, hogy a búcsúsokkal elmehet, mert szeretett a bűneiért *vezekelni*. De lássátok, nemcsak a búcsújáráskor lehet a bűneinkért vezekelni. Valahányszor valamit el kell viselni, ami nem kellemes, azt mindig felajánlhatjuk bűneinkért elégtételül és ilyenkor mindig *vezeklünk*. Vagy ha valami önmegtagadást végzünk, az is felajánlható bűneinkért és akkor az is vezeklés lesz. Nemcsak magunkért bírnunk vezekelni, hanem embertársainkért is. Szüleinkért, testvéreinkért, barátainkért, sőt a tisztítóhelyen szenvedő lelkekért is. Ha mi vezeklünk, azt a jó Isten igen szívesen látja, mert akkor mindig követjük Krisztus Urunkat a keresztúton, vagyis segítünk neki az emberek bűneiért eleget tenni.

Krisztus Urunk azt mondotta egyszer, hogy ne gyűjtsünk magunknak olyan kincseket, melyeket a tolvajok ellophatnak és

a rozsdá megemészthet vagy a molyok megrághatnak, hanem olyan kincsekre tegyünk szert, melyek megmaradnak az örök életre. Ilyen kincseket gyűjthetünk magunknak a vezekléssel és a búcsúimákkal is.

Tanuljunk is mindjárt néhány búcsúimát:

Annyszer 300 napi búcsúban részesül az, akinek lelkén nincsen halálos bűn, ahányszor szépen, ájtatosan elmondja ezeket:

Jézusom szentséges Szíve, bizom benned.

Jézusom szentséges Szíve, jöjjön el a te országod.

Jézusom édes Szíve, add, hogy mindig jobban szeresselek.

Szűz Mária édes szíve, légy az én menedékem. Stb.

Teljes búcsúban részesül, akinek a lelkén még bocsánatos bűn sincsen és az Oltáriszentség előtt elmondja a rózsafüzért, stb., olyan példát sorolunk fel, mely növendékeink számára gyakorlati értékkel bír.

7. ÓRA.

Az Oltáriszentség. I.

Megjegyzés. A jelen órára felvett anyag ellen első tekintetre a következő észrevételek tehetők: 1. sok; 2. aránytalanul van elosztva, amennyiben a IV. és V. osztályra alig valamivel jut több, mint a III.-ra. Ez észrevételekre az alábbiakban felelek:

1. A jelen órában a harmadik osztályra felvett anyag nem sok, mert e leckéből a 270., 273., 274., 275., 276., 278. és 279. kérdéseket már az elemi katekizmus tárgyalja, azokat tehát a III. osztályban már mint ismerteket kell venni. De ha valahol azokat a II. osztályban még nem vették volna át, úgy akkor sem okoz az ide felvett anyag különösebb nehézséget, mert a 273., 274., 275. és 276. kérdés igen könnyű, és ha valahol annak betanítása nehézséget okoz, úgy annak oka csak technikai, és abból a körülményből áll elő, hogy katekizmusunk kérdései és a rájuk adott feleletek *szórendje* nem egyező. Küszöböljük ki ezt a különbséget, hozzunk a kérdés és a felelet szórendjébe összhangot és nem lesz nehézségünk a betanításnál.

2. Ami az anyag osztályonkinti elosztásának aránytalan-ságát illeti, az valóban fennáll. Ahol az egyes osztályok tanulói gyengébb tehetségűek, ott szerény véleményem szerint, csak a 270., 273., 274., 275., 278. és 279. kérdést kellene a III.-ban tanítani, a többi négyet pedig a negyedikben. Az V.-re maradnak a jegyzetek és az egész már ismert anyag alapos ismétlése. Ahol azonban úgy a III., mint a IV. és az V. osztályban tehetséges gyermekek vannak, ott a IV. és V. osztályban többet időzhetünk

az Úr Jézus csodálatos életének leírásánál, melyet az Oltáriszentségben folytat.

A) A katekizmus anyaga.

270. Mi az Oltáriszentség?

Az *Oltáriszentség* az Úr Jézus Krisztusnak valósgos szent teste és vére a kenyér és a bor külső színe alatt.

* Az Oltáriszentséget *legfőlségesebb* szentségnek nevezzük, mert magát Jézus Krisztust foglalja magában.

* Az Oltáriszentség *külső színei* azok a külsőségek, amelyeket az Oltáriszentségen észrevehetünk: az alak, a szín, az íz stb.

271. Mikor rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget?

Krisztus Urunk az Oltáriszentséget kinszenvedése és halála előtt rendelte, az *utolsó vacsorán*.

Megjegyzés. A gyermekek szempontjából könnyebb volna e kérdést így feltenni: Krisztus Urunk az Oltáriszentséget mikor rendelte? Krisztus Urunk az Oltáriszentséget kinszenvedése és halála előtt, az utolsó vacsorán rendelte.

272. Miképen rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget?

Krisztus Urunk kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megszegte, átadta tanítványainak és mondotta: „Vegyétek és egyétek, *ez az én testem*.” Azután vette a kelyhet a borral, megáldotta, odaadta tanítványainak és mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, *ez az én vérem*. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

273. Mit cselekedett Krisztus Urunk e szavakkal: Ez az én testem, ez az én vérem?

Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtatta át.

Megjegyzés. Erre a kérdésre az alábbi szövegezéssel a kicsinyek könnyebben felelnek: Krisztus Urunk e szavakkal: Ez az én testem, ez az én vérem, mit cselekedett?

274. Mire adott Krisztus Urunk az apostoloknak hatalmat és parancsot e szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre?”

E szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, Krisztus Urunk arra adott az apostoloknak hatalmat és parancsot, hogy a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtassák át.

Megjegyzés. Ez a kérdés sem okoz nehézséget, ha az alábbi szórenddel kérdezzük: E szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én

emlékezetemre", mire adott Krisztus Urunk az apostoloknak hatalmat és parancsot?

275. Kikre szállott át az apostoloktól az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

Az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostoloktól a püspökökre és az áldozópapokra szállott át.

Megjegyzés. Ezzel a kérdéssel is sok nehézségünk van, ha a katekizmus szövege szerint kérdezzünk. De ha a kérdést az alábbi szórenddel adjuk fel, minden nehézség nélkül válaszolnak a kicsinyek: Az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostolokról kikre szállott át?

276. Mikor változtatják át a püspökök és az áldozópapok a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

A püspökök és az áldozópapok a *szentmisében* változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, amikor Jézus e szavait mondják: „Ez az én testem, ez az én vérem.”

* Azt a vékony, kovásztalan kenyeret, amelyet a pap a szentmisében átváltoztat, *ostyának* nevezzük.

* A szentmisének azt a részét, amikor a pap a kenyeret és a bort átváltoztatja, *átváltozásnak* nevezzük. Átváltoztatás után a pap fölmutatja az Úr szent testét és véréét, hogy a hívek imádják: ez az *úrfelmutatás*.

* Átváltozás után Jézus szent teste és vére van az oltáron; mi azonban kenyérnek és bornak látjuk, mert a kenyér és bor külső színe megmarad.

Megjegyzés. Ugyancsak a fent megadott okból ezt a kérdést is tanácsosabb az alábbi szórendben feltenni: A püspökök és az áldozópapok mikor változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

***277. Mi végett rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget?**

Krisztus Urunk a végett rendelte az Oltáriszentséget: 1. hogy szent testével és vérével mindig közöttünk maradjon; 2. hogy a szentáldozáskor lelkünk tápláléka legyen, és 3. hogy a szentmisében érettünk fölálldozza magát.

Intelem. Csodáld az Úr Jézus végtelen szeretetét, amelylyel magát az Oltáriszentségben titokszerű módon nekünk átadta. Gondolj sokszor hálás szívvel erre az imáandó szentségre.

278. Ki van jelen az Oltáriszentségben?

Az Oltáriszentségben az *Úr Jézus Krisztus* van jelen.

* Jézus Krisztus az Oltáriszentségben mind a kenyérnek, mind a bornak külső színe alatt élve és egészen van jelen, testével és vérével, lelkével és istenségével.

* Az Oltáriszentséget a *szentségtartóban* és az *áldozató-kehelyben* tartják. Ez a két szent edény a *szentségházban* van. Az Oltáriszentségre figyelmeztet az oltár előtt égő *örök lámpa*. A szentségtartó közepén kis félholdalakú tartó van; ezen látható az Oltáriszentség.

* Az Úr Jézus addig van jelen az Oltáriszentségben, míg a kenyér vagy a bor külső színe el nem változik.

* Midőn a pap a szentostyát széttöri, akkor nem az Úr szent testét töri részekre, hanem csak a kenyér külső színét. Az Úr a szentostya minden részecskéjében jelen van.

279. Mít kell az Oltáriszentség előtt cselekednünk?

Az Oltáriszentség előtt térdre kell borulnunk és az Úr Jézust imádnunk.

* A pap a szentmisénél vagy a litániánál némelykor *áldást* oszt az Oltáriszentséggel.

Intelem. Az Oltáriszentség előtt a templomban, vagy amikor a templomon kívül viszik, mindig mély tisztelettel hajts térdet. — Jelenj meg gyakran a szentségház előtt az *Úr Jézus látogatására*, különösen akkor, amikor az Oltáriszentséget imádásra kiteszik vagy vele áldást adnak. *Szentségimádáskor* ezekkel a szavakkal üdvözlöd az Oltáriszentséget: „Dicséret és dicsőség a legfölségesebb Oltáriszentségnek most és mindörökké.”

B) A közlendő új fogalmak.

Külső szín, föláldoz. (Lásd még a II. kötet 9. óráját.)

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Mint már mondtam nektek, Tamás a szentgyónás után igen boldog volt. Elérte vágyát, lelke megtisztult, már nem az ördögnek, hanem Istennek volt a gyermeke. De ha boldog is volt, ez a boldogsága nem volt teljes. Úgy érezte, hogy a szíve üres, hogy annak nincsen lakója. Vágyódni kezdett az Úr Jézus után. El is mondtatta vágyát Theophilnak. „Ha te áldozni akarsz, akkor először az Oltáriszentségről kell tanulnod”, mondtatta neki Theophil.

Célkitűzés. Ma mi is az Oltáriszentségről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Nem sokkal később, megint egyszer (lásd: II. kötet bibliai történetek, 11. óra alkalmazását) szentségimádás volt Theophilék templomában, vagyis egész nap az oltárra kitéve maradt az Oltáriszentség, hogy az emberek imádják. Erre a napra várt Theophil. Elhívta barátját a templomba, és pedig a reggeli misére.

— Jer velem a templomunkba, meg foglak ismertetni az Oltáriszentségben élő Jézussal — mondtatta Tamásnak.

Tamás nem sokáig kérette magát, ellenkezőleg, mindjárt kész volt Theophillal a templomba menni.

Mikor a templomba értek, szépen letérdeltek egy sarokban, ahonnan jól lehetett az oltárra látni. Kis idő múlva kezdődött a szentmise. A tisztelendő úrral négy ministráns jött. (Theophil aznap nem ministrált.) Füstölőt is hoztak. A füstölőnek jó illata volt. A tisztelendő úr felment az oltárra, kinyitotta az oltárszekerényt és kivette az Oltáriszentséget. (Igen jó, ha ezen az órán, magyarázat közben a gyermekeknek egy monstanciát bemutatathatunk. Esetleg képen, esetleg néhány vonással a táblára vázoljuk.) Mindenki letérdelt. A tisztelendő úr pedig füstölővel az Oltáriszentség felé hintette a jó illatú füstöt. Azután feltette az Oltáriszentséget az oltárra, sok virág és gyertya közé.

— Látod az Oltáriszentséget? — kérdezte csendesen Theophil.

— Melyik az? — kérdezte ugyanolyan csendesen Tamás.

— Ott abban az aranyos tartóban, a középén látszik az a kerek, fehér kis ostya. Annak az ostyának a külső színe alatt lakik és él az Úr Jézus. Az az Oltáriszentség.

— Látom — felelte Tamás.

— Imádjuk most az Úr Jézust — mondotta Theophil. — Mondjuk neki, hogy mi az ő legkisebb szolgálói vagyunk, azután pedig mondjuk el neki minden kívánságunkat.

Úgy is tettek. Közben pedig elkezdődött a szentmise. Egyszer azután elhallgatott az orgona, egészen nagy csend lett a templomban. Mindenki letérdelt, senki sem maradt állva. Tamás Theophilra nézett.

— Most lesz az átváltozás és utána az úrfelmutatás. Mind a kettő igen szent pillanat, azért térdel le mindenki, azért van olyan nagy csend — súgta Theophil Tamás fülébe.

— Mi fog átváltozni? — kérdezte egészen halkan Tamás.

— A kenyér és a bor — válaszolta neki Theophil.

— Mivé fog átváltozni? — kérdezte újra Tamás.

— A kenyér az Úr Jézus szent testévé, a bor pedig az ő szent vérévé — mondotta Theophil. De ekkor már csengetett is a ministráns, a tisztelendő úr pedig térdet hajtott és szépen lassan felemelte és magasan felmutatta az Oltáriszentséget. Először a kenyér színe alatt rejtőző szent testet, azután a kehelyben a bor színe alatt rejtőző szent vért.

Mikor az úrfelmutatásnak vége volt és az emberek ismét felállottak és az orgona ismét megszólalt, megszólalt Tamás is és egészen csendesen ezt mondotta Theophilnak:

— Nem láttam, hogy átváltozott volna.

— Azt nem is lehet látni, — válaszolta Theophil — az Oltáriszentség az Úr Jézus valóságos szent teste és vére, de a kenyér és bor külső színe alatt. A kenyérnek és bornak a külső színe, szaga, íze mindig megmarad és az alá rejtőzik el az Úr Jézus.

Azután megint csengettek. Az emberek közül sokan felállottak és az oltárhoz mentek.

— Mi lesz most? — kérdezte Tamás.

— Most áldozni fognak, most jön el az emberek szívébe az Úr Jézus a kenyér színe alatt, hogy náluk lakjék — válaszolta neki Theophil.

— Te is mész áldozni? — kérdezte újra Tamás.

— Én is megyek — mondotta Theophil és már fel is kelt és el is indult az oltár felé. Azután visszajött. Tamás csak azt látta, hogy a tisztelendő úr egy pillanatra megállott Theophil előtt. Azután visszajött Theophil. Szeme le volt sűtve, keze össze volt téve, olyan szép volt. Letérdelt és imádkozott. Tamás csodálkozva nézte és nem merte megszólítani. A misének nem-sokára vége volt és a fiúknak az iskolába kellett menni. Ütközben megkérdezte Tamás:

— Hogyan van az, hogy a papok át bírják változtatni a kenyeret és a bort az Úr Jézus testévé és vérévé?

— Ezt a hatalmat az apostoloktól kapták a püspökök és azok adják a papoknak — felelte neki Theophil.

— Hát az apostoloknak honnan volt erre hatalmuk? — kérdezte újra Tamás.

— Azok az Úr Jézustól kapták azt a hatalmat, mikor azt parancsolta nekik: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

— Mit cselekedjenek? — kérdezte Tamás.

— Azt, amit Jézus az utolsó vacsorán tett.

— És mit tett Jézus az utolsó vacsorán?

— Kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megszegte, átadta tanítványainak és mondotta: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” Azután vette a kelyhet a borral, megáldotta, odaadta tanítványainak és mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Most már érted? — kérdezte Theophil.

— Igen — válaszolta Tamás, azután hamarosan még ott az utcán kevés leckét adott fel neki Theophil és azután bementek az iskolába.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—278. Theophil a templomba vezette Tamást, mert meg akarta ismertetni az Oltáriszentségben élő Jézussal. Mert az Oltáriszentségben az Úr Jézus Krisztus van jelen. Vagyis ki van jelen az Oltáriszentségben?

2.—279. Mikor a templomba értek, szépen letérdeltek egy sarokban. Letérdeltek, mert tudták, hogy az Oltáriszentséget ki fogja tenni a tisztelendő úr az oltárra, hogy azt imádják, az Oltáriszentség előtt pedig térdre kell borulnunk és az Úr Jézust imádnunk. Vagyis mit kell az Oltáriszentség előtt cselekednünk?

3.—276. Azután kezdődött a szentmise. A mise alatt egyszer csak elhallgatott az orgona, a templomban nagy csend lett, mindenki letérdelt, mert mint Theophil mondotta, igen szent pillanatok következnek. Úgy is volt. Mert az igen szent pillanat, amikor a szentmisében a püspökök és áldozópapok Jézus sza-

vait mondják: Ez az én testem, ez az én vérem, hogy ezáltal átváltoztassák a kenyeret és bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé. Vagyis a püspökök és áldozópapok mikor változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

4.—*277. Azután az emberek áldozni mentek. Theophil is áldozott, vagyis lelkébe fogadta vendégül az Úr Jézust. Ez az Úr Jézus legnagyobb vágya. Hozzánk akar jönni, hogy lelkünknek tápláléka legyen. A templomban tehát háromféle dolog történt:

a) A tisztelendő úr kivette az Úr Jézust az oltárszekrényéből, ahol állandóan lakik és feltette az oltárra, hogy imádják. Az Úr Jézus ugyanis állandóan közöttünk lakik, mert szent testével és vérével mindig közöttünk akar maradni.

b) Theophil áldozott is a szentmise alatt. Jézus tehát azért is itt maradt közöttünk, vagyis azért is rendelte az Oltáriszentséget, hogy a szentáldozáskor lelkünk tápláléka legyen.

c) Harmadszor pedig szentmise is volt, a szentmisében pedig az Úr Jézus mindig újra és újra feláldozza magát értünk.

Vagyis Krisztus Urunk a végett rendelte az Oltáriszentséget: 1. hogy szent testével és vérével mindig közöttünk maradjon; 2. hogy a szentáldozásban lelkünk tápláléka legyen, és 3. hogy a szentmisében érettünk föláldozza magát. Tehát mi végett rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget?

5.—275. Hogyan van az, — kérdezte Tamás — hogy a papok át bírják változtatni a kenyeret és a bort az Úr Jézus testévé és vérévé? Ezt a hatalmat az apostoloktól kapták a püspökök és azok adják a papoknak, válaszolta Tamásnak Theophil. Theophilnek igaza volt. Mert az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostoloktól a püspökökre és az áldozópapokra szállott át. Tehát az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostoloktól kikre szállott át?

6.—274. Hát az apostoloknak honnan volt erre hatalmuk, kérdezte Tamás. Azok azt az Úr Jézustól kapták, mondotta neki Theophil, amikor az Úr Jézus azt mondotta nekik: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Mert amikor Krisztus Urunk azt mondotta az apostolainak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, arra adott nekik hatalmat és parancsot, hogy a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtassák át. Vagyis e szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, mire adott Krisztus Urunk az apostoloknak hatalmat és parancsot?

7.—272. Mit cselekedjenek? — kérdezte Tamás. Azt, amit Jézus is tett az utolsó vacsorán. És mit tett akkor Jézus? Krisztus Urunk — mondotta Theophil — kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megszegette, átadta tanítványainak és mondotta: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” Azután vette a kelyhet a borral, megáldotta, odaadta tanítványainak és mondotta: „Ígyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem. Ezt cselekedjétek az én emlékeze-

temre." Így rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget. Vagyis miképen rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget?

8.—271. Hogy mikor volt az utolsó vacsora, azt nem kérdezte Tamás. Azt ő már tudta. Azt könnyű tudni, mert az, az Őr Jézus kinszenvedése és halála előtt volt. Ekkor, vagyis kinszenvedése és halála előtt, az utolsó vacsorán rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget. Vagyis Krisztus Urunk az Oltáriszentséget mikor rendelte?

9.—273. És mi történt akkor, amikor Krisztus Urunk e szavakat kimondotta: „Ez az én testem, ez az én vérem”? Akkor a kenyér és a bor átváltozott az ő szent testévé és vérévé. Tehát Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtatta át. Vagyis Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, mit cselekedett?

10.—270. Tamás nem látta, miképen változott át a kenyér és a bor Krisztus Urunk szent testévé és vérévé. Theophil azt mondotta neki, azt nem is lehet látni, mert úgy a kenyérnek, mint a bornak a külső színe megmarad. Úgy is van. Az Oltáriszentség az Őr Jézus Krisztusnak valóságos szent teste és vére a kenyér és a bor külső színe alatt. Vagyis mi az Oltáriszentség?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak 270., 271., 272., 273., 274., 275., 276., 278. és 279. kérdés, vagy ha ezt az osztály nem bírja, akkor a 270., 273., 274., 275., 278. és 279. kérdés;
a IV. osztálynak valamennyi kérdés;
az V. osztálynak még a jegyzetek is.

III. Alkalmazás. Theophil mindig örült, amikor a nagybácsi vagy a nagynéni eljött hozzájuk, mert azoktól rendszerint igen finom cukrot kapott. A nagybácsi és a nagynéni azért hoztak Theophilnak cukrot, mert szerették őt. Akit szeretünk, annak valami jót akarunk adni. Az Őr Jézus is szerette az embereket, azért ő is cukrot hagyott itt nekünk a földön emlékül, csak hogy minden cukornál jobb cukrot, égi cukrot, melyben minden édeséget megtalál a lélek.

Az Oltáriszentség a cukornál sokkal jobb. Mert a cukor csak a testnek jó, az Oltáriszentség pedig a léleknek jó. A cukor csak addig jó, amíg édes íze van, az Oltáriszentség édessége még az örökkévalóságban is érezhető lesz. A cukor nem él, azzal beszélgetni nem lehet, az Oltáriszentség él, és ha beszélünk hozzá, megért minket, sőt néha, ha kell, felel is nekünk. A cukor nem bír segíteni rajtunk, az Oltáriszentség azonban segít. A cukor csak teremtmény, az Oltáriszentségben azonban maga a Teremtő él, stb.

A fiúk között sokan vannak, akik a cukrot szeretik és az Oltáriszentséget nem. Miért? Mert nem tudják, hogy az mi.

Bezzeg tudta Theophil. Szerette is az Oltáriszentséget nagyon, jobban, mint bármit e világon. (Utalhatunk a bibliai történetek 9. és 11. órájának alkalmazására.) Hogyan vágyódott Tamás is a szentáldozás után. Érezte, hogy lelke üres, hogy annak nincsen lakója, nincsen gazdája. Mindennap elimádkozta többször is, sokszor is: „Oh, jöjj, Uram Jézus és vedd birtokodba szívemet.” Mondjuk most mi is ezt, igazán szívből:

Felállani! Tegyük össze kezeinket, gondoljunk az Úr Jézusra és mondjuk: „Oh, jöjj, Uram Jézus és vedd birtokodba szívünket!” Amen.

8. ÓRA.

Az Oltáriszentség. II.

Megjegyzés. A jelen órára felvett anyag első tekintetre az előző óra anyagához hasonlóan soknak látszik. De itt is azt kell mondanom, amit az előző óránál erre az észrevételre mondtam: a jelen órára felvett 12 kérdés közül 6 (280., 285., 286., 287., 288. és 290.) már a második osztály anyagát képezi, azonfelül a 289. kérdés memorizálása feleslegesnek is látszik. Mindazonáltal, ha valahol a körülmények folytán a fentnevezett hat kérdés a III. osztályosok előtt még ismeretlen volna, az idő viszont megengedi, kétértelműen oszthatjuk ez órát. Ez esetben a 280., 285., 286., 287., 288. és 290. kérdés az első óra anyagát képeznék, a 281., 282., 283. és 284. viszont a másodikét. — Ha azonban az idő nem engedi, hogy óráink számát szaporítsuk, akkor tegyük a 281., 282., 283. és 284. kérdéseket a negyedik osztályra.

A) A katekizmus anyaga.

280. Mít veszünk magunkhoz a szentáldozáskor?

A *szentáldozáskor* az Úr Jézus szent testét és vérért vesszük magunkhoz, hogy vele tápláljuk lelkünket.

* Az Úr Jézus azt mondotta: „Az én testem bizonyval étel és az én vérem bizonyval ital.”

* Az Anyaszentegyház manap csak a kenyér színe alatt nyújtja a híveknek az Oltáriszentséget. Nem szükséges, hogy a bor színe alatt is magunkhoz vegyük, mert a kenyér színe alatt az Úr Jézus szent vére is jelen van.

Megjegyzés. Az V. osztályban a jelen kérdést követő második jegyzettel kapcsolatban megemlítjük, hogy a feltámadás után az Úr Jézus szent teste, vére és emberi lelke örökre és elválaszthatatlanul egyesült, és ezért habár ezen szavak: „Ez az én testem”, csak az Úr Jézus szent testévé változtatják át a kenyeret, mégis az elválaszthatatlanságnál fogva szent vére is

jelen lesz ott. Hasonló az eset a bor átváltoztatásánál is. Ezért nem szükséges, hogy a hívek két szín alatt áldozzanak. A pap csak a szentmiseáldozat miatt áldozik két szín alatt.

281. Mely szavakkal rendelte Jézus a szentáldozást?

Jézus a szentáldozást e szavakkal rendelte: „Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfiának testét és nem isszátok az ő véré, nem lesz élet tibennetek.”

282. Mely kegyelmekben részesít minket a szentáldozás?

A szentáldozás Jézussal egyesít minket és azért
1. nagyobbítja bennünk a megszentelő kegyelmet;
2. gyengíti rosszra való hajlandóságunkat és erőt ad a jóra; 3. megtisztít a bocsánatos bűnöktől és oltalmaz a halálos bűnök ellen.

• A szentáldozás biztosít arról, hogy egykor dicsőségesen föltámadunk.

283. Mikor részesülünk a szentáldozás kegyelmeiben?

A szentáldozás kegyelmeiben akkor részesülünk, ha *méltóan*, vagyis a megszentelő kegyelem állapotában áldozunk.

Megjegyzés. Kiskatekizmusunk, elég következetlenül, ebben a kérdésben megtartja a „*malaszt*” szót. Javíttassuk ki ezt a sajtóhibát.

284. Mit követ el az, aki méltatlanul, vagyis tudva és akarva halálos bűnnel áldozik?

Aki méltatlanul, vagyis tudva és akarva halálos bűnnel áldozik, az *szenstégtörést* követ el.

• A *szenstégtörő áldozás* hasonlóvá teszi az embert Júdás-hoz, aki barátságot színlelt Jézus iránt és ugyanakkor elárulta őt ellenségeinek.

• *Bocsánatos bűnnel* nem áldozunk méltatlanul, de kevesebb kegyelemben részesülünk.

285. Hányféle készület szükséges a szentáldozásra?

A szentáldozásra kétféle készület szükséges: lelki és testi készület.

286. Miben áll a lelki készület a szentáldozásra?

A *lelki készület* a szentáldozásra abban áll: hogy
1. a halálos bűnöktől megtisztítjuk lelkünket a *szenstgyónásban*, a bocsánatos bűnöket pedig legalább megbánjuk; 2. elmondjuk az előkészítő imádságokat.

• A szentáldozás előtt az előkészítő imádságokhoz az tartozik, hogy felindítjuk 1. a hitet, reményt és szeretetet; 2. a bánatot és az erős fogadást; 3. az alázatosságot és az Oltári-szentség után való vágyódást.

287. Miben áll a testi készüllet a szentáldozásra?

A *testi készüllet* a szentáldozásra abban áll, hogy *éhgymorral* maradunk, vagyis hogy éjjeltől kezdve a szentáldozásig semmit sem eszünk és semmit sem iszunk.

* A szentáldozás előtt csak a *súlyos betegeknek* nem kell éhgymorral lenniök, akik lelki útravaló gyanánt veszik magukhoz az Oltáriszentséget. A nagybetegeknek megengedheti a gyónató, hogy hetenkint egyszer-kétszer áldozhassanak, habár előbb orvosságot vagy valami folyadékot magukhoz vettek. Aki ilyen eseteken kívül a szentáldozás előtt eszik vagy iszik, halálos bünt követ el. Aki feledékenységből evett vagy ivott, habár csak keveset is, aznap már nem járulhat a szentáldozáshoz.

* A szentáldozáshoz, amennyire lehet, *tisztességes öltözetben* illik járulni.

Megjegyzés. A jegyzet nagybetegekről tesz említést, pedig ez a kiváltság a betegség tartamára szól, tehát a hosszú ideig betegeknek, nemcsak a nagybetegeknek.

288. Mit teszünk, mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget?

Mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget, letérdelünk, háromszor mellünket verjük és mondjuk: „*Uram, nem vagyok méltó*, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.”

* Az oltárhoz összetett kézzel és lesütött szemmel illik közelednünk. Mielőtt a szentáldozás helyére érünk, térdet hajtunk az Oltáriszentség előtt.

***289. Mit kell tennünk, mikor a pap az Oltáriszentséget nyújtja nekünk?**

Mikor a pap az Oltáriszentséget nyújtja nekünk, könyvet vagy kendőt kell magunk elé tartanunk, fejünket fölemelnünk, nyelvünket egy kevéssé alsó ajkunkra kitennünk és az Oltáriszentséget a legnagyobb tisztelettel magunkhoz vennünk.

* A szentostyát rágás nélkül nyeljük le és nem tartjuk sokáig szájunkban. Ha a szájpadrásra tapadna, nyelvünkkel választjuk le. Mikor az oltártól eltávozzunk, térdet hajtunk az Oltáriszentség előtt.

Megjegyzés. Miután már sok templomban bevezették az előírtas áldoztató paténát, hangoztassuk, hogy csak ott tartunk könyvet vagy kendőt ajkunk alá, ahol ilyen áldoztatótányérkát nem használnának.

290. Mit kell tennünk a szentáldozás után?

A szentáldozás után *imádnunk* kell az Úr Jézust, neki *hálát adnunk* és kegyelmeit *kérnünk*.

* A szentáldozás után nem szabad a templomból előbb távoznunk, míg a szentáldozás utáni imádságokat el nem végez-

tük. Hacsak lehet, legalább egynegyed órát töltsünk el ájtatos imádsággal.

Intelem. Ha még nem érted meg első szentáldozásod napját, forrón kívánczósál utána. Később pedig járulj gyakran, és mindig méltóan az Úr asztalához. A szentáldozás napján tartózkodjál a világias multságoktól.

Megjegyzés. Gyermekektől sok negyedórás hálaadást kívánni. Untig elég 7—8 perc vagy áldozástól mise végéig.

Az Anyaszentegyház 4. parancsolatáról.

„Bűneidet minden esztendőben meggyónjad és legalább húsvét táján az Oltáriszentséget magadhoz vedd.”

***214. Mikor kezdődik és meddig tart a húsvéti szentáldozás ideje?**

A húsvéti szentáldozás ideje általában a nagybőjt első vasárnapján kezdődik és Szentháromság-vasárnapig tart.

* A különböző egyházmegyékben a püspök állapítja meg pontosan a húsvéti szentáldozás határnapjait.

* Az Anyaszentegyház nagyon óhajtja, hogy évenként menél többször gyónjunk és áldozzunk.

Például: az első keresztények.

* A gyermekek akkor gyónhatnak és áldozhatnak először, amikor már meg tudják különböztetni a jót a rossztól és eléggé előkészültek a szentségek föl vételére. Ennek idejét a lelkipásztor határozza meg. Nagybeteget gyermek halálos ágyán gyónhatik és áldozhatik, habár első gyónását és áldozását még nem végezte, hacsak némi fogalma van a szentségekről. Ezt is a lelkipásztor állapítja meg. Ilyen gyermek az utolsó kenetet is fölveheti.

Intelem. Jézus húsvét idején rendelte az Oltáriszentséget és a szentgyónást. Mutasd meg háladatosságot iránta azzal, hogy húsvéti szentgyónásodat és áldozásodat minden évben pontosan elvégzed. De máskor is többször járulj a szentségekhez, hogy lelkedet a bűntől megtisztítsad és a jóra megerősítsed.

B) A közlendő új fogalmak.

Testi készüllet, éhgyomor, lelki készüllet.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Mint már mondtam, Tamás igen szeretett volna áldozni. Ez a vágya azonban nőttön-nőtt, amióta Theophilt a szentáldozás után látta. Nem bírta elfelejteni őt, amint lesütött szemekkel, összetett kezekkel, csendes járással odajött melléje, letérdelt és imádkozott. Milyen szép volt. Ilyen szeretne ő is lenni. Azért nem hagyott békét Theophilnak és folyton kérte, újra meg újra kérte: taníts meg áldozni, taníts meg jól áldozni, hogy úgy bírjak áldozni, mint te. Tamás szeretett volna méltóan áldozni, mert

csak a méltó szentáldozásnak vannak olyan jó hatásai, csak az részesít minket annyi kegyelemben, csak az szépít meg minket. Azért ma arról fogunk tanulni,

Célkitűzés: hogy miképpen kell méltóan a szentáldozáshoz járulni.

I. Előterjesztés. Theophil a sok kérdésnek végre engedett és meghívta magához Tamást, hogy a szentáldozásra előkészítse. Tamás a kijelölt időben pontosan meg is jelent.

— Hozott Isten, Tamás — szólt hozzá Theophil — jer, majd mindjárt megvizsgáztatlak, hogy megtanultad-e azt a kis leckét, amit meg a multkor feladtam neked.

És mindjárt meg is kérdezte, hogy tudja-e, hogy ki jön hozzánk a szentáldozáskor?

— Az Úr Jézus — válaszolta Tamás.

— És miért akar az Úr Jézus hozzánk jönni? — kérdezte Theophil.

— Mert szeret minket és a mi lelkünket táplálni akarja.

— Hát milyen ajándékokat hoz a mi lelkünkbe az Úr Jézus, amikor hozzánk jön? — kérdezte tovább Theophil.

— Először nagyobbítja a megszentelő kegyelmet, lelkünk égi koronáját, azután gyengíti a rosszra hajló természetünket, hogy jobbak legyünk, azután letörli a lelkünkről a bocsánatos bűnöket, hogy lelkünk egészen tiszta legyen és végre vigyáz reánk, hogy a halálos bűnöket ne kövessük olyan könnyen el.

— Ezt igazán jól megtanultad, — mondotta neki Theophil — most már szívesen megtanítlak, hogy hogyan kell méltóképpen a szentáldozáshoz járulni. — És amit Theophil mondott, azt azonnal meg is tette. Tamás pedig nagyon figyelt, és ezért igen hamar tudott mindent. Fel is mondotta Theophilnak.

— Ha a szentáldozáshoz akarunk járulni, — mondotta Tamás — nem szabad a lelkünkön halálos bűnnek lennie, mert aki halálos bűnnel áldozik, az szentségtörést követ el. Azért akinek halálos bűne van, annak először gyónni kell, a bocsánatos bűnöket pedig legalább meg kell bánni.

— Hát mit kell tenni még? — kérdezte Theophil, aki nagyon örült, hogy a tanítványa ilyen jól tud mindent.

— Azután nem szabad enni előtte semmit, mégpedig éjjeltől, vagyis éjjel tizenkét órától kezdve, és inni sem szabad semmit. Azután a templomban elmondjuk az előkészítő imákat.

— Könyvből kell ezeket elimádkozni? — kérdezte Theophil.

— Nem, lehet kívülről is, — válaszolta Tamás — és az Úr Jézusnak jobban is tetszik, ha azt mondjuk el neki, ami szívünkben van, mint azt, ami a könyvben van.

— Nagyon jól tudsz mindent — dicsérte meg barátját Theophil. — Most jer velem a Tiszti Bácsihoz és kérdezzük meg tőle, hogy mikor mehetnél áldozni.

Úgy is történt. A Tiszti Bácsinál meg is állapodtak, hogy a következő vasárnapon korán reggel fog Tamás áldozni.

Tamás alig várta azt a napot. Vasárnap korán reggel felkelt. Szülei még aludtak. Vigyázott, hogy senkit se keltsen fel. Szépen csendesen kiment a házból és a templomba sietett. Theophil már ott volt és várt reá. Ugyanis abban állapodtak meg, hogy Tamással együtt Theophil is fog áldozni.

Mikor Tamás odatért Theophil mellé a padba, Theophil szép csendesen megkérdezte:

— Nem felejtetted el, hogy a szentáldozás előtt gyónni is kell?

— Amióta gyóntam, felelte Tamás, nem követtem el halálos bűnt. De ha gondolod, hogy jó volna gyónni, szívesen gyónok, mert arra is elkészültem.

Úgy is lett. Bementek a sekrestyébe, és megkérték Tiszti Bácsit, hogy gyóntassa meg őket. Azt akarták, hogy egészen tiszta legyen a lelkük. Miután gyóntak, Theophil még egyet megkérdezett Tamástól:

— Nem felejtetted el, hogy szentáldozás előtt éhgyomorral kell lenni, vagyis éjfélről kezdve semmit sem szabad enni és semmit sem szabad inni?

— Gondoltam rá és nagyon vigyáztam, és nem ettem és nem ittam semmit — felelt Tamás.

Ezután elkezdődött a szentmise. A két jóbarát egymás mellé térdelt a padban és imádkoztak. Tamás csaknem az egész szentmise alatt szüleiért imádkozott. Arra kérte a jó Istent, hogy világosítsa meg szüleinek is a lelkét, hogy azok is megértsék éppen úgy, mint ő, hogy a katolikus vallás az igazi, és hogy mekkora boldogság az, katolikusnak lenni. Azután arra kérte a szenteket, a szent őrangyalokat is, leginkább pedig a Szent Szűzet, hogy segítsenek neki imádkozni, ha majd az Úr Jézus a szívében lesz.

Azután elérkezett a szentáldozás ideje. Theophil intett barátjának és mind a ketten kiléptek a padból. Szépen összehajoltak kezüket, lesütötték szemüket és szépen lassan elindultak az oltár felé. Ott az áldoztatópadról letérdeltek mind a ketten. Tamásnak nagyon dobogott a szíve, olyan erősen vert, hogy majdnem hallani lehetett.

Azután kifordult a Tiszti Bácsi és megegyeszer feloldozta őket a bűneik alól, azután felmutatta az Oltáriszentséget és miközben a ministráns csengetett, háromszor latinul azt mondotta: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.” Theophil félhangosan utána mondotta magyarul, és Tamás, aki ezt már szintén tudta, vele mondotta. Azután odajött a Tiszti Bácsi és először Theophilhoz lépett. Theophil ajka alá tartotta az áldoztatókorlát fehér kendőjét (vagy ha templomunkban már bevezették, az áldoztatótányérkát említjük meg, úgy amint szokásban

van, tudniillik hogy kiki magának tartja oda vagy a ministráns teszi ugyanezt), kissé felemelte fejét és alsó ajkára tette a nyelvét, a Tiszti Bácsi pedig rátette az Úr Jézust az Oltáriszentségben. Azután becsukta a száját és kissé várt. Tiszti Bácsi ekkor Tamás elé lépett. Tamás mindent úgy tett, mint Theophil. Mikor Tamás is áldozott, akkor mind a ketten fölkeltek, és összetett kezekkel, lesütött szemekkel megindultak vissza a padba. Az emberek a templomban nézték őket, és mert olyan szépen viselkedtek, azt gondolták, hogy talán nem is fiúk, hanem két angyal jön.

Azután letérdeltek a padban és imádták az Úr Jézust, aki a lelkükben volt. Hálát adtak, hogy hozzájuk eljött és kérték tőle sok mindent. Tamás, mint már mondtam, szüleiért imádkozott, Theophil pedig Tamásért. Azt kérte az Úr Jézustól, hogy ez az ő kis barátja, akit úgy szeret, maradjon mindig jó, és legyen is neki mindig alkalma és módja hitét gyakorolni.

Azután hazasiettek.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—280. Tamásnak először vizsgáznia kellett: Theophil azt kérdezte tőle, hogy ki jön hozzánk a szentáldozáskor? Tamás pedig igen helyesen azt felelte: az Úr Jézus, és azért jön hozzánk, mert táplálni, etetni, erősíteni akarja lelkünket. Mert valóban a szentáldozáskor az Úr Jézust, az Úr Jézus szent testét és véréát vesszük magunkhoz, hogy vele tápláljuk lelkünket. Vagyis mit veszünk magunkhoz a szentáldozáskor?

2.—282. Milyen ajándékokat hoz magával az Úr Jézus? — kérdezte azután Theophil. Először — mondotta Tamás — nagyobbítja bennünk a megszentelő kegyelmet, másodszor gyengíti a rosszra való hajlandóságunkat és erőt ad a jóra, harmadszor pedig megtisztít a bocsánatos bűnöktől és oltalmaz a halálos bűnök ellen. Vagyis mely kegyelmekben részesít minket a szentáldozás?

3.—283. és 284. Tamás azt is hamar megjegyezte magának, hogy csak akkor kapunk a szentáldozásban ilyen sok kegyelmet, ha méltóan, vagyis a megszentelő kegyelem állapotában áldozunk. Akinek a lelkén nincsen megszentelő kegyelem vagy mászóval, aki halálos bűn állapotában van vagy még nincsen megkeresztelve, az, ha áldozni megy, szentségtörést követ el és nem részesül a szentáldozás kegyelmeiben. Mert a szentáldozás kegyelmeiben csak akkor részesülünk, ha méltóan, vagyis a megszentelő kegyelem állapotában áldozunk. Vagyis mikor részesülünk a szentáldozás kegyelmeiben? És mit követ el az, aki méltatlanul, vagyis tudva és akarva halálos bűnnel áldozik?

4.—287. Tamás azt is tudta, hogy ha a szentáldozáshoz akarunk járulni, akkor éhgyomorral kell maradnunk, vagyis éjfél-től kezdve semmit sem ehetünk és semmit sem ihatunk. Így készítjük elő a szentáldozásra a testünket. Vagyis a testi készü-

let a szentáldozásra abban áll, hogy éhgyomorral maradunk, vagyis hogy éjfélről kezdve a szentáldozásig semmit sem eszünk és semmit sem iszunk. Tehát miben áll a testi készüllet a szentáldozásra?

5.—286. A testi készüllet abban áll, hogy éhgyomorral maradunk. Így készítjük elő a testünket. Hát a lelkünket hogyan készítjük elő? Tamás azt is tudta. Ugye úgy, hogy a halálos bűnöktől megtisztítjuk lelkünket a szentgyónásban, a bocsánatos bűnöket pedig legalább megbánjuk, azután elmondjuk az előkészítő imádságokat. Igen, ebben áll a lelki készüllet. Vagyis: miben áll a lelki készüllet a szentáldozásra?

Tamás azonban és Theophil is, habár halálos bűnük nem is volt, mégis gyóntak a szentáldozás előtt. Ilyenkor nem kell ugyan gyónni, *de igen jó gyónni*. Altalában, aki gyakran akar áldozni, talán mindennap, az, ha halálos bűne nincsen is, igen jól teszi, ha hetenkint vagy kéthetenként gyónik, hogy lelke annál tisztább legyen.

6.—285. Most már azt is tudjuk, hogy hányféle készüllet szükséges a szentáldozáshoz.

7.—288. Azután áldozni mentek Theophil és Tamás. Hogyan tették ezt? Amikor a Tiszti Bácsi a szentáldozás előtt felmutatta az Oltáriszentséget, mit tettek? Ugye letérdeltek és háromszor a mellüket verték és e szavakat mondták: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.” Kinek a szavai ezek? (L. bibliai történetek 10. óra. Ha már átvettük, csak utalunk azokra, ha még nem, akkor csak kilátásba helyezzük, hogy e szavakról még tanulni fogunk. Többre itt nincsen idő.) Tehát mit teszünk, amikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget?

8.—*289. Mikor a Tiszti Bácsi az Oltáriszentséggel odalépett Theophil elé, akkor Theophil és később Tamás is ajka alá tartották az áldozatókorlát fehér terítőjét. Ahol ilyen terítő nincsen és a ministráns sem tart az áldozónak az ajka alá aranytányérkát, ott könyvet kell az ajkunk alá tartani, nehogy az Úr Jézus szent teste véletlenül a földre essék.

Azután kissé felemeljük fejünket vagy inkább felnézünk, nyelvünket pedig az alsó ajkunkra kevésbé kitésszük és az Oltáriszentséget a legnagyobb tisztelettel magunkhoz vesszük. Nem tartjuk szánkban, hanem lenyeljük. (Mindezt begyakoroljuk a gyermekekkel. Ezt ugyanis gyakorlatban kell tudni és nem csupán kívülről elmondani. Jó pedig, ha minden évben legalább egyszer elpróbáljuk tanítványainkkal az illendő szentáldozás módját, mert bizony sokan nem tudnak az áldozatókorlátnál helyesen viselkedni.)

9.—290. Theophil és Tamás azután visszamentek a padba és imádták az Úr Jézust, aki a szívükben volt, és hálát adtak neki és kegyelmeket kértek tőle. Nekünk is így kell tennünk. Vagyis a szentáldozás után imádnunk kell az Úr Jézust, neki

hálát adnunk és kegyelmeit kérnünk. Tehát mit kell tennünk a szentáldozás után?

10.—*214. Theophil mindennap járult a szentáldozáshoz. *Kell* így tenni? Nem. Senkinek sem *kell* mindennap áldozni. Egy évben csak egyszer *kell* áldozni, húsvét táján. Így parancsolja azt az Anyaszentegyház a negyedik parancsolattal. Hogyan szól az Anyaszentegyház negyedik parancsolata, N. N.? Vagyis azt parancsolja az Anyaszentegyház, hogy *húsvét* táján vegyünk az Oltáriszentséget magunkhoz. Húsvét tája pedig, vagyis a húsvéti szentáldozás ideje általában nagybőjt első vasárnapján kezdődik és Szentháromságvasárnapig tart. Vagyis mikor kezdődik és meddig tart a húsvéti szentáldozás ideje?

11.—281. Most még csak azt kell megtanulnunk, hogy tulajdonképpen miért is kell a szentáldozáshoz járulni. Erre Tamás igen szépen bírna felelni, ha itt volna, és azt mondaná, azért, hogy sok kegyelmet kapjunk. Hogy nagyobb legyen lelkünkben a megszentelő kegyelem, hogy kisebb legyen a rosszra való hajlandóságunk, hogy tiszták legyünk még a bocsánatos bűnöktől is, egyszerűen, hogy lelkünk éljen. Azért akar Jézus hozzánk jönni, hogy lelkünket éltesse, hogy annak tápláléka legyen. Azért is mondotta Jézus, amikor az Oltáriszentséget elrendelte: „Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfiának testét és nem isszátok az ő véré, nem lesz élet tibennetek.”

Ezen szavakkal rendelte Jézus a szentáldozást. Mégegyszer elmondom: „Bizony, bizony stb. ...” Tehát mely szavakkal rendelte Jézus a szentáldozást?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak a 214. és 289. kérdés kivételével minden kérdés, vagy ha ezt a körülmények nem engedik, akkor csak a 280., 285., 286., 287., 288. és 290. kérdés;
a IV. osztálynak valamennyi kérdés, az V. osztálynak ezenfelül még a jegyzetek is.

III. Alkalmazás. 1. Magától adódik itt, hogy a gyermekekkel begyakoroljuk a szentáldozás módját. Hogyan tartsák fejüket, nyelvüket, hogyan imádkozzák el a kafarnaumi százados szavait, hogyan jöjjenek ki az áldozáshoz és hogyan térjenek vissza helyükre. Mit imádkozzanak a szentáldozás előtt és mit utána, hogyan legyenek öltözve. Magyarázzuk meg, hogy a szegénység senkit se tartson vissza a szentáldozástól, mert az Úr Jézus nagyon szerette és szereti a szegényeket, hogy akinek nincsen cipője, az mezítláb is áldozhat stb., stb.

2. Ezekután, ha maradt még idő, lehet a szentáldozás értékéről egyet-mást elmondani: arról az óriási szerencséről, melyben a szentáldozás által részesülünk. Összehasonlíthatjuk a szentáldozást mindennel, ami tanítványaink szemében értékes és hagyjuk meg nekik, hogy válasszanak közte és a szentáldozás

között. Ez azonban csak akkor sikerül, ha az év folyamán elég nagy és helyes fogalmat adtunk nekik az Úr Jézusról, személyének kedvességéről, szeretetéről, ha tanítványaink is érzik, legalább némileg érzik azt: „Oh quam suavis est Dominus.”

9. ÓRA.

A szentmise.

Megjegyzés. A jelen órára esik az egész katekizmusi anyag talán legnehezebb része. Isten imádása, az áldozat mibenléte, ennek megvalósulása a szentmisében, olyan nehéz igazságok, amelyeket egyáltalában nem, vagy csak igen nehezen lehet a gyermekekkel megértetni.

A) A katekizmus anyaga.

*291. Mít tesz az: áldozatot bemutatni?

Áldozatot bemutatni annyit tesz, mint valamely kedves tárgyunkat följánlani Istennek, hogy őt ezáltal legfőbb Urunknak elismerjük.

* Az áldozatul bemutatott tárgyat elpusztítják vagy elváltoztatják.

* Az áldozatot négyféle szándékkal lehet bemutatni: 1. hogy Istent *imádjuk*; 2. neki hálát *adjunk*; 3. tőle valamit *kérjünk*; 4. őt bűneinkért *megengeszteljük*.

* Áldozatot mutatott be Kain és Abel, Noé, Melkizedek, Ábrahám, később Isten rendeletére a zsidó nép, de ezek az ószövetségi áldozatok mind csak *előképei* voltak az újszövetségi áldozatnak.

292. Ki mutatta be a legszentebb áldozatot?

A legszentebb áldozatot az Úr Jézus mutatta be, amikor a keresztfán önmagát áldozta föl érettünk.

293. Melyik áldozatban újítja meg az Úr Jézus a keresztláldozatot?

Az Úr Jézus a *szentmisedáldozatban* újítja meg a keresztláldozatot.

* Ez a szó: *mise*, a latin nyelvből átvett neve a szentáldozatnak.

*294. Mi a szentmise?

A szentmise az *újszövetség áldozata*, amelyben a mi Urunk Jézus Krisztus a kenyér és a bor külső színe alatt mennyei Atyjának föláldozza magát.

* A keresztláldozat és a szentmise ugyanegy áldozat; mert a szentmisében is maga az Úr Jézus áldozza föl magát.

***295. Miben különbözik a szentmise a keresztfáldozattól?**

A szentmise abban különbözik a keresztfáldozattól, hogy Jézus a keresztfán vérontással áldozta föl magát, a szentmisében pedig *vérontás nélkül* áldozza föl magát.

Megjegyzés. A 294. és 295. kérdést a IV. osztályra hagyom az arányosabb anyagelosztás miatt.

296. Mikor rendelte Krisztus Urunk a szentmiseáldozatot?

Krisztus Urunk a szentmiseáldozatot az utolsó vacsorán rendelte.

* Krisztus Urunk így szólt: „Ez az én testem, amely *érettetek* adatik” (áldozatul). „Ez az én vérem... amely *érettetek* és sokakért kiontatik... *Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*”

* Krisztus Urunk a végett rendelte a szentmisét, hogy: 1. tökéletes áldozatunk legyen; 2. hogy azokban a kegyelmekben és áldásokban folytonosan részesülhessünk, amelyeket Jézus a szent keresztfáldozattal számunkra kiérdemelt.

* A szentmise a legtökéletesebb imádó, hálaadó, kérő és engesztelő áldozat.

* A szentmisét egyedül Istennek mutatjuk be, de a szentekről is megemlékezhetünk abban.

***297. Kik részesülnek a szentmise kegyelmeiben?**

A szentmise kegyelmeiben az Anyaszentegyház tagjai részesülnek, az élők és a holtak.

*A szentmise legtöbb kegyelmében az áldozópapon kívül azok részesülnek, akikért a szentmisét följajánlják és akik ajátosan jelen vannak a szentmisén.

298. Melyek a szentmise főrészei?

A szentmise főrészei: 1. a följajánlás; 2. az átváltozás; 3. az áldozás.

* Jézus is 1. följajánlotta a kenyeret és a bort a mennyei Atyának; 2. átváltoztatta azt szent testévé és vérévé; 3. áldozásra odanyújtotta tanítványainak.

* 1. *A följajánlaskor* a pap bemutatja Istennek a kenyeret és a bort. Ekkor mi is ajánljuk föl a szentmisét bizonyos szándéokra.

2. *Az átváltozáskor* a pap Jézus szavaival átváltoztatja a kenyeret és a bort az Úr szent testévé és vérévé, azután *fölmutatja*. Ekkor térdre borulva imádjuk az Oltáriszentséget és mondjuk e szavakat: Édes Jézus, neked élek; édes Jézus, neked halok; élve-halva tied vagyok!

3. *Az áldozáskor* a pap magához veszi az Úr szent testét és vérét. Ekkor mi legalább *lelki áldozást* végezzünk, vagyis forrón kívánjuk magunkhoz venni az Úr Jézus szent testét. — A szentmise főrészeire csemetéssel szokták a jelenlevőket figyelmeztetni.

* A szentmise főrészei előtt előkészítő részek vannak; legfontosabb közöttük az *evangélium*. Ennél tiszteletből felállunk és kereszttel megjelöljük homlokunkat, ajkunkat és mellünket. Ez azt jelenti, hogy készek vagyunk az evangéliumot, vagyis Jézus tanítását hinni, megvallani és szívünkbe fogadni. A fő-

részek után befejező részletek következnek. Ezek között van rendszeren az *áldás* is, amelyet kereszttetéssel fogadunk.

Intelem. A szentmise a katolikus vallás legszentebb cselekménye és az isteni kegyelem legdúsabb forrása. Örülj, valahányszor jelen lehetsz a szentmisén. Hallgasd meg az egész szentmisét figyelemmel és ájtatosan.

B) A közlendő új fogalmak.

Aldozat, keresztáldozat, szentmiseáldozat, újszövetség (L. még II. kötet, Bibliái órák: 6. óra.); vérontás, följajlás, átváltozás, áldozás.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amióta Tamás áldozott, nagyon megszerette a templomot, azt is leginkább akkor, amikor szentmise volt benne. Ha csak tehetette beszaladt és végigimádkozta a szentmisét. Akkor még maga sem tudta, hogy miért szereti annyira. Az őrzőangyala súgta neki, hogy hallgasson szentmisét, és mert Tamás szívesen hallgatott az őrangyal szavára, azért szívesen el is járt a szentmisére, érezte, hogy az jó, habár még nem tudta, hogy miért. Nekünk azonban tudni kell, hogy miért kell a szentmisén résztvenni és miért jó azon résztvenni, azért

Célkitűzés: ma a szentmiséről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Egy nagyon csúf esős napon, amikor semmit sem lehetett a szabadban csinálni, Tamás nagyon unatkozott. „Ej, mit, — gondolta — elmegyek Theophilhoz, már úgyis elég régen voltam nála.” Úgy is tett. Elment. Mikor Theophilhoz ért, Theophil igen megörült barátjának.

— Igen jó, hogy jössz, — mondotta neki — az eső nagyon esik és nem lehet sehová kimozdulni, itthon kell ülni és már nagyon unatkoztam.

— Én is azért jöttem, mert nem tudtam otthon mit csinálni, veled azonban mindig jól el tudok mulatni — felelte Tamás.

Nem is sokáig törték a fejüket a tennivalók fölött, elővették a nagy képes bibliát és elkezdtek a képeket nézni. Először a világ teremtéséről volt benne szép kép. Mindent semmiből teremtett a jó Isten és semmi sincsen, aminek ne Isten volna a legfőbb ura, a teremtő ura.

Pisti, Theophil kis öccse is ott volt és nézte a képeket.

— Mi történik itt? — kérdezte.

— Itt az van lefestve, hogy miképpen teremtett, azaz csinált mindent a jó Isten — válaszolta neki Theophil.

— Isten a világot semmiből teremtette? — kérdezte Pisti.

— Igen, — válaszolta Tamás, aki már szintén tudta ezt — és azért, ha Isten úgy akarja, újra meg is semmisítheti, neki hatalma van hozzá.

Azután tovább nézték a képeket. Következett Ábel és Kain áldozata, azután Noé áldozata, azután Ábrahám áldozata. Mind-egyik épített oltárt kövekből és mindegyik rátett valamit, amit azután elégettek.

— Miért égetik el azt, amit az oltárra tettek? — kérdezte Pisti.

— Maguk helyett égetik el — felelte Theophil.

— Hát saját magukat kellett volna elégetniök — csodálkozott Tamás.

— Azt nem kellett volna, mert az bűn lett volna, — felelte neki Theophil — hanem mikor a jó Istent imádni akarjuk, akkor azt akarjuk neki mondani, hogy ő a mi legfőbb urunk, akinek joga van minket meg is ölni, el is égetni, újra semmivé tenni. Ezt pedig legjobban azáltal fejezhetjük ki, hogy magunk helyett elégetünk vagy elpusztítunk valamit. Úgy, amint az elpusztul, úgy van Istennek joga minket is elpusztítani.

— Érdekes — mondotta Tamás.

Azután tovább lapoztak és ahhoz a képhez értek, amelyen az Úr Jézus volt lerajzolva a kereszten.

— Ezen a képen is van oltár. Melyik az? — kérdezte Theophil.

— A keresztfá — felelte hamar Tamás.

— És melyik az áldozat? — kérdezte tovább Theophil.

— Az Úr Jézus — felelte Tamás.

— És ki mutatta be ezt az áldozatot? — kérdezte újra Theophil.

— Katonák — felelte hamar Pisti, mert ő is akart már valamit mondani.

— Nem találta el, — nevetett Theophil — mert ha az Úr Jézus nem engedte volna magát felfeszíteni, sohasem bírták volna őt megfogni és felszegezni.

— De a katonák nem is akartak áldozatot bemutatni, — mondotta Tamás — nem akarták a jó Istent imádni, nem akartak maguk helyett valamit elpusztítani.

— Igazad van, — mondotta neki Theophil — az Úr Jézus saját magát áldozta fel és ez volt a legszentebb áldozat.

Azután megint tovább lapoztak és ahhoz a képhez értek, amelyen az utolsó vacsora volt.

— Itt is van oltár — mondotta Theophil — és áldozat is és pap is. Ki tudja, melyik?

— Az oltár az asztal, a pap az Úr Jézus, — mondotta Tamás — de melyik az áldozat?

— Az Úr Jézus kezében van az, — mondotta Theophil — a kenyér és a bor színe alatt az Úr Jézus szent teste és vére, ez az áldozat.

— Hogyan áldozat a kenyér és a bor színe alatt az Úr Jézus? — kérdezte Tamás.

— A kenyér és a bor színe alatt az Úr Jézus éppen úgy

van, éppen olyan állapotban van, amint a keresztfán volt: a papnak a szentmisében kimondott átváltoztató szavainak erejénél fogva külön van a vére és külön van a teste: fel van áldozva.

Amikor Tamás ezt hallotta, mosolygós lett az arca és így kiáltott fel:

— Most már tudom, hogy a szentmise is miért áldozat! Az Úr Jézus ott is úgy van, mint az utolsó vacsorán és a kereszten, külön van a szent teste és külön van a szent vére, mintha csak újra megölték volna. Ezért tudok hát a szentmise alatt olyan jól imádkozni. Most már értem! A szentmise áldozat!

És Tamás örült. Másnap alig várta, hogy a szentmisére elmehessen. Betérdelt egy padba és imádkozni kezdett. Nemsokára megkezdődött a szentmise. Tamás imádkozott. Egyszer csak csengettek. Tamás felfigyelt. Felnézett az oltárra, és látta, hogy a ministráns a kis boros kancsóért megy, a tisztelendő úr pedig a kis tányérkán a melle előtt tartja a kenyeret, majd a kehelyben a bort. „Most éppen *felajánlás* van”, mondotta magában Tamás.

Kis idő múlva újra csengettek. „Nemsokára lesz az átváltozás”, mondotta magában Tamás. És tényleg, pár perc múlva újra megrázta a ministráns a csengőt. Ekkor mindenki letérdelt, hogy térdelve imádja az Úr Jézust akkor, amikor az átváltozaskor a kenyér és a bor színe alá az oltárra leszáll, hogy érettünk a kenyér és a bor külső színe alatt a mennyei Atyának újra feláldozza magát. Tamás figyelt és buzgóbban imádkozott, meghálálta az Úr Jézusnak jóságát, hogy magát érettünk feláldozta.

Kis idő múlva újra szólt a csengő. Az emberek közül többen felkeltek és az áldozatókorláthoz mentek. „Most áldozni lehet, most van az áldozás ideje. Milyen kár, hogy én már ettem, és azért nem áldozhatok”, mondotta magában Tamás.

Azalatt pedig, amíg Tamás így imádkozott, az angyalok széjjelhordták a szentmise kegyelmeit, azokat az értékes lelki kincseket, amelyeket minden szentmise alatt az Úr Jézus széjjel szokott osztani az emberek között, a földön élőknek és a holtak között a tisztítóhelyen. Ha Tamás olyan szent lett volna, mint Szent Bernát apát, akkor ezt láthatta volna.

Visszakérdés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—*291. Az első képen a világ teremtésének képét nézték a fiúk. Isten az egész világot semmiből teremtette, vagyis mindent, ami a világon van. Ezért Isten a világ teremtője, másszóval a világ legfőbb ura. Nekünk is a jó Isten adott mindent, azért nekünk is Ő a legfőbb urunk. Aki nekünk hatalmánál fogva valamit ad, az a mi urunk. Így például urunk a mi atyánk, mert attól kapjuk a ruhát, az ételt-italt, a lakást stb., sok mindent, urunk a mi lelkiatyánk is, mert általa kapunk sok szükséges kegyelmet, urunk a király vagy államfő is, mert attól kapjuk a békés életet, az véd meg minket az ellenségtől. De annyit, amenny-

nyit a jó Isten adott, senki sem adhat nekünk. Istentől kaptunk ugyanis mindent. De mert Isten mindenható, azért el is vehet tőlünk mindent. Istennek ez hatalmában áll: és ezért Isten a mi legfőbb urunk. Ezt mi tudjuk. Azért amikor Istent imádjuk, azt mondjuk Neki, tehetsz velem, amit akarsz, elvehetsz tőlem mindent, még meg is semmisíthetsz. Amit így ima közben mondunk, azt az áldozatnál meg is mutatjuk Istennek azáltal, hogy magunk helyett valami kedves tárgyunkat semmisítjük meg és azt mondjuk, így semmisíthetnél meg Te is engem, ha akarnál: elismerem tehát legfőbb hatalmadat felettem.

Igy tett Ábel, Noé, Ábrahám, Melkizedek is, amikor áldozatot bemutatnak. Azért amikor áldozatot mutatunk be, akkor valamely kedves tárgyunkat följajánljuk Istennek, azután elpusztítjuk azt magunk helyett, hogy ezáltal elismerjük, hogy Isten a mi legfőbb urunk. Vagyis áldozatot bemutatni annyit tesz, mint valamely kedves tárgyunkat följajánlani Istennek, hogy őt ezáltal legfőbb urunknak elismerjük. Tehát mit tesz áldozatot bemutatni?

(Ha az osztály gyenge, az áldozat fogalmát még ily kezdetleges módon sem bírjuk megértetni. Ez esetben nem marad egyéb hátra, mint vagy értelem nélkül betanítani e kérdést, aminek azonban sohasem voltam barátja, vagy ezt a kérdést az V. osztályra halasztani.)

2.—292. A fiúk azután tovább lapozták a képeskönyvet és az Úr Jézus keresztségéhez jutottak. Ott is volt oltár: a keresztfá; azon is volt áldozat: az Úr Jézus maga. És ki mutatta be ezt az áldozatot? Arra is megfelelt Theophil és azt mondta, hogy az Úr Jézus mutatta be. De mi volt az a kedves tárgy, amit az Úr Jézus felajánlott Istennek? Saját élete volt az. Ezért volt a keresztség az áldozat, mert semmi sem szentebb a világon az Úr Jézusnál, az ő szent életénél. A legszentebb áldozatot tehát az Úr Jézus mutatta be, amikor a keresztfán önmagát áldozta föl értünk. Vagyis ki mutatta be a legszentebb áldozatot?

3.—293. és 296. Azután az utolsó vacsora képéhez értek a fiúk. Itt is van oltár, pap is, áldozat is, mondta Theophil, ki tudja, hogy melyik az? Az oltárt hamar kitalálták, a papot is, de az áldozatra nem jöttek olyan gyorsan rá, azt Theophil magyarázta meg nekik. Az Úr Jézus — mondta — az áldozat, mégpedig a kenyér és a bor külső színe alatt, olyanképpen, hogy újra külön van a szent teste a szent véréből, éppen úgy, mint a keresztfán is külön volt, mert kifolyt, mert kiömlött belőle. És az, ami az utolsó vacsorán történt, történik minden szentmise alatt is, mert ott is éppen úgy külön van az Úr Jézus szent teste és külön van a szent vére, amint az a keresztfán volt. Mikor Tamás ezt megtudta, hogy a szentmisében ugyanaz történik, ami a keresztfán történt, vagyis hogy az Úr Jézus a szentmiseáldozatban újítja meg a keresztségáldozatot, nagy volt az öröme. Aki a

szentmisén résztvesz, az éppen olyan, mintha a Kálvárián lett volna, mert az Úr Jézus a szentmiseáldozatban újítja meg a keresztdozatot. Vagyis mikor újítja meg az Úr Jézus a keresztdozatot? És mikor rendelte el az Úr Jézus a szentmiseáldozatot?

Mindig azt kellene mondanunk: szentmiseáldozat, de mivel az igen hosszú szó, azért csak röviden azt szoktuk mondani: szentmise.

4.—*294. Hogy miképpen áldozat az Úr Jézus a kenyér és a bor külső színe alatt, azt már elmondottam nektek. A kenyér és a bor külső színe alatt az Úr Jézus olyan állapotba jut, amilyenben a keresztfán volt: külön van a szent teste és külön a szent vére, fel van áldozva. Azért mondjuk, hogy a szentmise az újszövetség áldozata, amelyben a mi Urunk Jézus Krisztus a kenyér és a bor külső színe alatt mennyei Atyjának fölállozza magát. Vagyis: mi a szentmise?

5.—*295. Egy különbség azonban mégis van a szentmiseáldozat és a keresztdozat között. A keresztfán az Úr Jézus szenvedett. Nagyon fájt neki, amikor kezét és lábát átszögezték, amikor a vére kifolyt, amikor a gonosz katonák megölték, *vérét ontották*. Jézus a keresztfán vérontással áldozta fel magát. A szentmisében is külön van a szent teste a szent véréől, de a szentmisében ez nem fáj már az Úr Jézusnak, ott már nem kap sebet, melyekből szent vére kiömlene, ott nem vérontással áldozza fel magát. A szentmise tehát abban különbözik a keresztdozattól, hogy Jézus a keresztfán vérontással áldozta föl magát, a szentmisében pedig vérontás nélkül áldozza föl magát. Vagyis: miben különbözik a szentmise a keresztdozattól?

Mit jelent az, vérént ontani?

6.—298. Mikor Tamás szentmisét hallgatott, különösen figyelt annak három részére, a följánlásra, az átváltozásra és az áldozásra. Ez a három a szentmise főrésze.

Följánláskor odanyújtjuk a kenyeret és a bort a mennyei Atyának, és kérjük Őt, hogy fogadja azt szívesen. Följánlani annyit tesz, mint ajándéku kínálni valamit.

Átváltozáskor van a szentmisének a legszentebb pillanata, mert akkor változik át a kenyér és a bor az Úr Jézus szent testévé és vérévé, akkor száll alá az oltárra, a kenyér és a bor külső színe alá az Úr Jézus és válik áldozattá.

Áldozáskor tér be az Úr Jézus a papnak és mindazoknak a lelkébe, akik kitarják előtte szívük kapuit, akik magukhoz fogadják őt.

Melyek tehát a szentmise főrészei?

7.—*297. Amikor az Úr Jézus a kereszten meghalt, akkor történt a megváltás, vagyis akkor kötött velünk az Atya-Isten új szövetséget. Ez a legnagyobb kegyelem, amelyben az Úr Jézus minket részesített. Ennek a nagy kegyelemnek az emlékére minden szentmisében is kegyelmeket oszt ki az Úr Jézus az Anya-

szentegyház tagjainak, a földön élőknek, vagyis a küzdő egyház tagjainak és a tisztítóhelyen lévő lelkeknek, vagyis a szenvedő egyháznak. A szentmise kegyelmeiben tehát az Anyaszentegyház tagjai részesülnek, az élők és a holtak. Vajjon Tamás is részesült a szentmise kegyelmeiben? Részesült bizony, mert az Anyaszentegyház tagja volt ő is, mert azzá tette őt is a keresztség szentsége. Hogy olyan sok másvallású nem részesül a szentmise kegyelmeiben, az azért van, mert nem akarnak abban részesülni, mert nem akarnak az Anyaszentegyházra hallgatni, mert nem akarnak annak tagjai lenni. De nem így tett Tamás. Tehát kik részesülnek a szentmise kegyelmeiben?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak: a 292., 293., 296. és 298. kérdés;
a IV. osztálynak valamennyi kérdés;
az V. osztálynak a jegyzetek is.

III. Alkalmazás. 1. Ki szereti a jó Istent? És ki ismeri el Őt legfőbb urának? És hogyan tudjuk azt kifejezni? És melyik a mi áldozatunk? Aki nem jár szentmisére, az nem is ismeri el Istent legfőbb urának, úgy mondjuk azt, nem is hódol neki. Amikor a szentmisén résztveszünk, mindig hódolatunkat mutatjuk be a mennyei Atyának. A legteljesebb imádás, a legteljesebb meghódolás tehát, a szentmise hallgatása.

2. Néhány szóval utasításokat adunk a szentmisehallgatásra:

a) A szentmise elején megbánjuk bűneinket,
b) Evangéliumkor felállunk és kereszttel megjelöljük homlokunkat, ajkunkat és mellünket, ez azt jelenti, hogy készek vagyunk Jézus tanítását hinni, beszédünkkel megvallani és szívünkbe fogadni.

c) Felajánlaskor felajánljuk Istennek egész életünket és mindenünket: legyünk mi is áldozattá.

d) Átváltáskor letérdelünk és imádjuk az oltárra leszállott édes Üdvözítőt, és megháláljuk neki, hogy minket szent kereszttje által megváltott.

e) Áldozáskor fogadjuk szívünkbe az Úr Jézust, és ha nem is tesszük azt valóságban, legalább lelkileg tegyük azt. A lelki szentáldozás, vagyis a vágyódás az Úr Jézus után, szintén igen sok kegyelemmel jár. Ha az igazi szentáldozás aranyat, akkor a lelki áldozás ezüstöt ér.

f) Áldáskor letérdelünk és kereszttvetéssel fogadjuk az Úr Jézus áldását, melyet helyette a pap ad.

3. Harmadikosok előtt lehet arról a fonák helyzetről beszélni, ami azon a királyi lakomán adódnék elő, ahol a meghívott vendégek egy része megelégednék azzal, hogy tétlenül nézi, miképpen esznek egyesek, de ők a drága és finom ételekhez nem nyúlhatnak hozzá, habár ez szabadságukban állana és ők

maguk éhesek is volnának. Így tesznek azok, akik a szentmise elmennek ugyan, de nem járulnak a szentáldozáshoz. Résztvesznek a királyi lakomán, ehetnének is, éhesek is, és nem esznek. Nem oktalanság ez?

4. Tapasztalatom szerint a gyermekeket legjobban lehet a szentmise alatt lefoglalni nekik való énekekkel, különösen, ha ének és hangos imádság felváltva követik egymást.

*

Az ismételésre szánt órában összefoglaljuk gyakorlati szempontok szerint, amit a szentgyónásról és szentáldozásról tanultunk. A Szentlélek-Isten segítségülhívása, a lelkiismeret megvizsgálása, a bánat és annak különféle fajtái, az erős fogadás és annak kiterjedése a bűnre és a bűnrevezető alkalom kerülésére, a szentgyónás módja, az elégtétel, továbbá a lelki és testi készület. Továbbá a szentáldozás módja, miképpen menjünk ki az oltárhoz, hogyan viselkedjünk ottan, hogyan térjünk vissza a helyünkre, a hálaadás, azután a szentmise, mint az imádás leg szebb és legigazibb módja volna ennek az ismétlő órának a tárgya. De ennyit szinte lehetetlen egy óra alatt átismételni, azért ha azt látjuk, hogy az iskolaév szerencsés alakulása több órát engedélyez, fordítsunk ezen dolgok átismételésére két, esetleg három órát.

Az V. osztályban azonfelül még a szentmise szertartását is át kellene venni, a kiskatekizmus függelékében megadott szöveg szerint, de arra csak igazán *kitűnő* osztályban gondolhatunk, vagy olyan iskolában, ahol a gyermekeket a mindennapi szentmisehallgatásra kötelezik. Itt gyakorlatból ismerik már a szentmise részeinek egymásutánját, és azért könnyen tanulják meg azok jelentőségét is. De ahol a gyermek csak vasár- és ünnepnap vesz részt az eucharisztikus áldozaton, ott túlságos nehéz a szentmise részeit, azok egymásutánját és jelentését a 10—11 éves gyermekekkel betaníttatni. Ha ezt mégis meg akarnók tenni, az annyi órába kerülne, hogy e miatt sok egyebet nem bírnának érdemlegesen átvenni.

10. ÓRA.

A bérmlás.

A) A katekizmus anyaga.

264. Mi a bérmlás?

A *bérmlás* szentség, amelyben a Szentlélek a megkeresztelt embert megerősíti, hogy hitét állhatosan vallja és hite szerint éljen.

• Ez a szó: bérmlás, annyit jelent, mint *megerősítés*.

265. Kik szolgáztatják ki a bérmálás szentségét?

A bérmálás szentségét a püspökök szolgáztatják ki.

* Aldozópap csak akkor bérmálhat, ha a pápától fölhatalmazást kapott arra.

*266. Hogyan bérmál a püspök?

A püspök fölteszi a kezét a bérmálandónak fejére és kereszt alakjában megkeni annak homlokát krizmával, miközben e szavakat mondja: „... megjelöllek téged a kereszt jelével és megerősítelek az üdvösség krizmájával az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.”

* Bérmálás kezdetén a püspök kiterjeszti kezeit a bérmálandók fölé és lehívja rájuk a Szentlelket; a bérmálás végén mindnyájukért imádkozik és rájuk adja áldását. Nem helyes, ha a megbérmáltak ez előtt a püspöki áldás előtt eltávoznak a templomból.

* Bérmáláskor a püspök gyengén megüti a bérmálkozónak arcát. Ezzel arra inti, hogy katolikus vallásáért bármit is örömeit elturjón.

*267. Mi a krizma?

A krizma balzsammal kevert faolaj, amelyet a püspök nagycsütrőtökön szentel meg.

* A jóillatú *balzsam* azt jelenti, hogy a megbérmáltnak jócselekedeteivel kedvesnek kell lennie Isten előtt; a *faolaj* a Szentlélektől kapott kegyelem bőségét és erejét jelenti. (Régebben a viaskodók olajjal kenték meg karjaikat, hogy könnyebben harcolhassanak; minket is harcra kennek föl a bérmálással lelkünk ellenségei ellen.)

*268. Hogyan kell a bérmálásra készülni?

A bérmálásra úgy kell készülni, hogy előtte 1. gyónunk és áldozunk; 2. megígérjük Istennek, hogy mint igazi katolikusok akarunk élni és meghalni.

* A bérmálást minden megkeresztelt ember fölveheti, aki még nincs megbérmálva. Akik az első szentgyónást és áldozást elvégezték, már elég idősek arra, hogy a bérmálás szentségét jó készüllettel fölvehessék. A bérmálás elkerülhetetlenül nem szükséges ugyan az üdvösségre, de mégis vétezik az, aki hanyagságból meg nem bérmálkozik.

* A bérmálkozókat *bérmaszülőjük* kíséri el a szentség föl vételéhez. Fiúknak csak béрмаatyjuk, leányoknak csak bérmamanyjuk van; de aki nem szerezhetsz bérmaszülőt, nélküle is megbérmálkozhatik. A bérmaszülő a bérmálás alatt a bérmálkozónak jobbvállára teszi jobbkezét.

*269. Mi a bérmaszülő kötelessége?

A bérmaszülő kötelessége, hogy a megbérmáltat a lelki harcban szóval és példával segítse.

* A bérmaszülőnek megbérmálnak és buzgó katolikusnak kell lennie. Közötte és a megbérmált között *lelki rokonság* jön létre.

Megjegyzés. 269. kérdést követő *-os jegyzetben, a katekizmus némely kiadásában sajtóhiba van. Így például a 36.-ban is ez áll: A bérmaszülnőnek és megbérmálnak buzgó katolikusnak kell lennie. — Én e jegyzetet kijavítva közlöm.

Intelem. Ha még nem vagy megbérmálva, ne halogasd sokáig a bérmálkozást. Ha pedig már fölvetted ezt a szentséget, akkor mutasd meg minden alkalommal, hogy az Úr Jézus hú tanítványa és bátor katonája vagy. Kövesd új védőszentednek példáját is, akinek nevét a bérmáláskor kaptad.

B) A közlendő új fogalmak.

Hitét állhatatosan vallani, krizma, lelki harc.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Tamásnak igen nagy örömet okozott, hogy a szentgyónáshoz és a szentáldozáshoz járulhatott. Nem sokkal később Theophilnak is nagy öröme lett. Az egyik hittanórán kihirdette a tisztelendő úr, hogy pünkösdre bérmálás lesz és felszólította a fiúkat, hogy bérmálkozzanak meg. A fiúk örültek a bérmálásnak, de különösen Theophil. Ő jól tudta, hogy miért jó a bérmálás és miért kell annak örülni. Hogy ezt ti is tudjátok, azért ma

Célkitűzés: a bérmálásról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Iskola után Theophil gyorsan hazament, hogy elmondhassa otthon a nagy ujságot, hogy bérmálkozás lesz és a tisztelendő úr felszólította a fiúkat, hogy bérmálkozzanak meg. Persze Theophil azonnal készen volt az elhatározással és elkezdte szüleit kérni, hogy ő is bérmálkozhassék.

— De ki legyen a bérmaatyád? — kérdezte tőle édesatyja.

— Kérjük meg szépen a nagybácsit, — mondotta Theophil — ő bizonyosan lesz olyan jó és elvállal engem bérmafiának.

— Rendben van, válaszolt neki édesatyja, ha elmész hozzá és szépen megkéred, és ő olyan kedves lesz és elvállal téged, én nem ellenzem.

Úgy is lett. Theophil még aznap délután elment a nagybácsihoz és szépen megkérte, hogy fogadja el őt bérmafiának.

— Hát aztán miért kell neked bérmaatya? — kérdezte tőle a nagybácsi.

— Látod, bácsikám, én most már kezdek nagyfiú lenni és ilyenkor a gonoszlelek meg a rossz emberek, de a rosszra hajló természet is harcot szoktak kezdeni a lélek ártatlansága ellen, segíts nekem ebben a háborúban szóval és példáddal.

A nagybácsi igen jó ember volt és buzgó katolikus is volt, és Theophilt is igen szerette, elvállalta tehát őt bérmafiának. Theophil pedig nagy örömmel ment haza és ujságolta otthon, hogy a nagybácsi milyen jó volt és elvállalta őt bérmafiának.

A bérálásig még két hét volt hátra, ezt az időt Theophil azzal töltötte, hogy a rendesnél többet imádkozott és kérte a Szentlélek-Istent, hogy a bérálásban erősítse meg lelkét nagyon, hogy sohase vétkezzen többé súlyosan, hogy mindig úgy bírjon élni, amint az a jó Istennek tetszik.

Elérkezett a bérálás napja. Theophil már korán reggel a templomba ment és egész életéről egyetemes gyónást végzett, azután buzgó szívvel járult a szentáldozáshoz, és buzgón kérte az Úr Jézust, hogy avassa őt ma hős katonájává, de ne csak közönséges közkatonájává, hanem valóságos vitézévé. Azután hazament reggelizni, azután elment a nagybácsihoz, és azután visszamentek a templomba, ahol már sokan voltak együtt.

Nem sokáig kellett várni és megszólalt az orgona. Bejött a templomba a püspök úr és vele együtt még több pap, akik segítettek a püspök úrnak. Azután misét mondott a püspök úr; mise után pedig a bérálmázó gyermekek felé fordult és áldást adott reájuk.

Azután elkezdte a gyermekeket bérálni. Az egyik oldalon térdeltek sorban a fiúk, a másikon a leányok. Mindenkinek ott volt a bérmaszüljője, a fiúknak a bérmaatyja, a leányoknak a bérmaanya. Minden bérma-gyermek összetett kezében a bérma-cédulát tartotta, amelyre fel volt írva a bérmaneve. Theophil nagybácsijának nevét választotta bérmanévnek és ezért János akart lenni.

Amíg a püspök úr a többi fiút bérálta, addig Theophil imádkozott és megígérte Istennek, hogy mint jó és igazi katolikus akar élni és meghalni.

Azután a sorban mindig közelebb jött a püspök úr, végre odaért Theophilhoz. Theophil szíve hangosan vert. Itt a nagy pillanat, most jön el hozzá a Szentlélek-Isten és most fogja a lelkébe belenyomni az eltörölhetetlen jelet, most lesz belőle a jó Isten vitéze, Jézus szent Szíve országának hős katonája.

A püspök úr odalépett Theophil elé. Az egyik tisztelendő úr kivette Theophil kezéből a bérmacédulát és leolvasta arról a bérmanévét, és megmondotta azt a püspök úrnak. Aki azonnal meg is bérálta Theophilt. Azt mondotta neki:

— János, megjelöllek téged a kereszt jelével és megerősítek az üdvösség krizmájával az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. — Miközben ezeket mondotta, jobbkezét Theophil fejére tette, szent krizmába mártott hüvelykujjával pedig keresztel jelölte meg Theophil homlokát, ezután pedig gyengéden megütötte Theophil arcát. Ezalatt Theophil bérmaatyja jobbkezét Theophil jobb vállán tartotta. Azután továbbment a püspök úr, Theophil pedig boldog volt, hogy immár Istennek vitéze, az Úr Jézus szent Szíve országának harcosa lett. Kis idő múlva a püspök úr másodszor is a bérálmázók felé fordult és még egyszer megáldotta őket. Ezután még közösen imádkoztak egy keveset és azután hazamentek.

Theophil egész nap igen boldog volt, úgy érezte magát, mintha ragyogó páncélruha volna rajta, mintha az a szent kereszt, amit a szent krizmával jelölt a homlokára a püspök úr, ragyogna, mintha azt mindenki látná és nézné. És Theophil megerősítette az akaratát. „Inkább meghalok, inkább, inkább, — mondogatta — de az én jószágos Királyomat, Uramat, Jézusomat, aki engem, szegény kisfiút vitézei közé fogadott, sohasem fogom elhagyni, súlyos bűnnel megbántani.”

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—*269. Mikor Theophil megtudta, hogy bérálás lesz, első dolga volt bérmaszülőt választani magának és nagybácsijának meg is mondotta, hogy miért kell a bérmaszülő. Azért, hogy a béráltat, vagyis a bérmagyermekeit a lelki harcban szóval és példával segítse. A gonoszlélek ugyanis le akar győzni minket és azért szövetséget köt a mi rosszra hajló természetünkkel és a rossz emberekkel is, és így megerősödve harcol ellenünk, mert mindenáron le akar győzni minket. Ez a lelki harc. Ezt mindenkinek végig kell harcolnia. Nekem is, nektek is. Ez az a küzdelem, amely miatt küzdő egyháznak neveznek minket. Ebben a harcban kell a bérmaszülőnek a bérmagyermekeit szóval, azaz biztatással és példájával segíteni. Azért mondjuk, hogy a bérmaszülő kötelessége, hogy a megbéráltat a lelki harcban szóval és példájával segítse. Tehát mi a bérmaszülő kötelessége?

2.—*268. Theophil nagy buzgalommal készült a bérálás szentségére. Először egyetemes gyónást végzett. Ezt ugyan nem kellett volna neki tennie, de mégis jól tette, mert a bérálás nagy szentség és ezt a nagy szentséget egészen tiszta lélekkel akarta felvenni, meg akarta mégegyszer egész életének minden bűnét bánni és gyónni. Azután nagy buzgalommal járult a szentáldozáshoz is, és végül a bérálás előtt még megígérte Istennek, hogy mint igazi katolikus akar élni és meghalni. Ez azt jelenti, hogy nem lesz áruló, azaz hitehagyott vagy másvallású soha. A bérálásra tehát úgy kell készülni, hogy előtte 1. gyónunk és áldozunk; 2. megígérjük Istennek, hogy mint igazi katolikusok akarunk élni és meghalni. Vagyis, hogyan kell a bérálásra készülni?

3.—265. Theophilt és a többi gyermeket is a püspök úr bérálta meg és nem a plébános úr. Miért? Mert a bérálás szentségét a püspökök szolgáltatják ki. Az áldozópapoknak csak akkor szabad bérálniok, ha a pápától külön felhatalmazást kaptak. Tehát kik szolgáltatják ki a bérálás szentségét?

4.—*267. A püspök úr krizmával kente meg Theophil homlokát. Ezzel a balzsammal kevert faolajjal ken fel minket a püspök az Úr Jézus vitézeivé. A krizma ugyanis balzsammal kevert faolaj, amit a püspök nagycsütörtökön szentel. Vagyis mi a krizma?

5.—*266. Azután a püspök úr Theophil elé lépett és föl-

tette kezét a fejére és kereszt alakjában megkente homlokát, miközben e szavakat mondotta: „János, megjelöllek téged a kereszt jelével és megerősítek az üdvösség krizmájával az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.” Mindenkit így bérmaal meg a püspök. Vagyis a püspök fölteszi a kezét a bérmaalandónak a fejére és kereszt alakjában megkeni annak homlokát krizmával, miközben e szavakat mondja: „János vagy Péter vagy Theophil, vagy a szerint, hogy kinek mi lesz a bérmaneve, megjelöllek téged a kereszt jelével és megerősítek az üdvösség krizmájával az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Tehát hogyan bérmaal a püspök?

A püspök úr azonban Theophillal még mást is tett. Gyengéden arcul ütötte. Ennek igen szép kettős jelentősége van. Ezzel az ütéssel először vitézzé, az Úr Jézus országának katonájává avatta Theophilt, másodsor megerősítette arra, hogy az Úr Jézus kedvéért bántalmazásokat is el bírjon viselni.

Es amikor Theophiltől Isten vitéze lett, a Szentlélek egyenruhát adott a lelkére, eltörölhetetlen jegyet nyomott reá, hogy mindenhol, a mennyországban éppen úgy, mint a pokolban, és mindenkor, az egész örökkévalóságon át látni lehessen rajta, hogy egyszer, — amikor a bérmaalás szentségét felvette — Isten vitézei közé lépett, hogy belőle egyszer Isten katonája lett.

Igy történik ez mindenkivel, aki a bérmaalás szentségét érvényesen felveszi és az az eltörölhetetlen jel, melyet a Szentlélek lelkünkre nyom, a mennyországban örömkünknek oka és dicsőségünknek a jele lesz, a pokolban pedig azt hirdeti az elkárhozottakról, hogy azok egyszer Istennek örök hűségét esküdtek ugyan, de azután rútul árulókká lettek.

6.—264. Mikor Theophil a bérmaalásra készült, sokat imádkozott a Szentlélekhez, hogy jöjjön el hozzá és erősítse meg a lelkét, hogy hitét mindenkor állhatatosan meg bírja vallani, és a szerint éljen. Aki gyenge és gyáva, az nem él a hite szerint, az nem vallja meg az emberek előtt a hitét: az szégyel a templom előtt kalapot emelni; az szégyel mások előtt imádkozni; az nem tartja meg pénteken a böjtöt; az nem vigyáz a szemére és megnéz mindenféle illetlen dolgot: azt egyszóval legyőzi a gonoszlelek. Bezzeg nem ilyen volt Theophil. Emlékeztek még, hogyan viselkedett a kiránduláson, amit a szomszédos erdőbe tettek? (L. Agazatok: 2. óra.) Theophil erős volt, megőrizte magában azt az erőt, amit a bérmaalásban a Szentlélektől kapott, és azért állhatatosan megvallotta hitét az emberek előtt, és mindenkor a hite szerint élt. Mert a bérmaalás az a szentség, amelyben a Szentlélek a megkeresztelt embert megerősíti, hogy hitét állhatatosan vallja és hite szerint éljen. Vagyis: mi a bérmaalás?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak 264. és 265. kérdés;

a IV. osztálynak valamennyi kérdés;

az V. osztálynak a jegyzetek is.

III. Alkalmazás. Bizony, gyerekek! Sok ember van meg-bérmálva, de mégis csak kevés él igazán a hite szerint. Hogyan van ez? Azokat nem erősítette meg a Szentlélek? Azoknak a lelkére nem nyomta reá az eltörölhetetlen jelet? De igen. Azok is megkaptak minden kegyelmet, éppen úgy, mint Theophil, de azok elpocsékolták azt. Aki a Szentlélek intéseit, figyelmeztetését nem hallgatja meg, annak lelke lassan eltompul és erőtlenné lesz, annál nagyrészt kárba vész a bérmálás kegyelme. Az ilyen ember lassan egészen elhidegül, szíve hideg lesz, megkövesedik, azután árulóvá lesz. Az ilyen már nem az Úr Jézus szent Szívének országáért harcol, hanem a gonoszlélek birodalmáért.

Figyeljete csak jól reá. Nálatok is sokszor szól a Szentlélek a lelkiismeret, vagy a szent őrangyal által: *tedd ezt*, vagy *ne tedd azt*. Aki e szóra sohasem hallgat, annál idővel e szó egészen elhallgat, annak a szíve lassan megfagy vagy megkövesedik, az már nem tud tisztán szeretni, az már nem a jó Isten gyermeke, nem az Úr Jézus vitéze, hanem az ördög cimborája lesz. Az ilyennek a homlokáról lekopik az a szent kereszt, amit a bérmálásnál a püspök keze nyomott krizmával reá, és annak a fejére már sokkal jobban illene az ördög két szarva.

Kedves gyermekek, inkább meghalni, inkább százszor meghalni, mint a jó Isten országát, az Úr Jézus szent Szívének országát elhagyni, elárulni. Mondjuk erre mi, hogy

Nem, nem soha!

De imádkozzunk buzgó szívvel: Jézus szentséges Szíve, jöjjön el a te országod, harcosod leszek és örök hűséget esküszöm neked! Éljen Krisztus, a Király! Éljen! Éljen!

*

Ha a bérmálás szentségének felvételére kell előkészíteni tanítványainkat, akkor az előző hitelemzésen kívül leghatásosabb, ha a vértanúk életéből mondunk el epizódokat.

Fiúkra hatással szokott lenni Szent Tarziciusz, Szent Pongrác, Szent Sebestyén, Szent Venanciusz, Szent Lőrinc, Szent György esete, a mexikói üldözések egyes epizódjai, vagy hasonlóak. Haszonnal kiaknázhathatjuk még mindazt, amit kis tanítványaink a vitézi székről, a vitézzé avatásról tudnak. Utaljunk rá, hogy milyen életet vár a magyar haza vitézeitől. Mi történik azzal a vitézzel, aki becsstelen életet él stb. Lányokra Szent Borbála, Szent Cecília, Szent Ágnes, Szent Ágota, Szent Katalin története, Jeanne d'Arc élete, vagy ugyancsak a mexikói vértanúk hősiessége.

A Szentlélek hét ajándékát igen nehéz olyan elevenen előadni, hogy ezt a gyermekek örömmel és haszonnal hallgassák.

A bérmálási előkészület órái sem állíthatók be a rendes hittanórák sorába, — nem marad reá időnk — azért, mint az első áldozási előkészületet, úgy ez órákat is külön kell megtartanunk, esetleg délután.

11. ÓRA.

Az utolsó kenet.**A) A katekizmus anyaga.****332. Mi az utolsó kenet?**

Az utolsó kenet szentség, amelyet Krisztus Urunk a nagybetegek számára rendelt, hogy Istentől kegyelmet nyerjenek lelküknek és sokszor testüknek javára is.

** Az utolsó kenet szentségét rendszerint a betegnek saját lelkipásztora szolgáltatja ki, vagyis az a pap, akinek plébániájához tartozik a beteg.*

***333. Hogyan válik az utolsó kenet a lélek javára?**

Az utolsó kenet úgy válik a lélek javára, hogy 1. nagyobbítja a megszentelő kegyelmet; 2. eltörli a bocsánatos bűnöket, sőt a halálos bűnöket is, ha a beteg már meg nem gyónhatja, de legalább megbánta azokat; 3. megerősít a szenvedésben és a kísértésekben, különösen a halálharcban.

***334. Hogyan válik az utolsó kenet a test javára?**

Az utolsó kenet úgy válik a test javára, hogy a fájdalmakat enyhíti és az egészséget is visszaszerzi, ha az a betegnek üdvösségére szolgál.

** Nem kell attól tartani, hogy a betegnek nemsokára meg kell halnia, ha már fölvette az utolsó kenetet. Isten hamarabb adja vissza annak az egészségét, aki jókor veszi föl a szentséget. A beteg megszerzi lelkének nyugalmát, amikor a szentséget fölveszi és már ez is jobbra fordíthatja állapotát.*

***335. Hogyan szolgáltatja ki a pap az utolsó kenetet?**

A pap úgy szolgáltatja ki az utolsó kenetet, hogy a betegnek szemeit, füleit, orrát, ajkait, kezeit és lábait megkeni szentelt olajjal és a közben imádságot mond.

***336. Ki veheti föl az utolsó kenetet?**

Az utolsó kenetet minden katolikus keresztény ember fölveheti, aki már élni tud eszével és veszedelmesen beteg.

** Olyan gyermekek is fölvehetik az utolsó kenetet, akik még nem gyóntak, de tudnak már eszükkel élni, például hatétévesek.*

337. Mikor vegye föl a beteg az utolsó kenetet?

Hacsak lehet, akkor vegye föl a beteg az utolsó kenetet, amikor még eszméletén van.

** Leghelyesebb az utolsó kenetet mindjárt akkor fölvenni, amikor a betegség veszedelmessé kezd válni; mert az utolsó kenet a betegség elviselésére is szerez kegyelmet.*

* A beteg hozzátartozóinak szent kötelességük a papot a beteghez hívni még akkor is, ha a beteg életveszélyben eszméletét elvesztette volna.

338. Hogyan kell a betegnek az utolsó kenet föl vételére előkészülnie?

A betegnek az utolsó kenet föl vételére úgy kell előkészülnie, hogy meggyónik, vagy ha nem gyónhatik, legalább megbánja bűneit; 2. fölindítja magában a hitet, reményt és szeretetet és Isten akaratában teljesen megnyugszik.

* Mielőtt a pap megérkezik, a beteg szobájában fehér abrosszal leterített asztalra két gyertya közé feszületet, tányéron kevés sőt és kenyérbelet és egy pohár vizet kell tenni.

* A beteg három szentséget szokott egymásután fölvenni: a bűnbánat szentségét, az Oltáriszentséget és az utolsó kenetet. Ezt a három szentséget akkor a *haldoklók szentségeinek* is szokás nevezni. Amikor a beteg a szentáldozást elvégzi és az utolsó kenetet fölveszi, a jelenlévők térdelve imádkozzanak érte.

* A veszélyesen betegnek *apostoli áldást* is ad a pap. A beteg ezáltal *teljes búcsúban* részesül, ha Jézus nevét segítségül hívja és Isten akaratán megnyugszik.

***339. Hányszor lehet az utolsó kenetet fölvenni?**

Az utolsó kenetet minden veszedelmes betegségben föl lehet egyszer venni, sőt ugyanabban a betegségben többször is, ha a veszedelem elmúlt, de később ismét visszatért.

* Az utolsó kenet nem elkerülhetetlenül szükséges ugyan az üdvösségre, de mégis vétkezik az, aki súlyos betegségben nem akarja azt fölvenni.

Intelem. Ha nagy betegséggel látogat meg a jó Isten, ne halaszd az utolsó kenet föl vételét az utolsó percekre, hanem a maga idejében készülj az utolsó útra és az ítéletre. Imádkozál gyakran azért, hogy halálos bűn nélkül, a megszentelő kegyelemmel halhass meg egykor.

B) A közlendő új fogalmak.

Halálharc, üdvösségére szolgál, eszével élni, veszedelmesen beteg, eszméletlen van, Isten akaratán megnyugodni.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Bizonyosan emlékeztek még Theophil nagypapájának halálára. (L. Ágazatok: 16. óra. A szentek egyessége.) Elmondottam én akkor azt is, hogy a nagypapa halála előtt felvette az utolsó kenetet. De mert akkor a szentek egyességéről kellett egyet-mást megtanulni, nem értem rá, hogy részletesen elmondjam nektek, hogy miképpen is vette fel Theophil nagypapája az utolsó kenetet. De ma ráérek, azért ma

Célkitűzés: az utolsó kenetről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Mint akkor már mondtam nektek, Theophil nagypapája jó ember volt, aki szerette a jó Istent és hacsak tehetette, naponta eljárt a szentmisére, sokszor áldozott, és dolgainak végzése közben is sokat imádkozott. Theophilt is szerette, mert Theophil is jó fiú volt, mert Theophil is szerette a jó Istent. A nagypapa azonban egyszer nagyon beteg lett, elájult, olyan lett, mintha már meghalt volna, nem tudta, hogy mi történik vele, nem látott, nem hallott és nem is érzett semmit, úgy mondjuk ezt egyszerűen: elvesztette az eszméletét. Hamar ágyba fektették, és hívták a doktor bácsit. Az el is jött és megvizsgálta a nagypapát, aki ekkorra már ismét magához tért, vagyis visszanyerte eszméletét. Mikor a doktor bácsi a vizsgálattal készen volt, azt mondta Theophil szüleinek, hogy a betegség veszedelmes, másszóval, azt nem lehet gyógyítani, az halállal fog végződni, a nagypapa meg fog halni.

Theophil mamája szépen meg is mondtotta ezt a nagypapának. Azt mondtotta neki, hogy apuskát a jó Isten hívja, apuska földi vándorlásának ideje a végéhez közeledik, nem-sokára el fog innen szállni az örök hazába, a szép mennyországba, a jó Istenhez.

A nagypapa nem ijedt meg. Ő nem félt a haláltól. Sőt örült neki. Most jön a jutalom ideje, — mondogatta — eddig tartott a fáradságé. A nagypapa tehát nem zúgolódott a jó Isten akarata ellen, hanem abban teljesen megnyugodott. Azután magához hívta Theophilt és elküldötte őt a plébános úrhoz, azzal a kérelemmel, hogy a plébános úr legyen olyan szíves és fáradjon el hozzá, és adja fel neki az utolsó kenetet. Theophil el is szaladt a plébániára. Amíg Theophil a plébánián járt, addig otthon a beteg szobájában mindent előkészítettek. Egy kis asztalkát állítottak az ágy mellé, azt letakarták szép csipkés, fehér terítővel, azután virágot is állítottak reá, az asztal közepére pedig feszületet és két égő gyertyát tettek.

— Minek készítesz itt oltárt? — kérdezte Pisti édesanyjától.

— Nagy vendég jön ma hozzánk, — mondtotta neki mamája — ide fog jönni az Úr Jézus az Oltáriszentségben és azért készítem elő ilyen szépen az asztalt. Azt szeretném, hogy az Úr Jézus jól érezze magát nálunk. — Amíg ezeket mondtotta, kis tányérkába kevés sót és kenyérbelet tett, azután egy pohárba friss vizet, és azt is az asztalra állította.

— Hát a tányér a sóval és kenyérrel miért kell? — kérdezte Pisti. — Az Úr Jézus enni kér majd?

— Nem, te kis csacsi, — mondtotta neki a mamája — ez a tisztelendő úrnak kell majd, hogy letörölhesse kezéről a szent olajat, miután a nagypapának feladta az utolsó kenetet.

— Hát a vízre miért van szükség? — kérdezte újra Pisti.

— Az esetleg a nagypapának kell majd, ha a szentáldozás

után a szája nagyon száraz volna és nem bírná az Oltáriszentséget magához venni.

Ezalatt megérkezett a plébános úr helyettese, a tisztelendő úr és letette a szépen felterített kis asztalkára az Oltáriszentséget. Azután odalépett a nagybeteghez.

— Tisztelendő úr kérem, gyónni szeretnék — mondotta halk hangon a nagybeteg nagypapa.

A tisztelendő úr leült az ágya mellé, hogy a szentgyónását meghallgassa, a többiek pedig, Theophil és szülei meg testvérei ezalatt kimentek a szobából a másik szobába, és ott magukban a betegért imádkoztak. A szentgyónás után a tisztelendő úr ki-szólta, mire mind bejöttek a beteg szobájába és letérdeltek. A tisztelendő úr pedig megáldoztatta a beteget. A szentáldozás után adott neki a pohárból friss vizet inni. Azután mindnyájan imádkoztak. Mialatt imádkoztak, a nagybeteg nagypapa az utolsó kenet szentségének felvételére készült, és miután már gyónt és áldozott, felindította magában a hitet, reményt és szeretetet, és a jó Isten akaratában egészen megnyugodott. „Legyen nekem a Te szent akaratod szerint”, mondogatta magában.

A tisztelendő úr pedig az ágyához lépett és miközben imát mondott, szentelt olajjal megkenete a beteg szemét, füleit, orrát, ajkait, kezeit és lábait, és kérte a jó Istent, hogy bocsássa meg neki minden bűnét. Azután áldást adott a betegnek és szépen csendesesen elment.

A nagypapa pedig még sokáig imádkozott, azután szépen elaludt. Fájdalmai kisebbek lettek, és mikor felébredt, sokkal jobban érezte magát. Néhány nap múlva fel is kelhetett, az utolsó kenet visszaadta egészségét. Igaz, hogy nem sok időre. Két hónap múlva ismét visszajött a betegség. Ekkor újra feladta a tisztelendő úr az utolsó kenetet, de most már úgy akarta a jó Isten, hogy a nagypapa haljon meg. Már nem kellett neki tovább élnie. Lelke gazdag volt már, sok megszentelő kegyelem volt már azon. Az a sok szentgyónás és szentáldozás és a kétszeri utolsó kenet is megnövelték lelkében a megszentelő kegyelmet, lelke elég erős is volt már a kísértések elviselésére és legyőzésére, a halálharctól sem kellett már félnie. Hiába jött a gonoszlélek, hiába kísértette őt a kétségbeesésre, az utolsó kenet úgy megerősítette a lelkét, hogy könnyen győzött a halálharcban. A nagypapa szépen, csendesesen meghalt. Hogy mi történt a lelkével a halál után, azt pedig már elmondottam nektek. (L. Ágazatok: 17. óra.)

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—*336. Mikor a nagypapa elájult, akkor veszedelmesen beteg lett. Félni lehetett, hogy meghal. Aki ilyen beteg lesz, az vegye fel az utolsó kenetet, de persze csak akkor, ha katolikus keresztény és ha már elég nagy. A kisgyermeknek nem kell az utolsó kenetet felvenni, mert még nincsen

bűnük. (L. Pisti kívánságát a kis Máriát illetőleg. Szentségek: 1. óra.) De ha valaki már gyónni és áldozni jár, vagy legalább ha már olyan okos, hogy gondolkozni tud, vagy másszóval, ha már eszével él, akkor az is felveheti azt, mégha előbb nem is gyónt meg áldozott. Mert az utolsó kenetet minden katolikus keresztény ember fölveheti, aki már élni tud eszével és veszedelmesen beteg. Vagyis: ki veheti fel az utolsó kenetet?

2.—337. Theophil elszaladt a plébános úráért, hogy a veszedelmesen beteg nagypapának feladja az utolsó kenetet. De nem akkor hívta oda a tisztelendő urat, amikor a nagypapa el volt ájulva, amikor nem volt eszméleténél, mert akkor nem is gyónhatott volna, hanem akkor, amikor eszméletén volt. Mert a beteg, hacsak lehet, akkor vegye föl az utolsó kenetet, amikor eszméletén van. Némelyik betegség persze olyan, hogy a beteg már nem tér többé magához, akkor fel kell adni neki az utolsó kenetet, ha eszmélet nélkül van is. De hacsak lehet, akkor vegye fel a beteg az utolsó kenetet, amikor még eszméletén van. Tehát: mikor vegye föl a beteg az utolsó kenetet?

3.—*339. Theophil nagypapája kétszer vette fel az utolsó kenetet. Mert az utolsó kenetet minden veszedelmes betegségben föl lehet egyszer venni, sőt ugyanabban a betegségben többször is, ha a veszedelem elmúlt, de később ismét visszatért. Így volt a nagypapánál is, azért vette fel ő az utolsó kenetet kétszer. Vagyis: hányszor lehet az utolsó kenetet fölvenni?

4.—338. Az utolsó kenet nagy szentség, arra éppen úgy, mint minden más szentségre, elő kell készülni. Theophil nagypapája is készült arra. Először úgy készült rá, hogy gyónt meg áldozott. Ha valaki olyan beteg, hogy már nem bír beszélni, akkor az már nem gyónhatik, azért elég, ha legalább megbánja bűneit. Azután felindította magában a hitet, reményt és szeretetet, és a jó Isten akaratán egészen megnyugodott. Azt ismételtette magában: „Legyen nekem a Te szent akaratod szerint.” Hát a hitet, reményt és szeretetet hogyan indította fel? Mondd csak el, N. N.! (241. kérdés.) Vagyis a betegnek úgy kell az utolsó kenet föl vételére előkészülnie, hogy 1. meggyónik, vagy ha nem gyónhatik, legalább megbánja bűneit; 2. fölindítja magában a hitet, reményt és szeretetet, és Isten akaratában teljesen megnyugszik. Tehát: hogyan kell a betegnek az utolsó kenet föl vételére előkészülnie?

Kell az utolsó kenet előtt áldozni is? Aki csak teheti, áldozzon is ilyenkor, mert ilyenkor a szentáldozás útravaló lesz számára, lelki eledel a hosszú útra, egészen a jó Istenig.

5.—*335. Azután föladta a tisztelendő úr a nagybeteg nagypapának az utolsó kenetet, mégpedig úgy, hogy miközben bűnei bocsánatáért imádkozott, megkenete a beteg szemeit, füleit, orrát, ajkait, kezeit és lábait szentelt olajjal. Vagyis a pap úgy szolgáltatta ki az utolsó kenetet, hogy a betegnek szemeit, füleit, orrát, ajkait, kezeit és lábait megkeni szentelt olajjal, és a köz-

ben imádságot mond. Tehát: hogyan szolgáltatja ki a pap az utolsó kenetet?

6.—*334. Az utolsó kenet után a nagypapa jobban lett, sőt egy időre meg is gyógyult. Az utolsó kenet tehát a betegnek használt, másszóval testének javára vált. Az utolsó kenet néha a testnek is használ, annak is javára válik, úgyhogy kisebbíti, azaz enyhíti a fájdalmakat és az egészséget is visszaadja. De nem mindig történik ez így. Az utolsó kenet csak akkor válik a test javára, ha az a beteg lelkének is használ, ha az a betegnek üdvösségére szolgál. Ha a jó Isten azt látja, hogy az egészség csak ártana a beteg lelkének, akkor nem engedi meg, hogy az utolsó kenet a beteg testének javára váljék. Az utolsó kenet tehát csak akkor válik a test javára, ha az a betegnek üdvösségére szolgál. Úgy válik pedig a test javára, hogy a fájdalmakat enyhíti és az egészséget is visszaszerzi, ha az a betegnek üdvösségére szolgál. Vagyis: hogyan válik az utolsó kenet a test javára?

7.—*333. Az utolsó kenet a nagypapa lelkének is használt, és még hozzá sokkal inkább használt, mint a testének.

Először azáltal, hogy nagyobbította benne a megszentelő kegyelmet.

Másik hatása is van az utolsó kenetnek, és pedig az, hogy azután a szentáldozáshoz hasonlóan letörli a bocsánatos bűnöket, sőt még a halálos bűnöket is, ha a beteg már olyan rosszul van, hogy meg nem gyónhatja, de legalább megbánta azokat.

Harmadik hatása pedig, hogy megerősíti a lelket a szenvedésekben. A lélek az utolsó kenet által erősebb lesz, és azért könnyebben kibírja a fájdalmakat, azután jobban bír ellenállani a kísértéseknek is, és végül erősebb lesz az utolsó nagy küzdelemben a gonoszlélek ellen, erősebb lesz a halálharcban.

Vagyis az utolsó kenet úgy válik a lélek javára, hogy 1. nagyobbítja a megszentelő kegyelmet; 2. letörli a bocsánatos bűnöket, sőt halálos bűnöket is, ha a beteg már meg nem gyónhatja, de legalább megbánta azokat; 3. megerősít a szenvedésben és a kísértésekben, különösen a halálharcban. Tehát: hogyan válik az utolsó kenet a lélek javára?

8.—332. Most aztán már mindenki meg tudja nekem mondani, hogy mi az utolsó kenet. Egyszer mégis előre mondom: az utolsó kenet szentség, melyet Krisztus Urunk a nagybetegek számára rendelt, hogy Istentől kegyelmet nyerjenek lelküknek és sokszor testüknek javára is. Vagyis: mi az utolsó kenet?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak 332., 337. és 338. kérdés;
a IV. osztálynak valamennyi kérdés.
az V. osztálynak a jegyzetek is.

III. Alkalmazás. Ha nálatok otthon valaki beteg lesz, mikor kell a tisztelendő úrért menni? És miért kell a betegnek az utolsó kenetet feladni? És hogyan kell a szobát elkészíteni?

Ha a tisztelendő úr megérkezik, kit hoz magával? Miért jön az Úr Jézus a beteghez? Úgy van, az Úr Jézus útravaló akar lenni, el akarja kísérni a beteget az utolsó és a leghosszabb útra, ott akar vele lenni az ítéletnél. És szerencsés az a beteg, akit az ítélethez maga az Úr Jézus kísér el.

Mit kell azután tenni, amíg a beteg gyónik? Hát mit teszünk, miután már meggyónt? Mit teszünk a szentáldozás alatt? Mit teszünk, mialatt a betegnek a tisztelendő úr feladja az utolsó kenetet? (Ha valahol ez esetre valami helyes szokás dívik, úgy azt itt megemlítjük, ugyancsak, ha valami kárhoztatni való van a községben a betegellátások körül.)

12. ÓRA.

Az egyházi rend és a házasság.

Megjegyzés. A két utolsó szentség között nem éppen nehéz párhuzamot vonni. Mindkettő állapotbeli kegyelmeket szolgáltat, mindkettő fölbonthatatlan kötelékkel fűzi oda az embert valakihez, mindkettő részt ad az embernek Isten teremő, illetőleg újra-teremő működéséből stb. Ezért tárgyalom a kettőt egyszerre, párhuzamosan. A házasság szentségének magas méltósága is jobban kitűnik ezáltal.

A) A katekizmus anyaga.

340. Mi az egyházi rend?

Az *egyházi rend* szentség, amellyel azokat, akiket Isten az ő szolgálatára hív, papokká szentelik, hogy szent hivatalukhoz lelki hatalmat és kegyelmet kapjanak Istentől.

*341. Kik szentelhetnek papokat?

Papokat csak *püspökök* szentelhetnek.

* A püspökök a *püspökszentelés* által kaptak hatalmat a papszentelésre.

* Az egyházi rendnek több fokozata van. Akiket papokká szentelnek, azok előbb négy kisebb rendet vesznek föl, azután három nagyobb rendet. A három nagyobb rend: az alszerpapok, a szerpapok és az áldozópapok rendje. Akiket azután püspökké szentelnek, azok újabb és nagyobb lelki hatalmat és kegyelmet nyernek.

*342. Mire kapnak a fölszentelt papok lelki hatalmat?

A fölszentelt papok arra kapnak lelki hatalmat, hogy 1. a szentmiseáldozatot Istennek bemutatthassák; 2. a szentségeket kiszolgáltathassák; 3. az Isten ígét hirdethessék.

Intelem. Tiszteld a fölszentelt papokat, mert ők Isten szolgálói és lelkednek vezetői. Emberi gyarlóságaik miatt ne ved meg szent hivatalukat, hanem inkább imádkozzál értük.

Megjegyzés. A 342. kérdést az arányosabb anyagelosztás miatt a IV. osztályra hagyom. A 340. és a 343. kérdés elvontságánál fogva úgyis elég munkát okoz a III. osztályosoknak.

343. Mi a házasság?

A házasság szentség, amellyel egy férfiú és egy nő fölbonthatatlan életszövetséget köt egymással és Istentől kegyelmet nyer arra, hogy a házastársak kötelességeit híven teljesíthesse.

Megjegyzés. Ezt a kérdést, szerény véleményem szerint, helyesebb volna így szövegezni: a házasság szentség, amellyel egy szabad férfi és egy szabad nő fölbonthatatlan stb. maradhatna a régi szerint. Javaslatom okát, azt hiszem, nem kell megadnom.

*344. Melyek a házastársak kötelességei?

A házastársak kötelességei: 1. hogy szeretetben és hűségben éljenek egymással; 2. hogy gyermekeiket vallásosan neveljék.

* Házasságot azok köthetnek, akiknek házasságát semmiféle akadály sem teszi érvénytelenné vagy tilossá.

* A házassági akadályok kétfélék: házasságot érvénytelenítő (semmissítő) és házasságot tiltó akadályok.

* A házasságot az teszi érvénytelenné, ha az egyik fél nincsen megkeresztelve, vagy már mással él érvényes házasságban; az is, ha közeli rokonok vagy sógorok kötnek házasságot egyházi fölmentés nélkül, vagy pedig, ha valakit házasságra kényszerítettek.

* Vannak még más házasságot érvénytelenítő akadályok is. Az Anyaszentegyház egynéhány akadálytól fontos okokból fölmentést adhat.

* A házasságot az teszi tilossá, ha az egyik fél nemkatolikus keresztény, vagy ha a házasságot előbb a templomban háromszor ki nem hirdették.

* Aki tiltó akadály mellett egyházi fölmentés nélkül házasságot köt, az vétkezik, de házassága érvényes.

B) A közlendő új fogalmak.

Szentel, fölszentel, fölbonthatatlan életszövetség, házastársak kötelességei.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Theophil nagypapájának halála óta igen sok idő telt el. Ezalatt az idő alatt Theophil és Tamás megnőttek, nagyfiúk lettek, elvégezték az iskoláikat és azon gondolkoztak, hogy mi legyen belőlük? Theophil hű maradt régi tervéhez, és a papi pályára készült, Tamás pedig orvos szeretett volna lenni,

és azért az egyetemre ment tanulni. Néhány év múlva az egyetemet is elvégezték, és a két jóbarát közös ünnepre készült. Theophil a papszentelés szentségének, vagy másszóval az egyházi-rendnek felvétele után első miséjére készült, Tamás pedig a házasság szentségét készült felvenni.

Célkitűzés: Ma ezért az egyházirendről és a házasság szentségéről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Theophil már kislátásában érezte magában a kedvet: pap szeretett volna lenni. Szólt is erről a tisztelendő úrnak, aki azt mondta neki, hogy hivatása van a papi pályára, másszóval: Isten hívja őt, hogy neki szolgáljon. Azt is mondta a tisztelendő úr akkor, hogy ezért a hivatásért legyen Theophil igen hálás, mert az igen nagy kegyelem és vigyázzon, hogy azt el ne veszítse.

Theophil ezóta mindennap imádkozott egy Miatyánkot, Üdvözlégyet és Hiszekegyet, hogy a Szent Szűz közbenjárása által Istentől nyert hivatását el ne veszítse, azonkívül valahányszor a szentáldozáshoz járult, buzgó szívvel kérte az Úr Jézust is, hogy a hivatás kegyelmét tőle el ne vegye, sőt inkább erősítse. Mikor már nagyobb lett, a hivatás kegyelmének erősítésére bőjtölt is néha és másféle önmegtagadásokat is végzett.

És így történt, hogy Theophil lelkében a hivatás kegyelme mindig nagyobb, erősebb és határozottabb lett, míg végre az érettségi után belépett a papnevelő intézetbe.

A papnevelő intézetben Theophilnak több évig szorgalmasan kellett tanulnia, sok és nehéz vizsgát kellett kiállania, de mindez igen könnyű volt neki, mert könnyűvé tette azt neki a szent hivatás kegyelme.

Mikor az összes vizsgákat sikeresen letette, elérkezett a felszentelés napja. A pap szent személy, örökre Istennek van szentelve, örökre és visszavonhatatlanul Istené, és azért, amikor valaki pap lesz és felszentelik, a Szentlélek eltörölhetetlen jelet nyom a felszentelt pap lelkébe. — Theophil is a templomba ment több társával, hogy a püspök fölszentelje őket, azaz föladják nekik az egyházirend szentségét.

Mikor ott térdelt az oltár lépcsőjén, és a püspök a fejére tette a kezét, akkor szállott a Szentlélek-Isten Theophil lelkére, és egy harmadik eltörölhetetlen jelet nyomott rá: Theophiltől ebben a pillanatban pap lett, és Istentől szent kegyelmeket és hatalmat kapott, hogy a kenyeret és bort át bírja változtatni az Úr Jézus szent testévé és vérévé, vagyis, hogy a szentmiseáldozatot Istennek bemutatthassa, hogy a többi szentséget kiszolgáltathassa, és hogy prédikálhasson és hittant taníthasson, egy szóval, hogy Isten tanítását, azaz igéjét hirdethesse.

Néhány nappal később Theophil visszaérkezett a városába szüleihez, hogy a következő vasárnapon nagy ünnepélyességgel elmondja első miséjét, a primíciát. Ugyanezen a napon délután

még egy ünnepségre készültek a városban: Tamás tartotta esküvőjét Theophil húgával, Máriával, és természetesen Theophilt kérték meg, hogy házasságukat megáldja.

Következik a primícia és a házasság rövid leírása, a helyi szokásoknak megfelelően.

Tamás és Mária tehát odaléptek az oltár elé, hogy egész életükre szövetséget kössenek egymással, hogy egymásnak megígérjék, hogy egymást munkáikban és bajaikban segíteni fogják, hogy szeretetben és hűségben éljenek egymással, és hogy segíteni fognak egymásnak gyermekeik vallásos nevelésében is. Mikor ezt egymásnak megígérték, Theophil megáldotta házasságukat, és a jó Isten bőséges kegyelmet adott nekik hozzá.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdéseknek megfelelően.

II. Kifejtés. 1.—*342. Mikor Theophilt és társait a püspök papokká szentelte, akkor lelki hatalmat kaptak először arra, hogy a szentmiseáldozatot Istennek bemutatthassák; másodszor arra, hogy gyóntathassanak, hogy az utolsó kenetet kiszolgáltathassák, hogy áldoztathassanak, egyszóval, hogy a szentségeket kiszolgáltathassák; és harmadszor arra is, hogy az iskolában taníthassanak, hogy prédikálhassanak, röviden, hogy Isten szavait, Isten tanítását, azaz Isten ígését hirdethessék. A főlmentelt papok tehát arra kapnak lelki hatalmat, hogy 1. a szentmiseáldozatot Istennek bemutatthassák; 2. a szentségeket kiszolgáltathassák; 3. az Isten ígését hirdethessék. Vagyis: mire kapnak a főlmentelt papok lelki hatalmat?

2.—*341. Theophilt és társait a püspök szentelte föl papokká, mert papokat csak a püspökök szentelhetnek. Vagyis: kik szentelhetnek papokat?

3.—340. Theophilnak már kiskorától kezdve kedve volt a papi pályára: Isten hívta őt. Legtöbbször csak úgy hívja a jó Isten a jó fiúkat, amint Theophilt is hívta, hogy tudniillik kedvet ad nekik a papi pályára. De néha hallható szavakkal is hív. Ha azok a fiúk, akiket a jó Isten meghívott, hogy neki a papi pályán szolgáljanak, ehhez a hivatáshoz hívek maradnak, vagyis, ha hallgatnak a jó Isten hívó szavára: papok lesznek. Amikor papokká szentelik őket, akkor szent hivatalukhoz a szükséges lelki hatalmat és kegyelmet megkapják Istentől. A Szentlélek-Isten ekkor eltörölhetetlen jelet nyom lelkükre, és mikor ez történik, akkor kapják az egyházirend szentségét, azaz a papszentelés szentségét. A papszentelés tehát, vagyis az egyházirend szentség, amellyel azokat, akiket Isten az ő szolgálatára hív, papokká szentelik, hogy szent hivatalukhoz lelki hatalmat és kegyelmet kapjanak Istentől. Tehát: mi az egyházirend?

4.—343. Tamás orvos lett és feleségül vette Theophil húgát, Máriát. Házasságot, azaz felbonthatatlan életszövetséget kötöttek. A házasság életszövetség, mert akik azt kötik, egész életükre szövetséget kötnek, vagyis megígérik, hogy egymásnak segíteni

fognak. (Milyen szövetségről tanultunk eddig? Kik kötötték az ő-, és kik az újszövetséget?) Felbonthatatlan szövetség a házasság, mert azt Isten előtt kötik, mert azt a szentség által Isten köti, és amit Isten egyszer megkötött, azt ember el nem választhatja. Amikor Tamás és Mária a házasságot, vagyis a felbonthatatlan életszövetséget kötötték egymással, akkor Istentől kegyelmet nyertek arra, hogy egymásnak segíteni bírjanak, hogy híven kitarthassanak egymás mellett, hogy gyermekeiket vallásosan neveljék, egyszóval, hogy a házastársak kötelelességeit híven teljesíthessék. A házasság tehát szentség, melyben Tamás és Mária, vagyis egy fiú és egy leány, még jobban így mondjuk: egy férfiú és egy nő, felbonthatatlan életszövetséget köt egymással és Istentől kegyelmet nyer arra, hogy a házastársak kötelelességeit híven teljesíthesse. Vagyis: mi a házasság?

5.—*344. Tamás és Mária a házasságban kegyelmet kaptak Istentől arra, hogy a házastársak kötelelességeit híven teljesíthessék. Mit is mondtam én, melyek a házastársak kötelelességei? Először, hogy szeretetben és hűségben éljenek egymással; másodsor, hogy gyermekeiket vallásosan neveljék. Vagyis: melyek a házastársak kötelelességei?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak a 340. és 343. kérdés;

a IV. osztálynak mind az öt kérdés;

az V. osztálynak még a hozzávaló jegyzetek is.

III. Alkalmazás. 1. A legnagyobb kegyelem, amit a jó Isten egy fiúnak adhat, abban áll, ha meghívja őt a maga szolgálatára, ha kedvet ad neki a papi pályára. Ezt a kegyelmet, mint igen nagy és drága kincset, féltve kell őrizni, hogy azt el ne veszítsük. Azért, akit a jó Isten szolgálatára hív, az mindennap imádkozzék, hogy e kegyelem nála kárba ne vesszen, járuljon gyakran a szentségekhez, sőt igyekezzék azonfelül is tenni a hivatás érdekében, gyakoroljon önmegtagadásokat és szorgalmasan tanuljon is, mert aki pap szeretne lenni, annak sokat kell tanulnia. (Többet így általánosságban nemigen mondhatunk, mert hiszen alig van egy-kettőnél több tanítványaink között, akinek hivatása van — ha ugyan ennyi is van. Akiknek viszont van, azok, mint a jó Isten kiváltságoltjai megérdemlik, hogy velük külön és behatóbban foglalkozzunk, őket szent hivatásuk útján vezessük.)

2. A házasság szentség. Éspedig nagy szentség, mely az egész életre szól. A leányokra tehát nagy tisztelettel kell néznetek, mert őket a jó Isten azért teremtette, hogy nektek az élet nehéz munkáiban segítsenek. Azért, ha valakinek közületek egy leánya megtetszik, csak imádkozzon sokat érte, hátha arra szemelte ki azt a jó Isten, hogy egyszer házasságot, azaz szent és felbonthatatlan életszövetséget kössön vele, hogy aztán egész életén keresztül szeretetben és hűségben éljen vele.

És mert a házasság szent és felbonthatatlan, csak olyanok

kössenek házasságot, akik már régóta ismerik és igazán szeretik egymást.

(Lehet még a szülők iránti tiszteletről is egyet-mást elmondani, hogy a gyermekeknek is kötelessége szüleiket tisztelni és szeretni, nekik engedelmeskedni és őket bajaikban segíteni. L. Parancsolatok: 11. óra.)

*

Leányiskolában, Philothea városában, illetőleg falujában primíciára készülnek, és ezzel kapcsolatban adjuk elő azt, amit az egyházirendről tanítanunk kell, míg ugyanaznap délután Tamáska házasságát írjuk le. (Philothea esetleg hivatást érezhet a jó Istennek szolgálni és ezért elhatározza, hogy zárdába megy kedves nővérnek.)

Az alkalmazásnál a szerzetesi hivatásról, majd a házassággal kapcsolatban a fiúk iránti tiszteletről beszélünk — szem előtt tartva a szomorú igazságot, hogy nem egy ártatlan, tiszta fiú lelkét döntötte már romlásba érzékies leányok szemtelen és kihívó viselkedése.

A szemérmes divatról fűzzünk végül néhány szót az eddigiekhez.

*

Az V. osztályban ezután, ha időnk engedi, röviden rámutathatunk, hogy az egyházirend a legnagyobb szentség (radicaliter), mert ha az nem volna, a keresztségen és házasságon kívül más szentség sem volna. Ehhez a legnagyobb szentséghez hasonlít a házasság, mert mindakettő összefűz valakivel, mert mind a kettő által életet adunk, mert mind a kettő állandó és állapotbeli kegyelmek forrása, mind a kettő fölbonthatatlan stb. Ezért tehát a házasságot igen nagyra kell becsülni, és igen nagy dolog az, hogyha valakit a jó Isten odáig éltet, hogy házasságot köthet. Igen nagy és igen szent feladatot bíz ezzel reá, és ebben a nagy és szent feladatban, hogy tudniillik segítsen Istennek gyermekei által a mennyországot benépesíteni, segít neki a házastársa. Ezért ismételten intjük tanítványainkat a más-neműek tiszteletére.

13. ÓRA.

A házasság.

Megjegyzés. Ezt az órát csak az V. osztályosoknak szán-
tam, mert szerény véleményem szerint fölösleges az ide felvett
anyagot előbb tanítani. Tulajdonképen még az V.-eseknek sem
kellene mindezt tudni, de mivel semmi garanciánk sincsen az-
íránt, hogy lesz-e még alkalmunk velük serdültebb korukban

foglalkozni, a szükség kényszerít rá, hogy nekik az alábbiakat előadjuk.

A) A katekizmus anyaga.

345. Hogyan nevezzük azt a házasságot, amelyben az egyik fél katolikus, a másik fél nemkatolikus keresztény?

Azt a házasságot, amelyben az egyik fél katolikus, a másik fél nemkatolikus keresztény *vegyesházasságnak* nevezzük.

346. Miért tiltja az Anyaszentegyház a vegyesházasságot?

Az Anyaszentegyház azért tiltja a vegyesházasságot, mert abban 1. a katolikus fél nehezen gyakorolhatja vallását, sőt könnyen el is veszíti azt; 2. a gyermekek katolikus nevelése ritkán lehetséges.

* Aki nemkatolikus pap előtt köti meg a házasságot és így megengedi, hogy gyermeke ne a katolikus vallásban nevelkedjék, az súlyosan vétkezik, *házassága érvénytelen és az anyaszentegyházból való kizárás* büntetését vonja magára.

347. Mikor engedi meg az Anyaszentegyház a vegyesházasságot?

Az Anyaszentegyház akkor engedi meg a vegyesházasságot, ha 1. a katolikus fél szabadon gyakorolhatja vallását; 2. ha a felek megígérik, hogy minden gyermeküket a katolikus vallásban fogják nevelni.

* A katolikus félnek arra is kell törekednie, hogy másvallású házastársát a katolikus vallásról fölvilágosítsa és megtérítse.

* Magyarországon a gyermekek katolikus nevelésére vonatkozó ígéretet a polgármester vagy a járásbíró, vagy szolgabíró, vagy közjegyző előtt kell hiteles okiratba foglaltatni, mielőtt a vegyesvallású felek házasságot kötnek.

348. Mit kell azoknak előbb tenniük, akik a házasság szentségét föl akarják venni?

Akik a házasság szentségét föl akarják venni, azoknak előbb be kell jelenteniük *eljegyzésüket* a plébánosnak és a házasságkötés előtt meg kell gyónniuk és áldozniuk.

349. Ki előtt kell a jegyeseknek a házasság szentségét fölvenniük?

A jegyeseknek a házasság szentségét a plébános vagy annak helyettese előtt kell fölvenniük, két tanú jelenlétében.

* A jegyesek a plébános, vagy annak helyettese előtt kijelentik, hogy egymással házasságot akarnak kötni, és a pap erre megáldja házasságukat.

* A világi törvények szerint a jegyesek előbb a polgári tisztviselő előtt bejegyeztetik azt a szándékukat, hogy egymás-

sal házasságra akarnak lépni. Ezt polgári házasságnak nevezik. A pusztá polgári házasság azonban még nem a házasság szentségének a fölvétele. Azért az olyan katolikusok, akik csak polgári házasságban élnek, Isten és az Anyaszentegyház előtt nem élnek törvényes házasságban. Ameddig szándékosan megmaradnak ebben az állapotban, addig halálos bűnben élnek és sem bűnfeloldozásban, sem szentáldozásban, sőt még az utolsó kenet szentségében sem részesülhetnek. Az ilyenek nem lehetnek keresztszülők, násznagyok; haláluk esetén egyházi temetésre sem tarthatnak igényt, ha bűnbánat nélkül halnak meg.

* A keresztény házasság Isten törvénye szerint *felbonthatatlan*. Fontos okokból a *Szentszék*, vagyis az egyházi bíróság elválaszthatja a házastársakat, hogy ne kelljen együtt élniök; de ameddig mind a két fél életben van, egyikük sem köthet új házasságot. Akinek házasságát a Szentszék semmisnek jelentette ki, szabadon köthet mással házasságot.

* Az Úr Jézus mondja: „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza.”

Intelem. Ha valaki érett megfontolás után házasesetre határozza el magát, oly erényes élettársat válasszon, aki nem akadályozza, hanem inkább segíti lelke üdvösségének elérésében.

Az Anyaszentegyház 5. parancsolatáról.

„Tiltott napokon menyegzőt ne tarts.”

215. Mít tilt az Anyaszentegyház az ötödik parancsolattal?

Az Anyaszentegyház az ötödik parancsolattal tiltja az *ünnepies menyegzőket* és a *zajos mulatságokat* a két tiltott időben.

216. Mikor vannak a tiltott idők?

A tiltott idők ádvent első vasárnapjától karácsonyig és hamvazószerdától húsvétig vannak.

* Az Anyaszentegyház a *bűnbánatra* és a *szent ünneplésre* rendeli a két tiltott időt.

Intelem. Az ádventi és nagybőjti időkben s a rájuk következő szent időben tartózkodjál a világ lármás mulatságaitól, különösen a táncmulatságoktól. Ezzel is mutasd meg, hogy hú katolikus vagy.

B) A közlendő új fogalmak.

A házasságot érvénytelenítő és tiltó akadályok, érvényes és érvénytelen házasság, vegyesházasság, nemkatolikus keresztény, jegyváltás, polgári és egyházi házasság, Szentszék.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán már elmondottam egyet-mást Tamás és Mária házasságáról, ma még többet fogok elmondani. Azért

Célkitűzés: ma ismét a házasságról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Theophil kis hűgáról, Máriáról, az előző órát leszámítva, csak egyszer volt szó, amikor a keresztelest elmondtam. Tamás sokat járt Theophilékhoz és kicsi korától fogva ismerte Máriát. Meg is tetszett az neki, és magában nem egyszer gondolta, ha majd nagy lesz, el fogja venni feleségül. Máriának is tetszett Tamás, de ő azt gondolta: Tamás lutheránus, és azért akárhogy tetszik is neki, mégsem menne hozzá feleségül. Mária azonban nem tudta, hogy Tamás titokban katolikus lett, és mikor 18 éves lett, akkor a törvény szerint is áttért, és azóta nyíltan is katolikus volt.

Mikor Tamás iskoláit elvégezte, és amint már mondtam, orvos lett, a jó Isten segítségével hamar álláshoz is jutott. Ekkor elment Theophilékhoz, hogy Máriát megkérje. De Mária azt felelte neki:

— Én nem leszek a te feleséged, mert te nem vagy katolikus. Vegyesházasságot pedig nem kötök, mert akkor én sem gyakorolhatom majd vallásomat, és ha a jó Isten nekünk gyermekeket ad, azokat sem fogom a katolikus vallásra taníthatni.

— Hátha katolikus volnék, akkor hozzám jönnél? — kérdezte Tamás.

— Akkor igen — felelte neki Mária.

— Látod, akkor hozzám jöhetsz, mert én már kislány korom óta katolikus vagyok, megtérített engem bátyád, Theophil. De egész 18 éves koromig csak titokban voltam katolikus, azóta azonban nyíltan és a törvény szerint is az vagyok. Itt a bizonyítvány róla. Ekkor Tamás megmutatta Máriának azt a bizonyítványt, amit áttérésekor kapott.

Mikor Mária látta, hogy Tamás igazán katolikus, nem késett tovább és beleegyezett, hogy Tamásnak a felesége legyen. El is határozták mindjárt, hogy jegyet váltanak, — elég régen ismerjük már egymást — mondták.

Másnap elmentek a plébános úrhoz és bejelentették eljegyzésüket. A plébános úr pedig kis vizsgának vetette alá őket.

Megkérdezte tőlük, hogy nincsen-e köztük házassági akadály. Meg van-e mindkettő kereszteleve? Szabadok-e még, azaz nem kötöttek-e mással érvényes házasságot? Nem közeli rokonok-e? Vagy esetleg sógorok? Nem kényszerítik-e őket arra, hogy házasságot kössenek egymással?

Úgy Tamás, mint Mária mind e kérdésekre azt felelte, hogy nem.

— Akkor már látom, hogy a házasságot érvénytelenítő akadály nincsen önök között — mondotta nekik a plébános úr.

— De ha jól tudom, — folytatta beszédjét a plébános úr — Tamás lutheránus, azaz nemkatolikus keresztyén, és katolikus keresztyén nemkatolikus keresztyénnel nem köthet szabadon házasságot, mert az Anyaszentegyház a vegyesházasságot tiltja.

Erre elmondotta Tamás a plébános úrnak is áttéréséről azt, amit Máriának már előbb elmondott, és mikor a plébános úr látta, hogy Tamás és Mária között a házasságot tiltó akadály nincsen, beleegyezett, hogy házasságot köthessenek és mindjárt meg is beszéltek, hogy mikor fogja a házasságukat a templomban kihirdetni.

Mert az Anyaszentegyház V. parancsolatát is meg akarták tartani, mely így szól: Tiltott napokon menyegzőt ne tarts. Szerencsére azonban a húsvéti tiltott idő elmúlt, az ádventi pedig még igen messze volt, és ezért nem kellett félniök, hogy ezt a parancsolatot megszegik.

Következő vasárnapon, akik a nagymiséen voltak, már hallhatták, hogy Tamás és Mária házasságát kihirdetik. (Mondjuk el itt a községben szokásos hirdetési formulát is.)

Végre elérkezett az a nap, melyről az előző órán szótartam, Theophil első miséjének, azaz primíciájának napja. Ezen a napon korán reggel Tamás és Mária a plébános úrnál szépen meggyóntak, egyetemes gyónást végeztek egész életükről, mert a házasságot a kegyelem állapotában kell felvenni. Halálos bűne ugyan sem Tamásnak, sem Máriának nem volt, de mégis azt akarták, hogy olyan tiszta legyen a lelkük, mint a hó. Azután elkezdődött Theophil nagymiséje. Mise alatt Tamás és Mária a szentáldozáshoz járultak. A szentmise után reggelit adtak Theophil szülei, azután elment Tamás és Mária, meg a két násznagy vagy tanú (mondjuk úgy, ahogyan a községben szokás) a községházára, hogy a polgári tisztviselő előtt (nevezzük meg az illetőt a községben viselt hivatala és rangja szerint) bejegyeztessék szándékukat, hogy házasságot akarnak egymással kötni. Ezt a bejegyzést polgári házasságnak nevezzük. De ez nem szentség, és azért akik csak ezt teszik, nem kötöttek érvényes házasságot, és ha így maradnak, és nem kötnek Isten és az Anyaszentegyház előtt házasságot, súlyos bűnben élnek, és gyónni és áldozni nem mehetnek, sőt az utolsó kenet szentségét sem vehetik fel és haláluk esetén nem temetik el őket katolikus módon. De persze, Tamás és Mária nem akartak ilyen bűnt elkövetni, azért délután a templomba mentek, hogy a plébános úr helyettese, Theophil előtt házasságot kössenek. Velük ment a násznép is, a tanúk (stb.-t mondjuk el a községi szokás szerint).

Mikor a templomba értek, az új pár az oltár elé lépett, Tamás és Mária mögött állott a két tanú. Theophil ekkor megkérdezte tőlük, hogy szeretik-e egymást, és hogy akarnak-e egymással házasságot kötni. Mikor mindketten minden kérdésre szépen, érthetően, igennel feleltek, akkor részesültek a házasság szentségében. Azután még esküt tettek arra, hogy egymást sohasem fogják elhagyni.

Mikor mindez megvolt, érvényes házastársak voltak Tamás és Mária. A jó Isten kötötte össze őket, hogy egymásnak férj és feleség legyenek, és amit a jó Isten egybekötött, azt senki többé

el nem választhatja. Az ilyen házasság felbonthatatlan, és akik ilyen házasságban élnek, addig nem köthetnek új házasságot, míg házastársuk meg nem hal.

Ha valaki házasságot kötött, de később kitudódnék, hogy közte és felesége között érvénytelenítő akadály volt, úgy ezeknek a házasságát az egyházi bíróság, vagyis a Szentszék felbonthatja, azaz kimondja, hogy az illetők nem éltek érvényes házasságban. Ezek azután köthetnek új házasságot.

Visszakérdezzük az elmagyarázott anyagot.

II. Kifejtés. 1.—345. Mária először nem akart Tamásnak felesége lenni, mert nem akart vegyesházasságot kötni. Azt gondolta ugyanis, hogy Tamás nemkatolikus keresztény. Az olyan házasságot pedig, amelyben az egyik fél katolikus, a másik fél nemkatolikus keresztény, vegyesházasságnak nevezzük. Vagyis: hogyan nevezzük azt a házasságot, amelyben az egyik fél katolikus, a másik fél nemkatolikus keresztény?

2.—346. Tamás először lutheránus volt, a lutheránusok nemkatolikus keresztények. Van még másféle nemkatolikus keresztény is? Ha katolikus ilyennel házasságot köt, az vegyesházasság lesz. Mária nem akart ilyen házasságot kötni, és meg is mondtatta Tamásnak, hogy miért nem. Azt mondtatta neki, az ilyen házasságban a katolikus fél nem gyakorolhatja szabadon vallását, nem járhat szabadon a szentmisére, nem imádkozhat otthon a katolikus szokás szerint (például Űrangyalát vagy mást is), nem mehet tetszése szerint gyónni és áldozni, nem tarthatja meg rendesen a bűjtöt, mert mindazt a nemkatolikus házastárs nem érti és nem teszi, sőt sokszor ki is csúfolja e miatt a katolikus házastársát. Azután a gyermekeknek is igen rossz dolguk van, ha az egyik szülőjük katolikus és a másik nem az. Az egyik így tanítja őket imádkozni, a másik úgy. Az Anyaszentegyház tehát tiltja a vegyesházasságot, és pedig azért, mert abban 1. a katolikus fél nehezen gyakorolhatja vallását, sőt könnyen el is veszti azt; 2. a gyermekek katolikus nevelése ritkán lehetséges. Vagyis: miért tiltja az Anyaszentegyház a vegyesházasságot?

3.—347. De néha mégis megengedi az Anyaszentegyház a vegyesházasságot, és pedig akkor, ha a nemkatolikus fél megígéri, hogy a katolikus a maga vallását szabadon fogja gyakorolhatni, és ő azt semmiben sem fogja akadályozni, továbbá, hogyha megígéri, hogy minden gyermekét katolikusnak fogja neveltetni. Tehát nem úgy lesz, hogy az egyik gyermek katolikus, a másik nemkatolikus lesz. Ezt azonban nem elég csak úgy szóval megígérni, ezt nyilvánosan kell megígérni a polgári tisztviselő előtt és írásba kell foglalni. Az Anyaszentegyház tehát akkor engedi meg a vegyesházasságot, ha 1. a katolikus fél szabadon gyakorolhatja vallását; 2. ha a felek megígérik, hogy minden gyermeküket a katolikus vallásban fogják nevelni. Vagyis: mikor engedi meg az Anyaszentegyház a vegyesházasságot?

4.—348. Mikor Mária beleegyezett, hogy Tamásnak a felesége legyen, elmentek a plébános úrhoz és bejelentették, hogy egymással jegyet váltottak, hogy eljegyezték egymást. Azután a házasság előtt gyóntak és áldoztak is. Mert akik a házasság szentségét fel akarják venni, azoknak előbb be kell jelenteniök eljegyzésüket a plébánosnak és a házasságkötés előtt meg kell gyónniok és áldozniok. Vagyis: mit kell azoknak tenniök, akik a házasság szentségét föl akarják venni?

5.—215. Tamás és Mária a plébános úr előtt megbeszélték a házasság megkötésének idejét is, mert meg akarták tartani az Anyaszentegyház ötödik parancsolatát is, mely így szól: „Tiltott napokon menyegzőt ne tarts”, és melyben az Anyaszentegyház az ünnepies menyegzőket és zajos multságokat tiltja az esztendőnek két tiltott idejében. Vagyis az Anyaszentegyház az ötödik parancsolattal tiltja az ünnepies menyegzőket és a zajos multságokat a két tiltott időben. Tehát: mit tilt az Anyaszentegyház az ötödik parancsolattal?

6.—216. De szerencsére nem kellett Tamásnak és Máriának a tiltott időktől félniök, mert akkor, amikor az ő házasságukról szó volt, akkor nyár volt és azért az egyik tiltott idő: az, amelyik hamvazószerdától húsvétig tart, már régen elmúlt, a másik pedig majd csak télen lesz, és pedig ádvent első vasárnapjától karácsonyig. Ez tehát még messzi volt, vagyis házasságukat egyik sem akadályozta, mert, mint mondtam, a tiltott idők ádvent első vasárnapjától karácsonyig és hamvazószerdától húsvétig vannak. Tehát: mikor vannak a tiltott idők?

7.—349. Tamás és Mária délelőtt a városházára is elmentek, hogy házasságukat ott is bejegyeztessék. Délután pedig a plébános úr helyettese, Theophil előtt, fölverték a házasságot két tanú, Theophil és Tamás nagybácsijának jelenlétében. Minden házasságot két tanú jelenlétében kell megkötni, mert a tanúk kötelessége bizonyítani, hogy a vőlegény a menyasszonnyal igazán házasságot kötött. A jegyeseknek tehát a házasság szentségét a plébános vagy annak helyettese előtt kell fölvenni két tanú jelenlétében. Vagyis: ki előtt kell a jegyeseknek a házasság szentségét fölvenniök?

Röviden kikérdezzük még, amit a polgári házasságról elmondottunk.

Összefoglaló ismételése a most tanult anyagnak.

Leckére lesz: az V. osztálynak a most elmagyarázott két kérdés a jegyzetekkel együtt.

III. Alkalmazás. A házasság szentség, mégpedig nagy szentség, mely sok kegyelemmel jár. De szüksége is van a házastársnak sok kegyelemre, mert az életben sok bajon és szenvedésen keresztül kell kitartaniok egymás mellett hűségesen, amint azt az eskü is mondja.

Úgy kell élniök, mint Szent Józsefnek és Szűz Máriának,

akik együtt éltek nagy szegénységben Názáretben, de mert segítettek egymásnak, és szerették a jó Istent, boldogok voltak. Azután együtt vándoroltak Betlehembe, együtt menekültek Egyiptomba, együtt tértek vissza Názáretbe, együtt mentek a templomba, együtt dolgoztak és együtt fáradoztak, de mert szerették egymást és mindenben segítettek egymásnak, mindig megelégedettek és boldogok voltak. Örök példaképei ők a házasoknak.

Elmondhatunk azután néhány, az életből vett példát, — talán a községben közismertet — a vegyesházasságok átkos voltáról, azután a tisztán polgári házasságban élők szerencsétlen voltáról, de mindig a pasztorális prudencia fogja megmondani, hogy ezekről a dolgokról növendékeinknek mennyit mondhatunk.

Hasonlóképen a lelkipásztori bölcsesség mondja majd nekünk azt is, hogy a házasság áldásáról, a gyermekekről is mit és hogyan mondjunk el. Hogy például a gyermek a házastársak szeretetéből lesz, de milyen rettenetes azután annak a kicsikének az élete, aki ugyan szeretetből lett és azért természete szerint igényli a szeretetet, szülei részéről azonban később nem tapasztal egyebet, mint gyűlöletet és mostoha bánásmódot.

Végül ugyancsak a szent bölcsesség mondja meg majd nekünk, hogy hol és hogyan említhetjük meg azt a rettenetes bűnt, amikor a szülők szeretetét a jó Isten megáldja ugyan kicsikével, de a szülőknek Isten kedves ajándéka nem kell, és azért megölik a tehetetlen csöppseget, mielőtt a világra jött volna.

*

Beszéljünk azután a másneműek iránt érzendő tiszteletéről, a fiúról és a leányról, mint *szent ideálról*. Mert általában keveset, talán nagyon keveset beszélünk a másneműek megbecsüléséről, sőt nagyrabecsüléséről, és azért sok, sajnós igen-igen sok esetben a fiatalok nem látnak egymásban mást, mint testet, a húst, és sohasem jutnak el az ideális szerelem magaslatáig, annak szent és lelken finom boldogságáig. És habár ezek a témák inkább az ismétlő iskola termébe valók, mégis már az elemisták előtt is elmondhatunk egyet-mást, hogy az a helyes szellem, melyet ezáltal nevelni akarunk, már a korai ifjúságban fejlődésnek indulhasson.

14. ÓRA.

A szentségek és szentelmények.

Összefoglalás.

Megjegyzés. Ennek az órának az anyaga igen sok nehézséget okoz, ha azt az egyes szentségek részletes átvétele előtt akarnók átvenni, de így azok után már csak ismétlés.

A) A katekizmus anyaga.

244. Mi szükséges nekünk leginkább ahhoz, hogy üdvözülhessünk?

Hogy üdvözülhessünk, ahhoz leginkább *Isten kegyelme* szükséges nekünk.

245. Hányféle az Isten kegyelme?

Isten kegyelme kétféle: *segítő és megszentelő* kegyelem.

A segítő kegyelemről.

****246.** Mit cselekszik Isten lelkünkben a segítő kegyelem által?

Isten a *segítő kegyelem* által *fölvilágosít és megerősít* minket lelkünkben, hogy az üdvösségre szükséges jót megismerhessük és megtehessük, a bűnt pedig elkerülhessük.

* Isten mindenkinek ad elegendő segítő kegyelmet, hogy üdvözülhessen.

* Hogy a segítő kegyelem üdvösségünkre váljék, nem szabad ellene cselekednünk, hanem vele együtt kell munkálkodnunk.

Például: Szent Máté, Szent Pál apostol.

Intelem. Kérd Istent mindennap, hogy segítsen meg szent kegyelmével és vigyázz, hogy az számodra hiábavaló ne legyen. „Ha Isten szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket.” (94. zsolt. 8.)

Megjegyzés. A 246. kérdés a katekizmus legnehezebb kérdése, — mert teljesen elvont — részemről az alábbi szövegezést ajánlom: Isten a segítő kegyelem által segít minket, hogy megtudhassuk mi a jó, és ha megtudtuk, akkor meg is tehessük.

A megszentelő kegyelemről tárgyaló három kérdés már ismételten szóba került jelen kötetben, a keresztséggel kapcsolatban is leköszöltem azokat. Ez okból hagyom el itt közlésüket.

A kegyelem-eszközökről.

****250.** Mivel szerezhethjük meg Isten kegyelmét leginkább?

Isten kegyelmét leginkább a *szentségekkel*, a *szentelményekkel* és az *imádsággal* szerezhethjük meg.

Megjegyzés. Ez a 246.-hoz hasonlóan nehéz kérdés, ezért mindkettőt csak az V. osztályban tanítom.

A szentségekről.

***251.** Mik a szentségek?

A *szentségek* Krisztus Urunktól rendelt külső jelek, amelyek által Isten megadja nekünk vagy na-

gyobbítja bennünk a megszentelő kegyelmet és különféle segítő kegyelmet is ad nekünk.

252. Hány szentség van?

Hét szentség van: 1. a keresztség; 2. a bérmlás; 3. az Oltáriszentség; 4. a bűnbánat szentsége; 5. az utolsó kenet; 6. az egyházirend; 7. a házasság.

***253. Mely szentségek által adja meg Isten a megszentelő kegyelmet azoknak, akik halálos bűnben vannak?**

Azoknak, akik halálos bűnben vannak, a *keresztség* és a *bűnbánat* szentsége által adja meg Isten a megszentelő kegyelmet, ha arra méltók.

* A keresztséget és a bűnbánat szentségét a *holtak szentségeinek* nevezzük, mert ezeket szabad azoknak is fölvenniök, akiknek lelkében nincsen természetfölötti élet, vagyis akik *halálos* bűnben vannak. Aki eszével él, az úgy teszi magát a megszentelő kegyelemre *méltóvá*, hogy bűneit megbánja és a szentséget föl akarja venni.

254. Mely szentségeket nem szabad annak fölvennie, aki tudja, hogy halálos bűnben van?

Aki tudja, hogy halálos bűnben van, annak nem szabad fölvennie: a bérmlást, az Oltáriszentséget, az utolsó kenetet, az egyházirendet és a házasságot.

* A bérmlást, az Oltáriszentséget, az utolsó kenetet, az egyházirendet és a házasságot az *élők szentségeinek* nevezzük, mert azokat csak úgy szabad fölvennünk, ha lelkünkben megvan a természetfölötti élet, vagyis a megszentelő kegyelem. Az élők szentségei *gyobbítják* bennünk a megszentelő kegyelmet.

* Aki tudja, hogy halálos bűnben van és mégis fölveszi az elevenek szentségeit, az *méltatlanul* veszi föl azokat és *sztentörést* követ el.

***255. Hányszor szabad a szentségeket fölvenni?**

A keresztség, a bérmlás és az egyházirend szentségét csak egyszer, a többi négy szentséget többször is szabad fölvenni.

* A keresztséget, a bérmlást és az egyházirendet csak egyszer lehet érvényesen fölvenni, mert azok örökre *eltörölhetetlen* jegyet hagynak az ember lelkében.

Intelem. Adj hálát Istennek, hogy megszentelésedre a szentségeket adta. Mindig csak méltóan és kellő készüléttel vedd föl azokat, mert különben nem szereznek kegyelmet, hanem inkább károdra lesznek.

A szentelményekről.

****350. Miket nevezünk szentelményeknek?**

Szentelményeknek oly *sztentselekményeket* nevezünk, amelyeket az Anyaszentegyház rendelt és egyzersmind oly *tárgyakat* is, amelyeket az Anyaszentegyház megszentelt, például a szenteltvizet.

* A *szenteléssel* az Anyaszentegyház Isten különös oltalmába helyezi és tiszteletreméltókká teszi az istentiszteletre szánt tárgyakat, például a templomot, az oltárt, a temetőt.

* Az Anyaszentegyház áldani is szokott személyeket és tárgyakat. Az *áldással* Isten segítségét hívja le és nyújtja nekünk az Anyaszentegyház, például midőn az Oltáriszentséggel áldást ad, vagy midőn a szántóföldeket vagy ételeket megáldja.

Megjegyzés. A 350. kérdést követő első jegyzet a katekizmus szórendje szerint szinte érthetetlen, mert a felületesen olvasó Istent érti alanynak. Azért megváltoztattam a szórendet, és az alanyt, „az Anyaszentegyházat” Isten elé helyeztem.

Intelem. Mennél ájtatosabban és méltóbban használod a szentelményeket, annál több segítséget és áldást hoznak azok neked Istentől. Használj különösen a szenteltvizet, midőn a templomba belépsz vagy onnan eltávozol, sőt otthon is, hogy a gonoszlelket elűzd magadtól, a bocsánatos vétkektől megszabadulj és Isten kegyelmében részesülj.

B) A közlendő új fogalmak.

Szentelmények, élők és holtak szentségei.

C) A kidolgozott hitelemzés.

1.—252. Ki tudja elsorolni, hogy hány szentségről tanulunk eddig? Tehát hány szentség van?

2.—254. Kérdezzük sorban az alábbi kérdéseket:

268. Hogyan kell a bérmlásra készülni? Szabad tehát bérmlákozni annak, aki tudja, hogy halálos bűnben van?

286. Miben áll a lelki készüllet a szentáldozásra? Szabad tehát a szentáldozáshoz járulnia annak, aki tudja, hogy halálos bűnben van?

338. Hogyan kell a betegnek az utolsó kenet föl vételére előkészülnie? Szabad tehát az utolsó kenet szentségét fölvennie annak, aki tudja, hogy halálos bűnben van? (Egy kivétel is van!)

348. Mit kell azoknak előbb tenniök, akik a házasság szentségét föl akarják venni? Szabad tehát annak a házasság szentségét fölvennie, aki tudja, hogy halálos bűnben van?

Hát az egyházirendről mit gondoltok? Szabad azt fölvennie annak, aki tudja, hogy halálos bűnben van? Tehát mely szentségeket nem szabad annak fölvennie, aki tudja, hogy halálos bűnben van?

3.—*253. A bérmlást, az Oltáriszentséget, az utolsó kenetet, az egyházirendet és a házasságot tehát nem veheti föl az, akinek halálos bűne van, akinek a lelke halott, mert azt nem élteti a megszentelő kegyelem, az a szép égi korona, melyről már annyit beszéltem nektek. Ezt az öt szentséget tehát csak az veheti föl, akinek a lelke él, azért ezeket élők szentségeinek is szoktuk nevezni. A másik kettőt — melyik az, ki tudja? — az is fölveheti, akinek a lelkén halálos bűn van, akinek a lelke

nem él, és azért ezt a két szentséget, amely által Isten a megszentelő kegyelmet megadja nekünk, holtak szentségének is szoktuk nevezni. De persze ha valaki bánat nélkül, azaz méltatlanul megy el gyónni, akkor az nem kap semmit, sőt még egy újabb és nagyobb bűne is van: szentségtörést követett el. Azoknak tehát, akik halálos bűnben vannak, a keresztség és a bűnbánat szentsége által adja meg Isten a megszentelő kegyelmet, ha arra méltók. Vagyis mely szentségek által adja meg Isten a megszentelő kegyelmet azoknak, akik halálos bűnben vannak?

4.—*255. Amikor a keresztségről tanultunk, elmondottam, hogy az mit hoz létre az ember lelkében. Ha emlékeztek még, azt mondtam akkor, hogy a keresztségben a jó Isten örök jellel, letörölhetetlen jellel megjelöli a lelket, hogy örökre látni lehessen rajta, hogy az egyszer a jó Isten fogadott gyermeke lett. Ki emlékszik még, hogy mely szentségek által kapunk még ilyen eltörölhetetlen jelet a lelkünkre? Úgy van, a bérálásban örökre megjelöli a jó Isten azokat, akiket egyszer vitézeivé fogadott és az egyházirend szentségében azokat, akiket papjaivá tett. És mert e három szentség örökre eltörölhetetlen jelet nyom az ember lelkére, azért ezeket csak egyszer szabad fölvenni, a többi négyet többször is. Vagyis a keresztség, a bérálás és az egyházirend szentségét csak egyszer, a többi négy szentséget többször is szabad fölvenni. Tehát hányszor szabad a szentségeket fölvenni?

5.—*251. a) *A szentségeket Krisztus Urunk rendelte.*

Ki rendelte a keresztséget? És mikor rendelte Krisztus Urunk a keresztséget? (259.) Hát az Oltáriszentséget miképpen rendelte Krisztus Urunk? (272.) Hát mikor rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét? (300.) A többi szentséget is mind Krisztus Urunk rendelte, habár nem tanultuk, hogy hogyan és mikor. Vagyis ki rendelte a szentségeket?

b) *A szentségek külső jelek.*

Ki tudja megmondani, hogyan kell kereszteni? (261.) Hát azt, hogy hogyan bérál a püspök? (266.) Hát azt, hogy hogyan szolgáltatja ki a pap az utolsó kenetet? (335.) Hát azt, hogy hogyan oldozza fel a pap a bűnöst a szentgyónás után? (Keresztet vet feléje és azt mondja: Én téged feloldozlak.) Mikor tehát valaki az egyik vagy másik szentséget felveszi, azt mindig megláthatjuk, mert annak van *külső jele*. Vagyis a szentségek Krisztus Urunktól rendelt külső jelek. Mik tehát a szentségek?

c) *Hatásuk.*

Mit ad nekünk a keresztség? (A 256. kérdés alapján.) És mit kapunk a bérálás szentsége által? (A 264. kérdés alapján.) És mely kegyelmekben részesít minket a szentáldozás? (282.) És mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége? (301.) És mely kegyelmekben részesít minket az utolsó kenet? (333. és

334. kérdés alapján.) Mit kapnak a jó Istentől azok, akik az egyházirend szentségét veszik fel? (340. és 342. kérdés alapján.) És mire kapnak a házasság szentségében kegyelmet? (343. kérdés alapján.) Tehát minden szentségben kegyelmeket ad nekünk a jó Isten: megszentelő és segítő kegyelmet. Akinek a lelkén már ott van a megszentelő kegyelem, annak lelkében nagyobbitja azt a jó Isten, de mindig ad még hozzá sokféle segítő kegyelmet is. Most foglaljuk az egészet össze: A szentségek tehát Krisztus Urunktól rendelt külső jelek, amelyek által Isten megadja nekünk vagy nagyobbítja bennünk a megszentelő kegyelmet és különféle segítő kegyelmet is ad nekünk. Vagyis: mik a szentségek?

6.—245. Hányféle kegyelemről beszéltünk? Vagyis hányféle Isten kegyelme?

7.—247., 248. és 249. (Ismétlés. L. Parancsolatok: 4. óra és szentségekről 1. óra.) Mikor kaptuk meg először a megszentelő kegyelmet? (248.) És meddig marad a megszentelő kegyelem az ember lelkében? (249.) És mit tesz Isten lelkünkben a megszentelő kegyelem által? (247.)

8.—**246. A megszentelő kegyelem által Isten négyféle ajándékot ad nekünk: 1. A halálos bűnöktől megtisztít; 2. megszentel; 3. gyermekeivé fogad; és 4. a mennyország örököséivé tesz minket. A segítő kegyelem által csak kettőt művel lelkünkben: 1. fölvilágosítja a lelkünket, hogy megértjük és megismerjük, mi az igazi jó, vagyis a mennyországhoz, másszóval az üdvösséghez szükséges jó; és 2. erőt is ad, hogy azt a jót, amit már megismertünk, meg is tehessek és a bűnt elkerülhessük. Vagyis Isten a segítő kegyelem által fölvilágosít és megerősít minket lelkünkben, hogy az üdvösségre szükséges jót megismerhessük és megtehessek, a bűnt pedig elkerülhessük. Tehát mit cselekszik Isten lelkünkben a segítő kegyelem által?

9.—244. Üdvözülhetünk-e, ha nincsen a lelkünkön kegyelem? Úgyebár, nem! Ahhoz tehát, hogy üdvözülhessünk, leginkább Isten kegyelme szükséges. Vagyis mi szükséges nekünk leginkább ahhoz, hogy üdvözülhessünk?

10.—**250. És mivel szerezhethük meg Isten kegyelmét leginkább? Isten kegyelmét leginkább a szentségekkel szerezhethük meg, de nemcsak a szentségekkel.

Isten akkor is ad nekünk kegyelmet, ha imádkozunk és akkor is, ha például a szenteltvízzel keresztet vetünk, vagy ha más megszentelt tárgyakat használunk, például imakönyvet, rózsafüzért, szentképet, szentelt ételt stb. Ezeket a megszentelt tárgyakat szentelményeknek nevezzük és Isten a szentelményekkel is ad nekünk kegyelmeket. Isten kegyelmét tehát leginkább a szentségekkel, a szentelményekkel és az imádsággal szerezhethük meg. Vagyis: mivel szerezhethük meg Isten kegyelmét leginkább?

11.—**350. Ki tud nekem szentelményeket mondani? (Az

eddigiek után leginkább megszentelt tárgyakat fognak elsorolni.) Jól van. De ez a szentelményeknek csak egyik része, ezek szentelt tárgyak. De vannak szent cselekmények is. Ilyenek például az áldás, mely délután szokott lenni a templomban. Szentelményeknek tehát oly szent cselekményeket nevezünk, amelyeket az Anyaszentegyház rendelt s egyszermind oly tárgyakat is, amelyeket az Anyaszentegyház megszentelt, például a szenteltvizet. Vagyis mit nevezünk szentelményeknek?

Összefoglaló ismételése a 244., 245., 246., 250., 251., 252., 253., 254., 255. és 350. kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak 244., 245., 252. és 254. kérdés; a IV. osztálynak ezeken felül 251., 253. és 255. kérdés;
az V. osztálynak ezeken felül a 246., 250. és 350. kérdés.

III. Alkalmazás. A harmadik és negyedik osztályban a kegyelem értékéről ismételjük azt, ami az év folyamán ezt illetőleg leginkább megragadta tanítványainkat, például Theophil álmát, amikor lelkét a megszentelő kegyelem állapotában, majd röviddel utána a nélkül látta (L. Parancsolatok: 4. óra.); vagy ismételhetjük a keresztségről tartott óra bevezetését, vagy más-
valamivel igyekszünk a gyermekekben a kegyelem nagyrabecsülését fokozni.

Az ötödik osztályban ezzel szemben a szentelmények használatáról mondhatunk el egyet-mást. A szenteltvíz használatáról lakásunkban például: lefekvés előtt, felkelés után; vagy annak hatalmáról, mellyel a gonoszlelket távol tartja; továbbá babona-e az, ha a szenteltvíznek ily erőt tulajdonítunk? Honnan van annak ez az ereje? — A szentelt olajokról is szólhatunk egyet-mást. A nagyszombati tűzszentelésről, a szentelt húsvéti gyertyáról. A húsvéti ételszentelésről, hogy a megszentelt étel morzsáit hogyan szedjük össze, stb. hasonlót, a szerint, hogy a helyi szokások mit kívánnak.

Beszélhetünk a házak megszenteléséről is, a szentségi áldásról, a temetők, a halottak beszenteléséről stb. A gyertyaszentelésről (február 2.), keresztségi, az első áldozási és a halottas gyertyáról, a lakásunkban levő szentelt képekről és szobrokról, általában arról, amit a helyi szokások leginkább megkívánnak.

15. ÓRA.

Az imádság.

Megjegyzés. Ennek az órának a megbeszélés jellegét adtam, mert mindaz, amiről abban szó esik, többé-kevésbé ismerős már. Mégis csak az V. osztálynak szánom azt, egyrészt az anyag

arányosabb elosztása miatt, másrészt, mert elégségesnek tartom, ha mindazt, amit a gyermekek e tárgyat illetőleg implicité már úgylis tudnak, csak az V. osztályban tesszük explicite tudatossá.

A) A katekizmus anyaga.

351. Mit cselekszünk, amikor imádkozunk?

Amikor imádkozunk, akkor *Istennel beszélünk*, hogy őt *imádjuk* és dicsérjük, neki *hálát adjunk*, vagy tőle valamit *kérjünk*.

352. Miért kell imádkoznunk?

Imádkoznunk azért kell, mert 1. Krisztus Urunk megparancsolta; 2. mert imádság nélkül nem kapjuk meg Istentől a szükséges kegyelmeket.

353. Mikor kedves imádságunk Isten előtt?

Imádságunk akkor kedves Isten előtt, ha az Úr Jézus nevében *alázatosan* és *ájtatosan* imádkozunk.

* Imádságunk akkor *alázatos*, ha elismerjük, hogy Isten kegyelmére méltatlanok vagyunk; *ájtatos* pedig akkor, ha szívünkben és összeszedett elmével imádkozunk.

Például: A vámos a templomban.

354. Hogyan kell imádkoznunk, ha Istentől valamit kérünk?

Ha Istentől valamit kérünk, 1. bizalommal; 2. állhatatosan; 3. Isten akaratán megnyugodva kell imádkoznunk.

Például: Jézus az Olajfák-hegyén.

* Amit Istentől kérünk, azt azért nem nyerjük meg mindig, mert vagy nem imádkozunk jól, vagy nem üdvös nekünk az, amit kérünk, vagy pedig bűneink miatt nem érdemeljük meg azt, amiért imádkozunk.

* Ha nem nyerjük is meg azt, amit Istentől kérünk, azért Isten mégis mindig jót akar nekünk; és habár nem adja is meg azt, amit kérünk, helyette olyan dolgot fog adni, ami nekünk üdvösebb.

355. Leginkább mikor kell és mikor üdvös imádkozni?

Imádkozni leginkább akkor kell, amikor kísértésben vagy más veszedelemben vagyunk; üdvös, ha reggel és este is imádkozunk, sőt napközben is fontosabb dolgaink előtt.

* A jó katolikus ember *evés előtt és evés után* sem mulasztja el az imádságot.

356. Kiért imádkozzunk?

Mindenkiért imádkozzunk: barátainkért és ellenségeinkért, az élőkért és a holtakért, különösen szüleinkért, testvéreinkért, rokonainkért, jötevőinkért, egyházi és világi előljáróinkért.

Megjegyzés. A 355. és 356. kérdés memorizálását fölöslegesnek tartom. Ezt a gyermekeknek már úgyis régóta gyakorolniuk kell, és elég, ha azt, amit e téren tesznek, saját szavaikkal el tudják mondani, ha esetleg arra vonatkozólag valakitől kérdést kapnának.

357. Mivel kezdjük és végezzük az imádságot?

Az imádságot *keresztvetéssel* kezdjük és végezzük.

* Fölkeléskor és lefekvéskor, evés előtt és evés után, minden fontos dolog kezdetén, kísértésében és veszedelemben is üdvös keresztet vetni magunkra. A szent kereszt jele testi-lelki bajainkban megerősít és vigasztal minket, mert *Jézus halálára emlékeztet*; meg is oltalmaz és áldást hoz ránk, mert midőn keresztet vetünk, akkor a *Szentháromsághoz* *fohászkodunk*.

Intelem. Gondold meg, mily szerencsés vagy, hogy szegény teremtmény létedre is úgy szabad Istennel beszélned, mint a gyermek beszélhet atyjával. Imádkozzál sokszor és örömezt, hogy lelkedet Istenhez emeld, a rossz ellen megerősödjél, a bajokban megvigasztalódjál és a boldog kimúlás kegyelmét megnyerhesd. „Aki jól tud imádkozni, az jól tud élni is”, mondotta Szent Agoston püspök.

Megjegyzés. A 357. kérdésre vonatkozólag ugyanazt tartom, amit a 355. és 356.-ra vonatkozólag fentebb mondtam.

358. Melyik a legszentebb imádság?

A legszentebb imádság az *Úr imádsága*, vagyis a *Miatyánk*.

* A Miatyánkot az Úr imádságának nevezzük, mert maga Krisztus Urunk tanított arra és megparancsolta, hogy imádkozzuk.

359. Hány részből áll a Miatyánk?

A Miatyánk két részből áll: 1. a megszólításból; 2. a hét kérdésből.

* A Miatyánkban a megszólítás: „Miatyánk, ki vagy a mennyekben.” Ebben Istent atyánknak nevezzük, mert ő gyermekeivé fogadott minket.

Az *első* kérdés: „Szenteltessék meg a te neved.” Ezzel azt kérjük, hogy minden ember ismerje el s dicsőítse Istent.

A *második* kérdés: „Jöjjön el a te országod.” Ezzel azt kérjük Istentől, hogy egykor a mennyországba juthassunk.

A *harmadik* kérdés: „Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképen itt a földön is.” Ezzel arra kérünk kegyelmet Istentől, hogy úgy teljesíthessük Isten akaratát a földön is, amint az angyalok teljesítik a mennyben.

A *negyedik* kérdés: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” Ezzel kérjük Istent, hogy adja meg nekünk azt, ami testi és lelki életünk fönntartására szükséges.

Az *ötödik* kérdés: „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek.” Ezzel azt kérjük, hogy Isten bocsássa meg bűneinket, amint mi is megbocsátunk mindenkinek, aki minket megbántott.

A *hatodik* kérdés: „És ne vigy minket a kísértésbe.” Ezzel

azt kérjük, hogy Isten kegyelmével ellenállhassunk a bűnre való kísértésnek.

A *hetedik* kérés: „De szabadíts meg a gonosztól.” Ezzel kérjük Istent, hogy óvjon meg minket minden bajtól, vagy adjon kegyelmet, hogy az ideigtartó bajokat türelmesen elviseljük.

A befejező szó „Amen” azt jelenti, hogy „legyen meg”, amit Istentől kérünk.

Intelem. Sohase imádkozd az Úr imádságát figyelem nélkül, hanem úgy szólj a mennyei Atyához, hogy minden kérésed szívedből fakadjon.

Megjegyzés. A jegyzetekben a Miatyánk egyes kéréseihez adott magyarázatok igen egyszerűek, nagyrészt semmivel sem mondanak többet, mint az ima szövege. Azért azt hiszem, untig elég azokat a gyermekekkel csak elolvasatni.

360. Mit szoktunk mi katolikusok rendszeren a Miatyánk után imádkozni?

Mi katolikusok a Miatyánk után rendszeren az *angyali üdvözlétet*, vagyis az „*Üdvözlégy Máriát*” szoktuk imádkozni.

361. Hány részből áll az angyali üdvözlét?

Az angyali üdvözlét három részből áll: 1. Gábor főangyal szavaiból, amelyekkel a Boldogságos Szűz Máriát köszöntötte; 2. Szent Erzsébet üdvözléséből; 3. az Anyaszentegyház könyörgéséből.

* Gábor főangyal köszöntő szavai: „Üdvözlégy, Mária, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.” Ezek a szavak azt jelentik, hogy a Boldogságos Szűz Mária, mint az Úr Jézus anyja, Istentől minden teremtmény között a legnagyobb kegyelemben részesült.

Szent Erzsébet üdvözlése: „Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse”, amihez hozzáteszük e szót: „Jézus”. E szavakból kitűnik, hogy valahányszor a Boldogságos Szűz Máriát köszöntjük, vele együtt az Úr Jézust is tiszteljük.

Az Anyaszentegyház könyörgése: „Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.” Ezekkel a szavakkal arra kérjük a Boldogságos Szűz Máriát, hogy segítsen meg bennünket közbenjárásával minden bajunkban, de különösen életünk végén, amikor arra legjobban rászorulunk.

362. Mit imádkozunk a hajnali, déli és esti harangszóra?

A hajnali, déli és esti harangszóra az „*Úr angyalát*” imádkozzuk.

* „Az Úr angyala köszönté...”

* Az „*Úr angyalával*” 1. hálásan megemlékezünk arról, hogy Isten Fia érettünk emberré lett; 2. tiszteljük a Boldogságos Szűz Máriát és pártfogásába ajánljuk magunkat.

Megjegyzés. A 362. kérdést nem vettem fel a hitelemzésbe, mert azt a gyakorlatból már úgyis régen tudni kell.

363. Mi a szentolvasó?

A szentolvasó az Anyaszentegyház kedvelt ájtossága, amelyben a legkiválóbb imádságokat, a Miatyánkot és az angyali üdvözetet ismételten elmondjuk s az Úr Jézusnak és a Boldogságos Szűz Máriának életéről elmélkedünk.

Intelem. Gyermeki szeretettel tiszteld a Boldogságos Szűz Máriát, mennyei jó anyádat, mert még sohasem hallotta senki, hogy ő valakit magára hagyott volna, aki oltalmát kérte és segítségért hozzá könyörgött.

Megjegyzés. A 363. kérdés memorizálását fölöslegesnek tartom, mert sokkal többet ér az a tény, hogy növendékeink a rózsafüzért imádkozni tudják. Semmiképen sem tartom szükségesnek, hogy ezt az imát a kérdésben megadott szöveg szerint meghatározni is bírják.

B) A közlendő új fogalmak.

Alázatosan, ájtatosan, bizalommal.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Mivel szerezhetjük meg Isten kegyelmét leginkább? (250.) A szentségekről már sokat tanultunk, a szentelményekről is elmondottam már nektek az előző órán egyet-mást.

Célkitűzés: ma még az imádságról fogunk egy kevéssé elbeszélgetni.

I. Előterjesztés és II. Kifejtés. Mit imádkozunk leggyakrabban? — A Miatyánkot, Üdvözlégyet és Hiszekegyet, esetleg (ahol szokás) a X. és az V. parancsolatot.

1.—358. A Hiszekegyről már sokat tanultunk. Tanultuk, hogy hány ágazata van, hogy mindegyik ágazatban miről van szó stb. Hasonlóan a X. és V. parancsolatról is. A Miatyánkról is megtanultuk már, hogy ki tanított meg minket arra. Ki emlékszik még? (L. Bibliai történetek: 13. óra.) Úgy van! Tehát a Miatyánkra maga Jézus Krisztus tanított meg minket, azért azt az Úr imádságának is szoktuk nevezni és ez egyben a legszebb imádság is. Vagyis: melyik a legszebb imádság?

2.—359. A Hiszekegynek tizenkét ágazata van. A Miatyánknak is több része van. Az első rész a megszólítás: tiszteletteljesen megszólítjuk Istent, a mi szeretett mennyei Atyánkat, akihez most beszélni akarunk, így: Mi atyánk, ki vagy a mennyekben! Ezután hét kérést mondunk el a jó mennyei Atyának.

1. Azt kérjük, hogy szenteltessék meg az Ő neve, vagyis, hogy dicsérjék és ne káromolják Őt. Milyen az, ha reggel azt imádkozzuk, hogy szenteltessék meg a mennyei Atya neve, azután pedig hamarosan nagyokat káromkodunk, vagyis ugyancsak gyalázzuk Isten nevét?

2. A második kérdésben azt kérjük, hogy jöjjön el Isten országa, a mennyek országa, mely az emberek szívében van, — (Regnum Dei intra vos est.) — másszóval azt kérjük ebben a kérdésben, hogy mindenki ismerje el maga fölött Istent urának, királyának: úgy szóval, mint cselekedettel is.

3. A harmadik kérdésben azt kérjük, hogy legyen meg Isten akarata, olyan tökéletesen, mint az égben. Erre leginkább a szenvedések idején van szükségünk, mert akkor szeretnők, ha a mi akaratunk teljesedne és elmúlna rólunk a szenvedés. De az égben az angyalok és a szentek nem azt nézik, hogy nekik mi jó, hanem egyedül azt, hogy mi az Isten kívánsága, azért kérjük mi is Istentől az erőt, hogy hasonlóan az angyalokhoz, mindig — még ha az nekünk látszólag rossz is — az Ő szent akaratát követhessük.

4. A negyedik kéréssel azt kérjük, ami nekünk a mindennapi élethez szükséges. És lássátok, az Úr Jézus nem arra tanított, hogy fölösleges, vagy mulatságos és kellemes dolgokat kérjünk, Ő nem úgy tanított minket, hogy Istentől a mindennapi cukrot vagy kalácsot, vagy más ilyen jó dolgot kérjünk, hanem azt, ami szükséges: mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. És ezért, ha a jó Isten valakinek már a kenyeret megadta, akkor azt, ami neki szükséges, azt meg is kapta, legyen tehát érte hálás és megelégedett, és ne morogjon meg zúgolódjon, mert akkor nagyon könnyen megesik, hogy Isten azt is elveszi, amije van, és azután már semmije sem lesz.

5. Az ötödik kérdésben bocsánatot kérünk Istentől. Sok rosszat teszünk és azért mindig újra meg újra bocsánatot kell kérnünk. De úgy tanított minket az Úr Jézus a bocsánatkérésre, hogy a mennyei Atyától is csak úgy kérjünk bocsánatot, ahogyan mi is megbocsátunk. Ha tehát csak félig-meddig bocsátunk meg, akkor a mennyei Atya nekünk is csak félig-meddig bocsát meg, pl. ha nem beszélünk haragból embertársunkkal, akkor a mennyei Atya sem beszél hozzánk stb.

6. A hatodik kérdésben azt kérjük, hogy ne jussunk a kísértésbe. A jó Isten meg is oltalmazna minket a kísértéstől, de igen sokszor mi magunk keressük a bűnalkalmat, a kísértést, és akkor persze elesünk abban.

7. Az utolsó kérdésben arra kérjük a jó mennyei Atyát, hogy oltalmazzon meg minket minden bajtól. De nem a szenvedést vagy a szegénységet értjük ezen baj alatt, mert hiszen a szenvedés meg a szegénység nem rossz, Jézus is szenvedett, Jézus is szegény volt és megszentelte azt; hanem hogy szabadítson meg minket az igazi bajtól, a jövőben reánk leselkedő sok-sok bűntől, ne engedje meg, hogy a gonoszlélek fölöttünk hatalomhoz jusson, és kíméljen meg az örök kárhozattól.

A Miatyánk tehát egy megszólításból és hét kérdésből áll, ez tulajdonképpen nyolc rész, de mégis másképen szoktuk azt felosztani és azt mondjuk, hogy a Miatyánk két részből áll: 1. a

megszólításból; 2. a hét kérdésből. Tehát hány részből áll a Miatyánk? (Ime, ismét milyen logikátlan a katekizmus felosztása.)

3.—360. Mit szoktunk mi katolikusok rendesen a Miatyánk után imádkozni? Úgy van; mi katolikusok a Miatyánk után rendesen az angyali üdvözletet, vagyis az Üdvözlégý Máriát szoktuk imádkozni.

— Mit gondoltok, miért mondtam, hogy *mi katolikusok* szoktuk imádkozni? Azért, mert Szűz Máriát csak mi katolikusok tiszteljük. Sem a reformátusok, sem a lutheránusok a Szent Szűzet nem tisztelik.

— Hát miért mondtam, hogy a Miatyánk után az *angyali üdvözletet* szoktuk imádkozni? Ugye azért, mert ezekkel a szavakkal először Gábor főangyal köszöntötte Szűz Máriát. Tehát, mit szoktunk mi katolikusok rendesen a Miatyánk után imádkozni?

4.—361. Mit mondtam az előbb? Kinek a szavaival kezdődik az angyali üdvözlét? Ki tudja pontosan megmondani, hogy miképen köszöntötte az angyal Szűz Máriát? (L. Ágazatok: 7. óra.) Hát hogyan üdvözölte Szent Erzsébet Szűz Máriát? (L. ugyanott.)

Látjátok, amint a Hiszekegy és a Miatyánk több részből áll, úgy az angyali üdvözlétnek is több része van. Az első rész Gábor főangyal szavaiból áll, amelyekkel a Boldogságos Szűz Máriát köszöntötte, a második rész Szent Erzsébet szavaiból áll, amelyekkel Szűz Máriát üdvözölte, és a harmadik rész az Anyaszentegyház könyörgése. Vagyis az angyali üdvözlét három részből áll: 1. Gábor főangyal szavaiból, amelyekkel a Boldogságos Szűz Máriát köszöntötte; 2. Szent Erzsébet üdvözléséből; 3. az Anyaszentegyház könyörgéséből. Tehát: hány részből áll az angyali üdvözlét?

(Az egyes részek magyarázatát a katekizmus jegyzetei megfelelően adják.)

5.—351. Ki tud nekem egy szép verset felmondani? . . . Szép volt! De te a Miatyánkot is el tudod mondani. Mi a különbség a vers felmondása és az imádság elmondása között? Úgy van. Amikor imádkozunk, akkor Istennel beszélünk. De persze, ha valakinek ima közben máshol jár az esze, ha nem gondol az imádságra, ha nem szívből imádkozik, akkor csak olyan, mint a beszélőgép. És ha a beszélőgép még olyan szépen kér is tőlünk valamit, nem adjuk meg neki, mert tudjuk, hogy neki az úgyszemint kell, mert hisz az csak gép. Ha valaki közületek velem beszél, ha nekem valamit elmond, akkor ott jár az esze, akkor rágondol arra, amit mond. Éppen úgy kell tennünk ima alatt is. Aki arra gondol, amit imádkozik, az igazán beszél Istennel.

Többfélet szoktunk Istennek mondani: először és legtöbbször kérni szoktunk tőle valamit. A Miatyánkban is hét kérdés van. Azután hálát is elég sokszor szoktunk Istennek adni, mert igen sokszor kapunk Tőle valamit, és mi hálás gyermekei vagyunk

a mennyei Atyának. Végül még dicsérni és tisztelettel hódolni is szoktunk neki, például amikor azt imádkozzuk: Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek, miképpen kezdetben vala, most és mindörökkön-örökké. Amen. Vagyis, amikor imádkozunk, akkor Istennel beszélünk, hogy őt imádjuk és dicsérjük, neki hálát adjunk vagy tőle valamit kérünk. Tehát: mit cselekszünk, amikor imádkozunk?

6.—352. Mi történne lelkünkkel, ha nem imádkoznánk? (L. Bibliai történetek: 13. óra alkalmazását.) Bizony! Nekünk nagy szükségünk van az imádságra, mert imádság nélkül nem kapnánk meg Istentől a szükséges kegyelmeket. De azért is kell imádkoznunk, mert Krisztus Urunk megparancsolta azt. Vagyis azért kell imádkoznunk, mert 1. Krisztus Urunk megparancsolta; 2. mert imádság nélkül nem kaphatjuk meg Istentől a szükséges kegyelmeket. Tehát: miért kell imádkoznunk?

7.—353. Ha egy gyermek szemtelen hangon és módon kér valamit édesapjától, meg fogja az kérését hallgatni? Ugye nem. Azért nem, mert az ilyen kérés nem kedves atyja előtt. A mennyei Atyának sem kedves mindig a mi imádságunk, hanem csak ha alázatosan, azaz szerényen kérjük azt, ha arra gondolunk, hogy nem is érdemeljük meg azt, amit kérünk, és akkor, ha ájtatosan imádkozunk, vagyis, ha rágondolunk arra, amit imádkozunk. De leginkább akkor kedves a mi imánk a mennyei Atya előtt, ha az Úr Jézus nevében kérünk, vagyis az Úr Jézus kedvéért kérjük valamire. Imádságunk tehát akkor kedves Isten előtt, ha az Úr Jézus nevében, alázatosan és ájtatosan imádkozunk. Vagyis: mikor kedves imádságunk Isten előtt?

8.—354. Sokszor a jó Isten nem hallgatja meg a mi imádságunkat. Ez azonban a jó Isten jósága és a mi gonoszságunk miatt van így. A jó Isten jósága miatt, mert nem akar nekünk olyasmit adni, ami nekünk ártana, ami miatt azután a pokolba jutnánk, a mi gonoszságunk miatt pedig azért, mert vagy nem érdemeljük meg azt, amit kérünk, vagy rosszul imádkozunk. Azért most végül megtanuljuk, hogy hogyan kell imádkoznunk, ha Istentől valamit kérünk.

Ha Istentől valamit kérünk, akkor először bizalommal kell azt kérni. Aki így gondolkozik: „Az Isten úgysem adja meg azt, amit kérek”, az persze nem kap semmit. Bízni kell, hogy a jó Isten megadja azt, amit kérünk.

Azután állhatatosan kell imádkozni. Kitartással. Aki csak ma kér valamit, és holnap vagy holnapután, vagy pár nap múlva már abbahagyja kérő imáját, az nem nagyon vágyódik az után, amit kér, és azért nem is fogja azt megkapni. Minél nagyobb valakinek a vágyódása, annál kitartóbban fog imádkozni, imája annál állhatatosabb lesz.

Végül Isten akaratán megnyugodva kell imádkozni. Mindig tudni kell azt, hogy a jó Isten olyat, ami nekünk árt, nem fog adni és éppen azért mindig a jó Istenre kell bízni, hogy meg-

adja-e azt, amit kérünk, vagy nem. Aki ezt a jó Istenre bízva, arról azt mondjuk, hogy Isten akaratán megnyugodva imádkozik. Úgy van, ha Istentől valamit kérünk, 1. bizalommal; 2. állhatatosan; 3. Isten akaratán megnyugodva kell imádkoznunk. Vagyis: hogyan kell imádkoznunk, ha Istentől valamit kérünk?

Összefoglaló ismételése a 351., 352., 353., 354., 358., 359., 360. és 361. kérdéseknek.

Leckére lesz az V. osztálynak ugyane kérdések.

III. Alkalmazás. Ismételjük és kiemeljük ugyanazokat az alkalmazásokat, melyeket az óra folyamán magyarázat közben tettünk.

*

Az ezenfelül még rendelkezésre álló órákat ismétlésre fordítjuk.

II. RÉSZ.

Az először gyónók és áldozók előkészítése.

Megjegyzés. Az alább következő órákat elsősorban a II. osztályosok számára írtam, azért az Elemi Katekizmust dolgoztam fel azokban. Miután azonban egyes kérdések az egyes órákban ismételten előfordulnak, nem közlöm a katekizmusi anyagot az egyes órák előtt, hanem az eddig követett eljárástól eltérően itt közlöm azt, a maga teljes egészében.

Az egyes kérdésekhez mindjárt itt fűzöm hozzá megjegyzéseimet is és néhányszor rámutatok arra, hogy az egyes, a kicsinyeknek szerény véleményem szerint nehéz kérdéseket hogyan kellene kijavítani. Miután pedig a kicsinyek még nem annyira a könyvükből, mint inkább az óra alatt hallás útján tanulják meg a kérdéseket, könnyen megtaníthatjuk őket az általam módosított szövegre.

A katekizmus anyaga.

24. Mit tett Jézus az utolsó vacsorán?

Jézus a halála előtt való napon együtt volt a tizenkét apostollal az utolsó vacsorán.

A vacsora után kezébe vette Jézus a kenyeret, megáldotta és átadta tanítványainak és azt mondotta: „Vegyétek és egyétek, *ez az én testem.*” Azután vette a kelyhet, nekik adta és azt mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, *ez az én vérem.*” Még azt is mondotta Jézus az apostoloknak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Jézus ekkor az *Oltáriszentséget* rendelte.

64. Mit cselekedett Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”?

Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, *a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtatta át.*

Megjegyzés. Kérdezzük így: Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, mit cselekedett?

65. Mire adott Krisztus Urunk az apostoloknak hatalmat és parancsot e szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékeztetre”?

Krisztus Urunk arra adott az apostoloknak hatalmat és parancsot, hogy a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtassák át.

Megjegyzés. Kérdezzük így: Krisztus Urunk mire adott az apostoloknak hatalmat és parancsot e szavakkal: „Ezt cselekedjétek” stb.

66. Kikre szállott át az apostolokról az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

Az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostolokról a *püspökökre* és az *áldozópapokra* szállott át.

Megjegyzés. Kérdezzük így: Az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostolokról kikre szállott át?

67. Mikor változtatják át a püspökök és az áldozópapok a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

A püspökök és az áldozópapok a *szentmisében* változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé.

Megjegyzés. Kérdezzük így: A püspökök és az áldozópapok mikor változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

68. Mi az Oltáriszentség?

Az Oltáriszentség az *Úr Jézus Krisztusnak* valóságos szent teste és vére a kenyér és a bor külső színe alatt.

69. Mit kell az Oltáriszentség előtt cselekednünk?

Az Oltáriszentség előtt térdre kell borulnunk és az Úr Jézust imádnunk.

31. Hogyan támadt fel Jézus?

1. Jézus teste a temetés után harmadnapig maradt a sírban.

2. *Húsvétvasárnap* reggel Jézus ismét egyesítette lelkét testével és dicsőségesen föltámadt.

3. Az Úr angyala leszállott a mennyből és elhengerítette a követ a sírtól. Erre az örök megijedtek és mint a halottak a földre estek. Később a városba siettek.

4. Este megjelent Jézus az apostoloknak és így köszöntötte őket: „Béke veletek.” Aztán rájuk lehelt és mondotta: „Vegyétek a Szentlelket. *Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik.*”

Megjegyzés. Ebből a részből csak a legfontosabbat vettem fel a hitelemzésbe, mert Jézus feltámadásának részletes elbeszélése megzavarná az óra egységét. Untig elégnek tartom a 4. kezdés memorizálását.

36. Isten tízparancsolatáról.

Megjegyzés. A tízparancsolatot magát, úgyszintén az Anyaszentegyház ötparancsolatát sem tartottam szükségesnek, hogy itt leközljem.

86. Mit parancsol Isten az első parancsolattal: Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj?

Isten az első parancsolattal azt parancsolja, hogy benne higgyünk és reméljünk, őt szeressük és imádjuk.

Megjegyzés. A II. osztályos gyermek még nem vétkezik az isteni erények ellen, azért untig elég az első szentgyónási készüllettel kapcsolatban ezt a kérdést így tanítani: Isten az első parancsolattal azt parancsolja, hogy őt imádjuk.

87. Ki vétkezik Isten második parancsolata ellen: Istennek nevét hiába ne vedged?

Isten második parancsolata ellen az vétkezik, aki megsérti Istennek szent nevét.

88. Ki sérti meg Istennek szent nevét?

Istennek szent nevét az sérti meg, aki káromkodik.

Megjegyzés. Miután már a kisgyermeknél előfordul Isten nevének könnyelmű kimondása, azért ezt a kérdést így tanítanám: Istennek szent nevét az sérti meg, aki Istennek nevét könnyelműen mondja ki és aki káromkodik.

89. Mit parancsol Isten a harmadik parancsolattal: Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszentelj?

Isten a harmadik parancsolattal azt parancsolja, hogy az Urísten napját, vagyis a *vasárnapot* szenteljük meg.

90. Hogyan kell a vasárnapot megszentelnünk?

A vasárnapot úgy kell megszentelnünk, hogy 1. *szentmisét* hallgatunk, 2. *köznapi munkát* nem végezzük és másokkal sem végeztetünk.

Megjegyzés. Ebből a kérdésből bátran elhagyhatjuk az

utolsó kitételt: „és másokkal sem végeztetünk“. Hol van még ettől az először gyónó kis II.-os.

91. Mit parancsol Isten a negyedik parancsolattal: Atyádat és anyádat tiszteljed?

Isten a negyedik parancsolattal azt parancsolja, hogy szüleinket tiszteljük, szeressük és nekik engedelmeskedjünk.

92. Ki vétkezik Isten ötödik parancsolata ellen: Ne ölj?

Isten ötödik parancsolata ellen az vétkezik, aki felebarátjának vagy önmagának testi vagy lelki életében kárt tesz.

Megjegyzés. A 92. kérdés az első gyónási előkészület egyik legnehezebb kérdése. Egyszerűbb volna az először gyónókkal elsoroltatni azt a néhány bűnt, amit e parancsolat ellen elkövetnek. Talán így: Isten ötödik parancsolata ellen az vétkezik, aki verekedik, veszekedik vagy más bűnre tanít.

93. Ki vétkezik Isten hatodik parancsolata ellen: Ne paráználkodjál?

Isten hatodik parancsolata ellen az vétkezik, aki bűnös akaratral gondol, beszél, néz vagy cselekszik szemérmetlen dolgot.

94. Ki vétkezik Isten hetedik parancsolata ellen: Ne lopj?

Isten hetedik parancsolata ellen az vétkezik, aki felebarátját igazságtalanul megkárosítja.

Megjegyzés. Ebből a kérdésből bátran elhagyhatjuk az „igazságtalanul“ szót.

95. Ki károsítja meg felebarátját igazságtalanul?

Felebarátját az károsítja meg igazságtalanul: 1. aki annak jószágát elveszi vagy készakarva megrongálja; 2. aki felebarátját megcsalja.

Megjegyzés. Erre a kérdésre elég, ha a kicsinyek így felelnek: Felebarátját az károsítja meg, aki annak jószágát elveszi vagy készakarva megrongálja. — Egyéb még alig-alig fordul elő náluk.

96. Mit kell tennünk, ha idegen jószág van nálunk vagy másnak kárt okoztunk?

Ha idegen jószág van nálunk, azt *vissza kell adnunk*; a kárt pedig meg kell térítenünk, mihamint tehetjük, mert különben nem kapunk Istentől bocsánatot.

Megjegyzés. A kicsinyeknek elég annyit tudni, hogy az idegen jószágot vissza kell adni. De ha éppen a kártérítésre is meg akarjuk őket tanítani, akkor mondjuk: „a kárt pedig jóvá kell tenni“ stb. Ez nem olyan idegenszerű a kisgyermeknek, mint megtéríteni.

97. Ki vétkezik Isten nyolcadik parancsolata ellen: Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen?

Isten nyolcadik parancsolata ellen az vétkezik, aki *hazudik* vagy aki felebarátja becsületében kárt tesz.

Megjegyzés. Szerény véleményem szerint ez a kérdés is elégséges volna ilyen fogalmazással: „Isten nyolcadik parancsolata ellen az vétkezik, aki *hazudik* vagy aki ráfog felebarátjára valami bűnt.” Sokkal könnyebb így.

98. Mit tilt Isten a két utolsó parancsolattal: Felebarátod feleségét ne kívánjad; se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad?

Isten a két utolsó parancsolattal tiltja a szemérmetlen és kapzsi kívánságokat.

Megjegyzés. A 98. kérdés a II. osztályban bátran elmaradhat. Nem is vettem fel azt az először gyónók előkészítésébe.

38. A szentségekről.

106. Ki van jelen az Oltáriszentségben?

Az Oltáriszentségben az *Úr Jézus Krisztus* van jelen.

107. Mi végett rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét?

Krisztus Urunk a végett rendelte a bűnbánat szentségét, hogy a pap Isten helyett megbocsáthassa a keresztség után elkövetett bűnöket.

108. Mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük föl?

1. Meg kell vizsgálnunk *lelkiismeretünket*.

2. Meg kell *bánnunk* bűneinket.

3. Erősen meg kell *fogadnunk*, hogy többé nem vétkezünk.

4. Meg kell *gyónnunk*.

5. Föl kell tennünk magunkban, hogy a föladott *elégítélt* elvégezzük.

109. Mit kell cselekednünk, amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk?

Amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk, a Szentlélek segítségét kell kérnünk.

110. Miről gondolkozunk akkor, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?

Amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk, akkor arról gondolkozunk, hogy milyen bűnöket követünk el.

111. Mit kell magunknak a halálos bűnökről különösen megjegyeznünk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?

Amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk, a halálos bűnökről különösen meg kell magunknak jegyeznünk, hogy *hányszor* követtük el azokat.

112. Miért bánjuk meg bűneinket?

Bűneinket azért bánjuk meg, mert azokkal megbántottuk az Istent és mert tőle büntetést érdemeltünk.

113. Mely szavakkal indíthatjuk föl magunkban a bánatot és az erősfogadást?

„Ó Istenem, *teljes szívemből bánom minden bűnemet*, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet megbántottalak; *erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem*, és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm.”

Megjegyzés. A bűnre vezető alkalom még a III. osztályban is nehézséget szokott okozni, annál inkább a II.-ban. Mindazonáltal meg kell kísérelni, hogy a kicsinyeket megtanítsuk mibenlétére és kerülésére.

114. Mit cselekszünk, amikor gyónunk?

Amikor gyónunk, akkor töredelmesen megvalljuk bűneinket a lelkiatyának, hogy azoktól fölloldozzon minket.

115. Hogyan kell bűneinket meggyónnunk?

Bűneinket *őszintén és érthetően* kell meggyónnunk.

116. Mit kell okvetlenül meggyónnunk?

Okvetlenül meg kell gyónnunk *halálos bűneinket*, amelyekre emlékezünk és azt is meg kell mondanunk, hogy *hányszor* követtük el azokat.

Megjegyzés. Erre a kérdésre feleljenek a kicsinyek így: „Okvetlenül meg kell gyónnunk halálos bűneinket és azt is meg kell mondanunk, hogy hányszor követtük el azokat.” Az „amelyekre emlékszünk” kitétel fölösleges, mert természetes, hogy amely cselekedetünkre nem emlékszünk, azt nem is tudjuk megmondani. Majd ha a második gyónásra készítjük elő a gyermekeket, akkor megemlítjük, hogy mi történjen azon bűnökkel, melyek az előző gyónásból feledékenységéből kimaradtak.

117. Mit követ az el, aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt?

Aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt, az *szenségtörést* követ el és Isten nem bocsátja meg többi bűnét sem.

118. Hogyan kezdjük meg a szentgyónást?

A szentgyónást úgy kezdjük meg, hogy keresztet vetünk magunkra és mondjuk: „*Gyónom a mindenható Istennek* és Isten helyett neked, lelkiatyám, hogy kis-koromtól (utolsó gyónásomtól) fogva ezeket a bűn-eket követtem el.”

Megjegyzés. Ebből a kérdésből hagyjuk ki az „utolsó gyónásomtól” kitételt. Majd ha a második szentgyónásra készítjük elő a kicsinyeket, akkor megtanítjuk őket arra.

119. Mit kell mondanunk, miután bűneinket meggyóntuk?

Miután bűneinket meggyóntuk, ezt kell mondanunk: „Teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottam; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmat elkerülöm.”

120. Mit kell tennünk a szentgyónás után?

A szentgyónás után 1. hálát kell adnunk Istennek, hogy bűneinket megbocsátotta; 2. el kell végeznünk a lelkiatyától feladott *elégtételt*.

A szentáldozásról.

125. Mit veszünk magunkhoz a szentáldozáskor?

A szentáldozáskor az Úr Jézus szent testét és vérért vesszük magunkhoz, hogy vele tápláljuk lelkünket.

126. Hányféle készület szükséges a szentáldozásra?

A szentáldozásra kétféle készület szükséges: lelki és testi készület.

127. Miben áll a lelki készület a szentáldozásra?

A *lelki készület* a szentáldozásra abban áll: hogy 1. a halálos bűnöktől megtisztítjuk lelkünket a szentgyónásban, a bocsánatos bűnöket pedig legalább megbánjuk; 2. elmondjuk az előkészítő imádságokat.

Megjegyzés. Ezt a kérdést, azt hiszem, így kellene tanítani: „A lelki készület a szentáldozásra abban áll, hogy 1. a bűnöktől megtisztítjuk lelkünket a szentgyónásban; 2. elmondjuk” stb.

A kicsinyek még sokkal egyszerűbb lelkek, semhogy változtatnának a gyónás kötelező és szabad anyaga között. Mindent megmondanak, amit bűnnek tartanak. És így van ez jól. Azonkívül, mert ítéletük fejletlen, hiába is igyekeznénk őket az ellenkezőre megtanítani, arra tudniillik, hogy bűneik súlyossága felett maguk ítéljenek.

128. Miben áll a testi készület a szentáldozásra?

A *testi készület* a szentáldozásra abban áll, hogy ehgyomorral maradunk, vagyis, hogy éjfélről kezdve a szentáldozásig semmit sem eszünk és semmit sem iszunk.

129. Mit teszünk, mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget?

Mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget, letérdelünk, háromszor mellünket verjük és mondjuk: „*Uram, nem vagyok méltó*, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.”

130. Mit kell tennünk a szentáldozás után?

A szentáldozás után *imádnunk* kell az Úr Jézust, neki *hálát* adunk és kegyelmeit *kérnünk*.

1. ÓRA.

A bűnös szerencsétlensége.

Bevezetésképen a parancsolatokról írt 1. óra bevezetését adjuk elő. (L. Hitelemzéseim I. kötetének 51. oldalán.)

Célkitűzés. Ma azt fogom nektek elmondani, hogy mit tesz a bűn az ember lelkével.

I. Előterjesztés. Következőleg előadjuk a parancsolatokról a III. osztályban megtartott 4. órát. (L. Hitelemzéseim I. kötetének 67. és kk. oldalát.)

Az előterjesztésben különösen súlyt helyezünk arra az öröme, mely Theophilt első álma alkalmából érte, és melyet a gyermekeknek úgy teszünk megfoghatóvá, hogy erősen kiemeljük előttük, hogy a megszentelő kegyelemmel ékes lélek valami csodálatosan szép, annyira szép, hogy a szépség okozta benyomás képes minden földi szenvedést és szerencsétlenséget velünk feledtetni. Theophil is, miután álmában a megszentelő kegyelemmel ékes lelkét látta, e látvány hatása alatt elveszítette sírási képességét, vagyis bármilyen baja támadt volna ezután, miután kitörölhetetlen benyomást nyert szép lelkéről, mindig annak képe lebegett előtte, és az feledtetett vele minden rosszat. Ezért azután akármilyen is történt vele, sohasem sírt, nem bírt sírni.

A második álom után azonban, melyben lelkét a halálos bűn állapotában látta, visszanyerte sírási, de elveszítette nevetési képességét és azért akármekkora öröm érte is, nevetni, örülni nem bírt, mert állandóan lelke előtt lebegett a halálos bűn állapotában lévő rút lelkének borzasztó képe.

Ennek a két igazságnak eleven előadása itt a fontos. Ezzel a példával tehetjük a kisgyermek előtt megfoghatóvá a halálos bűn állapotában lévő ember szerencsétlen helyzetét. Az egész

II. Kifejtés-t is előadjuk, de elég csak a 248. Mikor kaptuk meg először a megszentelő kegyelmet? — 249. Meddig marad a megszentelő kegyelem az ember lelkében? és 222. Milyen kárt okozunk magunknak a halálos bűnnel? kérdést memorizálni. (E kérdéseket az Elemi Katekizmus nem hozza.)

III. Alkalmazás. Az alkalmazást is előadjuk úgy, amint azt a fentidézett hitelemzésben találjuk, csak természetesen szem előtt tartjuk, hogy most első gyónásra készülőknek beszélünk.

2. ÓRA.

Jézus irgalma: a bűnbánat szentsége.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 31/4. és 107. kérdése.

Bevezetés. Az előző órán elmondottam nektek, hogy milyen széppé teszi a mi lelkünket a megszentelő kegyelem, az a szép égi korona; és azt is elmondottam akkor, hogy milyen nagy pusztítást csinál a mi lelkünkben a halálos bűn. De most kérdek tőletek valamit:

Szeretitek az almát? Hát a körtét és a barackot vagy a narancsot? Gondoljátok, hogy volna nektek egy igen szép, nagy és piros almátok meg körtétek és barackotok meg narancsotok is. Ugye örülnétek és szépen el is tennétek azokat, hogy egészen megérjenek és el ne romoljanak. És mindennap megnéznétek, hogy jók-e már. Igaz? És ha aztán egy napon azt látnátok, hogy ezek a szép gyümölcsök elveszítik a színüket és elkezdenek penészedni és megrothadni: nem volna ez szomorúság? Bizonyára megkérdeznétek édesapát vagy anyát, hogy nem tud-e a bajon segíteni, nem lehetne-e a penészt letisztítani, a rothadást megszüntetni? Ugye jó lenne, ha lehetne?

Lássátok, ti örültök a szép gyümölcsnek, az Úr Jézus sokkal jobban örül a szép lelkeknek; ti szomorúak vagytok, ha a szép gyümölcs penészes lesz és elrothad, az Úr Jézus szomorúsága még sokkal nagyobb, ha a lélek szépségét elrontja a bűn. Ti szeretnétek a gyümölcscről letisztítani a penészt, az Úr Jézus még sokkal inkább szeretné letisztítani a bűnt; és amit nem tudunk mi, mert nincsen hozzá hatalmunk, azt tudja az Úr Jézus, mert mindenható. Mi nem tudunk segíteni a romlott gyümölcsön, de az Úr Jézus tud a bűnös lelken. Ő kitalálta a mód-

ját, hogy hogyan kell a bűnös lelken segíteni és elrendelte a szentgyónás szentségét, vagy másszóval a bűnbánat szentségét.

Megjegyzés. A fenti bevezetés sokkal hatásosabb, ha a kicsinyeknek valóságos gyümölcsöt mutatunk be, először egy jó, szép, egészségeset, azután egy romlásnak indulót — körülbelül ily módon: Ki örülne ennek? — (A jót mutatjuk be.) Mit tenne vele? ... De ha még éretlen? ... És ha azután megnézné, azt látná, hogy ilyenné lett! (A romlottat mutatjuk ...) stb.

Célkitűzés. Ma a bűnbánat szentségének rendelkezéséről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Keresztet már mindnyájan láttatok és azt is tudjátok, hogy gonosz emberek feszítették az Úr Jézust a keresztre. Azt is tudjátok már, hogy az Úr Jézus a kereszten meghalt, és azután levették őt a keresztről és eltemették egy szép kősrba. De az Úr Jézus nem maradt ám a sírban, mint más emberek, ha eltemették őket, hanem harmadnap feltámadt, azaz ismét eleven lett és kijött a sírból. Azután odament a tanítványaihoz és köszöntötte őket. Azt mondotta nekik: „Béke veletek!” Azután reájuk lehelt és így szólt: „Vegyétek a Szentlelket, akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik!” E szavakkal rendelte Jézus a bűnbánat szentségét.

Ettől az időtől kezdve a tanítványok meg bírták bocsátani az emberek bűneit. Vagyis, ha valaki valamilyen rosszat tett, úgy, mint az előző órán Theophilről is elbeszéltem, és ez a bűn tönkre tette az illető lelkének a szépségét, mint Theophilét is, vagy mint a rothadás az almáét, akkor, ha az illető elment valamelyik apostolhoz és elmondotta neki a bűnét és kérte, hogy bocsássa meg azt, ha az apostol hallgatott kérésére és megbocsátotta bűnét, akkor annak a lelke ismét egészen szép, tiszta és ragyogó lett.

Az apostolok pedig ezt a hatalmat, amit az Úr Jézustól kaptak, tovább adták a papoknak és innen van, hogy ma a papok is meg bíriák bocsátani az emberek bűneit: ha az emberek hozzájuk mennek, bűneiket elmondják és kérik őket, hogy azokat bocsássák meg.

Igy segített az Úr Jézus jószívűsége és mindenhatósága által az emberek lelkén, így tisztította meg azt a bűn rothadásától.

Visszakérdéskor kiemeljük Jézus irgalmát, mellyel a bűnös lelken segíteni akar, a módot, amellyel segített, az apostolok hatalmát és a papok felhatalmazását.

II. Kifejtés. Az előző órán azt tanultuk, hogy a megszentelő kegyelem szép koronához hasonlít, mely a mi lelkünkön van. És azt is tanultuk, hogy ezt a szép koronát akkor kapjuk meg legelőször, amikor megkeresztelték minket. A keresztséget vízzel szolgáltatják ki, vagyis vízzel keresztelnek. Mikor a kereszt-

víz az ember fejére folyik, akkor az lemos lelkéről minden piszkot, minden bűnt. Az eredeti bűnt, és ha valakinek még más bűne van, úgy azt is. Azért akit megkereszteltek, annak a lelke egészen tiszta lett, olyan fehér, mint a hó, és olyan ragyogó, mint a nap és a megszentelő kegyelem koronája díszíti azt. De a lélek nem marad ám mindig szép, a megszentelő kegyelem nem marad mindig a lelken, hanem csak addig, amíg nagy bűnt, halálos bűnt el nem követünk. Ha valaki olyan szerencsétlen volt és nagy bűnt, halálos bűnt követett el, akkor azzal az történt, amit az előző órán Theophilról is elmondottam, akkor annak a lelke fekete lett és sötét, mintha összeégették volna, mintha rothadt és penészes volna, és a megszentelő kegyelem koronája sem díszíti már, mert a megszentelő kegyelem addig marad az ember lelkén, míg halálos bűnt el nem követ. De az Úr Jézus nagyon jószívú és nagyon megsajnált minket, és azért kitalálta, hogy miképpen lehet a csúf lelkeket ismét széppé tenni, és azért rendelte a bűnbánat szentségét, vagyis hatalmat adott az apostoloknak és a papoknak, hogy Isten helyett bocsássák meg a keresztség után elkövetett bűnöket. Krisztus Urunk tehát a végezt rendelte a bűnbánat szentségét, hogy a pap Isten helyett megbocsáthassa a keresztség után elkövetett bűnöket. Vagyis: mi végezt rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét?

(A bibliai részt — Elemi Katekizmus: 31. — is betaníthatjuk, ha az idő megengedi, de annak kifejtésére nem fordítunk külön időt, mert az megbontaná az óra egységét.)

III. Alkalmazás. Alkalmazzuk a mondottakat a gyermekekre:

A ti lelketek hasonlított a szép és jó almához, az Úr Jézus örült neki. De egyszer csak azt látja ám, hogy azon kevés penész látszik, hogy az barnulni, hogy az rothadni kezd, mert valami rosszat tettek. De jószívűségében kitalálja, hogy hogyan lehessen segíteni rajta és nektek is alkalmat ad, hogy gyónhassatok, hogy a bűnbánat szentségét felvehessétek. Örültök? És kinek vagytok ezért hálásak? Tapsoljunk örömmünkben, hogy megint egészen szép lesz a mi lelkünk, és köszönjük is meg Jézusnak jóságát:

„Köszönjük, édes Jézus, hogy nagy jóságodban nekünk adtad a bűnbánat szentségét, és segíts meg, hogy igazán jól gyónhassunk. Amen.”

A jó és rossz gyónás.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 114., 115., 116. és 117. kérdése.

Bevezetés. Az előző órában elmondottam nektek, hogy az Úr Jézus miképen könyörült meg a szegény embereken és mit adott nekünk, hogy a bűneinktől meg bírjunk szabadulni. Azt mondtam ugye, hogy ezért adta nekünk a bűnbánat szentségét. Vagyis Krisztus Urunk a végett rendelte a bűnbánat szentségét, hogy a pap Isten helyett megbocsáthassa a keresztség után elkövetett bűnöket. Aki tehát a bűneitől meg akar szabadulni, aki azt akarja, hogy lelke ismét tiszta és fényes legyen, és azt is, hogy a megszentelő kegyelem drága koronája is ragyogjon azon, hogy ismét Istennek fogadott fia és a mennyország örököse legyen, annak el kell mennie gyónni, azaz el kell mennie a tisztelendő úrhoz, vagy másszóval a paphoz, vagy még másszóval a lelkiatyához, és el kell annak mondani a bűneit. És ha valaki a lelkiatyának töredelmesen bevallotta bűneit, akkor a lelkiatya megbocsátja a bűnöket, másszóval feloldozza az illetőt, Vagyis amikor gyónunk, akkor töredelmesen megvalljuk bűneinket a lelkiatyának, hogy azoktól föloldozzon minket. Ki tudja utánam mondani? Mit cselekszünk, amikor gyónunk?

Aki töredelmesen megvallja bűneit a lelkiatyának, azt feloldozza a lelkiatya, de aki nem töredelmes, azt nem, annak a lelkén maradnak a bűnei. Vagyis lehet jól, de lehet rosszul is gyónni.

Célkitűzés: Ma a jó és a rossz gyónásról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Nem sokkal azután, hogy Theophil a lelkéről álmodott, amint azt a multkor elmondottam nektek, az első szentgyónáshoz járultak abban az iskolában a fiúk. Az egész iskolával együtt Theophil is a templomba ment. Volt ott egy igen jó, de nagyon szegény fiú is, akit Lázárnak hívtak, de ott volt az a gonosz fiú is, akiről már szintén beszéltem nektek, és akit Júdásnak hívtak. Ott volt még Júdásnak legjobb barátja, egy szintén igen rossz fiú is, akinek Barabbás volt a neve.

A fiúk a templomban szépen betérdeltek a padokba és várták, hogy reájuk kerüljön a sor. Sokan a fiúk közül azonban nevetgéltek, fecsegték és lökdösték egymást, míg Theophil csendesen maradt a helyén és imádkozott. És amikor így imádkozott, a jó Istennek igen megtetszett és azért megengedte neki, hogy ne csak a testi szemével, hanem a lelki szemével is láthasson. És Theophil igen szép és érdekes dolgokat látott.

Mikor az imakönyvből felnézett, először a gyóntatószékre

esett tekintete és szemei tágra nyíltak a csodálkozástól. Azt látta ugyanis, hogy a gyóntatószékben öten vannak egyszerre.

— Én eddig mindig csak kettőt láttam a gyóntatószékben, a papot és azt, aki gyónik, és most azt látom, hogy öten vannak! — mondotta magában. — Ott van a jó Isten! Oh! — És Theophil összetette a kezét. Ott van az őrangyal is! De szép! És ott van a gonoszlélek, az ördög is! Jaj, de csúf! És Theophil eltakarta az arcát, hogy ezt ne lássa. De később mégis csak kíváncsi volt, hogy miért van ott az ördög, és ha még olyan rossz volt is őt nézni, mégis odanézett, hogy lássa, hogy mit csinál. Éppen Júdás következett gyónásra. Júdás igen rossz fiú volt, aki sokszor nem ment vasárnap a szentmisére és sokszor húst is evett pénteken, és a szüleivel is goromba szokott lenni és sokszor paráználkodott is. Sok nagy vagy halálos bűne volt. Az ördög odalépett hozzá és azt mondotta neki, hogy ne gyónja meg, hogy parázna is szokott lenni. Úgyis elég sok bűne van. — Igaz, gondolta magában Júdás, ezt nem fogom meggyónni. Minek is? És Júdás tényleg nem gyónta meg ezt a halálos bűnét. De mit látott Theophil azután? Júdás lelke nemhogy fehérré lett volna a szentgyónás által, ellenkezőleg, még sokkal feketébb lett. Júdás méltatlanul gyónt, nem gyónt töredelmesen, szándékosan elhallgatott egy halálos bűnt és ezért egyik bűnét sem bocsátotta meg Isten, sőt inkább még egy új bűne is lett, Júdás szentségtörést követett el. Az ördög pedig örült. „Egy fiút már elrontottam”, mondogatta magában.

Azután Barabbás következett. Mikor a gyóntatószékbe lépett, az ördög neki is súgott valamit. Azt mondotta neki, hogy ne gyónja meg, hogy a halálos bűnöket *hányszor* követte el. Elég, ha azt mondod, hogy csináltad, majd még azt is megmondod, hogy hányszor! Minek? Igaz is, gondolta Barabbás, legalább hamarabb kész leszek. És Theophil csodálkozva látta, hogy Barabbás lelke sem lett tisztább, ellenkezőleg, az is rútabb lett, az is új bűnt szerzett magának, az is szentségtörést követett el. Borzasztó, gondolta, Barabbás sem gyónt töredelmesen. Azután Lázárra került a sor. Mikor Lázár a gyóntatószékbe ment, a gonoszlélek neki is súgott valamit. Azt mondotta neki, hogy ne legyen őszinte, hallgasson el valamit. De Lázár jó fiú volt és nem hallgatott az ördögre, ellenkezőleg, azt felelte neki: *A bűnt elkövetni szégyen, de meggyónni azt: nem szégyen.* Ha nem szégyeltem azt elkövetni, nem is szégyenlem azt meggyónni. És szépen, őszintén megmondott mindent, éppen úgy, ahogy csinálta. Mikor a gyóntatószékből kijött, lelke egészen tiszta volt és ragyogott, mint a nap és a megszentelő kegyelem drága szép koronája is díszítette azt. Ezután már Theophilra került a sor. Őhöz is odajött az ördög és neki azt mondotta, hogy csak úgy moxyogja el a bűnét, nem kell ám a tisztelendő úrnak azt érteni, hogy te mit csináltál, hogy egy vasárnap nem voltál a szentmisén. De Theophil is nagyon jó fiú volt, és azért neki ugyan

beszélhetett az ördög, nem hallgatott reá, hanem szépen, érthetően gyónt. Szép is lett ám a lelke! Mikor kijött a gyóntatószékből, egy bűne sem volt már és lelkét is diszítette a megszentelő kegyelem koronája, ismét égi herceg volt, a jó Istennek fogadott fia, a meşnyország örököse.

(Ezt az előterjesztést hosszabbra is lehet kinyújtani azáltal, hogy elmondjuk, az egyes gyónóknál hogyan viselkedik az örangyal, mit tesz a lelkiatya (feloldoz eredményesen, illetőleg eredménytelenül) és hogyan tekint a jó Isten az egyes fiúkra. Így a gyóntatószékben lévő mind az öt személy szerepére kiterjeszkedtünk.)

Visszakérdés a kifejtendő kérdések szerint.

II. Kifejtés. 1.—116. Júdás nagyon jól tudta, hogy parázna is volt, emlékezett ezekre a bűneire is, de szándékosan nem mondotta meg, nem gyónta meg azokat. Barabbás pedig azt nem mondotta meg, hogy hányszor követte el bűneit. És ezért mind a ketten rosszul gyóntak, mert ha jól akarunk gyónni, akkor okvetlenül meg kell gyónnunk halálos bűneinket, és azt is meg kell mondanunk, hogy hányszor követtük el azokat. Vagyis: mit kell okvetlenül meggyónnunk?

Hát amelyikre nem emlékezünk, azt is meg kell gyónni? Nem, mert azt nem is tudjuk meggyónni, mert arra nem emlékszünk.

2.—117. Júdás a szentgyónásban készakarva elhallgatott egy halálos bűnt, nem mondotta meg, hogy parázna volt, és ezért a jó Isten nem bocsátotta meg a többi bűnét sem, sőt még új bűne is volt, úgy mondjuk, hogy szentségtörést követett el. Mert aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt, az szentségtörést követ el, és Isten nem bocsátja meg a többi bűnét sem. Vagyis: mit követ az el, aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt?

3.—115. Lázárnak azt mondotta az ördög, hogy ne legyen őszinte, Theophilnak pedig, hogy bűneit ne gyónja meg érthetően. De szerencsére mind a két fiú igen jó volt és azért nem hallgatott egyik sem az ördögre. Ők jól tudták, hogy bűneinket őszintén és érthetően kell meggyónnunk. Vagyis: hogyan kell bűneinket meggyónnunk?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. Ki tetszett nektek a fiúk közül legjobban? Kit fogtok utánozni? Hogyan fogtok viselkedni, ha a gonoszlélek rossz gyónásra akar csábítani? Mit mondott a gonoszléleknek Lázár? Igazat mondott?

Tehát: hogyan kell gyónni? És mit kell okvetlenül meggyónni?

A bűnökről. I.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 86., 87., 88., 89. és 90. kérdése.

A 109., 110., 111., 112. és 113. kérdés is előkerül ezen az órán, de nem memorizáljuk és leckére sem adjuk fel azokat, mert azokat a kicsinyeknek először gyakorlatból kell megtanulniok. E kérdések formális betanítására majd csak a 9. órában kerül sor.

Az alábbi három órában feldolgozott anyagot három órában adom ugyan, de adható az többen, sőt ha éppen kellene, kevesebben is. Ez esetben azonban az előterjesztésbe kellene megfelelően több, illetőleg kevesebb parancsolat megtárgyalását felvenni.

Bevezetés. Az előző órában azt tanultuk, hogy amikor gyónunk, akkor töredelmesen megvalljuk bűneinket a lelkiatyának, hogy azoktól fölloldozzon minket. (Hogy a gyermekek tényleg jól megértettek-e, megkérdezhetjük, hogy mit jelent: töredelmesen; megvallani; lelkiatya; és fölloldoz.) Tehát amikor gyónunk, akkor bűneinket kell megvallani. De aki még nem tudja, hogy mi bűn, annak először azt kell megtanulni, mert különben nem is fog tudni helyesen gyónni. Azért ma megtanuljuk majd

Célkitűzés: először a bűnök néhány fajtáját, azután még azt is, hogy hogyan kell bűneinket összegondolni, vagy más szóval, hogyan kell lelkiismeretünket megvizsgálni.

I. Előterjesztés és II. Kifejtés. 1. Az előző órákon már beszéltem nektek egy igen rossz fiúról. Ki tudja, hogyan hívták? Úgy van, Júdás volt a neve. Erről a rossz fiúról fogok most még valamit elmondani. Mikor Júdás az első osztályba járt, megtanulta a jó Isten tízparancsolatát úgy, mint ti is. Az első parancsolatot is megtanulta ekkor, amely így szól: „Én vagyok a te Urad Istened, Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.” Júdásnak is megmagyarázta akkor az iskolában a tisztelendő úr, hogy evvel az első parancsolattal azt parancsolja Isten, hogy őt imádjuk, és azért Júdást is megtanította a tisztelendő úr az imádságokra: a Miatyánkra, az Üdvözlégyre, a Hiszekegyre, a reggeli és esti imádságra is. Azt is megmondotta akkor a tisztelendő úr Júdásnak, hogy mindennap kell imádkozni, és aki nem imádkozik, az bűnt követ el. Csakhogy Júdás nem volt jó és engedelmes fiú, és azért nem imádkozott, igen sokszor nem imádkozott. Az őrangyal sokszor súgta neki reggel meg este is, hogy imádkozzék, de Júdás nem törődött az őrangyal szavával és inkább elszaladt játszani, este pedig hamar lefeküdt, és mindenféle rossz dolgon gondolkozott és nem imádkozott. Júdás

ekkor bünt követett el, mert nem tartotta meg Istennek első parancsolatát, vagyis vétkezett Isten első parancsolata ellen. Isten pedig az első parancsolattal azt parancsolja, hogy őt imádjuk. Tehát: mit parancsol Isten az első parancsolattal?

De Júdásnak még egy másik bűne is volt. Júdásnak is el kellett mennie az iskolába és a templomba is, ahol a többi gyermekkel együtt kellett imádkoznia. De amikor a többiekkel imádkozott, akkor is máshol járt az esze, nem iparkodott ima közben a jó Istenre gondolni. Júdásnak tehát kétféle bűne volt, először sokszor nem imádkozott, másodszor ima alatt sokszor másra gondolt, ima alatt máshol járt az esze.

2. Júdásnak volt egy rossz barátja is, arról is beszéltem már. Ki emlékszik még rá? Hogyan is hívták azt? Úgy van. Barabbásnak. Ez a Barabbás is rossz fiú volt, de másféle bűnei voltak, mint Júdásnak. Júdás nem tartotta meg Isten első parancsolatát, Barabbás nem tartotta meg a második parancsolatot. Hogyan is szól Isten második parancsolata? Úgy van. Isten második parancsolata így szól: Istennek nevét hiába ne vedyed. De Barabbás nem törődött ezzel a parancsolattal, és azért sokszor kimondotta a jó Isten nevét, amikor az nem volt szükséges. Ilyeneket mondott: Isten tudja, Isten bizony, Isten verje meg, és még másféléket is, sokszor bizony szidta is a jó Istent és csúf dolgokat mondott a jó Istenre: Barabbás káromkodott is. Barabbásnak tehát szintén kétféle bűne volt: Istennek a nevét könnyelműen — azaz hiába, amikor arra nem volt szükség — mondotta ki és még káromkodott is. Barabbás Isten második parancsolatát nem tartotta meg; Barabbás Isten második parancsolata ellen vétkezett, mert Isten második parancsolata ellen az vétkezik, aki megsérti Istennek szent nevét, és Istennek szent nevét az sérti meg, aki azt könnyelműen mondja ki vagy aki káromkodik. Tehát: ki vétkezik Isten második parancsolata ellen? És ki sérti meg Istennek szent nevét?

3. Theophilről is beszéltem már nektek. Theophil jó fiú volt, de egy nagy bűne mégis volt neki: Theophil egyszer elmulasztotta a vasárnapi szentmisét. Minden vasárnap és minden ünnepnapon is kell szentmisét hallgatni és aki vasárnapon a szentmisét saját hibájából elmulasztja, annak bizony igen nagy, annak halálos bűne van, mert Isten a harmadik parancsolattal azt parancsolja, hogy az Uristen napját, vagyis a vasárnapot szenteljük meg. A vasárnapot pedig úgy kell megszentelni, hogy szentmisét hallgatunk és köznapi munkát nem végezzünk. Vagyis: mit parancsol Isten a harmadik parancsolattal? És hogyan kell a vasárnapot megszentelnünk?

Visszakérdezése és memorizálása a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. A lelkiismeretvizsgálás gyakorlása.

1. A most tanult bűnök gyakorlati megbeszélése.

Milyen bűnöket követett el Júdás? Hátha valaki elfelejt imádkozni? Szeretne, de elfelejt? Annak ís van bűne? Annak nincsen, mert bünt csak az követ el, aki tudva és akarva nem engedelmeskedik Isten parancsolatának.

Milyen bűnöket követett el Barabbás? Hát ha valaki egyszer hallotta, hogy a jó Istennek a szent nevét könnyelműen mondották ki és most ő is véletlenül kimondja? Van ennek bűne? Nincsen, mert ezt is tudva és akarva kell kimondani, hogy bűn legyen. De aki észrevette magán, hogy Istennek a szent nevét könnyelműen mondja ki, vagy még inkább, aki káromkodott, az üssön a szájára, akkor máskor majd rágondol és nem mondja ki Isten nevét könnyelműen, majd akkor nem káromkodik többé.

Milyen bünt követett el Theophil? A hányadik parancsolatot nem tartotta meg? Mit parancsol Isten a harmadik parancsolattal? És hogyan kell a vasárnapot megszentelnünk? Hétköznapi munkát is végzett Theophil? Nem, azt nem végzett. Ezért csak hány bűne volt? Hát aki misét nem hallgat vasárnap és hétköznapi munkát is végez, annak hány bűne van? Kettő. Melyek a köznapi munkák. Soroltassunk el néhányat. Olyat is, amelyet kis gyermekekkel is végeztetnek; például gyomlál, seper stb. hasonló. Mikor *kell* ezeket végezni? Mikor *nem szabad* ezeket végezni? Hát ha valaki egészen elfelejti, hogy vasárnap van és azért nem megy misére? Annak is van bűne? Hát aki szeretne menni, de nem bír, mert beteg? Vagy aki szeretne menni, de nem bír, mert tél van és nagyon hideg van és nincsen cipője? Van-e bűne annak, aki elmegy ugyan a misére, de elkésik? Aki nagyon elkésik, annak nagy bűne van, aki csak kicsit, annak a bűne is kisebb. Hát aki mise alatt beszélget, nevetgél, forgolódik, lökdösődik, egyszóval rendetlenkedik? stb.

2. A Szentlélek-Isten segítségül hívása.

Most arra fogunk gondolni, hogy csináltunk-e ilyen bűnöket. De hogy bűneink jobban eszünkbe jussanak, először a Szentlélek Üristenhez fogunk imádkozni, hogy segítsen nekünk. Segítsen nekünk bűneinket helyesen összegondolni, vagy másszóval helyesen megismerni. Azután még azt is kérjük Tőle, hogy jó és puha szívünk legyen, és azért bírjuk bűneinket sajnálni, bánni, mert bizony a bűn igen nagy rossz, és a miatt bizony a pokolba kellene jutni vagy a tisztítóhelyre, ott pedig igen nagy tűz van. De még az Úr Jézus szent Szívének is igen fáj, ha látja, hogy mi rosszak vagyunk és bűnöket követünk el, azért meg is akarjuk ígérni, hogy többé nem vétkezünk, hogy egészen jól akarunk mindent meggyónni és egészen meg akarunk javulni. Minderre segítsen minket a Szentlélek-Isten. Azért imádkozunk most Hozzá (ha lehet, letérdeltetjük a gyermekeket, de ha nem, akkor

csak úgy ülve tegyék szépen össze kezeiket, gondoljanak a jó Istenre és mondják velünk):

„Jöjj el, Szentlélek Úristen, és segíts meg engem, hogy bűneim eszembe jussanak, hogy azokat szivemből sajnáljam, őszintén meggyónhassam és magamat egészen megjavíthassam. Amen.”

Most pedig én majd kérdezem tőletek az egyes bűnöket, amelyekről ma tanultunk, és mindenki gondolja meg, hogy tett-e olyasmit vagy nem, és az igazat mondja meg — szépen, de egészen csendesén, úgyhogy még a szomszédja se hallja meg — az *őrangyalának*.

Mindenkitől egyszerre kérdem:

I. Imádkoztál-e mindennap? Gondolkozzatok, azután amint mondtam, mondjátok meg az igazat szépen, csendesén az *őrangyalnak*.

Azután: Nem járt-e ima alatt máshol az eszed?

II. Nem mondtad-e ki könnyelműen, azaz hiába, Istennek szent nevét?

Káromkodtál-e? hányszor?

III. Elmulasztottad-e vasárnap a szentmisét? Hányszor?

Nem jöttél-e későn a szentmisére?

Nem voltál-e rendetlen a szentmise alatt?

Köznapi munkát végeztél-e vasárnap?

3. Bánat és erős fogadás.

Ugye nem szép dolog a bűn? Szegény lélek, milyen csúf az, ha bűn van rajta. (Ha könnyen tehetjük, mutassunk ismét elő valami romlásnak induló gyümölcsöt.) Az Úr Jézus is milyen szomorúan néz a keresztről. (Jóval hatásosabb, ha elég nagy feszületet mutatunk be a kicsinyeknek és arról szemléltetjük azt, amit mondunk.) Az emberek bűnei miatt kellett neki ott meghalnia. Szegény Jézus, hogy fájnak sebei, fején a töviskorona, kezében és lábában a nagy szegek. Hogyan folyik a vére! És mindez csak azért, mert mi olyan rosszak voltunk! Ugye jobb lett volna, ha nem követtünk volna el bűnt? Erősen meg is ígérjük, hogy többé nem leszünk rosszak. Igaz? Ígérjük? Ígérjük! Szívre tett kézzel ígérjük! Azért oda sem fogunk többé menni, ahol a bűnt el szoktuk követni (egyelőre nem kell ezt jobban magyarázni), vagyis a bűnre vezető alkalmat is el fogjuk kerülni. Most pedig megint imádkozni fogunk, el fogjuk mondani a bánat és az erős fogadás imáját: Összetenni a kezeket! Mondjátok szépen utánam:

Ó Istenem, teljes szivemből bánom minden bűnömet, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet, megbántottalak; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm.

*

Kényes és felelősségteljes dolog a kicsinyeknek a bűnről,

annak egyes fajairól beszélni. Vigyáznunk kell ugyanis, hogy amikor megmondjuk nekik, hogy mi bűn, el ne rontsuk őket, kitanítva őket a bűnre. Ezért is fontos, hogy a hitoktató jól ismerje kis tanítványait, azoknak életét és tudja, hogy milyen bűnök ismertek előttük, hogy miben szoktak vétkezni, hogy így semmivel se mondjunk többet, mint amennyit éppen kell.

5. ÓRA.

A bűnökről. II.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 91., 92. és 93. kérdése.

Gyakorlat által újra foglalkozunk a 109., 110., 111., 112. és 113. kérdéssel is.

Alaposan kikérdezzük az előző óra anyagát, hogy melyik parancsolat ellen milyen bűn irányul, hogy mi a lelkiismeret megvizsgálása, mit tettünk előtte, mit jegyeztünk meg magunknak a halálos bűnökről, hogyan indítottuk fel a bánatot és az erős-fogadást.

Bevezetés és Célkitűzés az előző óráéhoz hasonló.

I. Előterjesztés és II. Kifejtés. 1. Barabbásnak egy csúf bűnéről már tanultunk, most még egy másikat is el fogok nektek mondani. Barabbás nem szerette szüleit. Sokszor csúfolta őket, nyelvét öltögette rájuk, nem is köszönt nekik, nem is csókolta meg a kezüket soha, pedig kedves szülei sokat dolgoztak érte. Nem is fogadott nekik szót, akármit mondtak neki, nem tette meg. E miatt kedves szülei nagyon szomorúak voltak, sokszor bizony meg is verték Barabbást, de ez nem használt neki. Barabbás engedetlen fiú volt és szüleit sokszor nagyon megharagította. Barabbás ezzel bünt követett el, mert nem tartotta meg a jó Istennek negyedik parancsolatát, amelyik így szól: Atyádat és anyádat tiszteljed. Barabbás nem tisztelte és nem szerette szüleit és nem is volt nekik engedelmes, és ezzel Isten negyedik parancsolata ellen vétkezett, mert Isten a negyedik parancsolattal azt parancsolja, hogy szüleinket tiszteljük és szeressük és nekik engedelmeskedjünk. Vagyis: mit parancsol Isten a negyedik parancsolattal?

Aki úgy tesz, mint Barabbás és szüleit nem tiszteli, nem szereti, nekik nem engedelmeskedik, az bünt követ el, mert Istennek negyedik parancsolatát nem tartja meg. Aki pedig szüleire haragszik, és őket azért nagyon megharagítja vagy megmérgezési, az nagy bünt, az halálos bünt követ el. (Visszakérdezni.)

2. Júdásról is elmondok még valamit. Azt már az előző órán elmondottam nektek, hogy Júdás sokszor nem imádkozott, de volt Júdásnak még más bűne is. Júdás igen haragos és vesze-

kedős fiú volt, sokszor nem is lehetett ránézni, mert mindjárt mérges lett és kiabált és veszekedett, sőt verekedett is. És akkor örült legjobban, ha társainak, vagy ami még csúnyább, kisebb gyermekeknek, akik nálánál gyengébbek voltak, valami fájdalmat okozott. Mikor valakit erősen megütött és az sírni kezdett, mert fájt neki, hogy Júdás megütötte, akkor Júdás örült. Júdás szeretett másnak fájdalmat okozni, ezt úgyis mondjuk: szeretett másnak testében (vagy másszóval testi életében) kárt tenni. Júdás ilyenkor mindig bünt követett el, Isten ötödik parancsolatát nem tartotta meg. Isten ugyanis az ötödik parancsolatban azt parancsolja: *ne ölj*, aki másnak fájdalmat okoz, az olyan, mintha egy kicsit megölné.

Júdás azután torkoskodni is nagyon szeretett. Amikor csak tehette, beszökött az éléskamrába és amit ott talált, abból elcsent valamit és hamar bekapta. Persze, sokszor e miatt elrontotta a gyomrát és beteg lett. A betegség azután Júdásnak magának fájt, Júdás testének volt rossz. Júdás ilyenkor is bünt követett el, és evvel a bűnével is Isten ötödik parancsolata ellen vétkezett, mert saját testében (vagy másszóval saját testi életében) tett kárt. Isten ötödik parancsolata ellen tehát az vétkezik, aki saját magának, másszóval önmagának vagy felebarátjának testében (másszóval testi életében) kárt tesz.

Júdás sok bűnével a maga lelkében is nagy kárt tett, mert elveszítette a megszentelő kegyelmet, azt a szép égi koronát, mely minket Isten fogadott fiaivá tesz. De Júdás nemigen bánta ezt. Sőt inkább azon gondolkozott, hogy barátainak is kárt tegyen lelkében. Egyszer legjobb barátjával, a gonosz Barabbással akart vasárnapon a mezőn labdázni, de mert azzal nem találkozott, emlékeztek még, hogy kit csábított el? Ugye Theophilt. És azt is elmondottam akkor nektek, hogy ezzel a bűnnel Theophil lelkében mekkora kárt okozott. Júdás ezzel is Isten ötödik parancsolata ellen vétkezett, mert Isten az ötödik parancsolattal azt is parancsolja, hogy se magunknak, se másnak lelkében (másszóval lelki életében) kárt ne tegyünk.

Lássátok, mennyi bűne volt Júdásnak. Isten az ötödik parancsolattal azt parancsolja, hogy *ne ölj*, és Júdás ezt az egész parancsolatot nem tartotta meg, Júdás vétkezett Isten ötödik parancsolata ellen, mert Isten ötödik parancsolata ellen az vétkezik, aki felebarátjának vagy önmagának testében vagy lelkében (testi vagy lelki életében) kárt tesz. Tehát: ki vétkezik Isten ötödik parancsolata ellen?

Aki úgy tesz, mint Júdás, vagyis aki torkoskodik vagy verekszik, aki haragos vagy veszekedős, aki mást bűnre tanít, az Isten ötödik parancsolatát nem tartja meg. Aki mást nagy bűnre, halálos bűnre tanít, annak magának is nagy, vagyis halálos bűne van. Így tett Júdás is, amikor elcsábította Theophilt, hogy vasárnap a szentmisét ne hallgassa meg. Aki mást nagyon megver, úgyhogy erősen vérezzen, vagy hogy beteg lesz tőle és talán

kórházba is kell vinni miatta, az is nagy, vagyis halálos bűnt követ el. (Egy hétéves resicai kisleány kiütötte egyik kis társának a szemét, „hogya ne lásson!” De az ilyen esetek, hála Istennek, igen ritkák.) — (Visszakérdés.)

3. Volt azonban Júdásnak egy még sokkal csúfabb bűne is. Júdás szemérmetlen, másszóval parázna fiú volt, nem szégyelte magát. Aki paráználkodik és magát nem szégyeli, az igen nagy bűnt követ el, az Istennek hatodik parancsolatát nem tartja meg. Isten a hatodik parancsolattal azt parancsolja: *ne paráználkodjál*.

Van az ember testének egy része, azt szégyelni kell és azért annak mindig betakarva kell lenni. Nézzétek csak a feszületet. (Ha más feszület nem áll rendelkezésünkre, akkor az is jó, amely az Elemi Katekizmus első oldalán van.) Az Úr Jézusnak egészen szent volt a teste és mégis egyik részét letakarta. Ezt a részét testünknek mindig le kell takarni. De Júdás ebből a testrészből tréfát csinált, azt másoknak mutogatta, azután szeretett elmenni a strandra vagy kubikgödörbe, és ott fürdőruha nélkül fürödni, kezével folyton azt a testrészét babrálgatta és csiklandozta, sőt másokat is megtanított erre. Azután szeretett arról beszélni és szerette azt nézegetni.

Aki úgy tesz, mint Júdás, vagyis mulatságból, tréfából, másszóval úgy mondjuk ezt, bűnös akarattal gondol, beszél, néz vagy cselekszik parázna, vagy másszóval szemérmetlen dolgot, az Isten hatodik parancsolata ellen vétkezik. Mert Isten hatodik parancsolata ellen az vétkezik, aki bűnös akarattal gondol, beszél, néz vagy cselekszik szemérmetlen dolgot. Tehát: ki vétkezik Isten hatodik parancsolata ellen?

(Meg kell mondani itt azt is, ami nem bűn. Például valaki az alvó és kitakaródzott testvérkét betakarja, de e közben meglátja, az nem bűn. Ugyancsak nem bűn, ha valaki egyedül fürdik ruha nélkül olyan helyen, ahol nem látja meg senki. Az sem bűn, ha valakit édesanyja fürdet. Kisfiúknál sokszor előfordul, hogy nem merik a kis szükségét elvégezni, vagy igen ügyetlenül teszik azt, mert nem merik magukat megérinteni. Ilyen helyen azt is meg kell mondani, hogy a szükség elvégzésekor annyit megérinteni, amennyit kell, nem bűn stb.)

Visszakérdése és memorizálása a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. Az előző órához hasonló.

1. Megbeszéljük a most tanult bűnöket.

2. A Szentlélek-Isten segítségül hívása után megvizsgáljuk a lelkiismeretet az előző órában megadott módon.

IV. Nem voltam-e tiszteletlen szüleimmel szemben?

Nem haragítottam-e meg szüleimet nagyon? Hányszor?

Nem voltam-e engedetlen szüleimmel szemben?

V. Torkoskodtam-e?
 Verekedtem-e? Veszekedtem-e?
 Tanítottam-e más bűnre? Milyenre? Halálusra? Hányszor?

VI. Szemérmertlent gondoltam-e bűnös akarattal?
 Beszéltem-e bűnös akarattal szemérmertlen dolgokról?
 Bűnös akarattal néztem-e szemérmertlen dolgokat?
 Bűnös akarattal cselekedtem-e szemérmertlen dolgot?
 Hányszor?

3. Bánat és erős fogadás éppen úgy, mint az előző órán.
 Ugye nem szép dolog a bűn? Szegény lélek... stb.
 A bűnre vezető alkalomról itt többet mondhatunk és megnevezzük Júdás bűneivel kapcsolatban ilyennek az élestárt, a fürdőt stb. Azután intjük a kicsikéket, hogy az ilyen alkalmakat kerüljék.

6. ÓRA.

A bűnökről. III.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 94., 95., 96. és 97. kérdése.
 Gyakorlat útján ismét foglalkozunk a 109., 110., 111., 112. és 113. kérdéssel is.

Bevezetés és Célkitűzés az előző két óráéval azonos.

I. Előterjesztés és II. Kifejtés. 1. Az előző órában elmondtam nektek, hogy Júdás sokszor torkoskodott. Egyszer megint kedve támadt, hogy valami édességet lopjon az élestárból. Be is lopódzott oda, de nem talált semmit, amiből torkoskodhatott volna. Már éppen el akart menni onnan, amikor egy tányért látott meg a polcon. Felállott a székre és megnézte, hogy mi van a tányéron. De bizony édességet ott sem talált. Haragudott is, hogy azon a tányéron sincsen édesség, hanem csak tegnapi maradt csirkecombok. De ha más nincsen, gondolta, úgy ez is jó lesz, és egy csirkecombót a zsebébe is dugott. El is vitte magával az iskolába tízórának. Amikor tíz órakor elkezdte enni, a többi fiú azt mondta neki, te Júdás, ma péntek van, nem szabad húst enni. Csakhogy Júdásnak hiába beszéltek. Rossz fiú volt ő egészen, és azért az Anyaszentegyház III. parancsolatát sem tartotta meg és pénteken húst evett.

2. Még Barabbásról is elmondok nektek valamit.

Theophil igen rendes fiú volt és azért sok minden szép holmija volt neki. Szép, rendes könyvei, tolltartója, radírgumija,

ceruzahegyezője, minden könyvében szép szentképecskéje, palatáblájához íróvesszője és szivacska volt, egyszerűen igen rendes fiú volt. Barabbás irigyelte szép dolgait és azért hol az egyiket, hol a másikat lopta el tőle. Egyszer az íróvesszőjét, máskor a radírgumiját vagy a ceruzahegyezőjét lopta el tőle, ha pedig nem talált nála semmi ellopni valót, akkor összetépte egyik vagy másik könyvét, vagy összetörte a palatábláját.

Theophil ilyenkor persze mindig kikapott otthon, mert apuskája azt gondolta, hogy Theophil rendetlen és ő maga tépi össze meg töri össze dolgait, és veszíti el holmiját. Theophil ekkor mindig csak sírt és azt mondotta, hogy ő nem tette, hanem az iskolából a padból vész el minden és más rongálja össze az ő dolgait. Végre is megúnta a dolgot Theophil apuskája és eljött az iskolába és elmondotta a dolgot a tanító úrnak. A tanító úr azért egy szép napon nagy kutatást rendezett az iskolában és megnézte mindenkinek a holmiját, hogy nincsen-e közte az, amit Theophiltól elvettek.

Amikor Barabbás látta, hogy a tanító úr végigkutatja a padokat, hamar mindent, amit Theophiltól lopott, szomszédjának, a szegény, de igen jó Lázárnak a fiókjába tett, csak a ceruzahegyezőt felejtette el odatenni. Mikor a tanító úr Barabbáshoz jött és annak a könyvestáskáját átkutatta, megtalálta abban Theophilnak a ceruzahegyezőjét.

— Hol szerezted ezt? — kérdezte tőle a tanító úr.

— A boltban vettem — hazudta szemtelenül Barabbás.

Csakhogy a tanító urat nem lehetett olyan könnyen becsapni és amikor a ceruzahegyezőt jobban megnézte, azt látta rajta, hogy bele van karcolva Theophil neve.

— Miért nem a magad nevét karcoltad bele? — kérdezte Barabbástól. De Barabbás most már nem tudott semmit mondani, csak lehajtott a fejét és hallgatott.

E közben a tanító úr Lázár táskáját is átnézte és ott megtalálta Theophil többi hiányzó holmiját.

— Honnan szerezted te ezeket? — kérdezte.

Lázár sírni kezdett.

— Valaki betette ide — mondotta sírva.

De Barabbás hamar kész volt a felelettel:

— Tanító úr kérem, Lázár lopta el Theophil dolgait.

Csakhogy Barabbás hiába igyekezett Lázárra ráfogni a maga bűnét, mert ekkor felállott Tamás, aki Lázár mögött ült a padban és megmondotta a tanító úrnak, hogy látta, amikor Barabbás mindent Lázár könyvtartójába tett.

Barabbás most nagyon kikapott a tanító úrtól, mert olyan sok bűnt követett el. (Visszakérdezzük.)

3. Barabbás sok bűnt követett el. Először is nem tartotta meg Isten hetedik parancsolatát. Isten ugyanis a hetedik parancsolattal azt parancsolja: ne lopj. És azért, aki lop, az Isten hetedik parancsolata ellen vétkezik. De nemcsak aki lop, hanem

aki másnak holmiját készakarva megrongálja, az is Isten hetedik parancsolata ellen vétkezik. Barabbás mindezt elkövette: Theophil szép dolgait ellopta, könyveit pedig készakarva megrongálta. Mindezzel kárt tett Theophilnak, megkárosította Theophilt és ezzel, mint már mondtam, Isten hetedik parancsolata ellen vétkezett, mert Isten hetedik parancsolata ellen az vétkezik, aki felebarátját megkárosítja. Vagyis: ki vétkezik Isten hetedik parancsolata ellen? És ki károsítja meg felebarátját?

A tanító úr azt mondta Barabbásnak, hogy mindent adjon vissza. — Így is kell tenni. Ezért, ha idegen jószág van nálunk, azt vissza kell adni, mert különben hiába megyünk gyónni, a jó Isten nem bocsát meg nekünk. Vagyis, ha idegen jószág van nálunk, azt vissza kell adnunk, mert különben nem kapunk Istentől bocsánatot. Tehát mit kell tennünk, ha idegen jószág van nálunk?

Barabbás még azonfelül hazudott is, amikor azt állította, hogy a ceruzahegyezőt a boltban vette. Aki pedig hazudik, az bűnt követ el, mert Isten nyolcadik parancsolatát nem tartja meg.

Isten a nyolcadik parancsolattal azt parancsolja, hogy hamisat, azaz nem igazat, ne mondjunk felebarátunknak. Végül Barabbás a maga bűnét rá akarta fogni Lázárra, ezzel is Isten nyolcadik parancsolata ellen vétkezett, mert hamis tanúságot akart tenni felebarátjáról, hazudott és ráfogott társára valami bűnt, amit az nem is tett. Barabbás Isten nyolcadik parancsolata ellen vétkezett, mert Isten nyolcadik parancsolata ellen az vétkezik, aki hazudik, vagy aki ráfog felebarátjára valami bűnt. Tehát ki vétkezik Isten nyolcadik parancsolata ellen?

Júdásnak is elmondottam egyik bűnét. Júdás pénteken húst evett és ezzel az Anyaszentegyház harmadik parancsolatát nem tartotta meg.

Visszakérdezése és memoralizálása a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. Az előző órákhoz hasonlóan.

1. Megbeszéljük a most tanult bűnöket.

2. A Szentlélek-Isten segítségül hívása után megvizsgáljuk a lelkiismeretet az előző órában megadott módon.

VII. Elvettem-e másnak jószágát (loptam-e)? Készakarva megrongáltam-e másnak a jószágát? Visszaadtam-e az idegen jószágot?

VIII. Hazudtam-e? Ráfogtam-e másra valami bűnt, amit az nem tett?

III. Ettem-e pénteken készakarva húst?

3. Bánat és erős fogadás éppen úgy, mint az előző órában. A bűnre vezető alkalomra újra kitérünk.

Közvetlenül a szentgyónás előtt az itt megadott, vagy tapasztalatainknak megfelelően a helyi viszonyokhoz alkalmazott lelki tükör alapján vizsgáljuk meg kis tanítványaink lelki ismeretét és akkor felhívjuk őket arra, hogy ha valaki még valami más rosszat is tett volna, úgy azt is mondja csak szépen meg, hogy lelke egészen tiszta legyen.

7. ÓRA.

A bánat és az erősfogadás.

Megjegyzés. Miután a bánat a szentgyónásnak a legfontosabb része, nem kárba vesztett idő azzal külön is foglalkozni. Fontos, hogy a kicsinyeknek helyes és hatásos bánatmotívumokat adjunk, ezért iktatom be ezt az órát.

Bevezetés. Már többször mondtam nektek, hogy bánat nélkül nincs jó gyónás. Azért nagyon fontos dolog, hogy bűneinket a szentgyónás előtt mindig jól megbánjuk.

Célkitűzés. Ma azért ismét a bánatról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. 1. Volt Theophilnak egy szép képeskönyve. Nagyon szerette azt nézni, mert igen szép képek voltak abban. Egyszer megint azt a szép képeskönyvet nézte, amikor új képet talált benne, melyet eddig még nem látott.

Azon a képen le volt rajzolva egy város. Látni lehetett a templomot, mellette a városházát és az iskolát, ott volt a fűszerüzlet is és a borbélyműhely stb. (Írjuk le a gyermekek előtt saját városukat, illetőleg falujukat, azt a részletet, amelyet mindannyian ismernek, talán legbiztosabban az iskola környezetét, de természetesen ne annyira hüen, például nevek megadásával, hogy törekvésünk nyilvánvalóvá legyen és az egész előadás hatását veszítse.) Ez az egész város *égett*. Az ablakokból kicsaptak a lángok, és az ajtókból is, a háztetőkről pedig magasan az ég felé lobogtak. Az utca tele volt emberekkel, akik a lángok előtt menekülni akartak, de nem tudtak hová. Ezek az emberek mind igen dühösek és haragosak voltak és arcukat és egész testüket szörnyen összeégették a lángok és mindannyian verekedtek. De nem egymással, hanem ördögökkel, akik őket még jobban bele akarták taszítani a lángok közé. Ez alá a kép alá az volt írva: Így nézhet ki a pokol.

Mikor Theophil ezt a borzasztó képet meglátta, sokáig nézte azt és közben arra gondolt, hogy milyen rossz lehet azoknak, akik most is a pokolban égnék és milyen borzasztó rossz lehet a halálos bűn, hogy a nagyon jó Isten azt ilyen rettenetesen bünteti.

Theophil nézte-nézte a képet, azután felsóhajtott: „Minek

is követtem el azt a halálos bűnt! Milyen nagyon rossz vagyok, most nekem is ebben a rettenetes tűzben kellene lennem." Theophil sajnálta, hogy bűnt követett el, Theophilnak volt bánata, bánta, hogy a jó Istentől büntetést érdemelt.

2. Azután tovább lapozta a könyvet és megint új képet talált benne. Ezen a képen is város volt lefestve, de egészen más. Ez nagyon szép város volt. A házak mind aranyból voltak, az utcák is ragyogó kövekkel voltak kirakva, a templom meg éppen olyan szép volt, mintha kristálytisza üvegből lett volna, és a lámpák az utcákon mintha mindegyik a nap lett volna, úgy ragyogott tőlük az egész város. Akik ebben a városban éltek, mind koronával, a megszentelő kegyelem ragyogó koronájával a fejükön, gyönyörű ragyogó ruhákban jártak, liliom vagy másféle szép virág volt a kezükben és közöttük sok angyal is volt ragyogó fehér szárnyakkal és mindannyian együtt énekeltek a jó Istennek, aki abban a szép templomban lakott és ragyogó aranytrónuson ült. A kép alá pedig az volt írva: Ilyen, sőt ennél még sokkal szebb a mennyország.

Theophil nézte és nézte a képet. Milyen szép. Milyen szépek benne a házak és a templom és az utcák, és az emberek, és az angyalok, és a jó Isten: mind szentek és jók. És akinek halálos bűne van, az nem juthat ide. Theophil ismét felőhajtott. Minek is kellett nekem azt a halálos bűnt elkövetni? Ha most meghalnék, abba a csúf, égő városba jutnék és nem ebbe a szép ragyogóba. Theophil ismét bánkódott bűne miatt. Sajnálta, bánta, hogy miatta a mennyországot elveszítette és a poklot megérdemelte, hogy miatta Istentől büntetést érdemelt.

3. Azután megint tovább lapozott és megint új képet talált. Azon a képen az Úr Jézust lehetett látni. Ki volt feszítve a keresztre. Szorosan ki volt feszítve rá, úgyhogy mozdulni se bírjon. Minden kezében és a lábában egy-egy nagy szeg volt, mely az egyik oldalon bement és a másikon kijött (mindezt, ha elégségesen nagy, részleteiben is jól nem látható feszületen be nem mutathatjuk, legalább mutogatással és gesztusokkal tegyük elevenné: a kicsinyek előtt szemléletessé). Fején tövisből nagy korona volt, nagy és hosszú tövisből, amelyek belefűrődtek a homlokába, a fejébe, az arcába, a szemébe és fülébe, és mindenhol csorgott a vér! Szegény Jézus, nem bírta a fejét meg sem mozdítani, mert akármerre mozdította, a tövisek mindjárt még jobban szúrták. A teste is véres volt, mert korbácsokkal megverték, és a korbácsoknak a helye látszott, mert ahová ütöttek azokkal, ott megdagadt és a bőr is felszakadt. És egész testéből folyt a vére. Szívének helyén pedig nagy sebe volt, ott, ahol a katona a lándzsáját mélyen, egészen a szívéig, sőt abba is mélyen beleszúrta. És az Úr Jézus szép arca is milyen szomorú volt. A szeméből könny folyt. Szája is nyitva volt, mert nagy láza is volt, és senki sem adott neki hűsítő vizet. Mindettől a sok bajtól és fájdalomtól már nem élt. Meg volt halva.

Theophil nézte-nézte ezt a képet is és el is olvasta azt, ami alája volt írva. Az volt pedig odaírva: „Az emberek bűnei miatt kellett így meghalnom, a te bűneid is ideszegeztek engem a keresztre.”

— Anyuskám, — kérdezte Theophil mamáját, aki éppen bejött a szobába — mit jelent az, hogy a te bűneid is ideszegeztek a keresztre?

— Ez, kedves fiacskám, azt jelenti, hogy mindenki, aki rossz és aki bűnt követ el, az segít az Úr Jézust keresztre feszíteni.

— Az is segít, aki vasárnap nem hallgat szentmisét?

— Az is, kisfiam, és az is, aki engedetlen és aki lop, és aki hazudik, és aki paráználkodik, és aki akármilyen más bűnt is elkövet.

Mikor Theophil ezt hallotta, nagyon szomorú lett, és mikor anyuskája megint kiment a szobából, sírt is, siratta bűneit, hogy azokkal a jó Istent megbántotta, hogy az Úr Jézusnak akkora fájdalmat okozott. „Jézusom, soha többé nem leszek rossz! — mondotta — soha többé, soha többé, soha többé.” Theophilnak igazi bánata és erős fogadása volt. El is imádkozta nem is egyszer, teljes szívéből, térdelve, szépen összetett kezekkel: „Ó Istenem, teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet megbántottalak; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm.

Visszakérdezés elmarad, helyette tartunk néhány pillanatnyi szünetet.

II. Kifejtés. 1.—112. (Elbeszélő modorban folytatjuk tovább.) Mikor Theophil az Úr Jézus képét nézte, sírt. Bánta, sajnálta bűneit, mert azokkal Jézust, a második isteni Személyt megbántotta. Azután amikor a mennyország és a pokol képét nézte, akkor is sajnálta, akkor is bánta bűneit, mert azokkal Istentől büntetést érdemelt, azt, hogy ne jusson abba a szép mennyországba, és azt is, hogy abba a csúf pokolba bejusson. Így teszünk mi is a szentgyónás előtt. Mi is sajnáljuk, mi is bánjuk bűneinket. Azért bánjuk bűneinket, mert azokkal megbántottuk az Istent, és mert tőle büntetést érdemeltünk. Vagyis: miért bánjuk bűneinket?

2.—113. Azután letérdelt Theophil és imádkozott. Szívéből imádkozott, elimádkozta a bánat és az erős fogadás imáját. Azt imádkozta: „Ó Istenem, teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet megbántottalak; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm.” Nem is egyszer imádkozta ezt, sokszor elimádkozta ezt, mert ezekkel a szavakkal indította fel magában a bánatot és az erősfogadást. Ha gyónni megyünk és a bűneinket bánni akarjuk és erősen meg is akarjuk

fogadni, hogy többé nem vétkezünk, imádkozzuk el mi is ezt az imát. Mondjuk csak el! Vagyis: mely szavakkal indíthatjuk föl magunkban a bánatot és az erős fogadást?

Összefoglaló ismételése a most tanult két kérdésnek.

III. Alkalmazás. Az alkalmazást a kifejtésben megadtuk már, azért külön alkalmazást nem fűzünk hozzá. Ellenben kikérdezhetjük, hogy hogyan nézhet ki a pokol és hogyan a mennyország? Mi fáj Jézusnak a kereszten leginkább? Ha van az osztályban feszület, megcsókoltathatjuk Jézus szent sebhelyeit.

8. ÓRA.

A gyónás és az elégtétel.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 118., 119. és 120. kérdése.

Ismétlésképpen átvesszük a 114., 115., 116. és 117. kérdést.

Bevezetés. Az előző órán már megtanultuk, hogy miért bánta meg Theophil a bűneit és azt is megtanultuk már, hogy hogyan indította fel magában a bánatot és az erős fogadást. Miután Theophil azokat a képeket látta, többször is megnézte azokat és alig várta, hogy már gyónni mehessen. Szorgalmasan tanulta a katekizmust, hogy jól tudja a gyónási imádságot és mindent, amit a szentgyónásról tudni kell.

Célkitűzés. Ma mi is meg fogjuk tanulni a gyónási imádságokat.

I. Előterjesztés és II. Kifejtés. Már csak néhány nap volt Theophil első szentgyónásáig. Mindennap számolta az ujján, hogy hány nap van még hátra. Egyszer megint számolta, hogy már csak tíz nap van hátra és azután elővette a kiskatekizmust és elkezdte tanulni belőle a leckét.

Azt olvasta belőle:

Mit cselekszünk, amikor gyónunk? (114.) És azután szépen felelt is rá: Amikor gyónunk, akkor töredelmesen megvalljuk bűneinket a lelkiatyának, hogy azoktól földoldozzon minket. „Én is — mondotta magában — töredelmesen fogom a bűneimet a lelkiatyámnak megvallani, hogy azoktól engem feloldozzon.”

Azután a következő kérdést olvasta: Hogyan kell bűneinket meggyónunk? (115.) Mindjárt felelt is rá: Bűneinket őszintén és érthetően kell meggyónunk. „Nagyon őszinte leszek, — mondotta magában — és mindent meg fogok gyónni. A lelkiatyának úgysem szabad semmit elmondania, mert a szája olyan, mintha le volna pecsételve, és semmit el nem mondhat abból, amit neki meggyóntak.”

Azután ismét tovább olvasott: Mit kell okvetlenül meggyónnunk? (116.) Erre is tudott felelni, mindjárt el is mondotta a feleletet: Okvetlenül meg kell gyónnunk halálos bűneinket, és azt is meg kell mondanunk, hogy hányszor követtük el azokat. „Meg is fogom mondani, hogy egyszer nem hallgattam vasárnap szentmisét, mert inkább elmentem labdázni.”

Még a következő kérdést is elolvasta: Mit követ el az, aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt? (117.) Erre a kérdésre is felelt: Aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt, az szentségtörést követ el, és Isten nem bocsátja meg a többi bűnét sem. „De én nem fogok semmit sem elhallgatni — mondotta magában — és mindent szépen meg fogok mondani, és azért meg fog nekem bocsátani a jó Isten mindent.”

Azután egy nehéz kérdés következett, amit bizony nem tudott jól Theophil, de azt is jól megtanulta. Az a kérdés így szólt: Hogyan kezdjük meg a szentgyónást? (118.) (Írjuk fel a táblára): A szentgyónást úgy kezdjük meg, hogy keresztet vetünk magunkra és mondjuk: „Gyónom a mindenható Istennek, és Isten helyett neked, lelkiatyám, hogy kiskoromtól fogva ezeket a bűnöket követtem el.” (Ismételten elolvastatjuk és miután már símán olvassák, itt-ott letörlünk egy-egy szót a tábláról és azután újra meg újra elmondattuk. Mikor már a hiányos szöveg után is jól tudják elmondani, mind több szót törlünk ki, míg végre az üres tábla mellett is kifogástalanul mondják. Ezzel a módszerrel tanítjuk be a gyónás utáni imát is.) Miután Theophil ezt már jól tudta, a következő kérdést tanulta meg. Olvasta a könyvéből a kérdést: Mit kell mondanunk, miután bűneinket meggyóntuk? (119.) Azután felelt is: Miután bűneinket meggyóntuk, ezt kell mondanunk: „Teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottam; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre vezető alkalmat elkerülöm.” „Na, — mondotta Theophil — ez a kérdés igazán könnyű, csak az elejét kell megtanulni, a végét már tudom.” És egy-kettőre meg is tanulta azt.

Azután este lett, azután lefeküdt, azután megint reggel lett és így múltak a napok. Egyszer csak elmúlt a tíz nap és itt volt a szentgyónás napja. Theophil akkor a többi fiúkkal együtt elment a templomba úgy, amint azt a multkor már elbeszéltem nektek. Szépen be is ültek a padokba és Theophil imádkozott. A többi fiúk nem voltak éppen olyan nagyon jók. Ekkor történt, amit már mondtam, hogy Theophilnak megengedte a jó Isten, hogy lelki szemekkel lásson. És ekkor látta, hogy a gyóntatószékben öten vannak. Ki emlékszik még, hogy kiket látott ott? Azután azt is látta, hogy a gonoszlelek mit mond az egyes fiúknak és mire csábítja azokat. Ki emlékszik, hogy mit mondott Júdásnak, és mit mondott Barabbásnak és Lázárnak és Theo-

philnak? És ki emlékszik, hogy melyik fiú hallgatott az ördögre és melyik nem?

Mikor Theophil a gyóntatószékbe ment (szerencsés a helyzet, ha az osztályban fel bírunk állítani egy hordozható gyóntatószéket és most bemutatathatjuk azon a gyónó viselkedését), *letérdelt* (ha növendékeink olyan kicsinyek, és a rendelkezésre álló gyóntatószék olyan magas, mondjuk azt, hogy: *oda állott*) és keresztet vetett magára. Azután mert lelki szemekkel is látott, és a jó Istent is látta a gyóntatószékben, szépen összetett kezekkel mondotta: Gyónom a mindenható Istennek, — igazán Istennek gyónt — és Isten helyett neked, lelkiatyám, hogy kiskoromtól fogva ezeket a bűnöket követtem el: Sokszor máshol járt az eszem ima közben, egyszer elmulasztottam vasárnapon készakarva a szentmisét, néha megharagítottam apuskámat, másra nem emlékszem. Teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottam; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre vezető alkalmat elkerülöm.

Azután szépen csendesen várt, és a lelkiatya szavait meghallgatta. A lelkiatya pedig azt kérdezte tőle: Ószintén meggyóntál mindent? Igen, felelte Theophil. „Akkor imádkozzál elégtétellül egy Miatyánkot és egy Üdvözlégyet.” Azután a lelkiatya feloldozta Theophilt bűneitől.

Theophil ekkor nagyon örült. Megszabadult lelke attól a csúf halálos bűntől, ismét Istennek lett a gyermeke, ismét a lelken ragyog a megszentelő kegyelem szép és drága koronája, ha meghalna, már nem jutna a pokolba, hanem a mennyországba. Tele volt a szíve örömmel, és azért el is sietett az oltár lépcsőjére és hálát adott, vagyis megköszönte Istennek, hogy bűneit megbocsátotta; azután elvégezte a lelkiatyától feladott elégtételt.

Theophil tehát a szentgyónás után először hálát adott Istennek, hogy bűneit megbocsátotta, azután elvégezte a lelkiatyától feladott elégtételt. Így kell tenni nekünk is, vagyis szentgyónás után 1. hálát kell adnunk Istennek, hogy bűneinket megbocsátotta; 2. el kell végeznünk a lelkiatyától feladott elégtételt. Tehát: mit kell tennünk szentgyónás után? (120.)

Összefoglalás elmarad.

III. Alkalmazás. Végigpróbáljuk néhány gyermekkel az osztályban felállított gyóntatószékben, vagy azon amit helyette e célra használhatunk (katedra, lépcső, karosszék stb.) a gyónást.

Azután, ha van még idő, elbeszéljük a gyermekeknek Nepomuki Szent János történetét és azzal együtt a gyónási titokról adunk kis tanítást.

Ismétlés és összefoglalás.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 107., 108., 109., 110., 111., 112. és 113. kérdése és az előző óra anyagát egész terjedelmében átismétljük.

Bevezetésképpen ismételjük a 2. óra kifejtését és visszakérdezzük az abban kifejtett 107. kérdést. Azután így kérdezzük tovább:

1. Tehát kitől van a papoknak hatalmuk, hogy a bűnöket megbocsáthassák? (Krisztus Urunktól.)

Krisztus Urunk először kiknek adta a bűnbocsátó hatalmat? (Az apostoloknak.)

Az apostolokról kikre szállott át ez a hatalom? (A papokra.)

Mikor bocsátják meg a papok a mi bűneinket? (Ha gyónunk.)

Tehát: mit cselekszünk, amikor gyónunk? (114. kérdés.)

És hogyan kell bűneinket meggyónnunk? (115. kérdés.)

Mit kell okvetlenül meggyónnunk? (116. kérdés.)

És mit követ el az, aki a szentgyónásban készakarva elhallgat egy halálos bűnt? (117. kérdés.)

Igen, de mit kell előbb tennünk, hogy minden bűnünket és azt is, hogy hányszor követtük el azokat, meg bírjuk gyónni? (Meg kell vizsgálni a lelkiismeretünket, vagy másszóval össze kell gondolni a bűneinket.)

Vagyis amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk, akkor arról gondolkozunk, hogy milyen bűnöket követtünk el. Tehát: miről gondolkozunk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk? (110. kérdés.)

És ki segít nekünk, amikor a lelkiismeretünket megvizsgáljuk, hogy minden bűnünk jól eszünkbe jusson? (A Szentlélek.) Vagyis amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk, a Szentlélek segítségét kell kérnünk. Tehát: kinek a segítségét kell kérnünk, amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk? (109. kérdés.)

És hogyan imádkozunk a Szentlélekhez? (Átismételjük az imát.)

És amikor a lelkiismeretünket megvizsgáljuk, mit kell magunknak a halálos bűnökről különösen megjegyeznünk? (111. kérdés.)

Azután mit tettünk, miután lelkiismeretünket megvizsgáltuk? (Megbántuk bűneinket.)

És miért bánjuk meg bűneinket? (112. kérdés.)

És mit kell még tenni? — (Erősen megígérni, hogy többé

nem vétkezünk.) Vagyis erősen meg kell fogadnunk, hogy többé nem vétkezünk.

És mely szavakkal indíthatjuk föl magunkban a bánatot és az erős fogadást? (113. kérdés.)

Azután gyónunk és hogyan kezdjük meg a szentgyónást? (118. kérdés.)

És mit kell mondanunk, miután bűneinket meggyóntuk? (119. kérdés.)

És mit kell tennünk a szentgyónás után? (120. kérdés.)

2. A bűnbánat szentségének tehát öt része van és aki a bűnbánat szentségét jól, vagy másszóval méltóan akarja fölvenni, annak mind az öt részt szépen el kell végezni és egyik részt sem szabad elhagyni. Ez az öt rész pedig a következő:

Első a lelkiismeretvizsgálás, vagyis meg kell vizsgálnunk lelkiismeretünket. Nézzetek csak a balkezetekre. A hüvelykujjat most elnevezzük lelkiismeretvizsgálásnak. Ez az ujjunk erős és alapos, nem olyan inci-finci, legyen tehát a lelkiismeret megvizsgálása is alapos.

A második része a bűnbánat szentségének a bánat, vagyis meg kell bánnunk bűneinket. Most nézzetek ismét a kezetekre. A hüvelykujjnak már adtunk nevet. Minek neveztük el azt? A hüvelykujj után következik a mutatóujj. A mutatóujj a kéznek igen fontos része, azzal mutatunk, legerősebben azzal fogunk, ez az ujj is kap nevet, ennek az ujjnak lesz a neve bánat. Amint mutatóujj nélkül nincs jó kéz, úgy bánat nélkül nincs jó gyónás.

A harmadik része a bűnbánat szentségének az erős fogadás, vagyis erősen meg kell fogadnunk, hogy többé nem vétkezünk. Kezünkön a középsőujjat fogjuk erős fogadásnak nevezni. Ez az ujjunk a leghosszabb, az összes ujjak közül ez ér legtovább, az erős fogadásnak a gyónás valamennyi része közül legtovább kell tartani, sohasem szabad többé elfelejtenünk, amit Istennek egyszer megígértünk.

A negyedik része a bűnbánat szentségének a gyónás, vagyis meg kell gyónnunk bűneinket. A gyűrűsujjat fogjuk gyónásnak elnevezni. A gyűrűről lehet megismerni, hogy ki micsoda. A pápának halászyűrűje, a püspöknek püspökgyűrűje van, a nemes embernek címeres gyűrűje, a házasembernek jegygyűrűje van és úgy, amint a gyűrűről meg lehet ismerni, hogy ki micsoda, úgy a gyónásból is megtudja a lelkiatya, hogy kinek milyen a lelke. De amint a gyűrűkkel is lehet csalni, úgy a gyónás is csak akkor mutatja meg hűen, hogy kik vagyunk, ha őszintén és értetően gyónunk.

A bűnbánat szentségének utolsó, azaz ötödik része az elégtétel, vagyis el kell végezni a föl adott elégtételt. Kezünknek a kisujját nevezzük elégtételnek. A kisujj jó, ha megvan, de ha valakinek azt a kezéről levágnák, úgy azért még bírná a kezét használni. Az elégtétel is hozzátartozik a bűnbánat szentségéhez, de ha valaki azt el nem végezné, gyónása azért érvényes marad.

Na már most el bírjuk mondani a kezünkről a bűnbánat szentségének mind az öt részét. (Mondassuk el először szabadon, azután adjuk fel a kérdést.)

Vagyis: mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel? (108.) (A felelés könnyen fog menni, csupán az ötödik résszel lesz kis fennakadás, a „föl kell tennünk magunkban” kitétel miatt. De annak magyarázatára ne térjünk ki, úgyis eléggé meg van az óra terhelve.)

Befejezésül még egyszer kikérdezzük a most átismételt 14 kérdést, különösen a 108.-at.

*

A következő órát egészen összefoglaló ismétléssel töltjük el, végigmegyünk az Elemi Katekizmus sorrendje szerint a 107. kérdéstől a 120. kérdésig, de a lelkiismeret megvizsgálásánál átismételjük a parancsolatokról tanult anyagot is, vagyis a 86. kérdéstől a 97.-ig mindent.

A főcélunk, hogy a kicsinyeknek összefoglaló képe legyen arról, hogy miképpen kell a szentgyónásra előkészülniök.

10. ÓRA.

Jézus vágya a lelkek után.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmusból a 24. pont és a 64., 65., 66. és 67. kérdés.

Bevezetés. Mikor az Úr Jézus látta, hogy milyen tiszták lesznek a lelkek a szentgyónás által, kedvet kapott hozzájuk menni és náluk lakni. És mert az Úr Jézus mindentudó és mindenható, nem sokáig kellett azon gondolkoznia, hogy miképpen bírna az emberekhez menni, hogy tiszta lelkükben lakhassék. Egykettőre kitalálta ennek a módját és meg is ígérte a tanítványoknak, hogy adni fog nekik egy csodálatos és szent kenyeret, és egy éppen olyan szent és csodálatos bort, melyben az ő szent teste és vére lesz elrejtve, hogy ezáltal az embereknek a lelkébe mehessen és azt táplálhassa, vagyis etethesse. Az Úr Jézus be is váltotta ígérteit és megajándékozta az apostolokat ezzel a csodálatos kenyérrel és ezzel a csodálatos borral az utolsó vacsorán. Hogy ez miképpen történt, azt mondom el nektek ma, vagyis ma

Célkitűzés: az utolsó vacsoráról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. A keresztfeszített Jézusról már beszéltem nektek és azt is már többször mondtam, hogy az Úr Jézus mindentudó volt. Azért ő előre tudta már, hogy keresztre fogják feszíteni, és azt is tudta, hogy az nagypénteken lesz. Azért nagy-

csütörtökön este összegyűlt tanítványaival egy jó barátjának a házában, és ott megtartotta tanítványaival az utolsó, vagyis a búcsúvacsorát.

Vacsora után kezébe vette Jézus a kenyeret, megáldotta (gesztusokkal szemléltessük az eseményt) és átadta tanítványainak és azt mondotta: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” Azután vette a kelyhet, vagyis azt a talpas poharat a borral, azt is megáldotta és azután nekik adta és azt mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem.” Azután pedig azt mondotta nekik Jézus: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Igy rendelte Jézus azt a csodálatos kenyeret, amelyben az Ő szent teste van elrejtve és azt a csodálatos bort, amelynek külső színe alatt az Ő szent vére rejtőzik. Ezt a szent és csodálatos kenyeret és bort pedig *Oltáriszentségnek* nevezzük.

Visszakérdezése az utolsó vacsorának.

II. Kifejtés. 1.—64. Mit is tett Jézus? Kezébe vette a kenyeret és megáldotta és átadta tanítványainak és azt mondotta: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” Vagyis Jézus a megáldott kenyeret odaadta a tanítványainak és azt mondotta nekik, hogy vegyék el azt tőle és egyenek belőle, mert az az Ő teste. És Jézus igazat mondott. Mert amikor azt mondotta: ez az én testem, a kenyér átváltozott az Ő szent testévé. A külseje, vagy ahogyan mondani szoktuk, a *külső színe* megmaradt, kívülről úgy nézett ki, mint a kenyér, de a belseje megváltozott és átváltozott Jézus szent testévé. Azután vette Jézus a kelyhet a borral. (A Katekizmus képen szemléltethetjük a kelyhet.) Azt is megáldotta és azt is odaadta a tanítványainak és azt mondotta nekik, hogy igyanak belőle, mert az az Ő szent vére. És az Úr Jézus ekkor is igazat mondott, mert amikor azt mondotta, ez az én vérem, a bor átváltozott az Ő szent vérévé. A külseje olyan maradt, mint a bornak, az íze is megmaradt, de a belseje elváltozott és átváltozott Jézus szent vérévé. Vagyis amikor Jézus e szavakat mondotta: „Ez az én testem és ez az én vérem”, a kenyér és a bor az ő szent testévé és vérévé változott át. Tehát Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, a kenyeret és a bort az Ő szent testévé és vérévé változtatta át. Vagyis Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem”, mit cselekedett?

2.—65. Az apostolok nagyon örültek, amikor Krisztus Urunk az ő lelkükbe tért, de nagyon szomorúak lettek volna az Úr Jézus mennybemenetele után, mert az Úr Jézus akkor sohasem tudott volna többé lelkükbe-szívükbe térni. Az Úr Jézus azonban mindentudó lévén, előre gondoskodott, hogy az apostolok ne legyenek akkor se szomorúak, és azért még valamit mondott nekik. Azt mondotta még nekik: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Vagyis, hogy az apostolok is tegyék azt, amit Jézus tett, vagyis, hogy ők is változtassák át a kenyeret és

a bort Jézus szent testévé és vérévé. És úgy is lett, mert amikor Jézus e szavakat mondotta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, mindenhatóságával hatalmat is adott az apostoloknak, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák az Ő szent testévé és vérévé. Azután még meg is parancsolta ezt az apostoloknak. Krisztus Urunk tehát e szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, arra adott az apostoloknak hatalmat és parancsot, hogy a kenyeret és a bort az Ő szent testévé és vérévé változtassák át. Vagyis: Krisztus Urunk mire adott az apostoloknak hatalmat és parancsot e szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”?

3.—66. Az Úr Jézus mennybemenetele után az apostolok örültek, mert az Úr Jézus mégis csak közöttük maradt a csodálatos kenyérben és a borból, és ha nem is lehetett őt ott látni, mégis biztos volt, hogy ott lakik. A többi emberek is örültek, mert ha azt akarták, hogy az Úr Jézus hozzájuk jöjjön, csak abból a csodálatos kenyérből kellett enniük és Jézus a szívükbe, a lelkükbe tért. Egyszer azután az apostolok már öregek lettek, és biztos volt, hogy nem fognak már sokáig élni, azért az emberek szomorúak lettek volna, ha az apostolok halála után nem lett volna többé a világon Oltáriszentség, ha nem lett volna többé abból a csodálatos kenyérből. Azért az Úr Jézus megparancsolta az apostoloknak, hogy azt a hatalmat, amelyet tőle kaptak, adják át a püspököknek és papoknak, hogy azoknak is legyen hatalmuk a kenyeret és a bort átváltoztatni Jézus szent testévé és vérévé. És úgy is lett. Az apostolok átadták azt a hatalmat a püspököknek és a papoknak. Az a hatalom tehát, hogy a kenyeret és a bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostolokról a püspökökre és az áldozópapokra szállott át. Vagyis: az a hatalom, hogy a kenyeret és a bort átváltoztathassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, az apostolokról kikre szállott át?

4.—67. A püspökök és az áldozópapok meg is kapták az apostoloktól ezt a hatalmat és használják is azt. Ezért ma is van abból a csodálatos szent kenyérből, amelynek külső színe alatt az Úr Jézus szent teste rejtőzik és abból a csodálatos borból, amelynek külső színe alatt az Úr Jézus szent vére van elrejtve. A püspökök és az áldozópapok pedig a szentmisében változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé. Bizonyosan emlékeztek rá, hogy vasárnap a szentmise alatt egyszerre csak elhallgat az orgona és az ének, és amikor csend lett a templomban, az emberek mind letérdelnek. Akkor a ministráns csengetni szokott, mert akkor igen szent pillanat van a templomban. Az áldozópap lehajol a kenyér fölé és azt mondja, amit Jézus is mondott: „Ez az én testem”, azután térdet hajt és felmutatja az Úr Jézus szent testét, kerek, fehér kis kenyér alakjában. Azután ismét lehajol az oltáron lévő bor fölé és az Úr Jézus e szavait mondja: „Ez az én vérem”, azután

ismét térdet hajt és felmutatja a kelyhet, amelyben az Úr Jézus szent vérévé átváltozott bor van. Mikor ez történik, akkor van a templomban úrfelmutatás. A püspökök és áldozópapok tehát a szentmisében változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé. Vagyis a püspökök és az áldozópapok mikor változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. A helyi szokásoknak megfelelően megtanítjuk a kicsinyeket, hogy úrfelmutatás alatt hogyan viselkedjenek.

Sok helyen szokás, hogy úrfelmutatás alatt mindenki imádás közben mélyen lehajol. Az Úr szent testét és véré, szerény véleményem szerint, azért mutatja fel a pap, hogy a hívek imáadásában részesüljön azáltal is, hogy *reá tekintsenek* és lássák, amiért az *úrfelmutatás* történik, hogy tudniillik megtörtént az átváltozás. Azért talán arra taníthatnók a kicsinyeket, hogy a *felmutatott szentségre tekintsenek* és azt úgy imádják.

Szép szokás a gyermekmiséken úrfelmutatás alatt a kicsinyekkel hangosan imádkoztatni a „Krisztus lelke, szentelj meg engem” kezdetű imát. De hogy az ne váljék hadarássá, tekintve, hogy annak szövege kissé hosszú, a helyi viszonyoknak megfelelően elhagyhatunk belőle. (Ezzel azonban megszűnik az búcsúima lenni.)

11. ÓRA.

Az Oltáriszentség.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 68., 69. és 106. kérdése.

Ezt az órát a templomban kell megtartani, mert ebben formán csupa gyakorlati kérdés kerül elő.

Megmutatjuk a kicsinyeknek az örökmécset és megmagyarázzuk az Úr Jézus kis lámpájának a jelentőségét. Ez jelzi, hogy hol lakik az Úr Jézus. Csak egy oltár előtt ég, és örökké ég, mert az Úr Jézus állandóan ott lakik.

Azután megmutatjuk a tabernákulumot, az Úr Jézus kis lakását. Esetleg meggyújtott gyertyák mellett fel is nyithatjuk azt és megmutatjuk a belsejét is.

Megtanítjuk rá a kicsinyeket, hogy az Úr Jézust köszönteni is szoktuk, de olyan köszöntéssel, melyet senkinek sem adunk, csak éppen neki: *térdet hajtunk* előtte. Meg is tanítjuk őket, miképen kell szépen összetett kezekkel, összeszedett lélek-

kel térdet hajtani. Mondják térdhajtás közben: „Imádjuk és áldjuk szüntelen Jézus Krisztust az Oltáriszentségben.”

Megmutatjuk nekik a monstranciát, megmagyarázzuk, hogy az az Úr Jézus ünnepi szent trónusa, azon engedi magát kitenni az oltárra, hogy az emberek őt imádhassák. Megmutatjuk nekik az ostyát is, amelyet a szentmisében átváltoztat a pap az Úr Jézus szent testévé.

Megmutatjuk a cibóriumot, abban a kis ostyákat (de persze nem az átváltoztatottat).

Megmutatjuk az áldoztatókorlátot, azt a helyet, ahová menni kell, ha az Úr Jézust magunkhoz akarjuk fogadni. Megtanítjuk őket a fehér lepel használatára, nehogy az Úr Jézus szent teste vagy annak egyetlen kis morzsája is a földre hulljon. — Ahol paténát tartanak az áldozók ajka alá, ott azt magyarázzuk meg.

Megmagyarázzuk, hogy miért olyan fehér az a szent kenyér. Igen vékony, és azért kisütés közben nem barnul meg, de így szebb, mert jobban látszik a fehér színen az ártatlanság és a szentség.

Megmutathatjuk a misekelyhet is, melyet úrfelmutatás alatt láthatnak. A szent edényeket felrakhatjuk az oltárra, és akkor, ha a gyermekek az oltár körül állanak, jól láthatnak mindent, de megmutathatjuk azokat a sekrestyében is.

Megmagyarázzuk végül a füstölés jelentőségét is, az égnek szálló jó illatú füst jelenti a mi imádságunkat, mely szintén az ég felé száll, és melynek jó illata van a jó Isten előtt.

Ezután nem okoz nehézséget a 106. kérdés, hogy az Oltáriszentségben az Úr Jézus van jelen. Ki is kérdezzük azt ott a templomban: Ki van tehát jelen az Oltáriszentségben?

Hasonlóan nem fog nehézséget okozni a 69. kérdés sem, hogy mit kell az Oltáriszentség előtt cselekednünk? Az Oltáriszentség előtt térdre kell borulnunk és az Úr Jézust imádnunk. Miközben ezt mondják, hajtsanak térdet és azután mondják el a fent megadott röpimát is.

Végül a 68. kérdés is könnyű lesz: Mi az Oltáriszentség? Az Oltáriszentség az Úr Jézus Krisztusnak valóságos szent teste és vére a kenyér és bor külső színe alatt. A kenyérnek és a bornak csak a külső színei maradnak meg: a fehérsége, a keménysége, az íze, a szaga — az ember azt hiheti, hogy még mindig csak kenyér és bor van az oltáron, de az Úr Jézus igazat mond és nem akar minket megcsalni, és Ő mondta, hogy ami ugyan úgy néz ki, mint a kenyér és a bor, az többé nem az, ha azt egyszer átváltoztatták az Ő szent testévé és vérévé. Azért egészen bizonyos, hogy az Oltáriszentség az Úr Jézus Krisztusnak valóságos szent teste és vére a kenyér és bor külső színe alatt. Tehát: mi az Oltáriszentség?

A most tanult kérdések összefoglaló ismétlése után rövid szentségimádást tartunk és azzal befejezzük az órát.

Jézus élete az Oltáriszentségben.

Erre az órára nem vettem fel katekizmusi anyagot.

Bevezetés. Az előző órán a templomban voltunk és megmutattam nektek az Úr Jézus lakását: örökké égő kis lámpáját, ünnepi trónusát stb. Ma arról fogok nektek egyet-mást elmondani, hogy mit csinál az Úr Jézus egész nap, sőt éjjel-nappal ott az oltárszekrénykében.

I. Előterjesztés. Theophilék városában (illetőleg falujában) nagy ünnep volt egyszer. Úrnapja. Theophilra anyuskája már reggel szép fehér ruhát adott, és azt mondotta neki, hogy nagyon vigyázzon arra, annak tisztaságára, mert ma az Úr Jézusnak nagy ünnepe van és azon a gyermekeknek illik hófehér ruhában lenni. A kis Theophil igen örült, hogy ilyen szép ruhát kapott és azt gondolta: legjobban akkor marad majd ruhája tiszta, ha egyenesen a templomba megy. Úgy is tett. A templomba ment és szépen beült egy padba. Az oltárra nézett. Az örökmécset nézte és aztán letérdelt, mert az Úr Jézusnak akart mondani valamit.

— Jézusom, látsz engem? — kérdezte. És úgy tetszett neki, mintha az Úr Jézus felelt volna és mintha azt mondotta volna: „Látlak”. És az Úr Jézus valóban látta őt, mert hisz Isten és az Ő szeme olyan erős, hogy keresztüllát az oltárszekrénykének ajtaján.

Azután megint beszélni kezdett Theophil, egészen csendesen, hogy senki más ne hallhassa, csak az Úr Jézus:

— Jézusom, hallasz engem? — És mintha újra felelt volna neki az Úr Jézus és azt mondotta volna: „Hallom minden szavadat.” És ez is igaz, mert az Úr Jézus keresztülhall mindent az oltárszekrénykének ajtaján, ha még olyan halkan beszél is valaki.

Azután megint Theophil mondott valamit. Azt mondotta:

— Jézusom, szeretlek! Jézusom, nagyon szeretlek, de add, hogy mindig jobban szeresselek, add, hogy szívem egészen tele legyen irántad való szeretettel. — Azután azt kérdezte: — Jézusom, te is szeretsz engem? — És az Úr Jézus felelt neki és azt mondotta: — „Én is szeretlek, de még sokkal jobban szeretlek, mint te engem, mert én meghaltam szeretetből irántad a kereszten.”

Ezalatt a templomban mindig több nép gyűlt össze, lassan-lassan a templom egészen tele lett. Theophilnak is ki kellett mennie a padból: egy néni elfoglalta a helyét. Theophil előre ment az áldoztatókorláthoz, gondolta, ott közelebb van az Úr Jézushoz. Akkor kijött a sekrestyés bácsi és elkezdte a gyertyákat gyújtogatni. Minden gyertyát meggyújtott. „Ma igazán nagy ünnepe van az Úr Jézusnak, — gondolta magában Theophil —

mert minden gyertyát meggyujtanak." Azután ministránsok jöttek ki a sekrestyéből, szép piros és fehér ruhában, és az egyik csengetett is, a másiknak meg a füstölő volt a kezében, és az orgona is szólni kezdett. A tisztelendő úr is kijött és az oltárhoz lépett, hogy elkezdje a nagymisé. De először még más történt. Fölment az oltárhoz és kinyitotta az Úr Jézus kis szekrénykéjét és kivette abból az Úr Jézust az aranyos ünnepi trónussal, azután feléje hintette a jó illatú tömjénfüstöt, és azután feltette az Úr Jézust az oltárra. Theophil letérdelt. Érezte, hogy akkor, amikor az Úr Jézus ki van téve az oltárra, azért, hogy imádják, akkor le kell térdelni és úgy kell Őt imádni.

Azután elkezdődött a szentmise. Az emberek mind énekeltek és imádkoztak, és az Úr Jézus mindnek a beszédét és imáját egyszerre hallotta és meg is hallgatta, és akinek kellett, annak felelt is.

— Nem nehéz az neked, — kérdezte az Úr Jézustól Theophil — hogy olyan sok embernek az imáját és énekét egyszerre meghallgatod és mindhez egyszerre beszélsz is?

— Nekem ez nem nehéz, mert én Isten vagyok és mindentudó és mindentudó — válaszolta neki az Úr Jézus.

A szentmise pedig ezalatt tovább tartott. Egyszer csak csengetett az egyik ministráns és akkor az ének is abbamaradt és az orgona is elhallgatott, és mindenki letérdelt, és egy másik ministráns jobban lóbálta a füstölőt, hogy több jó illatú füst jöjjön ki abból. Azután a tisztelendő úr térdet hajtott és magasan felmutatta az Oltáriszentséget. Theophil szépen összetette a kezét és imádta az Úr Jézust, aki most szállott alá abba a kis ostyába a tisztelendő úr kezébe. Azután a kelyhet mutatta magasra a tisztelendő úr, Theophil pedig az Úr Jézus szent vérére imádta. Ott volt az oltáron az Úr Jézus szent teste és vére, úgy, amint a Kálvárián a kereszten is ott volt: az Úr Jézus fel volt áldozva.

Egy kis idővel később ismét csengetett a ministráns és Theophilt az áldoztatókorláttól is elküldték, mert oda sok bácsi és néni és Theophilnál nagyobb gyermek is jött és ott szépen sorban letérdeltek. Azután a tisztelendő úr megint kinyitotta az oltárszekrényt és kivette belőle az Úr Jézus másik tartóját, avval a kis fehér és aranyos gallérkával és felnyitotta azt. Azután az emberek felé fordult és felmutatta a szentostyát és azután oda-jött az áldoztatókorláthoz és mindenkinek, aki ott térdelt, a nyelvére tette az Úr Jézus szent testét.

— Jézusom, te mindenkihez elmész, jer hozzám is — mondotta a kis Theophil.

— Jövőre már nagyobb leszel, akkor hozzád is el fogok jönni — mondotta neki az Úr Jézus.

— Jézusom, hogyan tudsz te mindenkihez menni. Hogyan csinálod azt, hogy minden kis ostyában ott vagy egészen? — kérdezte az Úr Jézustól a kis Theophil.

— Mert én Isten vagyok, azért bírok egyszerre minden kis ostyában lenne és bírok olyan kicsike is lenni, hogy elférek a szentostyában. Aki el akar rejtőzni, az összehúzza magát, én is összehúztam magam — felelte Theophilnak az Úr Jézus.

Azután vége volt a szentmisének. Akkor négy legény jött és szép aranyos tetőt hoztak az oltárhoz, és a tisztelendő úr levette az Úr Jézust aranyos trónusával az oltárról és azután elindultak ki a templomból a városba. Az Úr Jézust körülhordozták és a fehérruhás kisfiúk virágot szórtak neki az utcára. Ekkor Theophil is kapott egy kis kosárkát és ő is virágokat szórt az Úr Jézus elé. De nagy is volt az öröme, hogy az Úr Jézusnak, akit olyan nagyon szeretett, virágokat szórhatott.

Azután vége volt a körmenetnek is és az Úr Jézust visszavitték a templomba, és azután mindenki hazament.

Délután Theophilt valami a templomba hívta. Érezte a szíve mélyén, hogy őft az Úr Jézus közelében jobb és azért a templom felé indult, amikor egyszer csak csengetést hallott. A csengetés irányába nézett és látta, hogy a tisztelendő úr jön; fehér karing van rajta; kezét a mellén tartja; előtte pedig egy ministráns fiú megy és égő lámpácskát visz és csenget. Theophil ismerte a ministráns fiút és halk hangon megkérdezte:

— Hová mentek?

— Térdelj le, — mondotta neki a ministráns fiú — az Úr Jézust a tisztelendő úr beteghez viszi.

Theophil letérdelt. Összetette a kezét. — Jézusom, te a betegekhez is elmész? — kérdezte szíve mélyén. — Oda is elmegyek — felelte az Úr Jézus. A tisztelendő úr pedig tovább-sietett és Theophil felkelt és a templomba ment.

A templom ekkor majdnem egészen üres volt még és Theophil újra leült a padba, oda, ahol reggel ült. Azután megint összetette a kezét, majd letérdelt és azt mondotta:

— Jézusom, imádlak. — Akkor mintha csak azt látta volna, hogy a templom tele van, de nem emberekkel, hanem angyalokkal, akik mind-mind az Úr Jézust imádják az Oltáriszentségben. „Nem is gondoltam, hogy a templom ilyen szent hely, — mondotta magában Theophil — olyan ez, mint a mennyország.”

Ezalatt visszatért a tisztelendő úr a betegtől és a templomban is több volt már az ember és a gyertyákat is mind meggyújtották újra. Azután megint kijöttek a ministránsok és a tisztelendő úr is, és az orgona is újra szólni kezdett és az emberek is énekeltek. Akkor a tisztelendő úr újra feltette az Úr Jézust az aranyos tartójában az oltárra, hogy az emberek imádják és az emberek imádták is.

Theophil boldog volt. Sokan vannak, akik az Úr Jézust szeretik, ő is szereti és imádjá, és kéri tőle, hogy szeretete mindig nagyobb és nagyobb legyen. Azután vége volt a litániának és mindenki hazament. Theophil is, de érezte, hogy szívében nagyobb lett a szeretet.

II. Visszakérdezés és kifejtés. Megbeszéljük az Úr Jézus hármias tevékenységét az Oltáriszentségben.

1. Az Úr Jézust a templomban imádják. Az emberek és az angyalok is, és Jézus mindenkinek imádását és kérését és hála-ját meghallgatja, és ha kell, felel is az embereknek. Jézus rendes körülmények között csak az oltárból hallgatja az emberek imádságát, de nagy ünnepek alkalmával szentségimádás is van, sőt a községben is körülhordozzák, hogy az emberek imádhassák.

2. Jézus az Oltáriszentségben lelkünk tápláléka is, az áldozáskor sokak szívébe betér és mert Isten: osztatlanul tér be mindenkihez. Még a távoli betegeket is meglátogatja, hogy vigaszt vigyen lelküknek.

3. Jézus az oltáron áldozat is lesz, amikor a szentmisét bemutatják, mert olyan állapotba jut, mint a Kálvárián.

III. Alkalmazás. Kinek tetszett Theophil? És mi tetszett rajta legjobban? És ki fogja utánozni? És hogyan fogja utánozni?

Azután szentséglátogatásra intjük a kicsinyeket, még ha a templom zárva van is, de elmegyünk mellette, köszöntsük az Úr Jézust. A templom küszöbére is letérdelhetünk ilyenkor néhány pillanatra.

Végül elbeszélhetjük a kis Szent Erzsébet szép szokását, aki csókot hintett az Oltáriszentség felé, és játék közben is, hacsak tehette, Jézusra gondolt és csókot nyomott a templom falára.

*

Neveljünk a kicsinyekbe nagy szeretetet az eucharisztikus Jézus iránt, mert egyedül az eucharisztikus élet képes őket a világ jelen romlottságának kellős közepén ártatlanul megőrizni.

13. ÓRA.

Az előkészület a szentáldozásra.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 126., 127. és 128. kérdése.

Bevezetés. Theophil nagyon szerette az Úr Jézust az Oltáriszentségben és azért alig várta azt a napot, amelyen az Úr Jézus az ő szívébe is be fog térni. Végre-végre érkezett az a nap, hogy azt mondhatta, holnap jön a nagy vendég, akit szívem anynyira szeret. Hogy mit tett Theophil a szentáldozást megelőző napon, másszóval

Célkitűzés: hogy hogyan készült elő a szentáldozásra, azt mondom el nektek ma.

I. Előterjesztés. Előző nap délután Theophil a szentgyónáshoz készült, mert az Úr Jézust nem szabad piszkos szívbe befogadni.

Az eddig tanultak alapján megbeszéljük a kicsinyekkel, hogy hogyan készült elő. Az első szentgyónása előtt hogyan kért bocsánatot szüleitől és testvérkeitől, amiért őket gyakran megbántotta, azután, hogy hogyan imádkozott a Szentlélekhez, azután hogyan vizsgálta meg lelkiismeretét, azután hogyan bánta meg bűneit és tett erős fogadást. Azután hogyan ment a templomba és hogyan viselkedett ottan, hogyan nézte a fiúk gyónását és hogyan gyónt maga is. Nemcsak a halálos bűnöket gyónja meg, jóllehet csak azokat kell meggyónni, hanem a bocsánatosakat is, mert egészen tiszta szívbe akarta az Úr Jézust befogadni. Aki nem olyan jó, mint Theophil, az csak a halálos bűnöket gyónja meg és a bocsánatosakat csak megbánja. Azután hogyan adott hálát a szentgyónás után.

Azután milyen illedelmesen ment haza, otthon milyen csendesen viselkedett, szépen leült egy sarokba és nézte a képeskönyvet, vagy szépen, szó nélkül segített édes szüleinek. Este lefekvéskor hogyan végezte el esti imáját.

Éjjel felébredt, mert szomjas volt. De nem ivott egy csepp vizet sem, mert tudta, hogy a szentáldozáshoz a testet is elő kell készíteni és a testi készület abban áll, hogy éhgyomorral maradunk, vagyis éjfélről, éjjel 12 órától kezdve semmit sem eszünk és semmit sem iszunk. A szomjúság egy kissé gyötörte, de gondolta, mi az a pár csepp víz az Úr Jézushoz képest. Azután az Úr Jézus szomjúságára gondolt a keresztfán és azzal szépen elaludt.

Másnap reggel korán felébredt, izgatott volt, alig várta, hogy a templomba mehessen. Szépen tisztára megmosdott és azután felöltözött. Kezébe vette imakönyvecskéjét és elindult a templom felé.

Útközben Júdás verekedést akart kezdeni, de kitért és elfutott előle. A templomba ment és ott várt. Elbeszélgetett az Úr Jézussal és elmondotta az előkészítő imákat.

A többi a következő órán fogjuk megbeszélni.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—127. Theophil a szentáldozás előtt megtisztította és előkészítette a lelkét, hogy az egészen szép és tiszta lehessen, amikor az Úr Jézus oda betér. Azért először megtisztította lelkét a halálos bűnöktől a szentgyónásban és a bocsánatos bűnöket is meggyónja, habár azt éppen nem kellett volna, elég lett volna azokat csak megbánni; de ő igen jó fiú volt és azért igen jól akarta csinálni. Azután elmondotta a templomban az előkészítő imádságokat. Így kell nekünk is tennünk, ha a szentáldozásra előkészülni akarunk. Tehát nekünk is meg kell először tisztítani lelkünket a halálos bűnöktől a szentgyónásban, és a bocsánatos bűnöket legalább meg kell bánni, másodszor elmondjuk az előkészítő imádságokat. Ebben áll a lelki készület, így készítjük elő a lelkünket. A lelki készület a szentáldozásra

tehát abban áll, hogy: 1. a halálos bűnöktől megtisztítjuk lelkünket a szentgyónásban, a bocsánatos bűnöket pedig legalább megbánjuk; 2. elmondjuk az előkészítő imádságokat. Vagyis: miben áll a lelki készüllet a szentáldozásra?

2.—128. De Theophil nemcsak a lelkét készítette elő a szentáldozásra, hanem a testét is, mert nemcsak lelki készüllet van, hanem testi is. A testi készüllet pedig abban áll, hogy éhgyomorral maradunk, vagyis, hogy éjféltől kezdve a szentáldozásig semmit sem eszünk és semmit sem iszunk. Azért nem ivott Theophil még egy csöpp vizet sem. Legyen egészen tiszta a szíve, mire az Úr Jézus hozzá jön. Éjfél éjjel 12 órakor van. Előtte még szabad enni és inni, de utána már nem. Tehát éjjel tízenkét órától kezdve nem szabad semmit sem enni és semmit sem inni. Így kell nekünk is tenni, ha azt akarjuk, hogy az Úr Jézus tiszta szívet találjon nálunk. Aki pedig evett vagy ivott valamit éjfél után, annak még nincsen bűne, bűne csak akkor lesz, ha mégis elmenne áldozni. Aki evett vagy ivott valamit, annak várnia kell egy napot, és ha a következő napon éjféltől kezdve megtartotta ezt a szent koplalást, és nem evett és nem ivott semmit, akkor mehet a szentáldozáshoz. A testi készüllet a szentáldozásra abban áll, hogy éhgyomorral maradunk, vagyis, hogy éjféltől kezdve a szentáldozásig semmit sem eszünk és semmit sem iszunk. Vagyis: miben áll a testi készüllet a szentáldozásra?

3.—126. Aki jól akar a szentáldozáshoz előkészülni, annak úgy kell tennie, mint Theophilnak, és testét és lelkét is elő kell készítenie a szentáldozásra. Mert a szentáldozásra kétféle készüllet szükséges: lelki és testi készüllet. Tehát hányféle készüllet szükséges a szentáldozásra?

Összefoglaló ismétlése a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. Az alkalmazás kézenfekvő.

Emeljük ki, hogy már az előző napon hogyan és miképpen illik viselkedni. Hogy a szentgyónás előtt illik bocsánatot kérni mindenkitől, akit esetleg nagyobb mértékben megbántottunk és akitől bocsánatot kérhetünk. Azután a szentáldozás előtt este legyünk csendesebbek, játsszunk csendes játékot, kerüljük a veszekedést, verekedést. Hogy szentáldozáshoz illik jól megmosdani. Faluhelyen, ahol a gyermekek esetleg mezítláb jönnek, magyarázzuk meg, hogy az ne tartsa őket vissza, az Úr Jézus is mezítláb járt. De legyen a lábuk is szépen tisztára mosva, a kezük és arcuk annál inkább. Ruhájuk se legyen poros és piszkos, ha szegényes, az sem baj, az Úr Jézus is szegény volt stb.

A szentáldozás.

A feldolgozott anyag:

Az Elemi Katekizmus 125., 129. és 130. kérdése.

Bevezetés. Az előző órán azt mondtam el nektek, hogy hogyan készült elő Theophil a szentáldozásra, ma azt fogom elmondani,

Célkitűzés: hogy hogyan járult a szentáldozáshoz.

I. Előterjesztés. A helyi szokásoknak megfelelően elmondjuk Theophil első szentáldozását, a gyülekezést, a bevonulást a templomba, a keresztségi fogadalom megújítását és magát a szentáldozást. A szentáldozás után a hálaadást úgy, amint az helyben történni szokott. Azután Theophil boldogságát, hogy végre eljött hozzá az Úr Jézus, hogy lelke most már erősebb lett, mert hiszen senki más, mint maga az Istenember táplálta azt.

Azután, ha szokás, a közös reggelit beszéljük el és a napi programot, a délutáni szentséglátogatást, litániát stb.

Visszakérdés a kifejtendő kérdéseknek megfelelően.

II. Kifejtés. 1.—129. Mit tett Theophil, mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatta az Oltáriszentséget? Ugyebár letérdelt és háromszor a mellét verte és azt mondotta: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.” Így kell nekünk is tenni. Tehát amikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget, letérdelünk, háromszor mellünket verjük és mondjuk: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.” Ez az ima igen tetszik az Úr Jézusnak és azért imádkozzuk a szentáldozás előtt ezt. Vagyis mit teszünk, mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget?

2.—130. Szentáldozás után Theophil a helyére ment és összetette a kezét és imádkozott. Imádta az Úr Jézust. Elmondotta neki mindazt, amit már annyiszor elmondott, hogy mennyire szereti, hogy mennyire fáj neki, hogy a bűneivel megbántotta, elsorolta mindazt, amit apuskája és anyuskája számára tőle kért, és azután hálát adott neki, hogy hozzá eljött. Vagyis Theophil hármat tett. Először imádta az Úr Jézust, azután hálát adott neki és végül kegyelmeket kért tőle saját maga és embertársai részére. Így kell tenni nekünk is. A szentáldozás után imádnunk kell az Úr Jézust, neki hálát adnunk és kegyelmeit kérnünk. Tehát: mit kell tennünk a szentáldozás után?

3.—125. Theophil öröme pedig igen nagy volt, mert végre teljesedett vágya: eljött hozzá az Úr Jézus valóságosan, szent

testével és lelkével, emberségével és istenségével, egészen úgy, mint ahogyan a mennyországban van, ahogyan őt a szentek is látják és az angyalok is imádják. Igaz, hogy a kenyér színe alatt, de mégis igazán, és azért, hogy lelke gyengeségét meggyógyítsa, hogy erősítse és táplálja. Így történik ez mindenkivel, aki a szentáldozáshoz járul, mert a szentáldozáskor az Úr Jézus szent testét és vérének vesszük magunkhoz, hogy vele tápláljuk lelkünket. Vagyis: mit vesszünk magunkhoz a szentáldozáskor?

(Ha sok időnk van és az osztály elég tehetséges, kitérhetünk arra az igazságra, hogy Jézusban a feltámadás után elválaszthatatlanul van egyesülve minden, azért a szent teste sem választható el többé a szent véréből, és ezért, habár csak egy szín alatt áldozunk, mégis az egész Jézust vesszük magunkhoz, szent testét és vérének is. De mivel ez a második osztály számára még nehéz és nem feltétlenül fontos igazság, a kifejtésbe nem vettem be. Hasonlóképpen elhagytam a kafarnaumi százados szavainak magyarázatát is, kicsinyek számára az még nehéz és nem feltétlenül szükséges. Elégnek tartom azt, amit éppen mondtam.)

Összefoglaló ismétlése a most tanult kérdéseknek.

III. Alkalmazás. Az első szentáldozás napján este Theophil még egy nagy dologban törte a fejét. Papirozt keresett elő és tollat meg tintát, és írni kezdett. Azt írta egy szép, rendes papirostra:

„Jézusom, te nagyon jó vagy. Köszönöm, hogy hozzám jöttél. Hálából neked adom szívemet. Nagyon foglak szereti és soha halálos bünt nem fogok elkövetni. Inkább meghalok.” Azután szépen összehajtogatta azt és az imakönyvébe tette, hogy mindig megőrizhesse élete legszebb napjának ígéretét.

Es úgyis volt. Amit Theophil egyszer megígért, azt meg is tartotta. Soha többé halálos bünt el nem követett, és annyira szerette az Úr Jézust, hogy valóságos kis szent lett belőle. És ami sikerült Theophilnak, az sikerül nektek is, ha igazán akarjátok, mert a jó gyermek Isten segítségével mindent meg bír tenni, amit igazán akar.

*

A következő két órát ismétléssel töltjük el. Az elsőben átismételjük a 24. pontot és a 64., 65., 66., 67., 68., 69., és 106. kérdést; a másodikban a 125., 126., 127., 128., 129. és a 130. kérdést.

*

Zárszó. Lehet-e szentebb és ezért szebb vágyakat táplálni, mint amilyenek az isteni Szívet hevítik? Lehet-e szebb és boldogítóbb munkakört elképzelni, mint e szent és szép vágyak teljesítését? Bizonyára nem. Az Üdvözítő szíve vágya pedig az emberekre irányul, szomjas Ő ember lelkekre, de leginkább azokra, akiket a földön leginkább szeretett: az ártatlan gyermekekre. És

nekünk hitoktatóknak jutott osztályrészül az az irígylésreméltó szerep, ez ártatlan lelkeket Jézushoz odavinni, apró, de tiszta szívüket az Ő jövetelére előkészíteni. Végezzük örömmel e munkát, ha talán terhes is, mert hiszen minden a kegyelemben megerősödött lélek Jézus szent Szívének egy újabb tartománya, és egy lépéssel közelebb vitt, hogy eljöjjön közénk az Ő szent Szívének országa.

Ha ebben a nagy és nehéz, de szent és boldogító munkában Theophilommal hitoktatótársaimnak csak kevéssé is segitettem, Istennek legyen hála érte, aki Theophilom megalkotásában sokszor oly feltűnően segített.

Függelék,

amely megmutatja, hogy a katekizmus kérdéseit, illetőleg a biblia egyes részeit melyik órában dolgoztam fel.

(Jelmagyarázat: Á = ágazatok; P = parancsolatok; K = kegyelemeszközök; B = bibliai történetek; E = először gyónók és áldozók előkészítése. A nagybetű előtt álló szám, illetőleg számok, a katekizmusi kérdés, illetőleg a bibliai elbeszélés sorszáma, a nagybetű után következő szám pedig azt az órát adja meg, amelyben az illető kérdést vagy elbeszélést feldolgoztam. Tehát pl.: 1. : Á—1. azt jelenti, hogy a kiskatekizmus 1. kérdését az ágazatokról írt első hitelemzésben dolgoztam fel.)

BEVEZETÉS.

I. RÉSZ.

1., 2. : Á—1.

A hit forrásairól.

3. : Á—2.

4., 5., 6., 7., 8. : Á—1.

A hit szükségességéről és tulajdonságairól.

9., 10. : Á—2.

Az igaz vallásról.

11., 12., 13. : Á—2.

Az apostoli hitvallásról.

14., 15., 16. : Á—2.

I. Ágazat. Istenről és Isten tulajdonságairól.

17., 18. : Á—5.

19., 20., 21. : Á—3.

22., 23. : Á—5.

24., 25., 26. : Á—3.

27. : Á—5.

A háromszemélyű egy Istenről.

28., 29., 30., 31., 32., 33. : Á—3.

A világ teremtéséről és kormányzásáról.

34., 35. : Á—4.

36. : Á—5.

Az angyalokról.

37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44. : Á—4.

Az első emberekről.

45., 46., 47., 48., 49., 50., 51. : Á—5.

Összüleink bűnbeeséséről.

52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60. : Á—6.

II. Ágazat.

61., 62., 63., 64. : Á—7.

- III. Ágazat.
65. : A—7.
66., 67., 68., 69., 70., 71., 72. : A—8.
- IV. Ágazat.
73., 74., 75. : A—11.
- V. Ágazat.
76., 77. : A—11.
78. : A—12.
- VI. Ágazat.
79., 80. : A—12.
- VII. Ágazat.
81., 82., 83., 84., 85., 86. : A—18.
- VIII. Ágazat.
87., 88., 89., 90., 91. : A—12.
- IX. Ágazat.
Az Anyaszentegyház alapításáról és kormányzásáról.
92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100., 101., 102. : A—13.
Az Anyaszentegyház ismertető jegyeiről.
103., 104., 105. : A—14.
Az Anyaszentegyház feladatáról.
106., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113. : A—15.
A szentek egyességéről.
114., 115., 116., 117., 118. : A—16.
- X. Ágazat.
119. : A—12.
- XI. Ágazat.
120., 121., 122. : A—18.
- XII. Ágazat.
123., 124., 125., 126., 127., 128., 129., 130., 131. : A—17.
132. : A—18.
133. : A—18.

II. RÉSZ.

- A főparancsolatról.
134., 135. : P—1.
- Az Isten iránt való szeretetről.
136., 137. : P—1.
- A helyes önszeretetről.
138. : P—2.
- A felebarát iránt való szeretetről.
139., 140., 141., 142., 143. : P—2.
- Isten tízparancsolatáról.
144., 145. : P—15.
- Isten I. parancsolatáról.
146., 147., 148., 149., 150., 151. : P—7.
152., 153., 154., 155., 156., 157. : P—8.
- A szentek tiszteletéről.
158., 159., 160., 161., 162. : P—8.
- A szentképekről és ereklyékről.
163., 164. : P—8.
- Isten II. parancsolatáról.
165., 166., 167., 168., 169., 170., 171. : P—9.

- Isten III. parancsolatáról.
172., 173., 174., 175. : P—10.
- Isten IV. parancsolatáról.
176., 177., 178., 179., 180., 181., 182. : P—11.
- Isten V. parancsolatáról.
183., 184., 185., 186., 187., 188. : P—12.
- Isten VI. parancsolatáról.
189., 190., 191. : P—14.
- Isten VII. parancsolatáról.
192., 193., 194. : P—13.
- Isten VIII. parancsolatáról.
195., 196., 197., 198., 199., 200. : P—13.
- Isten IX. és X. parancsolatáról.
201. : P—14.
- Az Anyaszentegyház öt parancsolatáról.
202., 203. : P—15.
- Az Anyaszentegyház I. parancsolatáról.
204., 205. : P—10.
- Az Anyaszentegyház II. parancsolatáról.
206., 207. : P—10.
- Az Anyaszentegyház III. parancsolatáról.
208., 209., 210., 211., 212., 213. : P—15.
- Az Anyaszentegyház IV. parancsolatáról.
214. : K—8.
- Az Anyaszentegyház V. parancsolatáról.
215., 216. : K—13.
- A bűnről általában.
217., 218., 219., 220. : P—3.
221., 222. : P—4.
223. : P—3.
224. : P—4.
- A bűnök különösebb fajtáiról.
225., 226., 227., 228. : P—16.
- A kísértésről és lelkiismeretről.
229., 230., 231., 232., 233. : P—5.
- A jócselekedetokről és az erényekről.
234., 235., 236., 237., 238., 239., 240., 241., 242., 243. : P—6.

III. RÉSZ.

- Isten kegyelméről.
244., 245., 246. : K—14.
247., 248., 249. : P—4.
250. : K—14.
- A szentségekről általában.
251., 252., 253., 254., 255. : K—14.
- A keresztségről.
256., 257., 258., 259., 260., 261., 262., 263. : K—1.
- A bérmlásról.
264., 265., 266., 267., 268., 269. : K—10.
- Az Oltáriszentségről általában.
270., 271., 272., 273., 274., 275., 276., 277. : K—7.

- Jézus jelen van az Oltáriszentségben.
278., 279. : K—7.
- Jézus lelkünk tápláléka.
280., 281., 282., 283., 284., 285., 286., 287., 288., 289., 290. : K—8.
- Jézus a szentmisében áldozat.
291., 292., 293., 294., 295., 296., 297., 298. : K—9.
- A bűnbánat szentségéről általában.
299., 300., 301., 302., 303. : K—2.
303. : K—3.
- A lelkiismeret megvizsgálásáról.
304., 305., 306. : K—3.
- A bánatról.
307., 308., 309., 310., 311., 312., 313. : K—4.
- Az erős fogadásról.
314., 315., 316. : K—4.
- A gyónásról.
317., 318., 319., 320., 321., 322., 323. : K—5.
324., 325. : K—2.
326., 327. : K—5.
- Az elégtételről.
328. : K—6.
- A bűcsúró.
329., 330., 331. : K—6.
- Az utolsó kenetről.
332., 333., 334., 335., 336., 337., 338., 339. : K—11.
- Az egyházirendről.
340., 341., 342. : K—12.
- A házasságról.
343., 344. : K—12.
345., 346., 347., 348., 349. : K—13.
- A szentelményekről.
350. : K—14.
- Az imádságról.
351., 352., 353., 354., 355., 356., 357., 358., 359., 360., 361., 362.,
363. : K—15.

A BIBLIAI TÖRTÉNETEK.

1. A világ teremtése. A—4.
2. Az első emberek. A—5.
3. Az első emberek bűnbeesése. A—6.
4. Káin és Ábel.
5. A vízözön.
7. A bábéli torony. B—1.
- 8., 9. és 11. Ábrahám története. B—2.
- 12., 14. és 15. Egyiptomi József I. B—3.
16. és 17. Egyiptomi József II. B—4.
- 19., 20. és 21. Mózes kiválasztása. B—5.
- 22., 24. és 27. Az ószövetség megkötése. B—6.
- 31., 33., 34. és 36. Dávid és a próféták. B—7.
45. és 46. Az angyali üdvözlét. A—7.
47. és 48. Jézus születése. A—8.
- 49., 50. és 51. A gyermek Jézus. B—8.

- 52., 55. és 56. Jézus nyilvános fellépése. B—9.
 57., 58., 60., 61. és 63. Jézus tanítványai és csodái. B—10.
 66. és 67. Jézus megígéri az Oltáriszentséget. B—11.
 68. Jézus ígérete Szent Péternek. A—13.
 69. Urunk színeváltozása. B—12.
 70. Az irgalmas szamaritánus. P—1. és 2.
 72. Az Úr imádsága.
 74. A tékozló fiú. B—12.
 76. és 77. Jézus, Lázár és a gyermekek. B—13.
 78., 80. és 81. Jézus bevonulása, az utolsó vacsora és Jézus az Olajfák hegyén. Á—9.
 82., 83., 84. és 85. Jézus szenvedés-története. Á—10.
 86. és 87. Jézus halála és temetése. Á—11.
 88. és 89. Jézus feltámadása és a bűnbánat szentségének rendelése. Á—12.
 90. Jézus Szent Pétert teszi az Anyaszentegyház fejévé. Á—13.
 91. és 92. Jézus mennybemenetele és a Szentlélek eljövetele. Á—12.

AZ ELEMI KATEKIZMUSBÓL FELDOLGOZOTT ANYAG.

- 64., 65., 66., 67. : E—10.
 68., 69. : E—11.
 86., 87., 88., 89., 90. : E—4.
 91., 92., 93. : E—5.
 94., 95., 96., 97. : E—6.
 (A 98. kérdést elhagytam.)
 106. : E—11.
 107. : E—2.
 108., 109., 110., 111. : E—9.
 112., 113. : E—7.
 114., 115., 116., 117. : E—3.
 118., 119., 120. : E—8.
 125. : E—14.
 126., 127., 128. : E—13.
 129., 130. : E—14.

Tartalomjegyzék.

Előszó	3
Bevezető gondolatok	5

I. RÉSZ.

A kegyelemeszközök.

1. óra. A keresztség	16
2. óra. A bűnbánat szentsége I.	23
3. óra. A bűnbánat szentsége II.	32
4. óra. A bűnbánat szentsége III.	41
5. óra. A bűnbánat szentsége IV.	49
6. óra. A bűnbánat szentsége V.	56
7. óra. Az Oltáriszentség I.	63
8. óra. Az Oltáriszentség II.	71
9. óra. A szentmise	80
10. óra. A bérmlás	88
11. óra. Az utolsó kenet	95
12. óra. Az egyházirend és a házasság	101
13. óra. A házasság	106
14. óra. A szentségek és szentelmények	113
15. óra. Az imádság	119

II. RÉSZ.

Az először gyónók és áldozók előkészítése.

A katekizmus anyaga	128
1. óra. A bűnös szerencsétlensége	135
2. óra. Jézus irgalma: a bűnbánat szentsége	136
3. óra. A jó és rossz gyónás	139
4. óra. A bűnökről I.	142
5. óra. A bűnökről II.	146

6. óra. A bűnökről III.	149
7. óra. A bánat és az erősfogadás	152
8. óra. A gyónás és az elégtétel	155
9. óra. Ismétlés és összefoglalás	158
10. óra. Jézus vágya a lelkek után	160
11. óra. Az Oltáriszentség	163
12. óra. Jézus élete az Oltáriszentségben	165
13. óra. Az előkészület a szentáldozásra	168
14. óra. A szentáldozás	171
Függelék	174

